K. VII. 154.

XXIX C 8

Digitized by Google

39. G. 15

Digitized by Google

# IVLII CÆSARIS
## BARICELLI,
à Sancto Marco,

*Doctoris Medici, & Philoſophi,*

# HORTVLVS GENIALIS.

Siue

ARCANORVM VALDE ADMIrabilium tam in arte Medica quàm reliqua Philoſophia,

## COMPENDIVM,

*CVRIOSIS NATVRAE SCRVTAtoribus lectu tam vtile quàm iucundum.*

Ex ipſius Auctoris præcipuè OBSERVATIONIBVS concinnatum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIAE,
Excudebat Matthæus Smitz.
ANNO M. DC. XX.

Digitized by Google

# GENEROSO ET STRENVO VIRO

SEBASTIANO ab Haßfeld in Crodorff/ Domino in Wiltenburg & Schönſtein / Reuerendiſsimo Archiepiſcopo & Principi Electori Moguntinenſi à Conſiliis, &c.

Domino & Mæcenati ſuo in primis colendo.

*MAgnam eſſe non tantum in iis, quæ à cœleſtium corporum vi ac motu dependent, ſed etiam in iis quæ in hac ipſa quam colimus terra quotidie fieri videmus, Naturæ obſcuritatem, ipſa ( vt quid*

*enim alia allegem teſtimonia?) teſtatur experientia. Quamuis autem plurima, quæ pæne miraculorum inſtar haberi poſsint, ipſo quotidiano vſu & cõſuetudine ita exoleuerint, vt nihili fere æſtimentur: complura tamen ſunt ita abſtruſa atque abſcondita, vt nulla etiam doctiſsimorum ingeniorũ acrimonia inueſtigari poſsint. Nihilominus ſemper laudata fuit eorum induſtria, qui in his ipſis quoque perſcrutandis deſudarunt, quod vt in ſagittæ iactu vix quiſquam ipſius ſcopi vmbilicum attingit; minus tamen aberraſſe cenſetur, qui proxime acceſſerit; ita hic quoque ſi non proximas, ſaltim cohærentes, vt ita dicam, & veriſimiles cauſſas attingere ſatis ſit.*

*Hoc quidem exercitationum tam vtili quàm iucundo genere quamplurimi hactenus, & ſeſe & alios oblectarunt: inter quos quum nuper eius generis*

*neris ſcriptum à doctiſsimo viro elaboratū, ex Italia vſque allatum & ab eiuſmodi rerum peritis mihi cōmendatum accepiſſem: eorumdem hortatu prelo eum ſubiicere, ac Va. Generoſitatis nomini conſecrare volui; eam potiſſimum ab cauſſam, quod Generoſitatē Vam. quum omnis eruditionis, tum inprimis eius, quæ ſupra vulgus eſt, ſtudioſum, iam olim animaduertiſſem; tum etiam, vt eiusdem Va. Generoſitatis beneuolentiam in me & merita non quidem hac ratione expungerē, ſed tamen agnoſcerem ac publicè faterer: ſicque veterem meum cultum atque obſeruantiam adhuc ſupereſſe ac vigere hoc qualicunq; munuſculo teſtarer. Quod ergo ſupereſt qua par eſt obſeruantia ac demiſsione rogo, hunc vt meum conatum, ex illo, quem dixi, animo profectum, Va. Generoſitas bonam in partem accipiat, meq; ac meos,*

 vt

# IVLII CÆSARIS BARICELLI à SANCTO MARCO, Doctoris Medici, & Philoſophi, Hortulus Genialis.

## *De Medicinæ præſtantia.*

MEdicina de cęlo demiſſa eſt: ita Mercurius Triſmegiſtus apud Aegyptios ſapientiſſimus ſcriptum reliquit. Hãc profectò ad fluxilis naturæ noſtræ remedium Deus altiſsimus hominibus conceſſit; vt ſanitatem conſeruare, & perditam recuperare commodè valeamus. Ipſa autem à vitæ conſtituto termino, & à morte nequaquam viuentia omnino liberare; ſed corpora à corruptione, & feſtina diſſolutione præſeruare potius iudicatur.

## *Amazones cur mammas dextras reſecauerint.*

AMazones illæ, tantum à ſcriptoribus celebratæ, propterea ſibi mãmas dextras reſecari curabant, vt magis armis

armis gerendis aptæ fierent; vel potius ne manuum, & brachiorum impediretur motus. Mihi autem Galeni opinio 7. Aphor. 43. ex ſententia Hippoc. admodum placet; qui has mulieres id feciſſe aſſeruit, vt manus dextra robuſtior euaderet. Hoc autem à ratione alienum minimè eſt, quippe nutrimentum, quod in mammam dextram à natura diſtribui debebat, totum in manum, & brachium immittebatur. Strab. lib. 11.

### *Olearum ſterilitatis præſagium.*

VErgiliarum occultatio, & emerſio Sucularum tempeſtuoſi ſideris, ſi pluuioſam tempeſtatẽ mouerit, & vitis, & olei germinationẽ ſuffocabit. Ex hac cauſa Democritus olei præuiſa caritate, magna vilitate oliuas in toto eo tractu coemit, mirantibus, qui paupertatem, doctrinam, & quietem homini oblectamento eſſe ſciebant: at vt apparuit cauſa, & ingens diuitiarum acceſſio, reſtituit mercedem, contentus ſe ita probaſſé, opes ſibi in promptu eſſe cum vellet. Ex Fran. Iunctino in Sphæra.

## *Nili fluminis proprietas.*

Quædam aquæ reperiuntur, quæ fæcunditatem proprietate quadam inducere celebrantur: ita eſt aqua Nili, quæ ſua vi nitroſa, vt voluit Seneca 3. Natur. quæſt. natura. ſæpè vteros perpetua ſterilitate occluſos aperuit, & conceptum fecit: Vnde mulieres in AEgypto, vt ſcripſit Ariſtot. quinos, & quaternos frequenrer fœtus edunt; ratio non alteri tribuitur, quàm Nili aquæ, quæ illis in potu familiariſſima eſt.

## *De Mundi creatione.*

IN qua Anni parte Mũdus à Deo creatus fuiſſet, diſcordes inter ſe ſcriptores ſunt, vt Hebræi, Iſmaelitæ, Chaldæi, Arabes, Aegyptij, Græci, & Latini. Multi enim in Aeſtate, nonnulli in vere, alij verò in Autumno conditum fuiſſe contendunt. Moyſes fuiſſe in Autumno aſſerere videtur, cum in Geneſi dicat, *Germinet terra herbam virentem, & facientem emen, & lignum pomiferũ faciens fructum iuxta*

*iuxta genus ſuum.* Ex Aegyptijs nonnulli à eſtate creatum aſſerunt. Inter Latinos Cardinalis Aliacenſis vere nouo conditum voluit. Inſuper variant, quia Planetas aliquot aſſerunt in mundi principio fuiſſe creatos in ſuis domibus: Solem ſcilicet in Leone, Lunam in Cancro, Martẽ in Scorpione, Saturnum in Capricorno, Venerem in Libra, Mercurium in Virgine, Iouem in Sagittario. Alij, Planetas volunt, in ſuis altitudinibus, præter Mercuriũ, omnes fuiſſe collocatos. Quæ autem opinio ſit verior, D. Thomas 4. *ſent. diſt.* 2. *artic.* 8. videndus eſt.

### *Murium ſagacitas.*

MVres ex õnibus animalibus quodãmodo futurorum præſcij eſſe cognoſcuntur. Cum enim domus aliqua conſenuit, & ruinam aliquam iam comminatur, primi ſentiunt; & relictis ſuis cauernis, priſtiniſque habitationibus, domum relinquunt, properè fugientes, aliudque domiciliũ quærunt. Aelianus *de var. hiſt. lib.* 1. & Leuinius Lemnius *de ſecr. nat.*

## *Nili fluminis proprietas.*

Quædam aquæ reperiuntur, quæ fæcunditatem proprietate quadam inducere celebrantur: ita eſt aqua Nili, quæ ſua vi nitroſa, vt voluit Seneca 3. Natur. quæſt. natura. ſæpè vteros perpetua ſterilitate occluſos aperuit, & conceptum fecit: Vnde mulieres in AEgypto, vt ſcripſit Ariſtot. quinos, & quaternos frequenter fœtus edunt; ratio non alteri tribuitur, quàm Nili aquæ, quæ illis in potu familiariſſima eſt.

## *De Mundi creatione.*

IN qua Anni parte Mūdus à Deo creatus fuiſſet, diſcordes inter ſe ſcriptores ſunt, vt Hebræi, Iſmaelitæ, Chaldæi, Arabes, Aegyptij, Græci, & Latini. Multi enim in Aeſtate, nonnulli in vere, alij verò in Autumno conditum fuiſſe contendunt. Moyſes fuiſſe in Autumno aſſerere videtur, cum in Geneſi dicat, *Germinet terra herbam virentem, & facientem emen, & lignum pomiferū faciens fructum*

*iuxta*

*iuxta genus ſuum.* Ex Aegyptijs nonnulli a eſtate creatum aſſerunt. Inter Latinos Cardinalis Aliacenſis vere nouo conditum voluit. Inſuper variant, quia Planetas aliquot aſſerunt in mundi principio fuiſſe creatos in ſuis domibus: Solem ſcilicet in Leone, Lunam in Cancro, Martẽ in Scorpione, Saturnum in Capricorno, Venerem in Libra, Mercurium in Virgine, Iouem in Sagittario. Alij, Planetas volunt, in ſuis altitudinibus, præter Mercuriũ, omnes fuiſſe collocatos. Quæ autem opinio ſit verior, D. Thomas 4. *ſent. diſt.* 2. *artic.* 8. videndus eſt.

## *Murium ſagacitas.*

MVres ex õnibus animalibus quodãmodo futurorum præſcij eſſe cognoſcuntur. Cum enim domus aliqua conſenuit, & ruinam aliquam iam comminatur, primi ſentiunt; & relictis ſuis cauernis, priſtiniſq́ue habitationibus, domum relinquunt, properè fugientes, aliudq́ue domiciliũ quærunt. Aelianus *de var. hiſt. lib.* 1. & Leuinius Lemnius *de ſecr. nat.*

## *Nili fluminis proprietas.*

Quædam aquæ reperiuntur, quæ fæcunditatem proprietate quadam inducere celebrantur: ita eſt aqua Nili, quæ ſua vi nitroſa, vt voluit Seneca 3. Natur. quæſt. natura. ſæpè vteros perpetua ſterilitate occluſos aperuit, & conceptum fecit: Vnde mulieres in AEgypto, vt ſcripſit Ariſtot. quinos, & quaternos frequenrer fœtus edunt; ratio non alteri tribuitur, quàm Nili aquæ, quæ illis in potu familiariſſima eſt.

## *De Mundi creatione.*

IN qua Anni parte Mūdus à Deo creatus fuiſſet, diſcordes inter ſe ſcriptores ſunt, vt Hebræi, Iſmaelitæ, Chaldæi, Arabes, Aegyptij, Græci, & Latini. Multi enim in Aeſtate, nonnulli in vere, alij verò in Autumno conditum fuiſſe contendunt. Moyſes fuiſſe in Autumno aſſerere videtur, cum in Geneſi dicat, *Germinet terra herbam virentem & facientem emen, & lignum pomiferū faciens fructum*

*iuxta*

*iuxta genus ſuum.* Ex Aegyptijs nonnulli a eſtate creatum aſſerunt. Inter Latinos Cardinalis Aliacenſis vere nouo conditum voluit. Inſuper variant, quia Planetas aliquot aſſerunt in mundi principio fuiſſe creatos in ſuis domibus: Solem ſcilicet in Leone, Lunam in Cancro, Martē in Scorpione, Saturnum in Capricorno, Venerem in Libra, Mercurium in Virgine, Iouem in Sagittario. Alij, Planetas volunt, in ſuis altitudinibus, præter Mercuriū, omnes fuiſſe collocatos. Quæ autem opinio ſit verior, D. Thomas 4. *ſent. diſt.* 2. *artic.* 8. videndus eſt.

## *Murium ſagacitas.*

MVres ex õnibus animalibus quodãmodo futurorum præſcij eſſe cognoſcuntur. Cum enim domus aliqua conſenuit, & ruinam aliquam iam comminatur, primi ſentiunt; & relictis ſuis cauernis, priſtiniſque habitationibus, domum relinquunt, properè fugientes, aliudque domiciliũ quærunt. Aelianus *de var. hiſt. lib.* 1. & Leuinius Lemnius *de ſecr. nat.*

*enim alia allegem teſtimonia? ) teſtatur experientia. Quamuis autem plurima, quæ pæne miraculorum inſtar haberi poſsint, ipſo quotidiano vſu & cõſuetudine ita exoleuerint, vt nihili fere æſtimentur : complura tamen ſunt ita abſtruſa atque abſcondita, vt nulla etiam doctiſsimorum ingeniorũ acrimonia inueſtigari poſsint. Nihilominus ſemper laudata fuit eorum induſtria, qui in his ipſis quoque perſcrutandis deſudarunt, quod vt in ſagittæ iactu vix quiſquam ipſius ſcopi vmbilicum attingit; minus tamen aberraſſe cenſetur, qui proxime acceſſerit; ita hic quoque ſi non proximas, ſaltim cohærentes, vt ita dicam, & veriſimiles cauſſas attingere ſatis ſit.*

*Hoc quidem exercitationum tam vtili quàm iucundo genere quamplurimi hactenus, & ſeſe & alios oblectarunt: inter quos quum nuper eius generis*

*neris ſcriptum à doctiſsimo viro elaboratū, ex Italia vſque allatum & ab eiuſmodi rerum peritis mihi cōmendatum accepiſſem: eorumdem hortatu prelo eum ſubiicere, ac Vᵃ. Generoſitatis nomini conſecrare volui; eam potiſſimum ab cauſſam, quod Generoſitatē Vᵃᵐ. quum omnis eruditionis, tum inprimis eius, quæ ſupra vulgus eſt, ſtudioſum, iam olim animaduertiſſem; tum etiam, vt eiusdem Vᵃ. Generoſitatis beneuolentiam in me & merita non quidem hac ratione expungerē, ſed tamen agnoſcerem ac publice faterer: ſicque veterem meum cultum atque obſeruantiam adhuc ſupereſſe ac vigere hoc qualicunq; munuſculo teſtarer. Quod ergo供 ſupereſt qua par eſt obſeruantia ac demiſſione rogo: hunc vt meum conatum, ex illo, quem dixi, animo profectum, Vᵃ. Generoſitas bonam in partem accipiat, meq; ac meos,*

*vt ante, ita porro quoque clientum ſuorum numero adſcriptos habere dignetur. Coloniæ Calend. Septemb. 1619.*

V^æ Generoſitatis

obſeruantiſsimus cliens,

Matthæus Scmitz ciuis & bibliopola Colonienſis.

AD

## AD LECTOREM.

EN amice Lector, quæ fortè inter placidiora ſtudia Miſcellanea exarauimus, ad præſens ſub Hortuli genialis nomine in publicum, & in tui gratiam potiſſimum emittuntur. Libuit hunc alterum ingenij noſtri partum typis committere, vt poſteris noſtram beneuolentiam, & tui iuuandi declararemus deſiderium. Tu igitur labores noſtros, qualescumque ſint, hilari fronte accipito, & ſi quid inter ſcribendum, aut excudendum errati irrepſerit, benignè corrigas. Vale & hoc Hortulo noſtro geniali fauſto ſidere fruere.

# IVLII CÆSARIS BARICELLI à SANCTO MARCO, Doctoris Medici, & Philoſophi, Hortulus Genialis.

## *De Medicinæ præſtantia.*

MEdicina de cęlo demiſſa eſt: ita Mercurius Triſmegiſtus apud Aegyptios ſapientiſſimus ſcriptum reliquit. Hăc profecto ad fluxilis naturæ noſtræ remedium Deus altiſsimus hominibus conceſſit; vt ſanitatem conſeruare, & perditam recuperare commodè valeamus. Ipſa autem à vitæ conſtituto termino, & à morte nequaquam viuentia omnino liberare; ſed corpora à corruptione, & feſtina diſſolutione præſeruare potius iudicatur.

## *Amazones cur mammas dextras reſecauerint.*

AMazones illæ, tantum à ſcriptoribus celebratæ, propterea ſibi mā̄mas dextras reſecari curabant, vt magis armis

armis gerendis aptæ fierent; vel potius ne manuum, & brachiorum impediretur motus. Mihi autem Galeni opinio 7. Aphor. 43. ex ſententia Hippoc. admodum placet; qui has mulieres id feciſſe aſſeruit, vt manus dextra robuſtior euaderet. Hoc autem à ratione alienum minimè eſt, quippe nutrimentum, quod in mammam dextram à natura diſtribui debebat, totum in manum, & brachium immittebatur. Strab. lib. 11.

## *Olearum ſterilitatis præſagium.*

VErgiliarum occultatio, & emerſio Sucularum tempeſtuoſi ſideris, ſi pluuioſam tempeſtatē mouerit, & vitis, & olei germinationē ſuffocabit. Ex hac cauſa Democritus olei præuiſa caritate, magna vilitate oliuas in toto eo tractu coemit, mirantibus, qui paupertatem, doctrinam, & quietem homini oblectamento eſſe ſciebant: at vt apparuit cauſa, & ingens diuitiarum acceſſio, reſtituit mercedem, contentus ſe ita probaſſé, opes ſibi in promptu eſſe cum vellet. Ex Fran. Iunctino in Sphæra.

## *Nili fluminis proprietas.*

Quædam aquæ reperiuntur, quæ fæcunditatem proprietate quadam inducere celebrantur: ita eſt aqua Nili, quæ ſua vi nitroſa, vt voluit Seneca 3. Natur. quæſt. natura. ſæpè vteros perpetua ſterilitate occluſos aperuit, & conceptum fecit: Vnde mulieres in AEgypto, vt ſcripſit Ariſtot. quinos, & quaternos frequenrer fœtus edunt; ratio non alteri tribuitur, quàm Nili aquæ, quæ illis in potu familiariſſima eſt.

## *De Mundi creatione.*

IN qua Anni parte Mũdus à Deo creatus fuiſſet, diſcordes inter ſe ſcriptores ſunt, vt Hebræi, Iſmaelitæ, Chaldæi, Arabes, Aegyptij, Græci, & Latini. Multi enim in Aeſtate, nonnulli in vere, alij verò in Autumno conditum fuiſſe contendunt. Moyſes fuiſſe in Autumno aſſerere videtur, cum in Geneſi dicat, *Germinet terra herbam virentem, & facientem emen, & lignum pomiferũ faciens fructum*

*iuxta*

*iuxta genus ſuum.* Ex Aegyptijs nonnulli A eſtate creatum aſſerunt. Inter Latinos Cardinalis Aliacenſis vere nouo conditum voluit. Inſuper variant, quia Planetas aliquot aſſerunt in mundi principio fuiſſe creatos in ſuis domibus: Solem ſcilicet in Leone, Lunam in Cancro, Martẽ in Scorpione, Saturnum in Capricorno, Venerem in Libra, Mercurium in Virgine, Iouem in Sagittario. Alij, Planetas volunt, in ſuis altitudinibus, præter Mercuriũ, omnes fuiſſe collocatos. Quæ autem opinio ſit verior, D. Thomas 4. *ſent. diſt.* 2. *artic.* 8. videndus eſt.

## *Murium ſagacitas.*

MVres ex õnibus animalibus quodãmodo futurorum præſcij eſſe cognoſcuntur. Cum enim domus aliqua conſenuit, & ruinam aliquam iam comminatur, primi ſentiunt; & relictis ſuis cauernis, priſtiniſque habitationibus, domum relinquunt, properè fugientes, aliudque domiciliũ quærunt. Aelianus *de var. hiſt. lib.* 1. & Leuinius Lemnius *de ſecr. nat.*

## *Pluuioſæ tempeſtatis Prognoſtica.*

VErgiliarum occaſus matutinus, ſi nubilo Cœlo accidat, hyemẽ pluuioſam denunciat, ſi ſereno Cœlo aſperam. Sic Veneris, aut Martis per Pleiades tranſitus aliquot diebus pluuioſam ciet tempeſtatem. Saturnus inſuper cum corpore, aut radijs ad Arcturum accedit, idem minatur. *Ex Plinio, & Obſeruat. Stadij.*

## *Agricolæ non ſemel tempeſtates, & ſerenitates prædicunt.*

MVltos profecto cognoui paſtores, & pleroſque agricolas, qui in prædicẽdis ſerenitatibus, & tẽpeſtatib. magnæ mihi erant admirationi, quare tanquam curioſus ſciſcitabar, qua via, & ordine hęc ſcirent? ratus forſan ſimplices, & idiotas non poſſe tanta certitudine futura prænoſcere; niſi vel Dei munere, vel Dæmonis actu id fieret. Ex relatu diuerſas ſtellarum conſtellationes ab ijs experientia cognitas, noctu, animaduerti: quarũ obſeruationę vera prędicunt

dicunt. Experti enim ſunt Pleiades in Autumno, quæ in principio noctis oriuntur cum Marte, vel Venere mouere tempeſtatem. Arcturum non ſine grandine emergere. Hædorum ortum & occaſum tempeſtatem pluuioſam in regionibus noſtris prænunciare; & alia, quæ in promptu tales habent, licet alijs nominibus hæc ſidera nominent. Quare mirum non eſt, priores ſtellarum perſcrutatores circa earum prædictiones multa nobis reliquiſſe, cum id ſapientia, & obſeruatione perfecerint, quod iam idiotæ ſine magiſtro facere valent.

## *Valerianæ mira vis cõtra epilepſiam.*

VAleriana ſylueſtris, quę ſpontè naſcitur, præter innumeras, quæ ab auctoribus ei tribuuntur virtutes, hanc iã diù, in multis, atque in ſe ipſo Fabius Columna *in hiſtor. plant.* expertam aperuit, vt ſemel, vel bis radicis pulueris cochlearij dimidium cum vino, aqua, lacte, aut alio quouis decẽti ſucco & pro ęgroti cõmoditate, & ætate ſumptũ, epilep-

ſia correptos liberet. Extirpatur antequam caulem edat, & pueris exhibetur, & pręſertim infantibus, qui morbo hoc facilè laborant. Retulit auctor ſe multis puerulis lac propinaſſe; multiſq; amicis dono dediſſe: qui deinde diuino prius numine glorificato, puluere huius plantæ illis reſtitutã ſanitatem affirmarunt.

## *Transformationes hominum in beſtias non eſſe reales.*

QVædã monſtruoſæ hominũ transformationes in beſtias à multis auctoribus ſcribuntur; & inter alias, de illa Maga famoſiſſima Circe, quæ ſocios Vlyſsis in beſtias fertur mutaſſe: de Arcadibus, qui ſorte ducti tranſnatabant quoddam ſtagnum atq; ibi conuertebãtur in Lupos: de Diomedis ſocijs, qui in volucres conuerſi ſunt, plurima adducunt. Hoc non fabuloſo mendacio, ſed hiſtorica affirmatione multi confirmãt, vt *in ſpec. natur. lib.* 31. *c.* 122. Vincentius Beluacenſis retulit. Aſſerunt enim (vt ait Solinus) vel magicis cantibus, vel herbarum

barum veneficio in feras corpora tranſformari. Dicunt in experimento Neuros populos Aeſtatis tempore in lupos mutari, deinde ſpatio, quod his attributum eſt exacto, in priſtinam faciem reuerti. An autem huiuſmodi trãsformatio realis ſit vel illuſiuè facta à Dęmone, D. Auguſt. *lib.* 18. *de ciuit. Dei* ita nodum enucleauit: Quod transformationes hominum in bruta animalia, quæ dicuntur arte Dæmonum factę, non fuerint ſecundum veritatem; ſed ſolum ſecundum apparentiam. Quippe opus hoc tantum Dei eſt; vt in Concil. ſacro Ancyrano ſancitum eſt.

## *Dæmonis aſtutia apud Indos.*

HErba, quam Tabacchum appellamus, apud Occidentales Indos in magno erat pretio. Cum enim inter hos de re graui agebatur, ad Sacerdotem illico accedebãt, cui totũ negotiũ exponebãt. Sacerdos autẽ corã illis frondẽ, vel ſurculum Tabacchi ſumebat, qua carbonibus iniecta, fumum per os, & nares excipiebat, & inſtar mortui in terrã cade-

bat. Paulo poſt conſumptis fumi viribus in cerebro, reſponſa, ſed ambigua, prout Dæmones per illuſiones, & ſimulachra ſuggeſſerant, populo dabat; quæ tanquam religioſa, & veriſsima cuncti recipiebant. Ita profecto hominum inimicus Gentiles decipere conſueuerat. *Monardes de rebus Indicis.*

## *Quid Picus de ſcientiarum varietate ſentiret.*

CVm quodam die Ioannes Picus Mirandula de ſcientiarum varietate diſſereret, in Hebrҽorũ, inquit, Philoſophia, omnia ſunt veluti quodam numine ſacra, & in maieſtate veritatis abdita ceu prodigia quædam, & arcana myſteria. In Græcorum verò diſciplinis, ingenium, acumen, & omnigena eruditio apparet, vt nulla vnquam gens fuerit, quæ dicendi copia, & ingenij elegantia cum illis poſſit conferri. In Romana verò Academia, ea ferè omnia, quæ ad ciuitatẽ, & vitæ mores pertinent, & grauiter, & copiosè ſunt explicata, ac magnificè

ficè dicta. Sic vt grauitas maximè Romanis, & imperij maieſtas; Gręcis ingenium, & acumen; Hebræis doctrina ſecretior, & quaſi diuinitas aſcribi poſsit, *Crinitus de honeſt. diſcipl. lib. 5.*

## *Subditos, Principis vitam vtplurimum imitari*

PRincipis vitam ſubditi maximopere imitantur. Hinc factum eſt, vt ex Philoſophica vita Marci Imperatoris, magnum virorum doctorum prouentũ ætas illa tulerit. Solent enim plerumque homines vitam Principis æmulari, iuxta illud Platonis à Tullio in epiſt. ad Lẽtulum repetitũ: *Quales ſunt in Republica Principes, tales ſolere eſſe ciues.* Quapropter ex bonitate Principis Marci, plurimi ſe philoſophari finxerunt, vt ab eo ditarẽtur. *Ex Herodiano, & Xiphilino.*

## *Rutam & allium ſerpentibus aduerſari.*

RVtæ odor, allijq́; ſerpentibus maximè eſt aduerſus, propterea ex teſtimonio

ſtimonio Ariſtotelis 9. *de. hiſtor. animal. c.* 6. habemus muſtelam, cum dimicatura eſt cum ſerpentibus, rutam comedere. Hac etiam ratione ducti Perſæ (auctore Simone Sethi) coquinas allijs replebāt, vt ipſas à ſerpentiū contagio tuerentur.

## *Animalia oriri, & viuere poſſe in igne compertum eſt.*

MAgna admiratione dignum eſt illud, quod ab Ariſt. 5. *de hiſtor. animal.* c. 19. adducitur; animalia ſcilicet oriri, & viuere in igne, cum elementum hoc omnia comburat: & nullatenus putreſcat. In Cypro, inquit, inſula ærarijs fornacibus, vbi Calcites lapis ingeſtus compluribus diebus crematur, beſtiolæ in medio igne naſcuntur pennatæ, paulo muſcis grandibus maiores, quæ per ignē ſaliant, & ambulent. Equidem ſi à tanto viro hoc non aperiretur; vix credere homines auderent, cum totum rationi aduerſetur; ſed hæc, & alia maiora à potentiſſima natura fieri poſſunt.

*Lacus*

## *Lacus Aſphaltitis mirabilis natura.*

COmmemoratione dignum puto Aſphaltitis lacus naturam exponere. Salſus ille quidem, ac ſterilis eſt, ſed tanta leuitate, vt etiam, quæ grauiſſima ſunt, in eum iacta fluitent: nec quiſquam demergi in profundum ne de induſtria quidem facilè poſſit. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc acceſſerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum deijci, & euenit omnibus, vt tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſi, deſuper fluitarent. *Ioſephus lib. 5. de bello Iudaic. c. 9.*

## *Piſces marinos ſalubriores, & ſapidiores eſſe fluminum piſcibus.*

PIſces, qui in mari naſcuntur, tum ſapidiores, tum ſalubriores ſunt ijs, qui in fluminibus, ſtagnis, lacubus, aut riuulis viuunt. Salſedo enim duriorem facit carnem, & ſubtilioris ſubſtantiæ. Contra in piſcibus, qui ſunt in fluminibus, & perinde eorũ caro excrementitia eſt,

eſt muccoſa,& inſuauis. Vnde apud Columellam extat lepidum dictũ. Philippus cum ad Numidam hoſpitem deueniſſet, & ſibi è vicino flumine lupũ formoſum appoſitũ deguſtaſſet,exſpuiſſetque dixit: Peream ni piſcem putauerim! vſque,adeo à Tyberino,vel marino differre putauit, vt illum piſcis nomine indignum iudicauerit.

## *Mulieris cinni fugant ſerpentes, & in vermes mutantur.*

Mulierum capilli,quibus tantopere gaudent,& pro quorum ſtructura in exornandis multum conſumunt tẽporis,cremati,ſerpentes abigere viſi sũt: ſin autem in aquam inijciantur, in vermes non diù retenti commutantur.

## *Plurimos homines æquè per tenebras, ac per lucem vidiſſe.*

Rerum natura opulentiſsima admirandam ſæpiſsimè hominibus viſus aciem,oculoſque ſplendentes prȩſtitit; vt multi felium more noctu vagari liberè potuerint. Legitur de Alexandro

per

per tenebras æquè,ac per lucem vidiſſe; viſum adeo acerrimum habuit Galenus, quod in ſomnis, patefactis repentè palpebris, magnam ante oculos lucem videbat, vt ipſe de ſe fidem facit *lib. 7. Hippocr. & Platon. plac. c. 4.* At mirabilior erat Tiberij Cęſaris proprietas; qui in tenebris exactè videbat; de qua re adeo admiratur Tranquillus, vt id pro miraculo ſcribat.

### *Cibus ſapidiſsimus quomodo apparetur.*

QVi ſapidiſsimum cibum habere deſiderat, Gallinaceos pullos, qui lacte & panis micis ſaginati ſint, in menſa procuret, ij profectò præſtantiſsimum ſaporem exhibent, mireque cum palato ineunt gratiam. Anſer etiam carycis nutritus, tum ad medicinam, tum ad gulæ ſaporem eſt optimus,& pręſertim iecur. Vnde non mirum ſi in Inſula Hiſpaniola apud Indos, porci harundinibus zacchari ſaginati, tantæ ſapiditatis, & bonitatis ſint, vt febricitantibus etiam exhibeantur.



BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

*Gigantes in orbe quando fuerint?*

GIgantum ſoboles paulo ante Diluuium apparuit, patet hoc *in Geneſi c.6.* quando ingreſſi ſunt filij Dei ad filias hominum: poſt autem Diluuium aliqui fuerunt gigantes, qui tamen non multo tempore durauerunt. Bonitas enim naturæ (vt inquit Abulenſis *c.* 3. *Deuteronomij*) in cibis, & aſpectu cœli ad terram habitatam ſemen humanum in tanta virtute continebat, vt tanti roboris, & ſtaturæ homines ætas illa produceret; Poſtea paulatim deficiente natura, tanquam ad ſenium mũdus iſte declinauit, & humana corpora cum viribus minorata ſunt.

*Ad facies mulierũ rugatas ſelectum præſidium.*

IN gratiam rugatarum mulierum, & quæ maculas in viſu ſortitæ fuerint, quo ſenium, turpitudinemque faciei abſcondere valeant, optimum adducamus præſidium. Alumen tritum, & cum recentis oui albumine agitatum, ſi deinde

deferbuerit in olla,&ſpatula ligno cõtinuo mouebitur,in vnguenti ſpiſſitudinem tranſit. Hoc ſi biduo, vel triduo facies mane & veſperi collinitur, non modò emaculari &erugari,verum ſumme pulchram & gratam eam reddi animaduertent.

## *Maxima eſt ſolis excellentia, & in hæc inferiora influxus.*

IAm maximè Homerus Solis naturã, & excellentiam admirabatur, vt illũ Deorũ patrẽ,hominũq; vocauerit. Ipſe enim omniũ aſtrorũ Rex eſt,& tempora cuncta moderatur: annos,menſes, & dies diſtinguit, & efficit: nos ſua luce lætificamur, & eius calore ſanamur. Ipſe virentes herbas, & terræ naſcentia germinare facit, & flores redolere. Ipſe fruges producit, fructus maturat, aerem purificat, lucem affert, tenebraſque repellit, elementa tranſmutat, animalia gignit, gemmaſque pretioſas cum admirandis viribus ex terræ viſceribus mira virtute epitere facit, Hominum ipſe, cum homine

mine generat,& tandem quicquid in terra oritur,& occidit, corrumpitur & generatur, in eius poteſtate eſt: ſic ait Ariſtot. 2. *de gener. & corrupt.* quod propter acceſsũ, & receſſum Solis in circulo obliquo, fiunt generationes, & corruptiones. Hæc, & alia tali ſideri Creator omnium largitus eſt.

## *Falſiſſimum eſt Salamandram in igne viuere poſſe.*

AB Ariſtotele,& Aeliano, Salamandram non modò in igne viuere, verum etiam illum extinguere proditũ eſt. His ſuffragatur Plinius *lib.* 10. c. 67. qui tantum aſſeruit Salamandræ rigorẽ eſſe, vt ignẽ glaciei ad inſtar extinguat. Hi autem famigeratiſſimi viri dormitare videntur, cum omnia & comburi, & conſumi ab igne poſſe iudicentur. Falſum ergo axioma eſt; breuique ſpatio animal illud, antequã comburatur, licet rigidiſſimũ foret, in igne viuere veriſimile eſt. Totũ hoc experientia innotuit. Narrat enim Matthiolus *in lib. 2. c. 56. Dioſcridis* in agro Tridentino, Veris, & Autumni

tumni tempore, maximam Salamandrarum copiam reperiri, ſe autem, vt experimentum caperet eius, quod de Salamandra vulgò fertur, plurimas in ignē conieciſſe, ſed eas prorſus exarſiſſe, breuique penitus eſſe conſumptas.

*Sabbatici fluuij admirāda proprietas.*

INter Arcas, & Raphandas ciuitates (teſtimonio Ioſephi. 7. *de bel. Iudaico*) regni Agrippæ, Sabbaticus fluuius reperitur, ita à ſeptimo die, quem Iudæi religiosè colunt, appellatus. Hic copioſus fluit, nec meatu ſegnis eſt, mirabilemq; naturam obtinuit, ſiquidem interpoſitis ſex diebus à fonte ſuo deficit, nudumq; & ſiccum alueum relinquit. Quod autē mirabilius eſt, nulla mutatione facta ſeptimo die ſimilis exoritur, talemque continuo ordinem obſeruare pro certo ab omnibus cognitum eſt.

*Quam ſit exitioſum pro lactandis infantibus vitioſas eligere nutrices.*

NVtrices pro lactādis puerulis malis moribus imbutas, vitioſas, in-

ptas, crudeles vel ſuperbas reijciendas exiſtimo: mites autem, benè moratas, ſine vitio, & prudentes eligendas. Pueri enim ex ijs educati ob acceptum nutrimentum à parentum natura recedunt, & ad nutricis vitia, vel prudentiam aliquã inclinationem habent. Inde legitur Neronem crudeliſſimum à ſuis progenitoribus longè degeneraſſe (quamuis prauã inclinationem vincere potuiſſet) ij enim benigniſſimi fuerant: ipſe autem à crudeliſſima nutrice lactatus, & connutritus, propriam matrem interfecit.

## *Menſtrualis ſanguinis mulierum immanitas.*

MAximum contagium in mulieris ſanguine menſtruo Plinius ineſſe credidit. Refert enim nouellas vites eius pernecari contactu, rutam, & hederam illico mori, apes tactis aluearijs fugere, lina nigreſcere, aciem in cultris tonſorum hebetari, æs graue virus & ærugi-nem contrahere: equas, ſi ſint grauidæ, tactas abortire, multaque alia pernicioſa mala ex illius contactu fieri tradidit.

Sed

Sed longe à veritate diſtat hic auctor: cuiuslibet enim mulieris ſanguinē menſtruum virulentum eſſe falſiſſimum eſt, quippe in ſana muliere, non differt ſanguis à ſanguine vitiumque illius in quantitate tantum perſiſtit, vt benè Capiuacceus in ſua Praxi recenſuit, ſecus eſt in morboſa muliere, ex menſtruali enim iſtius ſanguine nō modo pericula, quæ à Plinio adducuntur, eueniunt, verum etiam alia. Equidem canes epoto menſtruo in rabiem vertuntur. Homines in hecticā, & phthiſim, ſi à veneficis, eis in potu tribuitur, deueniunt: Oleæ contactæ ſterileſcunt. Alia etiam ex illius virulentia contingunt, quæ reticere melius eſt.

## *Frigidum potum poſt pharmacum aſſumptum magnæ vtilitatis aſſuetis fuiſſe.*

AEgrotabat olim in Sicilia Prorex Ioannes à Vega: ſumptoque Pharmaco ſegniter purgationem habebat. Medicus familiaris, vt aluum irritaret, iuris pulli ſine ſale paratū cyathum co-

ram Principe habebat; illumque nauſeantem, & tale brodium abhorrentem, vt ebiberet exorabat. Superueniens autem Philippus Ingraſsia, iuris vice, libram aquæ frigidæ cum vncia zuccari mediocris albedinis propinauit. Erat enim ille frigidæ potioni aſſuetus, atque iecore percalidus. At frigida epota, deſtructa eſt confeſtim nauſea ſedatiſque nonnullis in ore ventriculi morſibus, talem è veſtigio purgationẽ feliciter perfecit, vt gratias referre Ingraſſiæ pro tali frigidæ potione, cupiens, argenteum illud vas, in quo repoſita frigida fuerat, pretij aureorum nummorum quinquaginta, gratiſsimo animo donauerit. I*ngraſſ. de. frig. pot. poſt medic.*

*Verrucas cuiuſdam animalculi liquore perſanari.*

REferam quoq mihi in Apuliæ quodam loco, circa verrucas ſucceſſit. Expetebat à me quidã nobilis, qui manus à verrucis nimis deturbatas habebat aliquod pro illis abigendis præſidium. Ego coram nonnullis multa, quæ aliàs veriſ-

veriſſima eſſe comprobaueram, illi conſulebam. Inter hos ruſticus quidam inopinãter, ſe electiſſimum habere remediũ pro ijs penitus dirimendis non rogatus faſſus eſt. Sciſcitor quale ſit, animalculum eſſe dixit: ad experimentum venimus, ægro conſentiente. Ruſticus animalculum inuenit. Hoc in floribus Eringij, & Cichoreæ æſtiuo tempore moratur, eſt coloris calaſsini, cum maculis rubeis, & quodammodo aſsimilatur proportione corporis canthãridi, licet paruulum ſit. Accep[illegible]t aliquot ruſticus, & ſingula in ſingulis verrucis digitis exprexit: exibat liquor quidam; manus intumuit, & doluit, ſed cum moderantia: intra tres dies detumuit, & ſana facta eſt, nec verrucę amplius viſę ſunt.

*Tauri ſanguinem inter lethalia venena connumerari.*

INter atrociſsima, & ſuffocantia venena Tauri ſanguinem recenter epotum connumeramus: congelatur enim in ventriculo, reſpirationemque impediens, hominem ſuffocat. Themiſtocles

ram Principe habebat; illumque nauſeantem, & tale brodium abhorrentem, vt ebiberet exorabat. Superueniens autem Philippus Ingraſsia, iuris vice, libram aquæ frigidæ cum vncia zuccari mediocris albedinis propinauit. Erat enim ille frigidæ potioni aſſuetus, atque iecore percalidus. At frigida epota, deſtructa eſt confeſtim nauſea ſedatiſque nonnullis in ore ventriculi morſibus, talem è veſtigio purgationē feliciter perfecit, vt gratias referre Ingraſſiæ pro tali frigidæ potione, cupiens, argenteum illud vas, in quo repoſita frigida fuerat, pretij aureorum nummorum quinquaginta, gratiſsimo animo donauerit. *Ingraſſ. de frig. pot. poſt medic.*

*Verrucas cuiuſdam animalculi liquore perſanari.*

REferam quod mihi in Apuliæ quodam loco, circa verrucas ſucceſſit. Expetebat à me quidā nobilis, qui manus à verrucis nimis deturbatas habebat aliquod pro illis abigendis præſidium. Ego coram nonnullis multa, quæ aliàs veriſ-

veriſſima eſſe comprobaueram, illi conſulebam. Inter hos ruſticus quidam inopinàter, ſe electiſſimum habere remediũ pro ijs penitus dirimendis non rogatus faſſus eſt. Sciſcitor quale ſit, animalculum eſſe dixit: ad experimentum venimus, ægro conſentiente. Ruſticus animalculum inuenit. Hoc in floribus Eringij, & Cichoreæ æſtiuo tempore moratur, eſt coloris calaſsini, cum maculis rubeis, & quodammodo aſsimilatur proportione corporis canthardi, licet paruulum ſit. Accep[illegible]t aliquot ruſticus, & ſingula in ſingulis verrucis digitis exprexit: exibat liquor quidam, manus intumuit, & doluit, ſed cum moderantia: intra tres dies detumuit, & ſana facta eſt, nec verrucę amplius viſę ſunt.

*Tauri ſanguinem inter lethalia venena connumerari.*

INter atrociſsima, & ſuffocantia venena Tauri ſanguinem recenter epotum connumeramus: congelatur enim in ventriculo, reſpirationemque impediens, hominem ſuffocat. Themiſtocles

 Athe-

ram Principe habebat ; illumque nauſeantem , & tale brodium abhorrentem, vt ebiberet exorabat. Superueniens autem Philippus Ingraſsia, iuris vice, libram aquæ frigidæ cum vncia zuccari mediocris albedinis propinauit. Erat enim ille frigidæ potioni aſſuetus, atque iecore percalidus. At frigida epota, deſtructa eſt confeſtim nauſea ſedatiſque nonnullis in ore ventriculi morſibus, talem è veſtigio purgationẽ feliciter perfecit, vt gratias referre Ingraſſiæ pro tali frigidæ potione, cupiens, argenteum illud vas, in quo repoſita frigida fuerat, pretij aureorum nummorum quinquaginta, gratiſsimo animo donauerit. *Ingraſſ. de frig. pot. poſt medic.*

### *Verrucas cuiuſdam animalculi liquore perſanari.*

REferam quod mihi in Apuliæ quodam loco, circa verrucas ſucceſſit. Expetebat à me quidã nobilis, qui manus à verrucis nimis deturbatas habebat aliquod pro illis abigendis præſidium. Ego coram nonnullis multa, quæ aliàs veriſ-

veriſſima eſſe comprobaueram, illi conſulebam. Inter hos ruſticus quidam inopinater, ſe electiſſimum habere remediũ pro ijs penitus dirimendis non rogatus faſſus eſt. Sciſcitor quale ſit, animalculum eſſe dixit: ad experimentum venimus, ægro conſentiente. Ruſticus animalculum inuenit. Hoc in floribus Eringij, & Cichoreæ æſtiuo tempore moratur, eſt coloris calaſsini, cum maculis rubeis, & quodammodo aſsimilatur proportione corporis cantharidi, licet paruulum ſit. Accep[illegible]at aliquot ruſticus, & ſingula in ſingulis verrucis digitis exprexit: exibat liquor quidam, manus intumuit, & doluit, ſed cum moderantia: intra tres dies detumuit, & ſana facta eſt, nec verrucę amplius viſę ſunt.

*Tauri ſanguinem inter lethalia venena connumerari.*

INter atrociſsima, & ſuffocantia venena Tauri ſanguinem recenter epotum connumeramus: congelatur enim in ventriculo, reſpirationemque impediens, hominem ſuffocat. Themiſtocles

ram Principe habebat ; illumque nauſeantem , & tale brodium abhorrentem , vt ebiberet exorabat. Superueniens autem Philippus Ingraſsia, iuris vice, libram aquæ frigidæ cum vncia zuccari mediocris albedinis propinauit. Erat enim ille frigidæ potioni aſſuetus, atque iecore percalidus. At frigida epota, deſtructa eſt confeſtim nauſea ſedatiſque nonnullis in ore ventriculi morſibus, talem è veſtigio purgationē feliciter perfecit, vt gratias referre Ingraſſiæ pro tali frigidæ potione, cupiens, argenteum illud vas, in quo repoſita frigida fuerat, pretij aureorum nummorum quinquaginta, gratiſsimo animo donauerit. *Ingraſſ. de. frig. pot. poſt medic.*

*Verrucas cuiuſdam animalculi liquore perſanari.*

REferam quod mihi in Apuliæ quodam loco, circa verrucas ſucceſſit. Expetebat à me quidā nobilis, qui manus à verrucis nimis deturbatas habebat aliquod pro illis abigendis præſidium. Ego coram nonnullis multa, quæ aliàs veriſ-

veriſſima eſſe comprobaueram, illi conſulebam. Inter hos ruſticus quidam inopinater, ſe electiſſimum habere remediũ pro ijs penitus dirimendis non rogatus faſſus eſt. Sciſcitor quale ſit, animalculum eſſe dixit: ad experimentum venimus, ægro conſentiente. Ruſticus animalculum inuenit. Hoc in floribns Eringij, & Cichoreæ æſtiuo tempore moratur, eſt coloris calaſsini, cum maculis rubeis, & quodammodo aſsimilatur proportione corporis canthαridi, licet paruulum ſit. Accep[illegible]t aliquot ruſticus, & ſingula in ſingulis verrucis digitis exprexit: exibat liquor quidam, manus intumuit, & doluit, ſed cum moderantia: intra tres dies detumuit, & ſana facta eſt, nec verrucę amplius viſę ſunt.

### *Tauri ſanguinem inter lethalia venena connumerari.*

INter atrociſsima, & ſuffocantia venena Tauri ſanguinem recenter epotum connumeramus: congelatur enim in ventriculo, reſpirationemque impediens, hominem ſuffocat. Themiſtocles

eptas, crudeles vel ſuperbas reijciendas exiſtimo: mites autem, benè moratas, ſine vitio, & prudentes eligendas. Pueri enim ex ijs educati ob acceptum nutrimentum à parentum natura recedunt, & ad nutricis vitia, vel prudentiam aliquã inclinationem habent. Inde legitur Neronem crudeliſſimum à ſuis progenitoribus longè degeneraſſe (quamuis prauã inclinationem vincere potuiſſet) ij enim benigniſſimi fuerant: ipſe autem à crudeliſſima nutrice lactatus, & connutritus, propriam matrem interfecit.

## *Menſtrualis ſanguinis mulierum immanitas.*

MAximum contagium in mulieris ſanguine menſtruo Plinius ineſſe credidit. Refert enim nouellas vites eius pernecari contactu, rutam, & hederam illico mori, apes tactis aluearijs fugere, lina nigreſcere, aciem in cultris tonſorum hebetari, æs graue virus & æruginem contrahere: equas, ſi ſint grauidæ, tactas abortire, multaque alia pernicioſa mala ex illius contactu fieri tradidit.

Sed

Sed longe à veritate diſtat hic auctor: cuiuslibet enim mulieris ſanguinē menſtruum virulentum eſſe falſiſſimum eſt, quippe in ſana muliere, non differt ſanguis à ſanguine vitiumque illius in quantitate tantum perſiſtit, vt benè Capiuacceus in ſua Praxi recenſuit, ſecus eſt in morboſa muliere, ex menſtruali enim iſtius ſanguine nō modo pericula, quæ à Plinio adducuntur, eueniunt, verum etiam alia. Equidem canes epoto menſtruo in rabiem vertuntur. Homines in hecticā, & phthiſim, ſi à veneficis, eis in potu tribuitur, deueniunt: Oleæ contactæ ſterileſcunt. Alia etiam ex illius virulentia contingunt, quæ reticere melius eſt.

## *Frigidum potum poſt pharmacum aſſumptum magnæ vtilitatis aſſuetis fuiſſe.*

AEgrotabat olim in Sicilia Prorex Ioannes à Vega: ſumptoque Pharmaco ſegniter purgationem habebat. Medicus familiaris, vt aluum irritaret, iuris pulli ſine ſale paratū cyathum co-

ram Principe habebat; illumque nauſeantem, & tale brodium abhorrentem, vt ebiberet exorabat. Superueniens autem Philippus Ingraſsia, iuris vice, libram aquæ frigidæ cum vncia zuccari mediocris albedinis propinauit. Erat enim ille frigidæ potioni aſſuetus, atque iecore percalidus. At frigida epota, deſtructa eſt confeſtim nauſea ſedatiſque nonnullis in ore ventriculi morſibus, talem è veſtigio purgationē feliciter perfecit, vt gratias referre Ingraſſiæ pro tali frigidæ potione, cupiens, argenteum illud vas, in quo repoſita frigida fuerat, pretij aureorum nummorum quinquaginta, gratiſsimo animo donauerit. *Ingraſſ. de frig. pot. poſt medic.*

*Verrucas cuiuſdam animalculi liquore perſanari.*

REferam quod mihi in Apuliæ quodam loco, circa verrucas ſucceſſit. Expetebat à me quidā nobilis, qui manus à verrucis nimis deturbatas habebat aliquod pro illis abigendis præſidium. Ego coram nonnullis multa, quæ aliàs veriſ-

veriſſima eſſe comprobaueram, illi conſulebam. Inter hos ruſticus quidam inopinãter, ſe electiſſimum habere remediũ pro ijs penitus dirimendis non rogatus faſſus eſt. Sciſcitor quale ſit, animalculum eſſe dixit: ad experimentum venimus, ægro conſentiente. Ruſticus animalculum inuenit. Hoc in floribns Eringij, & Cichoreæ æſtiuo tempore moratur, eſt coloris calaſsini, cum maculis rubeis, & quodammodo aſsimilatur proportione corporis cantharidi, licet paruulum ſit. Accep[illegible]at aliquot ruſticus, & ſingula in ſingulis verrucis digitis exprexit: exibat liquor quidam, manus intumuit, & doluit, ſed cum moderantia: intra tres dies detumuit, & ſana facta eſt, nec verrucę amplius viſę ſunt.

*Tauri ſanguinem inter lethalia venena connumerari.*

INter atrociſsima, & ſuffocantia venena Tauri ſanguinem recenter epotum connumeramus: congelatur enim in ventriculo, reſpirationemque impediens, hominem ſuffocat. Themiſtocles

Athenienſis tanti veneni tentauit experimentum. Hic enim ciuium inuidia à Patria relegatus, ad Artaxerxem confugit, à quo diues factus eſt. Dum autem in patriam in gratiam Artaxerxis pugnare cogeretur, in Dianæ tẽplo, hauſto Tauri ſanguine, vitam cum morte commutauit. *Ex Plutarcho.*

## *Quo artificio duriſsima ſaxa frangere valeamus.*

MAris ſaxa non alia re frangenda, quam lardo accenſo retulit Olaus. Hoc equidem rationi conſentaneum eſſe ducimus, cum pingue humidum, ſalique commiſtum illud ſit, ob id enim flamma potens & acris eſt diùque manet. Annibal verò dum Alpium rupes, ingreſſurus Italiam, comminuere optaret, ſaxa potentiſsimo igne concalefacta, acerrimo aceto humectabat; ita enim emolliebãtur, & in fruſta cædebãtur, fractioniq; facilior erat locus. *ex Tito Liuio.*

## *De lapidis Asbeſti mirabili virtute.*

Asbeſtos lapis, quẽ Arabia, & Arcadia produ-

producit, ſi verus & probus fuerit, ſemel accenſus perpetuam flammam retinere videtur. Ex hoc Gentiles templorũ candelabra conficere ſolebant, clarè animaduertentes fortiſsimam flammam & inextinguibilem elucere, quę nec ab imbribus, nec tempeſtatibus extinguebatur. D. Auguſtinus *lib.21. de Ciuit. Dei*, Athenis Veneris Phanum fuiſſe refert, in quo de dicto lapide lucernæ conſtructæ fuerant, quæ aliqua intemperie extingui minimè poterant.

*Aegypti Reges opera magnifica, & admiranda antiquitus conſtruxiſſe.*

OPera ab Aegypti Regibus conſtructa omni admiratione digna ſemper exiſtimaui. Hi porrò Labyrinthorum, Pyramidumque primi fuerunt auctores, & Mauſolea ſepulchra, & Obeliſcos erexerunt. Ferunt admiſſo facinore, Pheronem Regem è veſtigio viſum amiſiſſe, decennioque cæcum fuiſſe. Vndecimo autem anno ab vrbe Buci, accepto Oraculo, quod viſum reciperet, ſi oculos mulieris, quæ tantum

ſui viri amplexibus contenta fuiſſet, cæterorumque virorum expers, lotio abluiſſet. Hic ante omnia vxoris lotium tentauit, cum autem nihil cerneret infinitarum mulierum vrinam experiri voluit; viſuque recuperato, præter eam (vxorem enim eandem duxit) cuius lotio viſum accepit, omnes concremauit. Ab ea autem calamitate liberatus, cum alia in alijs templis donaria poſuit, omnia egregia ad memoriæ diuturnitatem, tum maximè memorabilia, ac ſpectaculo digna in templo Solis gemina ſaxa, quos *obelos* vocant à figura veru cētenum cubitorum longitudinis, octonum latitudinis. *Polydor. Virg. ex Herod. lib. 2.*

## *Cacodæmonem mali nuncij præſagium aliquando attuliſſe.*

MArcus Brutus cum exercitu ex Aſia diſceſſurus, nocte media & profunda dum ſplendidum erat lumen, & ſilentium vndique caſtra tenebat, multa ſecum memoria recolebat. Cum autem ad ſe venire aliquem præſentiret, intentus

intentus ad introitum aſpiciens, horrendam, & monſtruoſam corporis feri & terribilis ſibi aſſiſtere imaginem reſpexit. Quis (inquit) interrogans Brutus, hominum, aut Deorum es, quid tibi vis? quid ad nos veniſti? Murmurans ille, tuus ô Brute (dixit) malus genius ſum, in Philippis me videbis. Tum Brutus nihil perterritus, Videbo, reſpondit, cogitabundusque accubuit. Verum Caſsiana cognita clade deinde, cogitationeſque ſuas videns, & ſpes fallaces ſublapſas retro referri, in Philippis ſibi ipſi mortem conſciuit. *Ex Plutarcho.*

## *Olei, vini, ſegetumq́ ſterilitatis præſagia.*

SIrij verſpertinus occaſus, ſi biduo antecertat, vel ſequatur Plenilunium, ſegeti rubiginem, & floreſcentibus vredinem pronunciat. Procionis occaſus veſpertinus, ſi interlunio eueniat, florenti viti, & oleæ germinanti iniuriam ex vredine adfert. Aquilæ verſpertinus exortus, & Arcturi occaſus, in Pleniluniũ

incidit, & olei & vini ſterilitatem, vtroque tum florente denunciat. *Ex Iunctino.*

*Aeris ſalubritatem ad vitæ productionem maximopere videmus conducere.*

IN Hybernia quaſdam Inſulas, in quibus homines longiſsimæ vitæ ſunt, reperiri compertum eſt, tanta eſt enim ibi aeris ſalubritas, vt vita humana longiſsime producatur. Cum autem ad maximam ſenectutem homines deueniunt, deficiente paulisper humido radicali, caloris naturalis opera, quia anima propter complexionis bonitatem recedere nequit, in corpore magni ſuſcitantur dolores: Idcirco illius regionis homines poſt diuturnos labores, vitam abhorrẽtes, longè à propria regione ſe deportari procurant; præſertimque ad locum minus ſalubrem, vbi faciliter moriantur. *Abulenſis in Geneſ. c.2. & Anania in Uniu. Fabrica.*

*Lintea magnæ proprietatis apud Indos fieri.*

Maximã

MAximi valoris lintea ex Aſbeſtino lino, & Amiantho lapide contexere Indiani ſolent. Hæc in ignem, proiecta flammam quidem concipiunt, detrimentum autem nullum recipiunt. Cum autem vſu commaculata, Indi hæc lintea depurare coguntur, (ſpreto more noſtro) non aqua, non cinere, vel ſmegmate vtuntur; ſed in ignem proijciunt: certiſsimo experimento perdocti ab eo non cōſumi modò; ſed potius exempta ſplendeſcere, nihilque illis deperire. Tale Carolum V. Imperatorem nonnulli habuiſſe ferunt. *Mizaldus.*

*Hominibus à graui valetudine oppreſsis varias hominum figuras apparuiſſe, ſæpiſsime expertum eſt.*

DIgnum ſpeculatione illud ſemper exiſtimaui, an ęgris, cum graui opprimuntur valetudine ex affecto cerebro, an actu Dæmonis figurę diuerſę appareant? Quippè nō ſemel audiui, nonnullos Dæmones, alios verò fæminas

vidiſſe, vt inter cæteros Alexander ab Alexandro de ſe teſtatur. Cum(inquit) Romæ ægra valetudine oppreſſus eſſem iaceremque in lectulo, ſpeciem mulieris eleganti forma mihi planè vigilanti apparuiſſe confiteor, quam cum inſpicerem diù cogitabundus, & tacitus fui, reputans nunquid ego falſa imagine captus, aliter, atque res eſſet aſpicerem, cumque meos ſenſus vigere, & figuram illam nuſquam à me dilabi viderem, quæ nam illa eſſet interrogaui, quæ tum ſubridens & ea quæ acceperat verba reſpondens, quaſi me planè derideret, cum diù me fuiſſet intuita diſceſſit. Quomodò autem hæc fiant *in lib. 1. de vita hominis* diffuſè enucleamus.

*Hydropes lethales multoties ab occultis, abditiſq; præſidiis diſparuiſſe.*

MVlti equidem morbi non à medicorum remedijs, ſed à cauſis abditis curati ſunt. Refert Schenkius *lib. 3. Obſeruat. Medicinal.* Chriſtophorum quendam in deſperata hyeme, ab hydrope

drope lethali hac via ſanatum fuiſſe. Illi dormienti in Sole aprico lacertus viridis occurrit in laxatumque eius ſinum irrepſit, & toto eo tempore, quo dormiit, per tumentem, nudatumque ventrem oberrauit. Poſt horam expergefactus lacertum in ſinu ſubſultare animaduertit, quem veluti homini amicum & innoxium dimiſit. Huic ab eo tempore hydropicus tumor omnis, citra alia remedia intra paucos dies ſubſedit, & diſſpatuit. Qui caſus mirabilis eſt: & non minori admiratione dignus, Bufonis ſylueſtris, quam ſit proprietas. Hoc enim animal ſi per ventrem ſcinditur, & ſuper renes hidropici ligatur, aquoſitatem per vias vrinæ, quæ in Aſcite ſuperabundat, mirabiliter educit. Hoc VVierus expertus eſt. Nonnulli ſecreto remedio hydropicorum aquas Colubri aquatici lapide ventri applicato ſenſim abſumunt. Inſuper vituli marini pelle aquam corpori ſuffuſam Hermolaus Barbarus tolli prodidit. Cæca igitur, & abdita via multos hoc morbo ſanari comperimus.

*Medeam à veneficiorum calumnia à Diogene fuiſſe vindicatam.*

OMnes (vno excepto Diogene) memoriæ ſcriptores mandarunt, Medeam illam concelebratam magicis artibus, maximam dediſſe operam, iiſque latiſsime fuiſſe inſtructam. Hic.n. apud Stobæum dicebat, Medeam ſapientem, non veneficam fuiſſe, quæ acceptis mollibus, & effœminatis hominum corporibus, confirmabat ipſa gymnaſijs, ac exercitationibus, & robuſta vigentiaque reddebat. Hinc, vt veriſimile eſt, fama emanauit, quod illa coquendo carnes, hominibus iuuentutem reſtitueret. Si enim ad ea, quæ de ipſa dicuntur, quod nocturnis horis coram Luna proſtrata maleficia ſuo nudato corpore pararet, reſpicimus, vt patet per Senecã in Tragœd. 7. Quod vero alia attinet de quibus ipſam accuſent, neſcio quomodo ab infamia eam liberare valeamus.

*In Plenilunio vt plurimum furioſos vehementius inſanire*

Luna

LVna dum Soli opponitur, vehementius furioſos inſanire obſeruamus: tunc enim ex ſuperabundantium humorum copia cerebrum ad cranium vſque intumeſcit, eoſque ad furiam ducit. Hac (vt reor) cauſa, furioſos Britanni luna quarta decima verberibus affligunt, conſiderantes ſcilicet ſanguinem, & ſpiritum tunc temporis efferueſcere. Verbera autem non ſine ratione ad talium ſalutem conferre videntur; vt enim larga proſperitas ad inſaniam homines ducere potens eſt: ſic dolor, & calamitas prudentiam inducere conſueuit: quod ſapientiæ Princeps perbellè ſignificauit dum dixit; afflictionem tribuere intellectum. *Bodinus in theat. nat.*

## *Anni computum, & menſuram à quibuſdam nationibus rudi ordine fuiſſe conſtructum.*

ANni certus modus apud ſolos Aegyptios ſemper fuit, eorum enim Sacerdotes ab Abrahamo edocti, & verã anni menſurã, & Solis curſum cognoſcere

ſcere valuerunt. Apud alias nationes diſpari numero, parique errore annus notatus eſt: ſiquidem Arcades trium menſium annum faciebāt. Lauinij tredecim. Acananes ſex. Gręci reliqui 314. diebus. Romulus annum decem menſibus, qui 304. diebus conficiebatur ordinauit. Hic à Martio incipiebat, eo quod Marti ſuo genitori credito, menſem hunc dicauerat. Numa poſt Romulum quinquaginta dies computo huic addidit, annumque conſtituit 354. diebus. At. C. Cæſar Aegyptios imitatus, ad curſum Solis, qui diebus 365. & quadrante conſtituitur, annum dirigere ſtuduit. Cēſorinus, & Suetonius.

*Solatri maioris, & Serpentariæ minoris potentia contra paraſitos mirabilis eſt.*

MIrabilis profectò Solatri maioris, ſiue herbæ *Bella donna* radicis potentia eſt: ſi enim contrita, & exiccata vnius ſcrupuli pondere per horas ſex vino infunditur, illudque facta colatura ieiuno homini potui datur, vt ille cibum guſtare,

guſtare nequeat,efficiet. Hoc paraſitis idoneum eſt remedium,hi enim aperto ore,tanquã omnia deuoraturi,in menſa cõſident;ſed hac via pœnas luent, quippè alios videbunt comedentes, ipſi tamen inſtar Tantali in menſa fameſcent. Vnde apud conuiuas ridiculi,& confuſi apparebunt.Sanantur hi confeſtim aceto bibito.Idem facit radix Aron, ſiue minoris Serpentariæ in acetarijs recens contrita;qui enim guſtauerit, apparebit ſuffocari cibumque relinquet. Sanatur hic allio comeſto.

*Ventorum ortum ,occaſumque terreſtrem Echinum mira ſagacitate hominibus præſagire.*

TErreſtris Echini,qui autumnali tẽpore in vineis, dumoſiſque ſpinis verſari præcipuè conſueuit, in ortu occaſuque ventorum præſagiendo mira eſt ſagacitas.Horum porrò latibula duobus conſtructa foraminibus, quorum alterum Boream, alterum verò Auſtrũ reſpiciat,conſtructa reperiuntur. Præſenti-

ſentientes autem Boream, Auſtrum, aliumve ventum ſufflaturum, longè ab eorum ortu, vnum vel alterum cauernæ meatum obturant; ventorum enim cognitio ijs innata eſt, vt ab ipſis ſe tueri valeant. Hoc ordine Venatores Echinorũ latibula, eorumque ſagacitatem conſiderantes, nulla ſtellarum obſeruatione habita, ſed ſolum ex cauernarum meatibus clauſis, vel apertis Ventorũ indaginem cõſequentur. *Ex Plutarcho in Dialog.*

### *Animi pudorem, timoremque humanorum corporum diuerſimodè faciem alterare.*

Magna inter animi pudorem, & timorem, cum vtrumque ſit triſtitiæ ſoboles, videtur diſparitas: quippe in pudore homines facie rubeſcunt, timentes verò palleſcunt. Natura (vt inquit Macrobius 7. *Saturn.*) cum quid ei occurrit honeſto pudore dignum, imum petendo penetrat ſanguinem, quo commoto diffuſoque cutis tingitur, ruborq; naſcitur. Theleſius autẽ (vt ex Taſſone citatur.

citatur) faciem in pudore, voluit affectũ recipere, & proinde erubeſcere. Hoc à ratione alienum haud eſt, ſiquidem volunt Philoſophi naturam pudore tactã, ſanguinem, inſtar velamenti ante ſe tendere. Experientia inſuper hoc docet, erubeſcentes enim manum ſibi ante faciem frequenter opponunt. At timentes palleſcunt, quia natura cũ quid extrinſecè occurrens metuit, in profundum demergitur: ita & nos cum timemus, latebras quærimus, & loca occulta. Natura itaque deſcendens, vt lateat, ſanguinem ſecum trahit, quo demerſo dilutior cuti humor remanet, pallorque ſuccedit.

## *Animalia ex putri genita materia, in mundi primordio minimè fuiſſe.*

QVæ ex putri materia generantur, ſex animalium genera communiter exiſtunt. Quædam enim, vt bibiones, quæ ſunt minutiſsima animalia, ex vini exhalationibus fiunt, vt papiliones ex aqua. Quædã ex humorũ corruptionibus

nibus proueniunt: vt vermes in ſtercore, vel ciſternis. Quædam ex cadaueribus, vt apes ex iumentis: crabrones, ſiue muſcæ grandes, quæ volando ſonant. Scarabæi ſiue muſcæ virides ex equis, vel canibus mortuis: ſcorpius de caucri mortui carnibus: ſerpens de medulla ſpinæ humanæ. Quædam ex lignorum putredine, vt teredines, qui ſunt vermes intra ligna, quando non abſcinduntur tempore debito, exorti. Quædam ex fructuum corruptione, vt gurguliones ex fabis. Quædam ex herbarum corruptela, vt tineæ. Hęc autem in mundi principio immediatè à Deo creata fuiſſe, nulla ratio confiteri cogit, cum ipſa naturaliter ex corruptione procedant; poſt autem mundi exordium huiuſmodi ex corruptelis generationes eueniſſe veriſimile eſt; Deus tamen ſeminarias cauſas horum materijs indidit, ſine quibus oriri non potuiſſent. *Abulenſis in Geneſi c.2.*

*De ſtygis Arcadiæ mortifera natura, & Alexandri morte.*

Circa

Circa Nonacrin in Arcadia, fons quidã reperitur è petra exoriẽs, quę Styx ab incolis appellatur, tantæ mortiferæ naturę, vt ſumma celeritate corrũpat corpora. Equidem protinus hauſta (Senecæ teſtimonio 3 *quæſt. natur.*) induratur, inſtarque gypſi ſub humore conſtringitur, & ligat viſcera. Quia autem, nec odore, nec ſapore notabilis eſt, ſæpè fallit, nec ea epota, amplius remedio locus eſt. Ferunt non ære, non ferro, non teſta aquã huiuſmodi continere, nec aliter quam in equi vngula ferri poſſe. Huius veneni potu, magnum Alexandrum in Babylonia fuiſſe extinctum multi ſcriptores referunt, ille, accepto poculo à Theſſalo medico, ob aquę feritatem in media potione repentè veluti telo confixus ingemuit; elatuſque (vt ait Iuſtinus) è conuiuio ſemianimis, tanto dolore cruciatus eſt, vt ferrum in remedia poſceret, & è tactu hominum velut vulnere indoleſceret.

*Achores tineaſque capitis, ex bufonis oleo feliciter ſanari.*

Dum

DVm iuuenis in Alberone oppido prope Luceriam Apuliæ ſemel medicinam facerem, ibi quendam achoribus, tineiſque per multos annos turpiter affectum, cui varia fuerant applicata remedia, omnia tamen inutiliter, propter morbi reſiſtentiam repperi. Tandē noſtro conſilio hic electè ex pharmaco purgatus, ſolum linimento ex oleo in quo ad exactam coctionem Bufo ſiue Rana terreſtris ebullierat, optime curatus eſt, quippe ſimplici hoc remedio per paucos dies in capite vtens, ſanus, & capillatus factus eſt; durante autem linimento pili emortui, vulſellis à chirurgo extirpabantur.

## *De Cerui lachryma, eiuſque in ciendo ſudore potentia.*

TAntæ creditur eſſe efficaciæ Cerui lachryma in ſudore ciendo, vt ſi grana quinque vel ſex potui dētur, totū corpus fere ſolui iudicemus. De hac loquens Abinzoar *lib.* 1. *tract.* 13. *c.* 6. ſe tria grana Azir filio Regij magiſtri equi

equitum in lacte, vel aqua cucurbitæ, vel roſatæ exhibuiſſe retulit, illumque à virulento ictero liberaſſe. Hæc autem in Ceruis ante centeſimum annum (teſtimonio Scaligeri) nulla eſt, temporis autem proceſſu generatur, & in iuglandis molem accreſcit. Dicitur magnam habere ad venenum efficaciam, vt in Aſia feliciſsimo ſucceſſu ſæpè experiuntur.

## *Vires infirmorum collapſas, odoribus reſarciri poſſe.*

INfirmorum deperditas vires non potionibus modò, verum atque odoribus reſtaurari poſſe obſeruatum eſt. Aiunt enim Democritũ in dies aliquot, amicorum gratia pomi odore vitam ſibi prorogaſſe. Hinc multi panem calidum vino odorifero immerſum naribus admouent ægrorum, quem ſi temporibus, & coſtis cataplaſmatis more imponimus, vtique vires egrigie reſtituimus. Conciliator Apponenſis moribũdã vitã, ex croco, & caſtoreo cõtuſis, vinoq; cõmiſtis producere ſe cõſueuiſſe teſta-

teſtatur,ſenibuſque eam compoſitionē exhibuiſſe, nullatenus olfactu magis quam potu profuiſſe. *Ferrerius lib. 2. Method.*

### *De olei Balnei mirifica in morbis præſtantia.*

OLei Balneum, vt Herodotus antiquiſsimus medicus prodidit, qui à diuturnis affliguntur febribus, à laſsitudine, vel neruoſarum partium doloribus oppreſsis, conuulſis, & vrinæ, ſuppreſsis laudatiſsimum, ac ſalutare eſſe remedium experimur. Vidit huius præſidij experientiam Heurnius in quodā extenuato, ac ferè exhauſto, dum eſſet Patauij: illum enim validiſsima occupauerat conuulſio, at tepidi olei pleno vaſe immerſus, ac fotus, ſanus euaſit. *In lib. noſtro de Hydron. nat.*

### *Adam & ſuos contemporaneos, perfectiſsimam rerum naturalium habuiſſe cognitionem.*

INter alias rationes, quas Abulenſis *in Geneſ. in c. 1.* de longiſsima vitæ primorum

morum parentum, qui annum ferè milleſimum attingebant, retulit, hãc addux-it; quod Adam rerum naturalium perfectam à Deo cognitionem habuit. Intellexit enim fructuum, herbarum, lapidũ, lignorum, animalium, mineraliumque virtutes, & doctrinam, quibus vita humana diutius conſeruari poterat; quæ omnia contemporaneos, (vt ipſi etiam vitam producerent longiſsimè) edocuit. Hæc autem cognitio, & ex diluuio, & gẽtium diuiſione perdita eſt. Reperiuntur tamen in præſentiarum multa mirabilia, naturęque ſecretiſsima apud ſapientes, à temporum iniuria forſitan vindicata; quæ aliquando homines videntes aut audientes, tanquam ſupernaturalia opera admirantur.

*Rutam inter alexiteria medicamenta connumerari.*

INter alexipharmaca præſidia, Rutam minimę conditionis haud eſſe perhibent, ſiquidem ieiuno ſtomacho comeſta multos à veneni virulentia liberaſſe

C legi-

legitur. De hac Athenæus *in 3. Deipn.* loquens, Archelaum Ponti Regem ſuos populos veneno interimere conſueuiſſe ſcribit, illos autem à quibuſdam edoctos, ob id antequam è domibus egrederentur, quotidie Rutam edere ſolitos à Tyranni crudelitate ſe defendiſſe.

## *Sola ſuſpenſione, capitis cruciatus verbenam mitigare.*

MIrabilis eſt Verbenæ proprietas in dolore capitis mitigando; ſiquidem à Petro Foreſto traditur hoc ſolo præſidio quendam fuiſſe perſanatum. Ille nullis remedijs, quamuis optimis curari potuerat, non venæ ſectione, non ſcrupis digerentibus, neque decoctis pilulis, cucurbitulis, nec alijs topicis auxilijs. Cum autem nulla iuuarent remedia, ad collum Verbena viridis appenſa eſt, & ſanus factus eſt, *lib. 9. obſer. 3.*

## *De Thapſiæ virtute in ſugillatis ſanandis, Neroniſque calliditate.*

Nero

Nero Imperator in ſui Imperij exordio Thapſiam, eiuſque excellẽtiam magnificauit; Ille quidem dum noctu incederet incognitus, & in multos impetus faceret, nõ ſemel facies ſugillata, cutiſq; liuida, piſtula; ab illis fuerat. Confeſtim hic, ex Thapſia, thure, & cera commiſta, linimento liuentem viſum collinibat, quo præſidio ante lucem à fœda ſugillatione liberabatur; dum autem die in populi conſpectu, faciem ſanam oſtenderet, facinoris ſui famam, & ignominiam occultabat. *Ex Durante in Herbario.*

### *Obſtetricibus animaduerſio.*

IN fœminarum vmbi ico præcidendo diligentia adhibenda eſt; quippe ſi nimium curtè vmbilicus religatur, ætatis progreſſu pariẽdi conatum reſtringere, imminenti vitę periculo, poteſt. *Ex Matthia Cornace.*

### *De arboris ficus mirabili natura.*

SI gallinaceas carnes, & teneriores, & coctu faciles habere deſideramus, in arbore ficus eas ſuſpendemus, ita

votum noſtrum procul dubio aſſequemur: credo forſitan ob acutum, & inciſiuũ odorem, quem arbor ſpirat id cauſari; vel forſitan occulta cæcaque proprietate. At quod mirabilius in huius arboris natura eſt, Taurum indomitum, ferumque in eodem alligatum manſueſcere tradunt. Neſcio autem an naturali via propter odorem, an aliqua antipathia, quæ inter talia exiſtat hoc eueniat. Audiui tamen à multis vtrumque experientia fuiſſe confirmatum.

## *Quomodo à vitriolo æris laminas extrahere valeamus.*

INter chimicæ artis arcana, nõ eſt parui momenti illa cognitio, quomodo à vitriolo æris lamellę extrahantur, aperiam modum, qua facilitate id aſſequi valeamus. Bulliatur Romanum vitriolum in olla cũ aqua fontis: in eaque chalybis lamina per horæ quaternionem demergatur: extrahito demum chalybem, ipſum enim lamellis æris inſtar ruginis colligatum habebis, quę cultro

raden-

radendæ ſũt, vt alias chalybem immergere poſsis, nouaſque lamellas extrahere. ſiquidem tamdiù corradi poterunt, quouſq; Vitrioli portio in aqua fuerit. Arrigat aures ingenioſus, quia ex hoc minimo principio multa, pręcipuè in re medica, vtilia aſſequetur.

## *Oleum vitrioli, & ſulphuris contra lumbricos plurimum valere.*

NIſi magnis experimentis præſtantiſsimum remedium ad puerorũ lumbricos comprobaſſem, haud auderem hic inter arcana ſelecta fore reponendum confiteri· quippe tanta eſt eius virtus, & potentia, vt mortuos ferè pueros è vermibus ad vitam trahat. Hac induſtria paratur. In libris ſingulis aquæ fontis olei ſulphuris, vel vitrioli chimicè extractorum, aliquot guttulæ addendæ ſunt, ita vt aqua acidula fiat, quæ pueris, natuque maioribus danda eſt diù noctuque ad placitum, eſt enim præſtãtiſsimæ virtutis.

Dè

## *De Caraba mirabili virtute in vuulæ caſum, Amygdalarumque tumores.*

MArtinus Rulandus vir in chimicis celeberrimus in Amygdalarum inflãmatione, & tumore, vuulæque caſu ex humoribus à capite fluentibus excitatis ſolâ Carabâ mirabilia parauit. Primo ſuffimẽtum cõſuebat, hoc modo exceptũ. Accipiebat Carabæ albiſſ. drach. 1. qua redacta in puluerem craſsiorem, & carbonibus impoſita, fumus per infũdibulum, ore excipiebatur ab ægro mane, meridie, & veſperi, multa vtilitate. Accipiebat etiam fermenti veteris vnc. 1. quam more emplaſtri linteolo inducebat, aſperſoque Carabæ albæ puluere vertici imponebat per diem, per noctem vero ſequẽtem recens applicabat. Quibus paucis remedijs, & ex ſola quaſi Caraba, quam plurimos à faucium tumoribus, vuulæque caſu, Amygdalarumque inflãmationibus oppreſſos perſanauit. *Ex eius Curationibus.*

Spinæ

## *Spina infectoriæ Baccas ad Tenaſmum ex ſalſa pituita expertiſsimum verumque ad illum exiſtere remedium.*

EST mihi remedium pro Tenaſmo adeo probatum, vt confitear hyeme quadam fortaſſe mille hominum, qui endemiali fere morbo hic lugebant perſanaſſe quam citiſsime. Syrupum ex Baccis ſpinæ ceruinæ, ſiue infectoriæ Aromatario parari iuſſeram. Hæ in fine Octobris, cum bene maturuerint, colliguntur, expreſſoque ſucco cum melle, vel zuccaro ad formam ſyrupi ducitur: additurque in fine maſticis, vel zinziberis, aniſi, vel cinamomi ad drach. j. vel in maiori doſi, ſi libuerit. Datur hic ſyrup. ab vnc. j. vſque ad duas cum pauco vino dilutus, abſtemijs datur cum aqua cinamomi: epoto, cibatur æger, parce tamen, & ieiuno ſtomacho, præcipiturque ne dormiat. Equidem vna die ſanatur æger, ſoluitur enim aluus, abſque moleſtia, & excretis ſeroſis, viſcidiſq; humorib. ſolo hoc præſidio integrè liberatur

*Arietis linguam futurum in ouibus lanitium commonſtrare.*

MIrantur multi Virgilium in 3. Georg. libro in Arietibus monere, vt linguam paſtores conſpicere debeant, deſinant autem admirari, cauſam enim adducimus ex Plinio, qui propterea Arietum ora introſpici à paſtoribus voluit, quia cuius coloris ij linguam habuerint, tale in fœtibus generandis fore lanitium. Audiui à multis hoc veriſsimum reperiri. Ouis enim etiam cum vterum gerit, ſi linguam habuerit nigram nigrum pariet agnum, ſi albam album, & ſic de aliis coloribus.

*Ridiculum eſt quod fertur, Baſiliſcum à Galli ouo excludi.*

NOn modo à plebeiis verum atq; à nonnullis ſtudioſis, Baſiliſcum ab ouo galli veteris connaſci perhibetur. Fingunt hi ex aliquorum ſcriptorũ teſtimonio, quos etiam ego perlegi à Gallo decrepito, qui ſeptimum, aut nonum, vel ad ſummum decimum quartum

tum annum agat, ex putrefacto ſemine, aut humorum illuuie æſtiuo tempore, ouum conflari, ex quo ab eodem foto (vt à Gallinis alia fouentur oua) Baſiliſcus oriatur. Sed hoc animal nemo vidit, habitat enim (auctore Plinio) in Aphricæ ſolitudinibus: proinde hæc credere difficile eſt. Inſuper ſi hanc ſpeciem maſculinam poſſe fætare conceſſum eſſet, contingeret etiam in alijs, quod minimè obſeruamus. Mihi aliquot oua in experimentum à mulierculis allata ſunt, dicentibus Gallum peperiſſe: erãt oblonga, & in caudam ſerpentis quibuſdã nodulis terminabãtur: at hæc à Gallinis ex plurium ouorum minutorũ colligatura ſeu ſuperfætatione, non autem à Gallis fieri dixi.

*Homines ex improuiſo Lupi aſpectu veluti mutos, & attonitos fieri.*

VVlgatiſsimum illud eſt, homines ex improuiſo Lupi aſpectu adeo mutos & attonitos fieri, vt nec fari, nec vociferari valeant. A Lupi quadã pro-

prietate id fieri aſſerunt, contendentes Lupum, ſi prior obuium quempiam conſpexerit illico vocem adimere, eandemque illum luere pœnam, ſi ab homine prius videatur. At hæ nugæ ſunt. Siquidem ex terribili, improuiſoque Lupi aſpectu, homines terreri, timoreque concuti, veriſimile eſt: ex timore autem valido mẽbra frigeſieri ex raptu ad interiora ſpirituum, inde corporis, & artuum fieri impedimentũ, vociſque priuationem mirum non eſt. Alij alia fingunt, mihi autem hęc omnia ad ſolum timorem, tanquam ad cauſam proportionatam reducere viſum eſt.

### *Multa facinora à Magis aniculis perpetrari poſſe.*

RETulit Leonardus Vairus lib. 1. de Faſcino multas hac noſtra tempeſtate exiſtere aniculas, quarum impuritate, non paucos effaſcinari pueros, illoſque non modo in grauiſsimum incidere diſcrimen, verum etiam acerbam ſæpiſſimè ſubire mortem. Pecudes inſuper partu, & lacte priuari, equos macreſcere

& emori; ſegetes abſque fructu colligi, arbores areſcere; ac denique omnia peſſum ire quandoque videri.

*A Fuco vulnera illata, Muſcis contritis breui ſpatio perſanari.*

CVm quadam die apud amicos aliquot cõmorarer, & læti in mẽſa de more varia confabularemur; ecce vnus ex ijs in ſuperiori labro à Fuco animali vulneratur, quo morſu ſtatim intumuit vulnus, cum maximo patientis dolore. Amici in riſum ſoli, patientis medelam minime procurabant. Ego quidem alias morſus hos curaſſe recordabar; quare confeſtim, vt nonnullas muſcas ſeruus meus caperet, iuſſi, quas contritas, dum ſuper morſũ impoſuiſset, breui dolor ſedatus eſt; tumorq; cũ maxima patientis lætitia, aliorũq; admiratione detumuit.

*Qua facilitate vlcera formicantia & cacoëthica ſanari valeant.*

QVidam amicus meus, cum in Hypochondrijs, vlcera formicãtia, praxaque, quæ à nonnullis vermes dicun-

tur,paſſus eſſet, ſanitatem, poſt multa à doctiſsimis medicis tẽtata remedia, acquirere non potuit: vlcera enim licet ſanari viderentur, renouationem tamen continuo recipiebant. Vltimò poſt annos,& menſes in empiricum chirurgum incidit,qui paucorum dierum ſpatio ita hominem perſanauit. Abluebat primo vlcera albo vino,tum ex patellis marinis puluerem, ſiue cinerem ex corticibus(exemptis interioribus) conſpergebat,vltimo herba marina vlcera cooperiebat; faſciaque premebat; ſemel in die hoc vſus remedio viginti dierum ſpatio æger conualuit. Procurauit arcanum amicus,& mihi fideliter communicauit.

*Falſiſsimum eſt, quod fertur, Viperã in coitu maſculum occidere, ipſamque à ſuis catulis in partu necari.*

A Grauiſsimis auctoribus affirmatur, Viperam in coitu(accepto ſemine) maſculi caput abſcindere (ille .n. in fœminæ os caput inſerit)& ſic eũ occidere, ſed pœnam tãti facti illam luere ſiqui-

ſiquidem Viperini catuli concepti, grã-
diores facti viſcera matris corrodunt, e-
amque occidunt. Sic voluit Plinius *lib.*
10. & Nicander *in Theriacis*, quare Vipe-
ram aiunt dici ab eo, quod vi pereat, aut
vi pariat. vtrumque autem falſiſsimum
eſſe, & experientia, & grauiſsimorum e-
tiam ſcriptorum auctoritate cognitum
eſt. Apollonius apud Philoſtratum Vi-
peram aliquando viſam fuiſſe catulos
ſuos, quos peperiſſet lambere, & expo-
lire aſſeruit. Bodinus *in nat. theatr. lib. 3.*
*in* Gallia, ad Clanum Pictauorũ flumen,
vbi Viperæ frequentiores ſunt, vtriuſq;
ſexus viperas lagenis vitreis incluſas fu-
iſſe retulit, illaſque peperiſſe, & conce-
piſſe vtroq; parente ſuperſtite. Matthi-
olus ex Obſeruatione Ferdinandi Im-
perati Neapol. Pharmacopolæ Viperam
parere catulos ſuos, & non occidi aſſe-
ruit, catuloſque non viſcera matris, ſed
membranas quibus includuntur diſrũ-
pere. Quare rectius ſentimus, ſi Viperã
non à vi parere, vel perire dicimus, ſed
quaſi

quaſi Viuiparam, quod non oua; vt cæteri ſerpentes, ſed viuum animal pariat.

### *Traulos, balbos & ſemilingues fieri ob nimiam cerebri humiditatem, vt communis eſt ſententia ab experientia alienum reperitur.*

TRauli, & Balbi non ob cerebri humidam intemperiem fiunt, vt ferè omnes autumant; inueniuntur enim hi modo calidi, modo frigidi, modo humidi, vel ſicci, vt & reliqui, qui nec Trauli, nec Balbi ſunt; imò & hi modo ſputis abundant; modo ijs carent: quare non ob humiditatem nimiam cerebri huiuſmodi Traulos & Balbos fieri, ſed ob varietatem meatuum, in inſtrumentis, pertinentibus ad locutionem exiſtentium, docuit experientia. Porrò Trauli, qui literam R. exprimere nequeunt, in media palati regione, vbi quartum eſt os ſuperioris maxillæ, duo inueniuntur foramina, quæ nullo modo adeo aperta & obuia sũt, vt ijs, qui optime loquũtur. Balbis verò iuxta dentes maiora obſer-

ramus foramina, per quæ ſtillans pituita, linguamque irrigans in parte illa anteriori, bleſam locutionem facit; vndè bleſi, & ſemilingues fiunt: quod ſi hæc non eſſent haud balbutarent, licet à capite copioſa deſcẽderet pituita, vt multis contingit, qui ex hac tamẽ balbi non fiunt. Quare ſententia Hippocratis 2. Aphor. 32. malè verificatur, cum aſſerit, balbos ob frigidam, humidamque capitis intemperiem fluxu tentari: fluxio enim talis, & Balbis, & non Balbis ſuccedit: concurrit tamen hæc fluxio, vt cauſa remota, qua aliquando cum proxima, dicitur affectum facere poſſe, ſi iuncta fuerit: ſola autem facere nequit. vt malè Hippocrates, & alij opinati ſunt *Ex Sanctorio Sanctor. de vit. err. lib. 3.*

## *Morbos pernicioſos, vel mortem, vel affectus longitudinem inducere.*

ANno qui fuit Iubilei 1600. in Nolana ciuitate, & in circum vicinis propè Neapolim pernicioſiſsimi orti ſunt morbi, vbi ſectis aliquibus corpo-

ribus, eorum Ventriculus bilis copia, vitellinæ plenus inuentus eſt, eiuſque tunicæ, & inteſtina eodem colore pertincta viſa ſunt. Meatus qui ad fellis chiſtim protendit, ab humoribus craſſis, viſcoſis, & tenacibus obſtructus erat. Fellis veſica diſſecta, bilis flaua haud inuenta eſt; ſed eius vice atra, & inſtar atramenti nigerrima. Hepar quoad externam partem album erat, in interna autem nigrum, & atrum, veluti carbo accenſus, & extinctus. Languentes, in febrium initio, vomitu, & nauſea moleſtabantur. Eorum lotia craſſa ictericа, & ſubrubra ſemper erant. Omnes ferè erant icterici, & longo tempore, ſi qui euadebant, indigebant, vt ſanitatem acquirerent. *Ex Io. Bapt. Cauallario de Morbo Nolano, ſeu de morbo epidemiali*

## *Lupi cur pauci reperiantur, oues autem multæ.*

VIdetur quaſi abſtruſum illud quæſitum, cur pauci reperiantur lupi, oues autem multæ? profecto in partu plures

plures lupa edit catulos, quam ouis, quæ vnicum, vt plurimum parit; Inſuper oues, & agni in hominũ alimoniam continuo occiduntur; luporum autem caro eſui apta non probatur; nihilominus oues agni, & arietes ſemper in maiori numero reperiuntur, quã lupi. Huius cauſa, prima eſt Dei bonitas, qui tam immane animal in eius ſpecie excreſcere non permittit, in ſacra enim Gen. c. 7. Noe, vt ex omnibus animantibus mũdis ſeptena, & ſeptena maſculum, & fœminam in arcam tolleret monitus eſt: ex immũdis vero duo, & duo maſculum, & fœminam. Secunda cauſa luporum eſt ſagacitas, & in propriam ſpeciem immanitas. Hi enim; cum rationes viuẽdi deficiunt, ob cibi inopiam in multo numero conueniunt: atque in circulo vnus poſt aliũ currit; vt apud vulgum à villicis paratur ludus, diciturque Rotalupo; primus autem, qui viribus deſtitutus, currere nequit & in terram cadit, fit aliorum cibus, renouaturque ludus ad omnium ſaturitatẽ. Hæc eſt potiſsima ratio huius ſpeci-

ei decremen i, alius enim comedit alium. Ex *Aeliano vt reor.*

## *Antimonij in vitrum reductio, eiuſque vires in medicina.*

VItri ſtibium, quod in longis, & difficilibus morbis propinatur, in epilepſia ſcilicet, melancholia, podagra, elephanticis, reſolutione, in febribus quotidianis, tertianis, & quartanis, peſtilentia correptis, venenatis, hydropicis, cœphaleis, ictericis, & ſimilibus; robuſtis tamen corporibus, ita præparatur. Stibiũ, quod ex auri fodinis colligitur, in puluerem tenuiſſimum contunditur, teriturq; & ſupra ignem in fictilio, rude ferrea, aut cochleari continuo agitando vritur, vſque dum omnis humor, ac fumus euaneſcat, quod in ſex, aut octo horarum ſpatio expeditur: deinde calx cõteritur, catilloque impoſita, in fornacẽ inter candentes carbones collocatur, & igne luculentiſsimo vrgetur, dũ liqueſcat picis iſtar, poſtea ſuper marmor funditur; atq; ſic ex Stibij vncijs duodecim, vitri ipſius hyacinthi modo pellucidi, vncias.

vncias quinque colliges. *Andernacus Comment. 2. Dialog. 7. de nou. & vet. med.*

## *Solo Metrenchita auxilio mulieres eſſe prægnantes (omiſsis cæteris indicijs) experimur.*

MVlta apud ſcriptores, quibus in primis menſibus mulierē prægnantem comprehendere valeamus, indicia reperiuntur. Dicunt multi, lotij inſpectione grauidas noſci, ſi illud album, clarumque fuerit, in eoque atomi aſcendentes, & deſcendentes apparuerint. Alij ex ſuppreſsis menſibus, deiecto appetitu, vomitu, & nauſea ante prandium id conſequuntur. Nonnulli ex lacte in mãmillis, ex arterijs gulæ ſi plus iuſto pulſant, ex lentiginibus, ſi in mulieris facie oriũtur, ex tumefactis mãmillis, & à fuſco earũ capitũ colore pręgnãtes venãtur. Cæteri tũ ex his, tũ ex põdere circa pectẽ ex vmbilici egreſſu; ſi in dies fit maior, ex tumefactis venis, quæ videtur in nariũ angulis iuxta lachrimalia. Obſtetrices digitis experiũtur an vteri orificiũ ſit

ſit clauſum, vel apertum, ex clauſo enim grauidationem patefaciunt. Non deſunt alij, qui Hippocratis Aphoriſmis confiſi hydromel, & ſuffumigia experiuntur, epoto enim hydromelle poſt cænam, ſi tormina ſequentur arguunt prægnantem eſſe mulierem. Si illa ſuffumigio acuto per pudenda vſa fuerit, ſi ad nares odores non perueniunt, indicant vtero eſſe gerentem. Hæc autem ſigna, quia pathognomica non ſunt veluti futilia reijcimus, & tanquam abſurda ad meros Empiricos committimus. Non enim ex lotij aſpectu vere mulierem eſſe prægnantem diuinare poſſumus, nam meatus vrinarius cum vtero nihil commune habet, lotijque claritas, albedo, & bulloſa granula in eo, poſſunt morbos etiam ſignificare, vt in cachochimo corpore ſæpius obſeruamus; hoc itaque indicium prægnantium verum non eſt. Non ex menſibus ſupprelsis, nõ ex vomitu, & nauſea, ſiue appetitus deiectione hoc conſequimur: quia affectiones hęc ex multis cauſis, in mulieribus,

quæ

quæ prægnantes non ſunt, affectiones euenire poſſunt. Non ex lacte in mammillis, quia id etiã virgines habere poſſunt, vt voluit Hippocr. Inſuper multæ mulieres in primis menſibus lac non habent: lac ergo non eſt grauidationis verum indicium Pulſatio arteriarum gulę, ſolito crebrior conceptum peculiariter haud arguit, quia ex retentis menſibus, ſplenis & ventris tumore & ex pituita in pectore collecta etiam fieri poteſt. Lentigenes non in ſolo conceptu apparent, quippe ſignum hoc, neque omnibus, neque ſemper competit, & in non prægnãtibus etiam iſta fiunt. Mammillæ tumefactæ, earumque capitum fuſcus color, communia ſigna ſunt & retentis menſibus, & prægnantibus. Pondus circa pecten, non in grauidis modò, ſed in retẽtis menſibus, in mola, & veſicæ calculo obſeruatur. Vmbilici egreſſus ex multis cauſis præter naturam fieri poteſt, nõ ergo peculiare grauidarũ indicium eſt. Venæ tumefactę in nariũ angulis iuxta lachrimalia, non in grauidis modo ap-

parent,

parent, ſed in quol bet abdominis & ſplenis tumore,& in occluſis menſibus. Obſtetrices anatomiæ ignaræ nequeunt intimum Vteri orificium tangere,licet manibus contractent,illud enim valdè à labijs matricis diſtás eſt,ipſę autē externū Vteri tantummodo orificium tractare poſſunt, quod ſemper, & grauidis,& non grauidis apertum manet, experimentum Hippocratis de hydromelle,& acuto ſuffumigio non æternæ veritatis eſt,vt Galenus & Auicenna comprobarunt.His itaque indicijs vere conceptum explorari non poſſe explanatum eſt.cognoſcimus tamen ſigno euidenti & infallibili indicio prægnantes mulieres in primis menſibusMitrenchitæ ſiue Specilli,quo liquores in Vterum inijciuntur,auxilio.hocapud veteres in magno vſu erat. Profectò,ſi illius in foramen Vteri externum apicem immittimus,quod ſumma cum dexteritate ſiniſtræ manus digito indice inuenie-mus(non enim quilibet inexpertus inuenire ſciet,eſt ſiquidem externum Vteri foramē in vuluæ apice particula oblonga

longa,& duriuſcula, quæ exigui penis puerorum exprimit imaginem)ſi ex apice ſpecilli liquor aliquis ſuauiſsimus ſicut eſſe vini tenuiſsimi pauxillum(ne forte exiſtente concep u ſequatur abortus)exprimitur, breui tractu votum aſſequemur. Si enim obturatum eſt intimum vteri foramen,quod fit conceptu peracto,liquor Vterum non ingreditur,& mulier faſtidij nihil perſentiet. Sin autem ex intromiſſo liquore vellicationem paruam pertulerit mulier, quod facile fiet ex maximo ſenſu partium vteri,vtique grauida non erit;& vteri intimum foramen apertum reperietur, vt experientia liquoris oſtendet. *Sanct. Sanctor. lib. 1. de vit and. error.*

*Periculoſum eſt piſces frixos in humido loco reſeruatos comedere;*

INter magna venena piſciũ frixorũ, qui reſeruantur in humido, vel qui ſteterint cooperti calido vaſculo, eſus eſt;hi enim in lethiferũ cõmutantur venenũ,& ſymptomata pernicioſorũ fungorum corporibus inferũt, quæ quandoq; non ſtatim, ſed poſt diem, vel biduum

duum eueniunt: oportet igitur frixos piſces in loco aperto, vt frigeant, demittere, ſi veneni malitiam cupimus euitare. *Ex Arnoldo Villan. lib. de venenis.*

*Lactis balneum pro corporis decoratione multum præſtare.*

APud veteres lact s Balneum maximo erat in vſu, illius ſiquidem lotione, corpora, & candore, & venuſtate vigebant. Hinc memoriæ proditum eſt Poppeiam Neronis vxorem quingentas ſecum aſellas ducere conſueuiſſe, quarũ lacte, vt candefieret, totũ corpus balneabatur. *Mercurialis de Decoratione.*

*Germani antiquitùs corporis firmitudini maximè vacabant.*

MAgna profecto laude Germanorum conſuetudo, digna iudicatur in corporum hominum vigore confirmando: ij enim legem habuerunt, ne ante ætatis vigeſimum annum, quiſpiam Venereis amplexibus commiſceretur, recte exiſtimantes corporũ vires à nimis tempeſtiuo coitu eneruari. *Ceſar 6. de bello Gallico.*

*Fœmi-*

## *Fœminas vtero gerentes, libenter marem admittere: bruta autem grauida nequaquam.*

QVam diſsideat mulier à brutis grauidationis tempore, bene nouit Ariſt. 7. *de hiſt. animal. cap.* 4. Hæc enim ſi grauida eſt, marem admittit, brutorũ vero omnium ſola equa coitum patitur à conceptu, reliqua autem minime. Manifeſtiſsimum eſt hoc in ſpecie humana mulierem grauidam coitum pati, & appetere.

## *Cicutam, vterinum furorem extinguere.*

LIcet cicuta inter frigida connumeretur venena, præcipuè quæ in aquis, & lacubus inuenitur, furoris tamen vterini, ſiue Satyriaſis remedium eſt. Hic affectus Veneris eſt immoderatus appetitus, cum vteri ardore, & delirio. Narrat Diuus Baſilius quaſdam vidiſſe fœminas, quæ Cicutæ potione rabioſas cupiditates extinxerunt. Hoc legitur 5.

*Homil. ſup. Hexaemeron*, cuius verba nonnulli intelligunt de ciborum appetitu, ego tamen potius ad furorem vterinum, & ad venereos incentiuos appetitus deducerem, cuius auxilio compeſcuntur: quippe Athenienſes ſacerdotes cicutæ vſu, libidinis incendia extinguere conſueuiſſe proditum eſt.

## *Variolas & morbillos morbos eſſe nouos, & hæreditaria, & paterna proprietate vagari.*

MAgna eſt diſcordia inter ſcriptores de Variolarum, morbillorũq; origine. Aſſerunt multi, hos ſub nomine exanthematum, veteres intellexiſſe, cauſaſque illorum reliquias eſſe excrementi ſanguinis menſtrui, quo nutriuntur fœtus in vtero, & naturam, ſiue calorem naturalem, ita exprimunt materiã, & efficientem. Alij minime à veteribus fuiſſe cognitos volunt, digladianturque num vitio cœli, vel ab internis corporis principijs apparuerint: quippe Arabes

Arabes,quorũ tempore cæpiſſe hic morbus creditur,eos peſtem eſſe,fierique in peſte, & à corrupto cælo contendunt. Equidem ante Arabum tempora nullus reperitur auctor, à quo morbos hos aut generatos, aut clare explicatos habeamus. Propterea multi latini, & nonnulli inter ipſos Arabes, propter labem menſtrualem, lactis corruptionem, victus rationem,& alias cauſas fieri ſcripſerunt. In tanta rerũ difficultate, & obſcuritate Hieronymus Mercurialis vir doctiſsimus, hos eſſe morbos hæriditarios,ortũque à cœli vitio,tempore ſcriptorum Arabum,& proinde à veteribus haud fuiſſe cognitos enucleauit. Ad huius viri opinionem libenter deuenio, quippe ſi à menſtrui vitio, homines inficerentur, quia hoc ab Euæ peccato à mundi origine ſempiternum fuit,debuiſſent homines hac menſtruorum labe contacti ſemper Variolas, & Morbillos pati,tamen nec in prima ætate, nec poſt Noe,nec ante ſcriptores Arabes quempiam hos habuiſſe, apertè legitur.

Aperiunt iſtorũ fundamentum eſſe inualidũ bruta ſanguinea, hæc enim (teſtimonio Ariſt. *6. de hiſtor. animal.* 18.) mẽſtruas purgationes habent, & inter cætera Equus, Canis, & Aſinus, tamen hæc à Variolis, & Morbillis non tentantur. At quod huius rei magis negotium conualidat, eſt, Indos ante Hiſpanorũ tranſitũ nequaquã Variolas paſſos, ideirco non à reliquiis nutrimenti à menſtruo ſanguine, vel ab iſtius excremento ortũ ducunt Morbilli; quia ſi à tali fuiſsẽt variolarũ, morbillorũq; origines, vtiq; ij hos morbos experti fuiſſent. Legitur apud Ramuſiũ Indiæ incolas, vitio Cęli plurimos Variolis fuiſſe extinctos, eoq; tempore, quo noſtri ab illis gallicam luem acceperunt, eoſdemmet viciſsim à noſtris Variolas, & Morbillos recepiſſe. Sunt ergo hi morbi noui à Cœlo producti primò, cuius vitio adeo homines fœdati ſunt, vt in poſteros per hæreditatem mali ſeminarias cauſas tranſmittant, proinde morbi hæreditarij dici merentur, quia paterna proprietate vagantur. ***Ex Mercuriali.***

De

## *De araneorum telis, earumque vſu in medicina.*

MIro artificio Araneus telas ordi-tur, quibus muſcas pro victu ca-piat, has ad Tertianę febris circuitus de-pellendos, multi præſtantes, & celebres tempeſtatis noſtrę medici, non ſine feli-ci ſucceſſu in vſum præſtitere: ſi quidem ex iis, & populeo vnguento pilulas pa-rant, corporiſque locis, horis aliquot an-te acceſsionem, in quibus arteriarium e-uidens deprehenditur pulſatio, colligāt, & relinquunt; inde votum conſequun-tur. *Ioannes Moibanus.*

## *Naturæ cautela in menſtruali mulie-rum ſanguine purgando maxi-ma eſt.*

MAgna eſt, in depurandis fœmina-rum corporibus à menſtruali lue, naturæ ſagacitas; quippe ſi oculos habuerit meatus, quibus ſingulis men-ſibus illam deponere conſueuerit, nouas ad illius expulſionem vias molitur.

Propterea multæ, ex oculis cruentas lachrymas, aliæ ex narium venis ſanguinis profluuium emisêre, nonnullæ ſputa rubentia paſſæ ſunt in menſtruorum ceſſatione. Ipſe in quadam ancilla noſtra, cui menſtrua occluſa erant, ex gingiuis ſanguinem profundere obſeruaui. At quod magnam infert admirationem, multæ per minimum manus digitum, & per annularem ſingulis menſibus ſanguinis fuſionem habuerunt, vt in religioſa quadam fœmina non menſtruante ter in ſiniſtra manu Ludouicus Mercatus famigeratus medicus obſeruauit.

## *Inter rutam & braſsicam nullam ineſſe antipathiam.*

EX ſcriptoribus in re ruſtica multi, ſi ſecus rutam ſeratur, braſsicam illico areſcere tradunt. Aliam non adducunt cauſam, & rationem, quam antipathiam, & diſparitatem quandam inter talium naturam. Futile autem eſt horum argumentum, nulla enim inter rutam, & braſsicam contrarietas eſt, quia tamen alte-

altera prope alteram areſcit, id in cauſa eſſe poteſt, quia vtraque calida, & ſicca eſt, inde facile euenire poteſt, vt ob humiditatis inopiam altera, vel ambæ ariditate perdantur.

## *Pediculos morientium corpora mira ſagacitate relinquere.*

NOn leue à Medicis præſagium à pediculis in grauibus hominum valetudinibus ſumitur. Hi profectò in morituris, quando adeo intenſa eſt humorum corruptela, vt calor innatus reſoluatur, vel putreſcat, circa ventriculi regionem, vel ſub mento, vbi maior eſt caliditas congregantur, parteſque extremas tanquam calore proprio orbatas derelinquunt. Quod calorem proprium penitus exſolui cognouerint, ab infirmi corpore mira celeritate longius abeſſe conſpiciuntur. *Lemnius.*

## *De Achatis lapidis mirabili natura.*

ACHates lapis, qui ex India fertur, tum coloribus diuerſis, tum ve-

nis variari conſpicitur, ex quorum interſectione diuerſæ imagines multoties fabricantur. Quod autem mirabilius eſt, nunc ferarum genera, flores, aut nemora, nunc volucres, aut Regum naturales hic lapis portendit effigies: quippe fertur in Achate Pyrrhi Regis, & capuri, & ſeptem arbores in quadam planitie apparentes extitiſſe. *Ex Camillo Leonardo de lapidib.*

## *Ferarum natura in hominibus mirum in modum deteſtanda.*

NOn eſt à ratione alienum, quod de Rege Attila circumfertur, quod Canis more latraſſet: quippe Ioannes Langius clari nominis medicus ab equitibus Comitis Palatini ſe audiuiſſe retulit, quod in Auſtria hominē, qui latratu, ac curſus pernicitate cum canibus cōtenderet, & cū illis in ſyluis illæſus venaretur, vidiſſent. Hæc autē natura abſq; dubio deteſtanda eſt, quippe tales immanes ſunt, & in hominum occiſiones procliues, vt Attila crudeliſsimus fuit,

in

in viuentium cædes pronus, à quo tot Vrbes, & populi vaſtati ſunt.

### *Non modò in fœminas laſciuire homines, verum etiam bruta cernuntur.*

HOmines laſciuire in fœminas, nec nouum, nec inauditum eſt, cum ambo ſub humana ſpecie contineantur. Quod autem bruta in eaſdem laſciuiant, mirabile eſt, Plutarchus in Dialog. Elephantem in Alexandria fœminam quãdam, quæ coronas ſutiles componebat, fuiſſeque Ariſtophano Grammatico riualem, adamaſſe retulit. Amicę, per plateam tranſiens Elephas, & poma, & fructus donabat, multiſque indicijs, & amorem, & ad ſeruitutem promptitudinem declarabat, ſæpeque à latere aſsidebat, & laſciuè mammarum loca tangebat. Serpens etiam quidam (teſtimonio eiuſdem) puellam ardentiſsimè adamauit, noctu ad illam accedebat, placideque amplectebatur, & à latere dormiebat, luce autem aduentante nulla illata læſione diſcedebat. Parentes, ne à ſerpẽte læ-

te læderetur, aliò puellam aſportarunt. Ille autem ad amicam vltimo peruenit, quā non more ſolito amplexa, ſed quadam amantium ira in illam irruit, manuſque puellæ nodis vinciens, caudæ extremitate amicæ tibias verberebat, ita profectò præteritæ fugæ, atque abſentiæ iniuriam vlciſci videbatur.

*Quomodo fœminæ vtero gerentes conceptum valeant occultare.*

MAximam Sabini cuiuſdam Romani vxoris in occultando conceptu referam ſagacitatem, quo præſidio aliæ conſimiliter, ſi optabunt fœminæ à conceptionis indicijs faciliter occultabuntur. Illa quidē dū aliæ mulieres ſecum lauabantur ventris tumorem celare cupiens, vnguento, quo ruffas, & aureas comas reddebat, ab vtero corpus vniuerſum linire ſolebat. Illius erat vis pinguitudinem, ſiue carnis inflationem, aut laxitatem efficere, propterea cum eo largè in corporis particulis vtebatur, illud tumefactum, repletumque reddebat,

bat, ventriſque tumorem occultabat. Parabatur (vt puto) vnguentum ex rebus rubificantibus, & puſtulas inducentibus, calce ſcilicet, auripigmento, thapſia, & ſulphure, hæc enim alijs rebus commiſta veteres ad capillorum cultum capiebāt, ſin a. in aliqua corporis particula applicantur ex magna caloris vi, aut humores ex alto ad ſummum trahuntur, aut ipſis fuſis gignuntur flatus cutis, & extima corporis ſuperficies attollitur, & in maiorem molem ducitur. Ex *Plutarc. in lib.* ἐρωτικῶν.

## *Fructuum, vinearum, iumentorumq; interitus præſagium.*

MAgnum à mori germinatione capitur præſagium, morus enim ideo à Theophraſto prudentiſsima vocatur, quia omnium nouiſsima germinat, & à pruinis non tangitur: Idcirco fructus, & Vineæ à mori germinatione à pruinis liberi ſunt. Ea tamen quando à pruina lædi contingit (ſi-

ſiquidem læſam in Aegypto, vt in pſalmo 77. legimus, Moyſis tempore proditur fuiſſe) Cœli maximam arguit intemperiem, & proinde fructuum, vinearumque interitum declarat. At maius ab vlmo & perſico præſagium capimus, quippè vlmi, & perſici folia, præter tempus decidentia, peſtem in omni iumentorũ, & pecuino genere præſagiũt. *Ex Cardano.*

## *Fœtorem extinctæ lucernæ vtero gerentibus, infeſtum eſſe, & inimicum.*

ODor extinctæ lucernæ grauis, adeo prægnantibus infeſtus eſſe percipitur, vt in abortum faciliter conducat. Id aſſeruit Ariſtot. 8. de hiſt. animal. c. 24. vbi non modo mulieres grauidas, verũ atque equas illius fœtore abortire tradidit. Profectò malus odor ſi prægnantiũ corpora ingreditur, quia fœtus imbecillis eſt, & à quolibet alterátur, facili negotio inficitur eius caro tenerrima, & ſpiritus inde abortus ſequitur. At nõ ſemel extinctæ lucernæ fœtor perniciẽ

quoque

quoque hominibus attulit, vt carbones in cameris teſtudinatis ſacere accenſi cōſueuerunt. Duos monachos retulit Petrus Foreſtus *in Obſeruat. medicin.* cum noctu cellam ceruiſiariam intrarent, vt fæcem ebullientem exportarent, (fortè candela extincta) cum exitum non inuenirent, ſuffocatos fuiſſe, ac mane mortuos eſſe inuentos.

## *Inſaniæ, & furori à ſolano ſyluatico contractis, vinum potentiſsimum ſingulare eſſe præſidium.*

SOlanum ſyluaticum, quod à multis *Belladonna* dicitur, tantæ eſt immanitatis, vt inſaniam, & furorem hominibus eius acinos comedentibus inducat. Accidit cuidam (referente Hieron. Trago *lib.* 1. *hiſtor. ſtirp.*) qui in ſylua plantam viderat talis caſus: hic multos decerpſit acinos, & deuorauit: altera verò die in tantam inſaniam, & furorem deuenit, vt plerique illum à Dæmone obſeſſū crederent. Intellecto tamen morbo, vinum fortiſsimum à Trago illi propinatum

eſt,quo facto conſopitus,paulò poſt conualuit,& abſque læſione vixit.

*Lolium tritico, aliiſque cerealibus commiſtum varia hominibus ſymptomata attuliſſe.*

PAnis,in quo lolium fuerit, ſtuporem quendam, ac veluti temulentiam eſitantibus parit cum ſomno inexpugnabili. Id Galenus aſſeruit lib.1. *de Aliment. facult.* Etenim (inquit) cum anni conſtitutio praua aliquando fuiſſet, lolium tritico affatim innaſci contigit, quo haud ſeparato, quod paucus eſſet tritici prouentus ſtatim quidem multis caput dolere cæpit ineunte æſtate in cute multorum, qui comederant vlcera, & alia ſymptomata ſunt ſubſequuta, quæ ſuccorum prauitatem indicabant. Lolij tamen nocumento acetum eſſe præſentaneum remedium iudicatur. Quare tum à tritico, tum ab alijs ſeminibus cerealibus diligenter lolium ſeparandum eſt.

*Scorpio*

*Scorpioidem herbam Scorpionum ictus feliciter ſanare.*

MIrabilis eſt herbæ Scorpioidis in Scorpiones potentia; illi quidem huius tactu, ex occulta diſcordia exanimantur, & intermoriuntur, tantam inter eos anthiphatiam natura indidit. At quod mirabilius eſt exanimati Scorpiones, ſi Hellebori albi radice tanguntur, ad vitam reuocantur. Propterea Scorpioides, Scorpionum ictibus impoſita feliciter & citiſsimè illorum virus mortificat, vlcuſque perſanat ex, cuius præſentanea in illos virtute à Scorpione nomen ſumpſit, & Scorpioides dicta eſt.

*Mirabiles in hominibus proprietates quandoque adfuiſſe.*

ADmiranda profecto in hominibus quandoque viſa ſunt. Regem Pyrrhum aiunt pollicem in dextro pede à natura habuiſſe, cuius tactu lienoſis medebatur: hunc cremari cum

reliquo

reliquo corpore haud potuiſſe perhibēt. De Sampſone legitur in ſacris Litteris, quod in capillitio mirabilem contineret virtutem, qua aduerſis quibuslibet reſiſtere audebat. Veſpaſianū tactu & ſaliua, & ſine his quandoque non paucis affectibus medicatum eſſe tradunt. Ego equidem idiotam cognoui hominē, qui ſpuitione ſola in os infirmi ranulas perſanabat, & licet primo aſpectu actu Dæmonis id perfeciſſe dubitauerim, quieui tamen, cum ſimpliciter curam agere illū cognouerim.

## *Dolorem colicum Bubulo ſtercore perſanari.*

MAgnam natura Bubulo ſtercori dolorem colicum ſanandi indidit efficaciam; quippè apud ſcriptores legi, & à fide dignis audiuiſſe viris aſſerit Geſnerus, illius potu complures ruſticos fuiſſe liberatos, qui enim ſtercus aridū in iuſculo bibit, ſtatim ſanatur. Hinc apud multos mos ortus eſt, vt nonnulli non modo ipſum excremēt aridum, verum

rum recens, & expreſſum iuſculis ebibant, & melius habeant. Ego quidē ruſticis tantummodo remedium præberem, nobilibus vero, ne nauſeam inducerem, non auderem, cum nobiliora pro ijs habeamus præſidia, ſufficerent talibus ex eodem ſtercore cataplaſmata, vt enim reor, ex proprietate tale auxilium colico dolore vexatis ſubire conſueuit.

*Epilepſiam ſtrumaſque verbenæ auxilio euaneſcere.*

NAturalis Magiæ profeſſores verbenam (Sole Arietem peragrante) collectam graniſque pæoniæ ſociatam, contritam, & ex vino albo hauſtam percolato, epilepticos inſtar miraculi ſanare prodidere. Hoc ex Hermete traditur. Non minor eſt eiuſdem radicis efficacia, quippe collo eius appenſa, qui ſtrumas patitur, mirū, ac inſperatum adfert præſidium. Referunt Aſtrologi hanc Veneri eſſe dicatū, ſtrumaſque delere, quod Veneri ancilletur, quæ collo præeſt, propter Taurum eius domicilium. *Ex Durante in Herb.*

*Ar-*

*Arbores quandoque in lapides commutantur.*

IN Danico mari, iuxta Lubecenſem vrbem Alberti Magni ætate, arboris ramus inuentus eſt cum Nido, & pullis, qui cum in lapidem omnes, cum arbore & nido eſſent conuerſi, purpureum tamen, (vt ipſe retulit) adhuc colorem ſuum retinebant. Georgius Agricola etiam memoriæ tradidit, in Elpogano tractu, iuxta oppidum à Falconibus cognominatum, Abietes integras cum cortice in lapides verſas eſſe, atque, quod maius eſt, in rimis etiam porphyritidem lapidem continuiſſe, quod maximè ſolertiſsimæ naturæ operibus tribuendum eſt.

*Bardana maior cum mulieris vtero magnam habet ſympathiam.*

MIra eſt vis Bardanæ maioris; quæ *Perſonatia* dicitur in mulieris vterum, magnaque eſt cum illo eius ſympathia, quippe illius folium ſummo capite

pite geſtatum matricem ſurſum tollit, ſub planta pedis deorſum. Propterea huiuſmodi præſidium aduerſus matricis ſuffocationes, præcipitationes, ac tiſſocationes præſtantiſsimum à multis iudicatur. *Ex Mizaldo.*

*Quomodo literas aurei coloris pingere valeamus.*

VT literas aurei coloris habere poſſimus, auri folia quot libuerit, eligemus quibus mellis tres vel quatuor guttas miſcebimus, hæc inſimul conterenda ſunt ad vnguenti ſpiſsitudinem, in oſſeoque vaſculo conſeruanda. Cum autem ad ſcribendum huiuſmodi miſtura vti volumus, aquæ gemmatæ aliquid addendum eſt, vt operi liquor aptior exiſtat: ita profectò litteras habebimus incomparabiles. *Ex Alex. Pedemontano.*

*Quomodo veſtigia, & deformitates à variolis, & morbillis homines poſsint euitari.*

Ne-

NE veſtigia aliqua poſt variolas aut morbillos in facie, corporeque hominum remaneant, expertiſsimum apud me, quod in publicam vtilitatem placuit aperire, eſt præſidium, quo vtentes pueri puellæque deformidate, quæ ab ijs relinquitur, carebunt. Cum variolæ, ſiue morbilli maturuerint, & in medio oculi quaſi albicantes emicuerint, quod eſt ſignum bonæ maturationis, omni die bis oleo amygdalarum dulcium recens expreſſo pluma leuiter oblinire oportet, donec exſiccentur, ita profectò, vt ſæpius experiri libuit, veſtigia non remanebunt; & quod melius eſt, oleum hoc excoriatas variolas mirabiliter ad ſanitatem perducit.

## *Quantum in hominibus vſus venenorum valeat.*

MIthridates ſæpè veneno epoto, adeo venenorum vſui præſumptis auxilijs corpus diſpoſuit, vt citra offenſam venena ebiberet. Cum autem à Pompeio profligatus eſſet, atque in extrema

trema fortunæ miſeria conſtitutus, è vita illæſus diſcedere feſtinabat, quapropter venenum hauſit, & pluſquam ſatis eſſet, nec tamen emori potuit, cum continuus venenorum vſus in hominum naturam pertranſeat. *Ex Plinio.*

## *In hominibus vermes figura maximè differunt.*

Vermes, in hominibus figura inter ſe admodum ſunt differentes, quippè in quodam Antoniano Canonico Montanus obſeruauit. Hic colico dolore torquebatur, cuius moleſtia Hierameram deuorauit, vermemque deiecit. Erat ille viridis, figura lacerti, ſed craſsior, hirſutusq;, & pedibus quatuor innexus. Breui tempore à fera propulſa, canonicus obiit: contra illa in vitrea phiala aqua plena, per menſes aliquot viua ſuperſtitit. Ex *eodem Montano lib. 4. c. 19.*

## *Calculus renum, veſicæque in hominibus, quo pacto conſumi valeat.*

LApillus, qui in Tauri veſica, menſe Maio reperitur, magnam habet in conſumendo calculo efficaciã. Hic ſi vino imponitur, mutato paululum ſapore, colorem croceum contrahit. De hoc vino quotidie recens effuſo, donec lapis vino impoſitus omnino conſumptus ſit, à calculo infirmos bibere oportet. Hac enim ratione, nõ modo calculũ comminui, verum etiam conſumi multos experientia edocuit. *Ex Quercetano.*

*Filios à parentibus ſignum aliquod recipere, vulgatiſsimum eſt.*

FIlii omnes patrium aliquid, aut auitum ad vnguem retinere ſolent, verrucam ſcilicet, vel cicatricem, vel effigiem, vel mores, aut manuum lineas. In domo noſtra omnes à parentibus verrucam in brachio habuimus, & Marcellus filius meus ex me conſimiliter. Proueniunt hæc à ſeminum miſcela, ſpirituumque vtriuſq; parentis ſeminaliũ, auorumq; effuſione. Proptera etiã ſuccedit, (ſi ſe-

(ſi ſemina in filiorum generatione bene miſcentur, atque in minimas partes iunguntur) vt fœtus robuſti euadant. Hac enim ratione ſpurij robuſtiores exiſtunt quoniam ob amoris vehementiam, vtriuſque ſemina multum, beneque cõmiſcentur. *Ex Cardano de Subtil.*

*Mare rubrum in plantis producendis terræ vigorem obtinuiſſe videtur.*

AD mare rubrum arbos nulla in terra prouenit, præter ſpinam, quę dipſas vocatur. hęc autem propter feruores, & aquę penuriam rara etiam eſt, quippe non niſi quarto, quintoue anno pluit, & tunc quidem impetuoſe, breuique tempore. At in mari exeunt plantæ, eaſque laurum & oleam appellant. Laurus arię ſimilis in toto eſt, olea folio tãtum fructum oleę proximum his noſtris oliuis parit, & lachrymam emittit, ex qua medici, ſiſtendo ſanguini medicamentũ componunt. Cũ autẽ aquę plures inceſſerĩt, fũgi iuxta mare quodã in loco

erum

erumpunt,qui Sole tacti in lapidem cõmutantur. *Ex Theophr. in 4. de hiſt. plan.*

### *In capillorum defluuio ex Hydrargyro lac epotum peculiare iudicatur auxilium.*

HYdrargyri ſuffumigium ſæpè aurifabris capillorum defluuium inducere conſueuit, aliaque ſymptomata; quæ tales in mortis pericula conducunt. Pro huius immanitate, vti in potu caprino lacte, illudque cum pane commedere, ſingulare & expertum eſt remedium: quippe ſedata illius vi, atque potentia, à veneni morte liberantur ægri, & pili iterum naſcuntur. *Ex Foreſto in obſeruat. med.*

### *Inter Lupum, & Agnum maximam eſſe antipathiam.*

TAnta eſt inter Lupum, & Agnum naturalis diſcordia, vt ipſis emortuis in eorum chordis id etiã eluceſcat. Si enim ex Lupi, Agnique inteſtinis, chordæ conficiuntur, in inſtrumentis muſicis applicatas minime concentum voceſque ſonoras reddere, ſed continuo tactas

tactas diſſonare obſeruatum eſt: at quod mirabilius eſt, agninas chordas à Lupi funiculis corrodi, & conſumi, ſi ſimul repoſitæ fuerint, comprobatum eſt. Idem de Aquilæ, & anſerum plumis fertur. Aquilæ enim plumæ naturali antipathia anſerinas poſitæ inter plumas, vt docuit experientia eas conſumunt & corrodunt.

### *Quædam pro Epilepſia admiranda reperiuntur auxilia.*

TRia ab Horatio Augenio in ſuis cõſult. pro epilepſia curanda magnæ efficacię proponuntur remedia. Primo loco carbo eſt ille odoratus, qui ſub Artimiſię radicibus ęſtiuo ſolſtitio colligitur, qui per dies 40. infirmis, aliquo conuenienti liquore exhibendus eſt mane ieiuno ſtomacho. confiteor ego cuidam, epileptico huiuſmodi remedium admodum profuiſſe. Secundo loco, Muſtelę ſanguis adducitur, hic pręſtantiſſimus pro epilepſia ſananda cenſetur, auctoris experimento, vidit enim ſanatum

 epilep-

reliquo corpore haud potuiſſe perhibēt. De Sampſone legitur in ſacris Litteris, quod in capillitio mirabilem contineret virtutem, qua aduerſis quibuslibet reſiſtere audebat. Veſpaſianū tactu & ſaliua, & ſine his quandoque non paucis affectibus medicatum eſſe tradunt. Ego equidem idiotam cognoui hominē, qui ſpuitione ſola in os infirmi ranulas perſanabat, & licet primo aſpectu actu Dæmonis id perfeciſſe dubitauerim, quieui tamen, cum ſimpliciter curam agere illū cognouerim.

### *Dolorem colicum Bubulo ſtercore perſanari.*

MAgnam natura Bubulo ſtercori dolorem colicum ſanandi indidit efficaciam; quippè apud ſcriptores legi, & à fide dignis audiuiſſe viris aſſerit Geſnerus, illius potu complures ruſticos fuiſſe liberatos, qui enim ſtercus aridū in iuſculo bibit, ſtatim ſanatur. Hinc apud multos mos ortus eſt, vt nonnulli non modo ipſum excremēt aridum, verum

rum recens, & expreſſum iuſculis ebibant, & melius habeant. Ego quidẽ ruſticis tantummodo remedium præberem, nobilibus vero, ne nauſeam inducerem, non auderem, cum nobiliora pro ijs habeamus præſidia, ſufficerent talibus ex eodem ſtercore cataplaſmata, vt enim reor, ex proprietate tale auxilium colico dolore vexatis ſubire conſueuit.

## *Epilepſiam ſtrumaſque verbenæ auxilio euaneſcere.*

NAturalis Magiæ profeſſores verbenam (Sole Arietem peragrante) collectam graniſque pæoniæ ſociatam, contritam, & ex vino albo hauſtam percolato, epilepticos inſtar miraculi ſanare prodidere. Hoc ex Hermete traditur. Non minor eſt eiuſdem radicis efficacia, quippe collo eius appenſa, qui ſtrumas patitur, mirũ, ac inſperatum adfert præſidium. Referunt Aſtrologi hanc Veneri eſſe dicatũ, ſtrumaſque delere, quod Veneri ancilletur, quæ collo præeſt, propter Taurum eius domicilium. *Ex Durante in Herb.*

*Arbores quandoque in lapides commutantur.*

IN Danico mari, iuxta Lubecenſem vrbem Alberti Magni ætate, arboris ramus inuentus eſt cum Nido, & pullis, qui cum in lapidem omnes, cum arbore & nido eſſent conuerſi, purpureum tamen, (vt ipſe retulit) adhuc colorem ſuum retinebant. Georgius Agricola etiam memoriæ tradidit, in Elpogano tractu, iuxta oppidum à Falconibus cognominatum, Abietes integras cum cortice in lapides verſas eſſe, atque, quod maius eſt, in rimis etiam porphyritidem lapidem continuiſſe, quod maximè ſolertiſsimæ naturæ operibus tribuendum eſt.

*Bardana maior cum mulieris vtero magnam habet ſympathiam.*

MIra eſt vis Bardanæ maioris; quæ *Perſonatia* dicitur in mulieris vterum, magnaque eſt cum illo eius ſympathia, quippe illius folium ſummo capite

pite geſtatum matricem ſurſum tollit, ſub planta pedis deorſum. Propterea huiuſmodi præſidium aduerſus matricis ſuffocationes, præcipitationes, ac tiſlocationes præſtantiſsimum à multis iudicatur. *Ex Mizaldo.*

*Quomodo literas aurei coloris pingere valeamus.*

VT literas aurei coloris habere poſſimus, auri folia quot libuerit, eligemus quibus mellis tres vel quatuor guttas miſcebimus, hæc inſimul conterenda ſunt ad vnguenti ſpiſsitudinem, in oſſeoque vaſculo conſeruanda. Cum autem ad ſcribendum huiuſmodi miſtura vti volumus, aquæ gemmatæ aliquid addendum eſt, vt operi liquor aptior exiſtat: ita profectò litteras habebimus incomparabiles. *Ex Alex. Pedemontano.*

*Quomodo veſtigia, & deformitates à variolis, & morbillis homines poſsint euitari.*

Ne-

NE veſtigia aliqua poſt variolas an morbillos in facie, corporeque hominum remaneant, expertiſsimum apud me, quod in publicam vtilitatem placuit aperire, eſt præſidium, quo vtentes pueri puellæque deformidate, quæ ab ijs relinquitur, carebunt. Cum variolæ, ſiue morbilli maturuerint, & in medio oculi quaſi albicantes emicuerint, quod eſt ſignum bonæ maturationis, omni die bis oleo amygdalarum dulcium recens expreſſo pluma leuiter oblinire oportet, donec exſiccentur, ita profectò, vt ſæpius experiri libuit, veſtigia non remanebunt; & quod melius eſt, oleum hoc excoriatas variolas mirabiliter ad ſanitatem perducit.

## *Quantum in hominibus vſus venenorum valeat.*

MIthridates ſæpè veneno epoto, adeo venenorum vſui præſumptis auxilijs corpus diſpoſuit, vt citra offenſam venena ebiberet. Cum autem à Pompeio profligatus eſſet, atque in extrema

trema fortunæ miſeria conſtitutus,è vita illæſus diſcedere feſtinabat,quapropter venenum hauſit, & pluſquam ſatis eſſet,nec tamen emori potuit,cum continuus venenorum vſus in hominum naturam pertranſeat. *Ex Plinio.*

## *In hominibus vermes figura maximè differunt.*

Vermes,in hominibus figura inter ſe admodum ſunt differentes,quippè in quodam Antoniano Canonico Montanus obſeruauit. Hic colico dolore torquebatur, cuius moleſtia Hieramerам deuorauit,vermemque deiecit. Erat ille viridis,figura lacerti, ſed craſsior,hirſutusq;,& pedibus quatuor innexus. Breui tempore à fera propulſa, canonicus obiit:contra illa in vitrea phiala aqua plena, per menſes aliquot viua ſuperſtitit. Ex *eodem Montano lib. 4. c. 19.*

## *Calculus renum, veſicæque in hominibus, quo pacto conſumi valeat.*

Lapil-

LApillus, qui in Tauri veſica, menſe Maio reperitur, magnam habet in conſumendo calculo efficaciã. Hic ſi vino imponitur, mutato paululum ſapore, colorem croceum contrahit. De hoc vino quotidie recens effuſo, donec lapis vino impoſitus omnino conſumptus ſit, à calculo infirmos bibere oportet. Hac enim ratione, nõ modo calculũ comminui, verum etiam conſumi multos experientia edocuit. *Ex Quercetano.*

*Filios à parentibus ſignum aliquod recipere, vulgatiſsimum eſt.*

FIlii omnes patrium aliquid, aut auitum ad vnguem retinere ſolent, verrucam ſcilicet, vel cicatricem, vel effigiem, vel mores, aut manuum lineas. In domo noſtra omnes à parentibus verrucam in brachio habuimus, & Marcellus filius meus ex me conſimiliter. Proueniunt hæc à ſeminum miſcela, ſpirituumque vtriuſq; parentis ſeminaliũ, auorumq; effuſione. Propterea etiã ſuccedit, (ſi ſe-

(ſi ſemina in filiorum generatione bene miſcentur,atque in minimas partes iunguntur)vt fœtus robuſti euadant. Hac enim ratione ſpurij robuſtiores exiſtunt quoniam ob amoris vehementiam, vtriuſque ſemina multum, beneque cõmiſcentur. *Ex Cardano de Subtil.*

*Mare rubrum in plantis producendis terræ vigorem obtinuiſſe videtur.*

AD mare rubrum arbos nulla in terra prouenit,præter ſpinam,quę dipſas vocatur. hęc autem propter feruores,& aquę penuriam rara etiam eſt, quippe non niſi quarto, quintoue anno pluit,& tunc quidem impetuoſe, breuique tempore. At in mari exeunt plantæ, eaſque laurum & oleam appellant. Laurus arię ſimilis in toto eſt, olea folio tãtum fructum oleę proximum his noſtris oliuis parit, & lachrymam emittit, ex qua medici, ſiſtendo ſanguini medicamentũ componunt. Cũ autẽ aquę plures inceſſerĩt,fũgi iuxta mare quodã in loco

erum

erumpunt,qui Sole tacti in lapidem cõmutantur. *Ex Theophr. in 4. de hiſt. plan.*

*In capillorum defluuio ex Hydrargyro lac epotum peculiare iudicatur auxilium.*

HYdrargyri ſuffumigium ſæpè aurifabris capillorum defluuium inducere conſueuit, aliaque ſymptomata; quæ tales in mortis pericula conducunt. Pro huius immanitate, vti in potu caprino lacte, illudque cum pane commedere, ſingulare & expertum eſt remedium: quippe ſedata illius vi, atque potentia, à veneni morte liberantur ægri, & pili iterum naſcuntur. *Ex Foreſto in obſeruat. med.*

*Inter Lupum, & Agnum maximam eſſe antipathiam.*

TAnta eſt inter Lupum, & Agnum naturalis diſcordia, vt ipſis emortuis in eorum chordis id etiã eluceſcat. Si enim ex Lupi, Agnique inteſtinis, chordæ conficiuntur, in inſtrumentis muſicis applicatas minime concentum voceſque ſonoras reddere, ſed continuo tactas

tactas diſſonare obſeruatum eſt: at quod mirabilius eſt, agninas chordas à Lupi funiculis corrodi, & conſumi, ſi ſimul repoſitæ fuerint, comprobatum eſt. Idem de Aquilæ, & anſerum plumis fertur. Aquilæ enim plumæ naturali antipathia anſerinas poſitæ inter plumas, vt docuit experientia eas conſumunt & corrodunt.

*Quædam pro Epilepſia admiranda reperiuntur auxilia.*

TRia ab Horatio Augenio in ſuis cõſult. pro epilepſia curanda magnæ efficacię proponuntur remedia. Primo loco carbo eſt ille odoratus, qui ſub Artimiſię radicibus ęſtiuo ſolſtitio colligitur, qui per dies 40. infirmis, aliquo conuenienti liquore exhibendus eſt mane ieiuno ſtomacho. confiteor ego cuidam, epileptico huiuſmodi remedium admodum profuiſſe Secundo loco, Muſtelę ſanguis adducitur, hic pręſtantiſsimus pro epilepſia ſananda cenſetur, auctoris experimento, vidit enim ſanatum

epilepticum ſupra 25.annum,ſolo huius ſanguinis vſu potati ſcilicet ſtatim atque è venis exijt ad vnc.ij. cum vna aceti. Vltimo loco teſticuli Apri,aut ſaltem Verris ſiue Suis domeſtici Venere vtẽtis; & teſticuli Galli exiccati in furno mirabiles cenſentur, hi in puluerem tenuiſsimè redacti, cum zuccaro miſcentur, & decem continuis diebus epilepticis ad drach.tres,cum aqua bettonicæ felici cũ ſucceſsu exhibent.

*Flatuoſam in membris conuulſionem ligno è viſco perſanari.*

CONuulſio illa,quę à flatu in muſculis,& membris oritur cum dolore, (hanc noſtri *ramphum*,ſiue *gramphum* vocãt) nodis ligneis à viſco, quod in quercubus adnaſcitur, vt experientia comprobauit, ſanari conſueuit. Colligitur viſcum æſtiuo tempore, Sole in Leonis ſidere commorante,tunc enim perfectionis complementum adeptum eſt. Debent nodi lignei illius, loco patienti ſuperponi, vt ſtatim flatus diffugiat, pingui

gui ſicco, tenuiq; præditum eſt lignum. aut occulta ratione, vt voluit Cardanus Confiteor, multis tale præſidium ad preſeruationem me conſiluiſſe, votumque fuiſſe aſſequutos ſola iſtius ligni ſuſpenſione. Annuli ex bubalorum cornibus huiuſmodi etiam dolores prohibere multa experientia, ex eodem Cardano obſeruati ſunt.

## *Quomodo nonnullorum animalium venenum corpora noſtra ingrediatur.*

PHalangium cum aliquem momordit, quamuis paruum ſit animal, exiſtimare tamen debemus, venenum ex ipſius ore, primo quidem in ſuperficiem, deinde vero in totum corpus deferri. Præterea marinæ turturis, ſicuti, & terreni Scorpionis aculeus, quamuis in extremam illam acutiſſimamque partem finiatur, vbi nullum foramen eſt, per quod venenum deijci poſsit, neceſſe tñ eſt vt excogitemus ſubſtantiã quandã ineſſe illi, aut ſpiritualẽ, aut fluidam, quæ

vt mole minima, ita ſacultate eſt quam maxima. Siquidẽ cũ nuper fuiſſet quidã ictus Scorpione, videor mihi eſſe (inquit) percuſſus grandine: eratque omnino frigidus, frigidoq; ſudore perfuſus. Quippe vbi ex icta parte, per totam ipſam celeriter diſtributa fuerit veneni vis, contingit eam, eodem rurſus contactu, in ſingulas ſubiectarum ei partium recipi: mox ex illis in alias continuas, donec in aliquam peruenerit principẽ: quo tempore mortis periculum inſtat. Ad hanc rem in primis conferunt vincula partibus ſupernis iniecta, abſciſsioque partium venenatarum. Noui equidem ruſticum, qui epoto è viperis medicamento, reſciſſo prius digito euaſit, ſicut, & alium quendam qui ſola ſectione circa medicamen eſt liberatus. *Hæc Galat. 3. de loc. aff.*

*Mirabile ad Strumas gutturis, ramicem, & œdemata remedium.*

ADmirandum remedium ad ſtrumas. Cupreſsi folia neque teneriora, ne-

cera, neque duriora in puluerem comminues, tortiuo vino conſperges, atque ita volutabis, dum in fæcis corpus coeant, inde ſtruma, vel ramex inducitur, tertio primum die ſoluitur medicamentum, contractum locum inuenies, qui digitis exprimi debet: rurſus ad tres dies idem pharmacum applicabis, eodemque modo ſolues, & exprimes, ſeptimo die, vel ad ſummum nono, ſtrumæ velut miraculo abolebuntur. Valet etiam ad ramicē gutturis, parotidas, omnem duritiem, & œdemata. *Hæc Hollerius. 1. Inſtit. Chirurg. c. 1.*

*Peſtilenti tempore inter præcipua præſidia aeris rectificatio ſummum iudicatur.*

Omni laude dignus, omniq; decore admirandus Hippocrates iudicandus eſt, qui peſtem illam ex AEthiopia ad Græciam venientem, non alio repulit auxilio, quā aeris purificatione. Præcepit enim, vt per totam ciuitatem ignes accenderētur; qui non è ſimplici ſolum materia, ſed etiā bene olenti conſtarent.

Qua propter, & coronas odoriferas; floreſque aromata, vnguenta pinguiſsima grati odoris, & alia iucundos odores ſpirantia, ciues igni ſpargebant, quo pacto aer purus factus eſt, & ij à peſte tuti fuerunt. Ea fuit magni Hippocratis diligentia. Ex Galeno.

*Portulacæ ſeminis contra lumbricos magna eſt efficacia.*

IN lumbricis necandis non modò Portulacæ aqua ſtillatitia aptiſsima iudicatur, verum etiam illius ſemen. Narrat enim Arnaldus Villanoua, quendam puerum, dum eſſet in mortis periculo conſtitutus propter lumbricorum multitudinem drach. ſem. ſeminis Portulacæ cum lacte ſumpſiſſe, atque lumbricos multos emiſiſſe, fuiſſeque liberatum.

*Quorundam animalium vitæ terminus conſtitutus, quis ſit.*

LEpus annis decem viuere fertur, & Catus totidem. Capra octo. Aſinus triginta. Ouis decem: ſed vir gregis ſæpè quin-

quindecim. Canis qoatuordecim, & quandoque viginti. Taurus quindecim. Bos, quia caſtratus, viginti. Sus, & Pauo viginti quinque. Equus viginti, & nonnunquam triginta, inuenti ſunt, qui ad quinquageſimum peruenerint. Columbi octo, vti etiam Turtures. Perdix viginti quinque, vt & Palumbus, qui nonnunquam ad quadrageſimum peruenit. *Ex Alberto.*

## *Ad dolores articulares electuarium mirabile.*

APeriam electuarium illud mirabile, quo ego in doloribus iuncturarum, & in arthritide cum felici ſucceſſu non ſemel vſus ſum. Huius auctor Petrus Bayrus eſt, licet ipſe Galeni compoſitionem eſſe dicat *in lib. 18. ſua Practi.* Confiteor ſubito ſoluere ſine moleſtia, ignitum calorē extinguere, & membra patientis adeo contemperare, vt multos viderim, eadē die, qua pharmacum acceperant, à ſella ad locū propriū ſine alterius auxilio languētes redire. Capiūtur

Hermodaćtylorum alborum à cortice ſuperiori mundatorum, & Diagridii an. drach.ij. coſti, cymini, zinziberis, cariophyllorum an.drac.j.trita, & cribellata conficiantur cum ſyrupo facto ex melle, & vino albo inuicem coctis, donec ſyrupi bene cocti formam recipiant. Doſis eſt à drach. ij. ad drac. iiij. ſecundum infirmi tolerantiam. Auctor confitetur ter ab huiuſmodi doloribus fuiſſe correptum, & ſemper in aurora huius electuarij (quod Diacoſtum vocat) vnc.ſem. accepiſſe, & in vna die conualuiſſe. Ego diagridium in minori doſi exhibui ſemper & bene ſucceſsit.

## *Periculoſum eſt Baſilicum continuo odorari.*

QVanti ſit periculi, herbæ Baſilicæ frequens odoratus plenus, ex Hollerij exacta obſeruatione perſpicitur. Quidam enim Italus ex continuo eius odoratu in vehementes, & longos incidit dolores capitis ex Scorpione in cerebro enato, cuius cauſa mors conſequuta eſt.

eſt. Ratio apud aliquot huius euentus, ea potiſsima eſt, quod Baſilici folia ſub teſta fictili putrefacta in Scorpiones mutentur, ex quo arguunt, frequentem odoratum animalcula quædam Scorpionum inſtar, in cerebro generare. Vtcumque tamen ſit, Baſilici odoratus ad Syncopim, & animi hominum deliquia, mirum in modum prodeſſe compertum eſt.

*Piſcem Torpedinem, dolores capitis à cauſa calida feliciter ſanare.*

INter ſelecta, & quæ dolores capitis à cauſa calida auferunt remedia, Torpedo piſcis eſt. Ait enim Celſus, quem ſequutus eſt Scribonius Largus, huius piſcis capiti affricatu, adeo tales dolores remoueri vt in poſterũ redire nequeant. Cauſa torpedinis qualitas eſt, ipſa enim viua in mari, & procul, & à longinquo, vel ſi haſta, virga ve attingatur, torporem piſcatoris mẽbris inducere dicitur, vt Plinius lib. 23. prodidit. Idcirco (vt Matthiolus dixit) mirum non eſt

huiuſmodi affectus, quodam ſtupore feliciter ſola confricatione ſanare.

*Quæ ex occulta naturæ proprietate fiunt, mirabilia videri.*

NAturæ arcana ſemper hominibus admirationem præſtitere: ratio eſt, quia cauſas ignoramus proprias, & propterea in ſpeculandis his ceſpitamus, nec aliud nobis reſtat, quam ſola admiratio. Quis enim non admiratur, cur Hyænæ vmbræ contactu, canes obmuteſcant? Cur Eryngium ore Capræ ſumptum totum gregem ſiſtat? Cur Gallinæ, appenſo milui capite nunquam quieſcere valeant? Cur appenſo allij ſiluestris capite in ouis collo, quæ in grege omnes antecedat, Lupi ouibus nocere nequeant? Profecto hæc mirabilia ſunt, & in rerum ſympathias, & antipathias, & naturæ arcana reducuntur.

*Nonnulla animalia reiuueneſcere proditur.*

MAgnum natura quibuſdam animalibus pro ſenectute euitanda con-

conceſsit releuamen. Ceruus enim eſu ſerpentum renouari dicitur, quippè dum ſentit ſenectute ſe grauari, ſpiritu per nares è cauernis ſerpentes extrahit, ſuperataque veneni pernicie, illorum pabulo reparatur. Colubri quoque alijq; ſerpentes quoniam per hybernas latebras viſum obſcurari ſentiunt, primo vere, maratro, ſeu feniculo ſeſe affricãt, illudque comedunt, ita viſum recuperant, & exacuunt, & vetuſta tunica depoſita, pelleque priori reiuueneſcere dicuntur.

*Quorundam animalium carnes ad vitæ longitudinem valere.*

A Longiſsima vita aliquorum animalium vel eorum proprietate, multi ſapientes vitæ longitudinem in hominibus inuenire conati ſunt, volunt enim carnium eſu longæ vitæ animalium, vitã poſſe produci, recte conſulentes ſolidũ nutrimentũ, multũ, diũq; nutrire, & à morbis defendere. Hac ratione Cerui carnes præcipuè iuuenis ad lõgitu-

 dinem

dinem vitæ valere autumant. Retulit Plinius quaſdam nouiſſe principes fœminas, omnibus diebus Cerui carnes depaſtas, & longo æuo febribus caruiſſe. Dioſcorides lib.2. longam ſenectutem eos agere dixit, qui Viperę carnibus veſcuntur. Propterea Plinius lib. 13. Antonium Muſam Cæſaris Auguſti medicum dicebat, Viperas in cibis ijs dediſſe, qui ab vlceribus incurabilibus affligebantur, ratus hoc auxilium, vitam illis producere, atque omnes ſanaſſe. *Ex lib. 3. Conuiuij noſti litterarij.*

### *Abſurdam, & ridiculam eſſe Paracelſi opinionem, de homunculi in phialia vitrea generatione, & partu.*

NOn modo ridicula, ſed infanda eſt Paracelſi, damnatæ memoriæ opinio de homunculi conceptione, & partu. Scripſit enim ex ſemine humano in ampulla vitrea coniecto; & aliquandiù ſub equino fimo ſtabulato, homunculum

culum generari. Vt autem hanc hypotheſim falſam ille impius doceret, ex ouo ſumpſit coniecturam, quod cum opſeruaret in loco calido concludi poſſe, & ex eo tandem pullum excludi, perſuaſit hoc idem in humano ſemine in vitreo vaſculo recluſo poſſe contingere. Sed vana, & fabuloſa ſunt eius figmenta, ſiquidem ex putrefacto ſemine in ampulla ſub fimo recondita talis homunculi partus fieri nequit, qualis enim eſt cauſa, talis effectus conſequitur, proinde ex putrefacto nihil, niſi corruptum oritur. Inſuper in fœtus conceptu, vt ex ſacris diuini verbi decretis capitur, ſemen vtrumque viri & mulieris concurrere opus eſt, præter hęc conceptio haud oritur niſi fuerit vterus bene temperatus, tanquam hortulus à Deo deſtinatus ad hanc prolem, cui ſanguis maternus ſimul affluat: quippè ſi materni ſanguinis deficeret appulſus, nec ſemen augeri, nec ali plantę inſtar, nec partes conformari poſſent, vt omnium philoſophorum

conſenſus eſt. Ad hæc inter fœtum, & vtero gerentem ſympathia quædam requiritur, vt calorem, & nutrimentum à matre recipiat, & à fœtu viuente matris calor augeatur, & alia ad concoctionem, & productionem feliciter ſuccedant. Quæ omnia falſam eſſe Paracelſi coniecturam arguunt: ille enim non perſpexit in ouo ſemen, ex quo pullus fit, ſimul cum alimento vernaculo conferri, & in teſta per ſe porracea tanquam in vtero quidem concludi, ex qua pullus ali, & reſpirare poſsit. Semen vero humanum caloris, & ſpiritus cuiuſdam viuifici particeps, & conſors, quorum vi, & beneficio fit generatio, antequam in vitream ampullam perfunderetur, eodem temporis veſtigio exhalaret, & conceptio euaneſceret. Huc accedit, quod deeſt ſanguis, quo ſemen nutritur, & augetur. Adde quod per ampullam vitream, ſub fimo reconditam fœtus ſpirare nequiret confutata ergo ſunt Paracelſiſtarum ſomnia, &

fabulo-

fabuloſa eorum magiſtri coniectura; & vana de homunculi partu aſſertio. *Ex Georgio Bertino Campano.*

*In Armenia niues rubentes fieri.*

NIues omnes (ſublata philoſophantium ratione) albæ ſunt, & ita iudicat ſenſus, vt non immeritò Plinius lib. 17. capite 2. niuem vocauerit cæleſtium aquarum ſpumam. Nihilominus Euſtachius Homeri interpres, in Armenia niues rubentes conſpici retulit. Harum colorem multi ſapientes ruminantes, non natura niues rubentes fieri, ſed accidentaliter illic voluere. Illa enim loca minio luxuriant, cuius colore exhalationes, è quibus in Armenia niues generantur, pollutæ, rubedinem acquirunt.

*Pro quartana febre, ſelecta remedia.*

ARnaldus Villanoua pro ſecreto habuit in febre quartana exhibere taxi barbaſsi radicem ex vino per duas horas ante acceſsionē, & nō minus os de corde

Cerui

Cerui ad drach. Itidem ex vino alterato dictamo cretico, ſaluia, chamedrio, chamæpithio, & myrrha ex ſucco abſynthii ad ſcrup. ij. caſtorei etiam, & bituminis an. ſcrup. ij. ex vino. Alij, vt quartanam excutiant, infirmis dum in acceſsione affliguntur, timorem ex improuiſo incutiunt. Propterea Titus Liuius ſcripſit, Quinctum Fabium Maximum in conflictu febre quartana fuiſſe liberatum.

### *Terra Lemnia contra venena miram habet efficaciam.*

INter præſtantiſsima auxilia contra venena, terra Lemnia connumeratur, quæ ad Cantharides, & ad Leporem marinũ, adeò prẹſtat, vt quadam proprietate deuorata, omne venenum per vomitum expellat, quemadmodum multis experimentis hæc omnia didiciſſe Galenus confitetur.

### *Lumaca lapidem partũ mulierum facilitare.*

DIcitur Lumaca, lapidem nobiliſsimæ virtutis in capite retinere, quẽ ſi tri-

ſi tritum ſtrangurioſis liquore aliquo conuenienti dederis, vrinam ſoluere, breuiterq; ſanare comprobatum eſt. At mirabilem habet in grauida muliere cõſenſum: quippe appenſam ſi ſecum portauerit, in abortum minimè incidet, ſin autem tempore partus tritam, cum vino capiet, multa facilitate pariet: ſiquidem lapides hi meatus mirè aperiunt, è quibus fœtui facilior datur tranſitus. *Ex Iſidoro.*

## *Rerum ſympathiam in aliquot brutis mirabilem eſſe.*

MIzaldus lib. 1. arcan. & Podinus lib. 3. theat. nat. obſeruatũ, expertumque audiuiſſe aiunt, Vaccam, Ouem, Equam, Aſellam, Canem, Suem, Felem, ſimiliaq, fœminei generis animalia domeſtica, & manſueta, dum vtero gerunt, aut interire, aut abortum parere, ſi mas ex quo conceperunt, mactetur, aut occidatur, tam valida eſt, ac vehemens illorum inter ſe ſympathia. Hoc autem an verum ſit, confiteor, me nondum fuiſſe expertum.

*Oleam.*

*Oleam arborem puritatis, & virginitatis eſſe amantiſsimam.*

OLiua ſi manu virginea plantatur, & educatur, vberiores fructus præbere dicitur, vſque adeo puritatis eſt amãtiſsima, & labis neſcia. Hac de cauſa, vt reor, ab antiquis ſapientibus olea, Mineruæ dicata, & conſecrata fuit. Audiui equidem à multis, olearum à laſciuis mulieribus non ſemel fuiſſe collectos fructus, eaſq; ſequenti anno parum fructificaſſe. *Ex Carolo Stephano in l. de re ruſti.*

*Aſtronomiam Medicis eſſe neceſſariam.*

PRudens Phyſicus Aſtronomiam intelligere debet, aliter perfectus Medicus eſſe nequit. Cum autem ægros curare intendet, Lunam aſpicere oportebit, ſi enim plena eſt, creſcit ſanguis, & humiditas in homine, & beſtiis, & medulla in plantis, ita voluit Hippocr. *in li. de diſciplina Mathemat.* qui apud Gal. reperitur. Cum ergo quis in morbum inciderit, ſi Luna è combuſtione exit, tunc ei creſcit infirmitas vſque ad oppoſitionis gradum, quo tempore per acto cœli thema-

themate aſpicienda Luna eſt, an cum aliquo planetarum ſocietur fortunato, vel infortunato; num in malo vel bono fuerit aſpectu; & an dominũ domus mortis aſpexerit; ita enim de morte, & vita; de morbi longitudine, & breuitate infirmorum accuratius coniecturare poterit. *Ex Hipporc. & Ioan. Ganiueto.*

*Saturni, Martiſque coniunctionem in Tauro, Bobus peſtilentiam prædicere futuram.*

ASTrologorum ex multa obſeruantia decretum eſt, cum Saturnus, Iupiter, & Mars, vel iſtorum duo ſimul iuncti fuerint ſub humano ſigno, concurrenti ad eam ſtellarum fixarum venenoſorum animalium aſpectu, morbos peſtilentes hominibus eſſe futuros. Ex diuerſitate autem Zodiaci brutis quandoque contagium appariturum, ſaluis hominibus. Vnde notat Auguſtinus Sueſſanus *in comment. Apotelaſmatum Ptolomei*, non multis ante annis, obſeruaſſe, cum Saturni Martiſque coniunctio in Tauro,

Tauro horrendiſsima frigora excitaſſet, magnam Bobus calamitatem eueniſſe. Oues autem licet imbecilliores, ſuperſtites tamen fuiſſe. In Boues tamen peſtis illa deſęuit propter cœleſte ſignum, ad quod terreſtris Bos refertur. Quæ ſi fuiſſet in Ariete, forſitam in Oues graſſata eſſet. Anno 1479. in ſigno humano Martis, & Saturni fuit coniunctio (teſtimonio Ficini) & peſtis crudeliſsima homines inuaſit, vt & prius anno 1408. & omnium peſsima anno 1345. ex trium Planetarum inſimul coniunctione.

*Suffitu bituminis mulieres ab hyſterica paſsione liberari.*

MVltis experimentis comprobatum audio, bituminis ſuffitu, mulieres ab vtero ſuffocatas, ſubitò ad ſanitatem reuocari, & quod mirabilius eſt, hyſtericā extemplo bitumē acceſsionem corrigere, ſiue crudum, ſiue vſtum mulierum naribus admoueatur. Propterea mulieres, quę tali paſsioni obnoxię ſunt

lana

lana exceptum, ſiue goſsipio collo appenſum, Medicorum conſilio (Mizaldo auctore) in nonnullis locis habent, vt crebo olfactu paroxyſmum arceant.

*Canthariades quandoque ſolo olfactu ſanguinem, vel tactu è corpore euacuaſſe.*

CAntharidum vis, & venenū in ſanguine purgando per vrinam, apud paucos incognita eſt, quippe in potu exceptas non modò veſicam exulcerare, verum atque ſuffocationes, & horrenda ſymtomata inducere comprobatum eſt. Imò tantæ feritatis ſunt, vt quandoque & tactu, vel olfactu hęc efficiant, vt cuidam chirurgo Mediolani ſucceſsit, qui bis ſanguinis profluuio correptus fuit per vrinam, ſolum portando cauterium ex cantharidibus in Byrſa. *Ex Michaele Paſcalio.*

*Vnde ortum ſit adagium, Nauiget Anticyras.*

Multa

MVlta obſeruatione & à prioribus, & neotericis Medicis, nigrum hellebórum ad inſanos, & mente captos peculiare auxilium eſſe, probatum eſt. Huius potio licet periculoſa ſit, cũ cautela tamen ſumpta, mirabiliter ijs prodeſſe videtur. Hellebori virtutem Demoſthenes innuere volebat, dum actionem mouens Aeſchini, vt ſeſe purgaret helleboro dicebat. Hoc in Anticyris duabus electiſsimum, & magni valoris naſcitur, quo nauigare oportere adagium, qui ab inſanìa ſanari cupit vt Strabo lib. 9. Geograph. loquitur. Hinc Stephanus de Helleboro loquens addit, Anticyrenſem quempiã fuiſſe, qui Herculem dato Helleboro inſania liberauerit.

*Grauidas, nimio ſale vtentes, parere fœtus ſine vnguibus.*

NOn eſt à ratione alienum, quod ab Ariſtot. dicitur 7 *de hiſtor. animal. c.* 4 mulieres grauidas, ſi nimio ſale in cibis vſæ fuerint, fœtus parere ſine vnguibus vngues enim, vt dixit Hipporc. *in lib. de*

car-

*carnibus* ex glutinoſa,& viſcida materia generátur, hinc accedente ſalitorum vſu, materia illa viſcida adeo attenuatur, & adimitur, vt facilè illorum ortus deficiat. Comprobatur hoc etiam in lactãtibus, quibus ex aſsiduo, & nimio ſalitorum vſu, lac omne paulatim deficere conſueuit.

*Qui ludi in conuiuijs iucundi, feſtiuique habeantur.*

IN conuiuijs profectò, vt hilariter iucũdeq; accepti conuiuæ conſideãt, & epulẽtur, non ſemel ludi aliquot per iocum apparantur qui omnes in aſtantium riſus, & cachinnos mutantur. Inter multos hi erunt feſtiui: Si lintea, & mappæ calchanti puluere confricantur, qui loti ſe deterſerint ea parte nigrificent; licet lintea prius candidiſsima apparuerint. Si cultri ſucco colocynthidis, vel aloe tacti fuerit, amara oĩa ex ijs inciſa ſẽtiẽtur: ex aſſa fœtida autem cuncta fætida audientur. Si ſuper paſtillos nuper elixos inſtrumẽtorũ chordas minutim inciſas proieceris, inſtar vermium à calore

con-

contractæ apparebunt, nauſeamque rei inſcijs mouebunt. quibus vinum potui dabitur, cui caſtanearum cruſtæ ſubtiliter tritæ fuerint iniectæ à ventris crepitibus ſollicitabuntur.

*De amoris origine aliquot controuerſiæ.*

VOlentes Phyſici amoris originem, vel potius furoris amatorij reperire indaginem, ex correſpondenti hominum complexione, ſeu verius ex conformi ipſius ſanguinis qualitate, nempe calida proficiſci volunt, hanc enim complexionem valde amorem gignere affirmarunt. Aſtrologi inter eos amorem exiſtere aiunt, qui in eodem aſtrorum gradu conſiſtunt, vel qui in aliqua conſtellatione ex æquo participant, & conformes ſunt, tunc enim ſe redamare cõfingunt. Alij Philoſophi amorem naſci aſſeruerũt, quoties noſtra lumina in deſideratum obiectum conijcimus, volunt enim quoſdam ſpiritus ex ſubtiliſsimo, puriſsimoque ſanguine cordis noſtri in rem concupitam exhalare, atque ocyſsime ad

mè ad oculos noſtros recurrere, ibique in vapores & humores reſolui, qui ſenſim ad cor relapſi, diffuſiq; per corpus, in oculis, rei dilectæ quandam ideam, inſtar ſimulachri, & imaginis, non aliter, quam in ſpeculo macula permanet venenoſi oculi, vel menſtruatæ, aut ſ inoſi, aut ſimili al quo morbo infecti, imprimunt. Hac de cauſa miſerum amaſium, hiſce nouis illectum ſpiritibus, qui naturalem ſuam ſedem repetunt, & ad cor permeant, perditam libertatem ſuam dolere, lamentarique cogi affirma. Nonnulli autem naturalis ſcientiæ admodum ſtudioſi, cum multa de amoris ſcaturigine eſſent imaginati; nec veram tam furioſi morbi originem inueniſſent: in hæc proruperunt; Amorem eſſe neſcio quid, natum neſcio vnde, qui venit neſcio quomodo, & accendit neſcio quo pacto, certam aliquam rem, & perſonam.

*Hominem apud Indos longiſsimam vitam habuiſſe.*

APud Luſitanicæ hiſtoricæ recẽntiores ſcriptores (inter quos eſt Ferdin. Caſtanneda) fidei probatiſsimę, longa narratione, & certa, cuidam nobili, apud Indos annorũ, quibus vixit trecentorum, & quadraginta ſpatio, iuuentæ florem ter exaruiſſe, & ter refloruiſſe inuenimus: atque ex cuiuſdam Epiſcopi relatu nouiter percurrimus. Hoc profecto mirabile eſt, & pauciſsimis à Deo conceſſum. At non minori admiratione illud dignum eſt, quod à Langio de Orbe nouo proditur, inſulam quãdam fuiſſe repertam, Bonicam nomine, in qua fontis reperiatur ſcaturigo, cuius aqua vino precioſior ſenium epota in iuuentutem cõmutet. *Ex lib. 1. de hominis vita*, vbi de Prioriſſa anu facta, & reiuueneſcente ſcribitur.

*Hydrargyri minera quomodo inueniatur.*

INter metallica õnia, hydrargyro excellẽtius vix inueniri aliud cryditur, cum ad infinita tale accõmodetur. Solerti induſtria opus eſt, vt vbi eius mineræ ſit ſcaturigo coniectores deprehendant: pro-

propterea menſibus Aprilis, & Maii ſub aurora, ſereno autem cœlo aſcendẽtes, vapores in montibus ſpectant; ſi enim inſtar nebulæ fuerint, non altius ſe attollentis, ſed humillimæ, ac quaſi terræ ad hærentis, argenti viui ibi ſedem eſſe aſſequuntur. *Ex Cardano de Subtil.*

*Aqua mirabilis pro viſus obſuritate.*

APeriam aquam, quam ſcribunt reſtituiſſe viſum cęco nouem annorum. ℞. ſucci apij, fęniculi, verbenæ, chamedryos, pimpinellæ, Garyophilatæ, ſaluię, chelidonię, rutę, centinodię, morſus gallinæ, garyophyllorum, farinæ volatilis an. vnc. j. piperis craſsiuſculè triti, nucis muſchatę, ligni aloes an. drach. iij. Omnia imergãtur in vrina pueri, & ſexta parte vini maluatici. Bulliãt breui tẽpore, tũ exprime, & percola. Repone vaſe vitreo benè obturato. Hora sõni ſingulas guttas ſingulis oculis inſtilla. *Holler.*

*Roris marini præſtantiſsimæ virtutes.*

PLanta illa, quam Romani, & Itali Roſmarinum dicunt, inter plantas nobiliſsima eſt, magiſque quam ex-

iſtimetur excellens, quamuis multitudine, & frequētia vileſcat. Eſt enim ſemper virens, nulli nocens, & multis infirmitatibus inimica maximè comitiali morbo, qui ferè dæmoniacus eſt. Radix eius cum melle purgat vlcera, torminibus medetur, & medendis ſerpentum ictibus cum vino bibitur: Prodeſt etiam contra morbum Regium in vino cum pipere. Et tanto contra maiora mala præualet, quanto maiori gaudet tutela, & fauore cœleſti, à quo omnis virtus confouetur.

*Natura ſagacitas in difficillimis morbis ſanandis magna eſt.*

MAgna eſt naturæ ſagacitas in aliquot morbis ſanandis, qui medicorum auxilijs perdifficile eſt, vt ad ſanitatem perducantur. Retulit Alexander Veronenſis *lib. 2. Anatom. c. 9.* mulierem Venetam, acum crinalem, qua cirri capillorum intorquentur, quatuor digitorum longitudine ore detinuiſſe, dū obdormiſceret, ſomnoque ſopitam deglutiſ-

glutiuiſſe: decimo autem menſe, quod mirabile eſt, per vrinam eminxiſſe. Langius etiã in alia iuuencula, quæ aciculam, deuorauerat, id etiam eueniſſe ſcribit. Naturæ igitur induſtria maxima eſt.

*Lapidis compoſitio ignẽ fricatione reddentis.*

FRicatione cuiuſdam lapidis facillime ignem excutere poterimus: Hæc eius eſt compoſitio. Capimus ſtyracis calamitæ, ſulphuris, calcis viuæ, picis an. drach. iij. Camphoræ drach. j. Aſpalti drac. iij. trita hæc ponantur in vaſe terreo optime clauſo ad ignem, donec in lapidẽ cõuertãtur. Hic panno fricatus accẽditur, ſputo verò emoritur. Ex Roſell.

*Naturam beſtijs, ad corporis tutelam multa remedia indicaſſe.*

PLurima sũt Naturæ beneficia quę beſtiis fuiſſe conceſſa legimus: Hæc profectò ruminans Plutarchus, præ admiratione in extaſin raptus, Naturam multo plura in pecudes, quam in hominem contuliſſe dixit. Quippe ſi beſtijs morbus accidit. Natura mox antidotum indicauit.

dicauit. Hinc Palumbes, monedulæ, merulę, perdices, Lauri folijs deguſtatis humores ſuperfluos expurgant. Lupi, Canes, Feles ſi ęgrotant, vel ſi excremẽtorum colluuie ſtomachum, vel viſcera oppleta ſentiunt, gramina comedunt rore perfuſa, herbam frumenti, & rapiſtrũ decerpunt: quibus ſtomachum, aluumq; exonerant. Columbæ, turtures, pullique gallinacei in morbis helioſelinum deguſtãt. Teſtudines morſus ſibi inflictos cicuta perſanant. Cerui vulnerati dictami paſtu, ſagittas excutiunt. Muſteladũ mures venatur, ruta ſe munire conſueuit, vt validius eos oppugnet. Vrſi mandragoram quærunt in mala valetudine. Apri autẽ ęgrotantes hedera ſe colligunt. Cętera verò animalia pro vitę tutela diuerſa alia retinent auxilia. *Ex Ariſtot. Plinio, Nipho, & aliis.*

### *Lapidem Aetitem mulierum partus accelerare.*

MAgnam intulit natura Aetiti lapidi in partu prægnantium accelerando efficaciam: quippe ſi earum coxis argento,

argento cõuolutus partu inſtante fuerit ligatus, miram vtero generabit laxitatem, ex qua prægnantes faciliùs parient. Ab Aquilis pręſidium hoc captum reor, illæ enim dum arctiores ſe ſentiunt & oua cum difficultate pariunt, Aetitem quærunt, ex quo laxiori matricis orificio facto, lenius oua excernũt. Hinc Aetitis Lapis, Aquilinus dictus eſt, quia Aquilæ hos in nidum portant, ibiq; veri reperiuntur. Intellexi ex fœminis, primarias aliquot hos lapides in vſu, & precio habere, bene ratas partus labores ſubleuare.

*Hellebori nigri radicem, Viperæ morſus in beſtijs ſanare.*

IN magna æſtimatione apud multos Hellebori nigri radix habetur, ipſa enim inter carnem, & pellem iumenti à Vipera demorſi inſerta procul dubio ſanat. Confiteor profecto ſubulcum quẽdam porcorũ numerũ igne perſico, ſiue cryſipelate peſtilenti pollutum (hunc morbum vulgares, eo quod porcorum caput in excreſcentiã magnã deuenit, ap-

pellant *Capoatto*) ſola huius radice omnes incolumes ſeruaſſe. In porcorum auribus cultello circulum ad viuum ſanguinem formabat, deinde centro, ex ſtylo ferro perforato, radicis fruſtulum effingebat, ad paſtumq; porcos mittebat, ita equidem ſolo hoc auxilio, omnes (me obſeruante) ad ſanitatē ducti ſunt.

*Hippiatros in equorum facie pilorum euulſu, maculas albas facere.*

IN hominum canitie frequentes capillorum euulſiones, vt nonnulli in vſu habent, vituperantur, eo quod illorum euulſu maior generatur canities: Hippiatri enim cum maculas albas in equorum facie fingere intendunt, frequentiſsime pilos extirpant, qua continuata euulſione, pilos excreſcere albos expertum eſt.

*Quæ apud Veteres magis erant celebrata ſpectacula.*

INter orbis terræ celebrata ſpectacula, in primis erat Epheſinū templū, inde Mauſolæum, hoc eſt, Mauſoli ſepulchrum;

chrum;Coloſſus ſolis apud Rhodios;Iouis Olympici ſimulachrum,quod Phidias fecit ex ebore:Muri Babylonis,quos excitauit Regina Semiramis; Pyramides in Aegypto; Obeliſcus in via nobiliſsima Babylone à Regina ſupradicta erectus. *Rodiginus.*

*Marinum Vitulum à Cœli fulmine non moleſtari.*

NOn pauci ſunt ſcriptores,qui Marinum Vitulum,(multa obſeruatione peracta) à fulmine incolumem eſſe perhibent. Propterea Seuerum Imperatorem Lecticam ſuam Vituli marini corio contegi voluiſſe legimus, hoc enim animal ex marinis, à Cœli fulmine minimè percuti audiuerat. Inde factum eſt vt veteres, pauidi, ne fulmine ferirentur, tabernacula ex iſtius pellibus contecta retinerent,ita profectò à Cœli fulmine præſeruari poſſe putabant. *Ex Plin.*

*Captam inter bruta maxima Epilepſia tentari.*

HIppocrates in lib. *de ſacro morbo,* (ſi ha-

(ſi liber ille genuinus eius eſt, ) vt ab Epilepſia homines præſeruari valeant monet, neque in caprina pelle decumbendum eſſe, neq; eandem geſtare oportere, bene ratus tale animal, maximè ab Epilepſia tentari. Hoc etiam Plutarchus rerum naturalium perſcrutator indefeſſus aſſeruit: propterea veteres Sacerdotes ab eius carne, vt morbida, abſtinuiſſe feruntur, ne guſtantibus aut tangentibus modo, aliquid eius morbi induceretur.

*Vinum in Aſthmatis cura ſelectiſsimum.*

VInum pro ſanando Aſthmate ab Horatio Augenio viro probatiſsimo, quo pater eius cum fælici ſemper ſucceſſu vſus eſt, adducitur. Habet vini dulcis, quale potiſsimùm Vernacia eſt, non craſsi, ſed tenuis, mellicrati cocti an. lib. decem: puluer. Foliorum Tabbacci exicc. in vmbra vnc. j ÷ radicum polypodii quercini recentis, ac minutiſſime conciſi vnc. iij. radicum hellenij remoto meditullio, & inciſarum vnc. iiij.

mace-

macerentur horis 48. poſtea vero colentur per manicam Hippocratis vocatam, conſeruetur vinum in loco frigido. Datur vnc. vj. pro vice, ſingulis diebus, horis ante prandium quinque.

*Homines à phrenitide correptos ſanis fortiores fieri.*

NOn pauci admirantur, cur homines phrenetici (licet in ſanitate debiles fuerint prius) ipſis ſanis fortiores euadant? Equidem à morbi natura totum procedere verendum non eſt: cum autem in phrenitide magis ob exſiccationem lædantur nerui ſenſitui, quam motiui, nulli dubium eſt, tales quo ad motum ipſis ſanis fortiores, & debiliores, quo ad virtutem ſenſitiuam fieri; ratio omnium eſt, quia operationes, neruorum ſenſitiuorum humiditate magis perficiuntur: ſecus motiui. Huic adiungitur, quod phrenetici (mente læſa) dolorem non ſentiunt, idcirco fortiores. *Ex Arculano.*

*Tuberum eſu frequenti, homines in epilepſiam incidere.*

MAximopere (vt voluit Simeon Zethus) tuberum continuatus vſus vituperatur: adeo enim homines crebro eorũ eſu afficiuntur, vt epileptici, vel apoplectici fiant. Apud veteres autem in pretio habebantur, illiſq; cum Cœlo quandam affinitatem, nec niſi tonante Ioue naſci, credidit antiquitas. Vnde Iuuenalis: *Facient optata tonitrua cœnas.*

*Oſſa de corde Cerui à morſibus venenoſis homines præſeruare.*

MIrabilis eſt profecto oſsiculorum proprietas, quæ in Ceruorum corde reperiuntur; geſtata enim, ad præſeruandum à beſtiarum venenoſarum morſibus, & ictibus maxime proſunt. In officinis tanquam præſtantiſsimum antidotum contra venenum, & febres peſtilentes, hæc oſſa conſeruãtur, & cum fœlici ſucceſſu medici indiesad hæc valere experiuntur: multi tamen pro oſſe cordis ceruini, os bubulum tradunt in magnam languentium perniciem, & medico-

medicorum infamiam. Ex *Alexandro Benedicto*.

*Hemicraniam lapide Gagatis ſummoueri.*

MVlto experimento Democritus Hemicraniam, lapidis Gagatis ſola ad collum appenſione tolli comprobauit, ſcribit enim huiuſmodi lapidem geſtatum ſemper magis ponderare, quam antequam appendatur: quaſi in eo quædam attrahendi in ſe ſe humorem, à quo dolor in parte cranij ſuſcitatur proprietas reperiatur. *Mercurialis.*

*Epilepticos non perpetuo concidere neque ſpumam facere.*

QVi comitiali morbo laborãt nõniſi in magna ventricolorum cerebri à craſſis humoribus obſtructione concidere, & ſpumam ferre conſueuerunt: ſecus vero in alijs cauſis, vt in quadã puella Aretina Beniuenius obſeruauit. Incidit illa in Epilepſiam, tamen neque concidebat, neque ex ore ſpumam emittebat. Sed ſtans caput hinc inde cũ cer-

uice, ac ſi quid inſpicere vellet mouebat; nihil interim loquens, nihil ſentiens. Cum autẽ ad ſe reuerteretur, interrogata quid egiſſet, penitus ignorabat. Cauſam Beniuenius exiſtimauit, quod non caderet quod contractio, & tenſio ad cerebrum non ferretur, cum ſolus vapor ſurſum aſcenderet: ex quo nullo rigore cerebrum ipſum intentum, ab ordinatis motibus reliqua membra præſeruare potuit.

*Vermes rubros in hominum cerebro, in quadam epidemia natos eſſe.*

BEneuenti, cum multi ignoto morbo decederent è vita, medici tandem, hoc morbo quẽdam mortuum incidere voluerunt, & in huius cerebro vermem rubeum breuem inuenerunt, quem cum multis medicamentis vermes occidendi vim habẽtibus interficere nequiuiſſent, fruſta raphani inciſa in vino maluatico vltimo decoxerunt, quo vermis occiſus eſt, atque hoc eodem remedio deinde ſimili morbo, quaſi epidemico affecti, omnes

omnes curabantur. *Foreſtus ex lib: Cornelij Roterodam.*

*Capillorum defluuium ex Laudano curari.*

NOn ſemel morbo acuto ęgrotantibus (ſi ad ſanitatem reducuntur) è capite capillos decidere expertum eſt. His facillimè ſuccurritur huiuſmodi linimento, quo capillorum defluuium non ſolum amouetur verũ etiam amiſsi iterum renouantur. Laudanum cum vino, & oleo roſato ad decentem vnguenti ſpiſsitudinem coquitur, quo caput vniuerſum linitur, breuique capillatum redditur. *Ex Bayro.*

*Ab empiricis tractata remedia, mortem non paucis attuliſſe.*

MIrum haud eſt, remedia, quæ ab empiricis adhibentur, mortẽ aliquãdo hominibus attuliſſe, ij n. nulla ratione, nullaq; methodo ſuffulti, ſed ſola experimẽti indagine, nec cauſas morborum verè cognoſcere, nec ordine auxilia applicare poſſunt. Propterea miles quidã in morbo inueterato ſui nepotis, qui capitis

tis achoribus erat fœdatus, ſine cautione, more empiricorum, nec ætate obſeruata, vnguentum ex arſenico; ſulphure viridi æris, ſemine ſinapis confectum capiti appoſuit; ita enim ex quodam libro remedium collegerat; & mane ſequenti puer ille, qui erat duodecim annorum, in lecto mortuus inuentus eſt. Hi profecto fructus empiricorum ſunt. *Ex Valeſio.*

*Triplici auxilio homines longæuam vitam acquirere poſſe.*

NIſi hominum frequens luxus excreſceret indies, fortaſſe illorum vita longior, ſaniorque videretur, hi autem in luxum, epulas, & otia effuſi, vix trigeſimum excedunt annum, abſque ſenectutis aliquo veſtigio, vita enim lõgæua, non luxu, & profuſione nimia, ſed triplici tantum remedio comparatur; ſiquidem parcitas cibi, & potus, bonus cibus, & moderatum exercitium mortalium vitam, ex Philoſophorum decreto, producere valebunt. *Bartholom. Moles ex Diuo Gregorio.*

Quo

*Quo pacto ſingultum cohibere valeamus.*

NOn leui anguſtia ſingultum homines cruciare quandoque videmus adeò quod multi in longiſsimā vigiliam huiuſmodi affectu ducti ſunt. Multi ſunt, qui ex improuiſo timorem ſingultientibus incutientes, votum aſſequuntur: alij verò auriculari digito iubent intus aures diu confricari; Lyſimachus tamen apud Platonem, ſternutamento aſperſione aquæ frigidæ, & reſpirationis cohibitione ſingultum excuti propalauit.

*Quo pacto plebeios, & inſcios in admirationem ducamus.*

PLebei profecto qui populi pars ſimplicior eſt, ex leuiſsima occaſione facilè in admirationē ducuntur. Si optas autem vt adſtantes credant vel magico carmine, vel quodam miraculo te operari, manè cum Verbaſcum flores aperit æſtiuo tempore, iis præſentibus leniter moueto plantam: flores enim paulatim decidunt, & exiccantur, cum magno il-

lorum

lorum ſtupore, ſiquidem illius plantæ hæc eſt proprietas, vt (Sole accedente) flores decidant. Quod ſi magis irridere velis inutiliter aliquid murmurabis, vt admiratio excreſcat, vltimò tandem omnia in riſum finiantur. *Ex Porta.*

### *Memoriam è thure epoto maximè augeri.*

MAximo hominibus adiumento eſt firma memoria, triſtitiæ verò, & labori, imbecillitas, iis præſertim, qui bonarum litterarum ſtudio incũbere optant. Ita autem cõfirmatur. Thus albiſſimum in pollinem attritum, & cũ vino, ſi hyems fuerit, vel aqua decoctionis paſſularũ, ſi ęſtas, epotum, in Lunę augmento, oriente Sole, nec non meridie, & occaſu, mirum in modum memoriam augere fertur. *Ex Raſi.*

### *Quo pacto famis importunitas cohibeatur.*

QVis Taurum Philoſophum, eiuſq; ingenium non admiretur in reprimendo famis impetu? profecto dum fame maximè moleſtabatur, eius importunita-

tunitatem, compreſsis hypochondriis, & ventris ſtrictione compeſcebat. *Apud Aulum Gellium.*

*Mulierem grauidationis tempore palleſcere, debilioremque eſſe.*

NOn ſine ratione mulieres, quotẽpore vterum gerunt, virore pallidæ fiunt, purus enim illarũ ſanguis continuò ex corpore deſtillat, & in vterum à natura demittitur, vt fœtũ tũ nutriat, tũ eius procuret augmentũ. Cum autem ipſis paucior in corpore reſideat ſanguis neceſſe eſt fieri pallidas, atq; alienos cibos appetere. In ſuper exeo, quia ſanguis ſolitus ipſis minuitur, debiliores fieri neceſſe eſt. *Ex Hippocr. lib.* 1. *de morb. mulier.*

*Myriſticam nucem à viro geſtatam, vigoroſiorem fieri.*

MIrabilis eſt nucis myriſticę, quã vocant muſcatam, cum homine ſympathia: ſi enim à viro geſtatur, nõ modò vigorẽ proprium cõſeruare, verũ etiam turgere, magiſq; ſucculentam, & ſpecioſam fieri autumãt, pręſertim ſi iuuenilis adultæ-

adultæque ætatis homines circumferãt.

*Ex Liuinio Lem.*

*Hepaticos, & lienoſos, decocto chamedrŷ ſanari.*

INter præſtantiſsima remedia, quæ hepaticis, & lienoſis adhibentur primum Chamædrium locum retinet: ſi enim ex aceto decocta, per plures dies exhibetur, hepaticos, atque lienoſos proculdubio ſanat: multis equidem experimentis comprobatum eſt tale decoctũ viſcera ab infarctu liberare: propterea in febribus chronicis, eo quod obſtructiones mire abigat, fœlici ſucceſſu à multis pro ſingulari ſecreto audio vſurpari.

*Pulſus deficientes, & intermittentes in iuuenibus mortem prædicere.*

QVanti timoris in languentibus, pulſus deficientes, vermiculantes, & formicantes exiſtant, apud Medicos notiſsimum eſt: ij enim ex proſtrata natura exorti, exitiũ eſſe in foribus oſtẽdũt. Intermittentes autem duorũ pulſuum ſpa-

tio, non modò in omnibus ſuſpecti habentur, verum etiam omnibus maximè iuuenibus exitioſi ſunt; diſſētit Galenus, qui in pueris, & ſenibus non ita fore timendos aſſeruit. Huius rei habuit experimentum Proſper Alpinus in Iacobo Antonio Cortuſo octuagenario, pleuritiro, & febre ardente vexato, cui pulſus fuerunt cùm intermittentes, tum deficientes, tamen ille citò conualuit. *lib. 5. de med. method.*

## *Mithridatis Regis, ad venena maximum Antidotum.*

DEuicto Mithridate Rege maximo, in eius Arcanis Pompeius inueniſſe in peculiari commentario ipſius manu exarato compoſitionem antidoti dicitur. Cōſtabat ex duabus nucibus ſiccis itē ficis totidem, & rutæ folijs viginti ſimul tritis, addito ſalis grano. Si aliquis hoc ieiunus aſſumeret, nullum ei venenum nociturum illa die affirmabat. Ex *Plinio.*

*Quo*

### *Quo artificio oſſa, vel ebora colorari valeant.*

SI oſſa, vel ebora colorata habere deſideramus, ea in primis oportet ab immunditiis purgare; deinde in aluminis aqua decoquere, tum demum in vrinā, vel calcis aquam in qua diſſolutum ſit verzinum, rubrica, aut cæruleus color, ſiue alius quem volumus immittere, & vna iterum coquere. Cum autem perfrigerata in eodem etiam liquore fuerint, extrahenda ſunt; & pulchra, & bellè tincta habebimus. *Alexius Pedemont.*

### *Bryoniæ radicis è vino albo decoctum, hyſtericam paſſionem reprimere.*

BRyonia in ſedanda mulierum hyſterica paſsione, egregiam habere virtutem multis experimentis dicitur. Ex multis obſeruationibus in quadam muliere, quæ quotidie ferè per multos annos hoc affectu laborauerat, à Matthiolo experta eſt. Hæc cum ſemel per hebdomadam, eius conſilio, ſub lecti ingreſſum,

ingreſſum, vinum album, in quo ipſius radicis vncia efferbuerat, hauſiſſet ex illa paſsione optimè conualuit. Ne tamen amplius in ſuffocationes deueniret vteri, per annum integrum hoc medicamento vſa eſt, nec morbus iterum recidiuauit.

*Quo ſuffitu Serpentes venenati à domibus, vel prædiis arceantur.*

MVlta equidem reperiuntur, quorum ſuffitus adeo ſerpentibus odioſus eſt, vt à loco, vbi is fiat, penitus arceantur. Scribit Florentinus in Geopon. venenatam feram numquam acceſſuram, vbi adeps ceruinus, aut radix Centaurij maioris, aut Lapis Gagates, aut Dictamus creticus, aut Aquilæ, vel Milui fimus cũ ſtyrace miſtus ſuffiatur. Ex Gal. autem habemus *in lib. de med. fac.* parab. ad Solonem. Pyretrum, ſulphur, cornu ceruinum, pinguedinem, & pulmonem Aſini accenſum, ac ſuffitum, cuncta animalia venenoſa efficaciter fugare compertum eſſe.

*Herpe-*

### *Herpetes exedentes Tabacci ceroto feliciter ſanari.*

HIeronymus Aquapendens *in l. 1. de Tumor. præ. nat. c.* 20. exedentes herpetes teſtatur curaſſe quo ad totum corpus, ex ſero Caprino expurgatione confecta, ſæpè autem cum ſalſæ parillę decoctione: partes affectas aquis thermalibus D. Petri lauabat, vltimo iis, felici cum ſucceſſu ſequens admouit Ceratū. ℞. Succi Tabacci, ſeu herbæ Reginæ vnc. iij. Ceræ citrinæ nouiſsime. vnc. ij. Reſinæ pini vnc. j. — Roſinæ Tyerebintinæ vnc. j. Olei myrtini quantum ſuffic. pro formando Ceroto.

### *Vina alba, quæ induſtria in rubra mutentur.*

ALba vina abſque vllo detrimento in rubra (auctore Mizaldo) ſtatim conuertuntur, ſi puluerem mellis ad duriſsimā conſiſtentiam decocti, & ſiccati in vinum album proiecerimus, & tranſuaſando miſcuerimus. Id autem minori faſti-

faſtidio efficiet lapathorum radix, ſi recens, vel ſicca in vinum mittitur.

*Flores in Aegypto prope Nilum inodoratos exſtere.*

ODor in ſicco fundatur, eidemq; innititur; hinc euenit (auctore Theop. 6. *de cauſ. plantar.*) vt fructus agreſtes vrbanis ſui generis odoratiores, eo quod ſicciores exiſtant vrbanis, habeãtur. Hęc quoq; cauſa eſt, quod in Aegypto minimè odorati flores naſcantur: vt n. Plinius prodidit, Aegypti aer à flumine Nilo tum nebuloſus, tum roſcidus eſt; cuius cauſa odor in floribus adimitur.

*Abſynthium ventriculum roborare ſolum adſtrictione.*

QVantam Abſynthium in roborando ventriculo vim retineat, in multis locis à Galeno exprimitur: hanc autem virtutem non ob amaritudinem, ſed propter adſtrictionem Abſynthio ineſſe verſimile eſt. Conſtat hoc totum ab eius ſucci natura, qui corroborandi facultate deſtituitur, ex eo, quod ter-

reæ partes, in quibus adſtringendi vis poſita eſt, ab ipſo ſeparantur. Succus itaque ſolum amarulentiam habet, quæ tantum abeſt, vt ventriculum roboret, ſed vt potius illum infeſtet.

*Ex epoto Chalcantho, albos pilos è capite decidere.*

LIcet Chalcanthi, ſiue vitrioli vſus, ore ſumpti, apud Galenum ſuſpectus habeatur: à multis tamen audio maximè commendari. Inter graues ſcriptores, Rhaſes eſt, qui 25. *Continentis*, c.24. ſe habuiſſe amicum quendam ſcribit; qui potata vitrioli drachma, propè noctem pilos omnes, quos in capite habebat albos, abiecit. Res profecto mira eſt.

*Phrenitidem ex nigro Coralio feliciter ſanari.*

COralium nigrum, quod *Antipallas*, ſiue *Antipathes* dicitur, in Phrenitide morbo corrigendo, & ſanando perquã miram habere facultatem exiſtimatur. Hoc nigerrimi coloris eſt, & ob varietatem in magno precio tenetur, & cõtra huiuſ-

huiuſmodi affectum tanquam præſtantiſsimum remedium vſurpatur. *Ex Encelio de Gemmis lib. 3.*

*Lethargicos à Satureia capiti admota excitari.*

MVltis experimentis obſeruatum reperio, Satureiam cum floribus vino incoctam, & calentem occipiti admotam, Lethargicos difficili ac pertinaci ſono oppreſſos, ac veluti raptos excitare, & reuocare. Vt autem curæ fœlicior ſit exitus, huius decocti guttæ aliquot infirmi auribus inſtillandæ ſunt. *Handiſchius.*

*Peſtilentias quaſdam occulta anitpathia hominum corpora depaſcere.*

MVlta reperiuntur, quæ occulta quadam antipathia, cunctis hominibus aduerſantur. Huiuſmodi fuit aura illa peſtilens, quæ ex arcula aurea in quā miles forte quidam inciderat (referente Iulio Capitolino) in Babylonia orta eſt. Ex hac nata fertur peſtilentia, quæ inde Parthos orbemq́, compleuit. Huic haud abſimilis, vel prauior vtique fuit

peſtis illa, quæ anno 1348. ab oriente incipiens ( teſte Guidone Cauliacenſi ) vniuerſum ferè orbem peruagata eſt, tãntaq; ſæuitie peragrabat, vt vix quarta hominum pars ſuperſtes euaſerit. *Brauus.*

### *Infantes eiulare, quoties lac, nutricum mammas & papillas pungit.*

ASſidua experientia comperimus tunc eiulare infantes quoties lac mammas nutricum, & papillas lancinat, & pungit, quippe ad infantulos tunc nutrices redire videntur ſtatim ; cum papillarum mordicationem, ſiue vellicationem ſentiunt. Duplici autem id fieri cauſa credendum eſt; vel quia quo tempore coctionem infantulus perfecit, eodem momento nutricis vbera complentur, vel quia tutela Angeli Cuſtodis infantis nutricem ad officium, leuiſsima vellicatione ſollicitat. Hoc verius videtur eo, quod modo citius modo tardius infantes eiulant: & vtriuſq; ſtatus non ſemper idem eſt. *Ex Bodino lib. 3. Theanatu.*

*Sal*

*Salis Prunellæ virtus, & compoſitio.*

SAL prunellæ,ob ſingularem vim dolores mitigandi à quauis cauſa calida & inflammatione excitatos, quam retinet, Anodynum minerale à chymicis appellatur. Eius compoſitio talis eſt: Paratur ex nitro optimo, quod in cruſibulo funditur, paulatim ſuperinijciendo flores ſulphuris, qui eius pinguedinem tollunt, idque adeo pellucidum, purumque reddunt; vt ſi ſuper lapidem marmoreum effundas, omninò clarum, & diaphanum appareat vitri inſtar: quod deinde Sal ſiue lapis prunellę dicitur. Salutare eſt remediũ ad ardentiſsimã illã febrem Hungaris familiarẽ extinguendam, & edomandam: cuius ferocia tanta eſt, vt ægrotantium linguas prorſus nigras, & prunis ardentibus ſimiles efficiat. Cum autem tanti ſymptomatis ſęuitia extinguatur huius vſu, leniatur, & opprimatur: Sal prunellæ apellatus eſt. Eſt præterea idem remedium magnum diureticum, & diaphoreticum. *Quercetanus in Pharmacopœa.*

*Hydrophobos è poto Catuli coagulo aquam illico appetere.*

MIris laudibus Catuli coagulum in Hydrophoborum cura ab Aetio extollitur: Illud enim ſi ſemel tantum ex aceto Hydrophobici guſtauerint; ſtatim eos, aquæ potus cupiditatem capere: ob id medicamentum hoc præſtantiſsimum iudicamus, in huiuſmodi enim affectu, nulla ſalus ſalubrior iudicatur, quam aquæ potus: quo deficiente, mors in foribus ſemper eſt.

*Cur Leo Gallum timeat? abſoluta inquiſitio.*

CVm quodam die Cercelli animi gratia apud Carolum Ciſellum Iuriſconſult. clariſsimum, meique amiciſsimum eſſem, forte inter nos de Galli natura orta fuit diſputatio; illa præſertim, cur Leo illum timeret? Pro dubii ſolutione Ficinũ *in lib. 3. de vita calit. compar.* adduxeram: qui Leonem, Gallum vereri ſcripſit, eo quod in ordine Phœbeo, Gallus eſt Leone ſuperior. Hoc etiã ex

Proclo

Proclo confirmare volui, qui Apollineũ Dæmonem, qui alias ſub Leonis figura apparuerat, ſtatim obiectoGallo diſpa- ruiſſe prodidit. Ille autem quia bonarũ literaum citra legalem ſcientiam admo- dum ſtudioſus eſt, contraria ratione Leo- nis timorem euenire contendebat. Ad- ducebat Leonardum Vairum *in lib.* 1. *de Faſcino*, qui ex Gallorum oculis ſemina quædam, ac ſpiritus exire profitetur, quibus Leonib⁹ dolor, ac mǫror incredi- bilis incutiatur, inde veluti effaſcinatos timere. Ego quidem licet à Lucretio hãc etiam opinionem ſuſtentari vidiſſem; tamen poſt, pleraque vltro, cirroque inter nos de re hac ventilata, confeſſus fui apud me neutram opinionem vide- ri validam. Vbi enim naturales ratio nes præualẽt, nec ad Aſtrologicas, nec ad oc- cultas cõfugiendium eſt. Leones quoniã bile flaua, & copia caloris abundant, faci- le fit, vt ex ſonora Galli voce cõmoueã- tur: ita profecto Canes ex leui etiam al-

erius latratu faciunt. Inſuper rubicunda Galli criſta, flammæ inſtar rutilantis, primo aſpectu, coloris ratione, bilem in Leonibus celeri motu excitat, vt panni rubri armenta quædam fugare, & mouere ſolent, inde fit, vt quodammodo Leones & aſpectum, & Galli vocem timeant. Haud tamen credendum eſt in iis (ſedato primo impetu) perpetuo timorem ex hac beſtiola durare, & induci poſſe.

*Coruos, morientium fœditatem ſentire, & ob id ſuper tectum infirmorum crocitare.*

Corui, quia hominibus meliorem habent odoratum, vt voluit Ariſt. corporis morituri fætidum odorem de longe ſentiunt: ſecus eſt in hominibus, licet prope maneant. Propterea ſuper tectum infirmi Corui volitant, & crocitant, quando eius corruptio, & fæditas magna eſt, vt ea paſcantur: huiuſmodi enim animalium genus rerum fœtidarum maxime auidum eſt; quibus paſcitur:

ſcitur: idcirco in bellis, & in peſtilenti tempore, cum corpora mortuorum vel hominum vel animaliũ humi iacta ſunt; Coruorũ copia prcualet. Homines vulgares, & qui parũ prudẽtes ſunt; dũ Coruos crocitantes ſuper tectum infirmi aſpiciunt; illum mori debere aſſerunt: hoc autem falſum eſt: ii enim tantum fœditatẽ inſequuntur. Sæpè tamen Deus permittit Dæmones in Coruorum, & aliorum animalium formá ſuper domos: vel in domibus morientiũ apparere, quando beſtialiter vixerũt. *Ex Bernardino de Buſtis.*

*Quo artificio æs aduratur, vt cinnabari colorem acquirat.*

SI æs vſtum colore cinnabari, & ad rubedinem verſum habere volueris, quemadmodum vult Dioſcorides; Accipe æris laminas cultri coſtę profundas: non ſint autem ęris alias fuſi, quia in hoc ſemper ſtannum commiſtum eſt. Has ſuper ignitos carbones apta, cum autem illæ rubeſcere incipient, ſulphuris puluerem tenuiſsimum leniter deſuper cõ-

 iicito,

ijcito, videbis enim (ceſſante ſulphuris flãma) æris ſquamulas euidenter extrahi, & euelli. Tu modo ſi perfectè nõ poſſe euelli cognoueris, addito ſulphurem toties, quouſque lamulæ eradicari videantur: caue tamen ne vrantur, & ad nigredinem vergant. Extincta tandem ſulphuris flamma, & refrigeratis laminis, æris rubei ſquamulas habebis magni valoris, quas loco Hydrargyri præcipitati in medicamentis recipies: alias autem huius vires apud Galen. & Dioſc. videto.

*Theodorus Gaza, quod infeliciter tex. Ariſt. de Hydrophobia conuerterit, à crimine abſoluitur.*

THeodorus Gaza vir doctiſſimus, dum Ariſt. tex. 8. de hiſtor. animal c. 22. traduceret, omnia animantia voluit à Cane rabido demorſa, in rabiem agi, ac mori, excepto homine. Hoc autem quantum ſit falſum, quotidiana demonſtrat obſeruantia. Homines n. demorſi, in rabiem aguntur, & pereunt; niſi rectè curentur, vt cuidam (pauci ſunt menſes)

menſes) hic iuueni accidit, qui à Cane rabido in manu demorſus, nullo adhibitò medico, ſed ſolum circulatoribus cófiſus, in 40. die in furorem deuenit; quo tempore licet me parentes vocaſſent, facto tamen preſagio, quod breui moreretur, tanquam deploratũ reliqui. Hęc igitur Theodori traductio pleroſq; in varios labyrinthos deduxit: multi n., tum vt Gazã defenderent, tum etiã vt Ariſtotelem ab erroris ſuſpicione vindicarent, textum ita acceperunt, animantia omnia à cane rabido correpta interire, hominẽ verò ſolum abſque periculo non ſeruari, ita expoſuit Iulius Pollux. Alii verò, inter quos eſt Leonicenus, textum malè fuiſſe conuerſum, vel eſſe deprauatum contendunt, & ſic loco πλὴν legendum πρὶν, aſſerunt, quaſi homo correptus, & in rabiem, & mortem deueniret, ſed non ita citiùs, vt cęteris animalibus contingit. Hic ſenſus quoad negotii veritatẽ ver'eſt, quia homo propter optimũ tẽperamẽtum, tardius, quã cætera violatur: tamen Ariſtotelis inten-

tio neutiquam eſt. ipſe enim ex profeſſo hominem à rabie, & morte ſeruari ſcripſit, cuius textū Gaza fideliter traduxit, neque deprauatum, neque commutandum exiſtimo, quia mens Philoſophi perueſteretur. Vt autē Ariſtopinio omnibus innoceſcat, hydrophobiam in homine morbum eſſe nouum, illiusq; tempeſtate incognitum proponimus, ex quo iure expoſuit animantia omnia è Canis rabie emori, homine excepto, quia hæc lues in homine nondū innotuerat. Confirmat opinionem noſtram Plutarchus 8. *Sympoſiacorum, in probl.* 9. dum ex ſententia Athenodori Medici ſcripſit, hydrophobiam eſſe morbum nouum, atq; apparuiſſe tempore Aſclepiadis, qui ſub Pompeio Romæ claruit. Confirmant etiam hoc Scriptores ante Aſclepiadem, qui de Hydrophobia mentionem aliquam haud faciunt: Quod ſi manifeſtum fuiſſet, non video cur ſub ſilentio tantum morbum occultaſſent. Ego quidem Hydrophobiam antiquitus haud

haud extitiſſe, perſuadere mihi non poſſum: innotuiſſe autem veriſimile eſt, nō ob aliud, niſi quia morbus hic non ſtatim à vulnere aperitur: Siquidem multi in 40. die rabiunt, aliqui poſt ſextum, aut octauum menſem, vel etiam poſt annum, vt ſcribit Gal. Auicenna adnotauit poſt ſeptimum; Albertus poſt duodecim. Propterea antiquitus, & pręcipuè Ariſtotelis tempeſtate, huius morbi cauſa nō aduertebatur à Medicis innoteſcebat quidem aquę timor tamē à canis vulnere & rabiem, & illa praua ſymptomata oriri imaginabantur: idcirco Ariſtoteles etiam inter illos, hominem commorſum à cane rabido, nec rabidum fieri, nec emori ſcripſit.

### *Aſſari radicem pro expurgandis vomitu tenacibus humoribus à ventriculo, efficaciſſimum eſſe remedium.*

QVanta ſit Aſſari radicis non modo in ciendo vomitu, verùm etiam in expurgandis à ventriculo, & ab eius partibus, humoribus craſſis & tenacibus efficacia,

ficacia, ſapientum aliquot edocuit obſeruatio: ſiquidem multi non ſolum in vitiis ventriculi, ſed etiam in quartana febre, aliiſque longis affectibus hac euacuatione feliciſsimo cũ ſucceſſu vſi ſunt. Præparatur è ſcrup. ij. aut Drach. j. radicis Aſſari, quæ in hydromelite, aut paſſularum decocto ſit diſſoluta, cui tantillum cinamomi, & ſirupi violar. adiicitur. *Ex Fernelio.*

*In conſtruendis ſepulchris veteres fuiſſe admodum diligentes.*

EXacta Veteres in conſtruendis ſepulchris, vtebantur diligentia: idcirco admiratione maxima dignum eſt illud, quod à Ludouico Viue narratur memoria patrum ſuorum ſepulhrum fuiſſe erutum, in quo ardens lucerna inuenta eſt. Hæc ibidem (vt inſcriptio atteſtabatur) ante Ann. M.D. condita erat, & poſita: manibus autẽ contrectata, ex templo in puluerẽ cõuerſa eſt. *Ex Langio.*

*Canicula exortum à veteribus maximè fuiße obſeruatum.*

Cani-

CAniculæ exortus antiquitus à priſcis ſummopere obſeruabatur. ſiquidem ex eius colore, de anni ſtatu cõiecturam capiebant. Illa n. ſi obſcurior, & veluti caliginoſa oriebatur, graue, & peſtilentẽ fore annũ; ſi clara & pellucida ſalubrẽ ac proſperũ prędicebant. *Heraclides Ponticus.*

*Aegyptiorum de quatuor elementis opinio.*

QVatuor elementa fecerunt Aegyptii, ex ſingulis tamen bina, marem & fæminam conſtituunt. Aerem marem iudicant, quà ventus eſt, fęminã, quà nebuloſus, & iners. Aquam virilẽ vocant mare, mulierẽ omnem aliam. Ignẽ vocãt maſculum, qua ardet flãma; & fæminam quà lucet, & innoxius eſt tactu. Terram fortiorẽ marem vocant; ſaxis cautibusq; fæminę nomen aſsignant, tractabili ad culturam. *L. Seneca lib. 3. Natur. Queſt.*

*Phreneticos aliquando mirabilia loqui.*

MIrabile eſt, quod aliquãdo in Phreneticis obſeruamus, iſtorum enim aliquot (benè inflammato cerebro) lingua Latina loqui vel carmina cõponere

cum

cum prius fuerint eorum igna viſi ſunt, ſed quod mirabilius eſt, Nicolaus Florentinus refert, ſe fratrem phreneticum habuiſſe, qui futura pradixit, quæ euenerunt, ita vt eius prædictiones magna ex parte poſtea veræ inuentæ fuerint: de quibus tamen ſanus exiſtens, nullam habebat cognitionem.

*Infantium rupturas, qua via ſanare valeamus.*

MVltis obſeruationibus, nullum remedium ſalubrius infantium rupturis inueniri expertum eſt, quam ex tritis cochleis, thure, & oui albumine emplaſtrum confectum. Hoc enim ſi pare in affectæ apponitur, & infantes eo temporin lecto detinetur miram in ſanando affectu retinet efficaciam. **Ex** ***Matthiolo.***

*Digitum anularem, maximam cum corde retinere ſympathiam.*

QValem anularis digitus cum corde habeat conſenſum, in animi defectibus, & in ſyncope experimur. Qui enim

nim à talibus paſsionibus vexantur, vellicato articulo anularis digiti, ſeu medici, vel attritu auri ad eundem cum croci momento eriguntur. Per hunc prefectò vis quædam refocillatrix ad cor peruenit, ex qua ab animi defectu collapſi vigorantur, & in priſtinam valetudinem redeunt. *Ex Lemnio*.

*Carnes coctæ quomodo crudæ videantur.*

IN lautis conuitiis, ne voraces guloſique carnes coctas comedant, ſic artificium parabimus. Excipitur leporis, aut agni ſanguis, quem congelatum, & ſiccatum in puluerem comminuemus, hic ſi ſuper carnes coctas ſpargitur ſtatim ſoluitur, illæq; colorem proprium mutantes ſanguinoſæ videbuntur, vt nauſeabundus reijcias. In comeſſationibus contra paraſitos hoc eſt electum remedium. *Ex Vueckkero*.

*Ad oris vlcera, labiorumque ſciſſuras expertiſsimum remedium.*

THomas Thomaius *in Idea ſui viridarij*, Nicolaum Zannonem Chirurgum

gum Rauennæ retulit, mirabili ſucceſſu & artificio, oris, gingiuarum, linguæ, & palati, nulla alia re, quam radicis pentaphyon, ſiue quinque foliorum decocto vlcera ſanare, atque labiorum ſciſſuras linimento, ex oleo amygdalarum dulcium, cera, & maſtice, quam breuiſsimè ad ſanitatem perducere.

*Ex apri teſticulis, ſterilitatem in hominibus remoueri.*

MAgna eſt vxoratis inquietudo, & animi perturbatio, prole carere ſterileſque exiſtere: propterea vt à tanto infortunio liberentur, prolemq; habeant, per aliquot dies ieiuno ſtamacho vir, & vxor cum iure galli veteris teſticulorum apri, ſiue verris in vmbra exiccatorum puluerem capiant: ita profectò breui tempore optatum adipiſcentur, vt in multis ſterilibus ex quacunq; cauſa non ſemel expertum eſt. *Ex Democrito.*

*Bufonis tibiis dentium dolores euaneſcere.*

INter maximos cruciatus à quibus corpora noſtra defatigãtur, dentium dolo-

dolores pernicioſiſsimi exiſtimãtur, adeò quod multi & in animi deliquia, & in manias deuenerint, multi etiam in vitę deſperationem. Huius doloris remedium in odioſo & abominabili animali natura repoſuit. Aperiam hoc arcanum maximum. Tibiæ Bufonis, ſiue ranæ terreſtris à carnibus mundatæ, ſi ſuper dentes condolentes fricabuntur, immediatè dolorem remouent, adeoque cruciatus ceſſabit, vt quaſi in dentium ſuperficie dolor collocatus videatur. Experire modo, & fruere tanti arcani theſauro. *Ex Florauante.*

*Cepam ab Hippocrate maximè deteſtari.*

CEpam Hippocrates aſpectu magis, quam eſu commendauit, viſu bonã, eſu malam eſſe dicens. Idcirco lucubrationibus, & litterarum ſtudiis addictis ſummè cauenda eſt: oculos enim vitiat, & viſum obtenebrat, bilemque exacuit. Villicis, & foſſoribus, qui literis non incumbunt huius eſus maximè collaudatur: eius enim calore vires ad opera exercitanda magnopere excitantur. *Ex Plinio.*

*Anima.*

*Animalibus naturam non modo terras, verum etiam ſitum pro termino conſtituiſſe.*

MAgna fuit Naturæ diligentia in conſtituendis terrarum terminis, & ſitu quibuſdam animalibus: ne ſimul vbique viuentia, & hominibus & ſibi ipſis perpetuo eſſent nocumento. Propterea animalium pleraque in diuersũ à proprio adducta ſitum vtplurimum ægrotant, & moriuntur. Hinc colligimus in Mæſia, Sylua Italiæ, non niſi in parte reperiri glires. In Olympo Macedoniæ monte Lupi minimè habitant, nec in Creta Inſula. In Africa nec Vrſi, nec Apri, nec Cerui, nec Capreæ videntur: In Illyria, Thracia, & Epiro Aſini parui generantur: In Scythica terra autem, & Celtica nec ſunt Aſini, nec viuunt Leones in Europa, Pantheræ in Aſia; Ibis in Aegypto ſolum commoratur. In Creta nec Vulpes, nec Vrſi ſunt, nec aliud animal maleficum pręter Phalangium. In Ebuſo Cuniculi non ſunt, ſcatent

ſcatent in Hiſpania, & Balearibus. In Serипho inſula Ranæ ſunt mutæ, illæ autem ſi aliò transferuntur, vocales fiunt. In Italia mures aranei venenati ſunt, hos tamē regio vlterior Apennino haud generat. Cerui in Helleſponto ad alienos fines non commeant. In Ithaca illati lepores nō viuunt. Sunt & alia animalia quæ in determinatis locis, & non vbiq; viuunt,& generantur.

*Apij eſum in menſis apud Veteres infauſtum extitiſſe.*

Ex veteribus maiores nullum Apij genus in cibis admittere ſolebant, defunctorum enim epulis feralibus ab ipſis erat dicatum, vt ex Chryſippo Plinius retulit. Multi autem non ſolum ex hoc, quia ſepulchra coronabantur, Apium à veteribus fuiſſe damnatum à menſis, ſed etiam quia eius eſu viſus diminuitur, & Epilepſia generatur autumāt: vnde à Medicis nutrices moneri conſulo, ( frequenti enim huius vſu, lac tum decrementum, tum malam recipit qualitatem

litatem) vt ab Apio abſtineant, ne lactẽtes in morbum comitialem proni fiant. Dicunt in eorum caulibus nonnulli eruditi ſcriptores vermiculos naſci, eoſque ſterileſcere, qui comederint in vtroque ſexu:

*Satyrij teſticulum carneſiorem Veneris incendia excitare: flaccidum vero extinguere.*

SAtyrium, quod Canis teſticulos vocant, magnæ apud ſapientes eſt conſiderationis: in hoc enim, tum Venerem excitandi, tum reprimendi à natura videtur eſſe remedium collocatum. Quippè maior plantæ bubulus, qui plenior, & mollior eſt, ex ſuperflua & ventoſa eius humiditate, in potu aſſumptus Veneris incendia excitare cõſueuit: minor verò, qui flaccidior, & aridior eſt illa reprimere, Veneremq́ue extinguere videtur. Ob id (vt aiunt) in Theſſalia mulieres mollẽ teſticulum in lacte caprino ad ſtimulandos coitus, & bibere, & hominibus in potu, præparare ſolent. Quod autem in Satyrio mirabilius eſt, aiunt, alterũ alterius in po-

in potu ſumptū potentiam & efficaciam reſoluere, ſi vterque teſticulus vnà exhibetur.

*Sterilitatem hominibus, à ſterilibus animalibus poſſe prouenire.*

SI verum eſt, quod ab Athenæo proditur, Mullum ter in vita parere, reliquo que tempore ſterilem eſſe, quod in eius vtero naſcantur vermiculi, à quibus ſem en deuoratur: non abſque ratione ex iſtius natura homines poſſe ſterileſcere. Terpſicles apud eundem dicebat. Mullus enim ſi viuus in vino fuerit ſuffocatus, atque id vir biberit, rei venereæ operam dare non poſſe creditur, quod ex Plinio etiam confirmatur, qui veneris incendia extinguere ſcripſit.

*Cynorhodi radicem ad Hydrophobiam plurimum valere.*

AD morſum canis rabidi vnicum remediū, quodā oraculo repertū proponit Plinius *lib.*8.*cap.*41. Hæc radix ſilueſtris roſæ eſt, quæ Cynorhoda appellatur. Narrat B. Fulgoſius de quadam fœmina quæ per ſomniū admonita eſt,

vt ra-

vt radicem Cynorhodi filio à cane rabido demorſo, & aquas iam metuenti præberet, quæ ſtatim ex Hiſpania afferri curauit radice qua Hydrophobicus celerrimè ſanitati fuit reſtitutus. *Ex Gemma Coſmacrit. lib. 1. cap 6.*

*Hominis vitam quibus ſignis longam, vel breuem metiamur.*

HOminis vita pomo perſimilis eſſe videtur; quod aut maturum, decidit ſpõte, aut ante iniuria tempeſtatum, ventorumue impetu deijcitur. Vitæ breuis ſigna colligimus, raros dentes, prȩlongos digitos, ac plumbeum habere colorem. Contra longæ, incuruos humeros, nares amplas, & tria ſigna primis contraria, multos ſcilicet dentes, breues digitos, craſſosque atque clarum retinere colorem. *Forcius.*

*Extractum Hellebori nigri ad morbos inueteratos magna eſſe praſtantia.*

IN deſperatis iſchiadis doloribus arthriticis, atque affectibus inueteratis, iiſque potiſsimum, qui ex atro, & melancho-

lancholico humore excitantur, extractũ nigri Hellebori, remedium præſtantiſſimum ſemper eſſe inueni. Capiantur nigri Hellebori radices à ſordibus purgatæ, & in pila terantur groſſo modo: infundantur vino albo, & in vaſe terreo ebulliantur quouſque radices benè emolliantur, quo facto prælo exprimantur, & iterum in vaſe terreo leniter ebulliat (deiectis tamen radicibus) quod fuerit expreſſum. Acquiret ſuccus ſpiſsitudinem inſtar picis, qui cum modico cinnamomo, & puluere aniſorum miſcendus eſt. Doſis in grandioribus eſt ſcrup. ſem. in minoribus à granis quatuor vſque ad ſex. Datur cum zuccaro in forma pilular. Confiteor in obſtructionibus, in epilepticis, retentione menſtruorum ex craſſorum humorum infarctu, & in alijs inueteratis affectibus, mirabiles huius remedij ſucceſſus vidiſſe. Conficitur etiam extractum ſine expreſsione, & efficaciſsimum eſt.

*Ad Lienem induratum eiuſque obſtructionem efficaciſsima præſidia.*

INter ea remedia, quæ lienem, & ſplencticos ab obſtructionibus liberare reperta ſũt, mihi ſemper ex voto ſucceſſit Abſinthij Romani decoctum, ieiuno ſtomacho epotũ, quod à Cornelio Celſo ſummè commendatur: vt autem cura felicior ſuccedat poſt cibum, aqua Fabri ferrarij, in qua pluries ignitum ferrum extinctum ſit, Lienoſis præbenda eſt. Experientia id totum manifeſtauit, animalia enim apud huiuſmodi fabros enutrita, ob eius potum, exiguos habere lienes obſeruatur. Beniuenius, ciuem Florentinum per ſeptennium ſplenis ſcirro malè affectum curaſſe gloriatur, atque ſolo eſu capparorum, & aqua perſanaſſe. Debent tamẽ hæc remedia multo tempore vſurpari, vt ſcopũ attingãt.

*Hominem quendam fuiſſe repertum, miræ vaſtitatis, & ingluuiei.*

INdixerat Maximilianus Cæſar Ann. MDXI. apud Auguſtũ comitia: quãdo illi vir quidam, prodigioſæ vaſtitatis, & craſsitudinis oblatus eſt; at in illo incredibilis, & inſatiabilis erat ingluuies ita vt integrũ vitulũ crudum, vel ouem

incoctã vna vice deuoraret, nec tamẽ famem expletã diceret. Ferunt (vt Surius) hominẽ Borealibus regionibus ortũ fuiſſe, vbi ob locorũ frigora ſolent homines eſſe edaciores. Hoc tamẽ non ſolũ in Septentrionalibus partibus, verũ etiam alibi repertũ eſt: Voraces n. ſupra modũ fuiſſe referunt (Aeliano auctore lib. 1. de var. hiſt.) Pityreũ Phrygem, Cambetem Lydium, Charidam Cleonymũ, Piſandrum, Charippum, Mithridatem, Ponticum. Et Anaxilas comicus dicit, Ceſiám quendã infinitæ voracitatis extitiſſe.

### *Antidotorum aliquot contra venenum obſeruationes.*

RVſticus quidam dum herbas ſecaret à Vipera morſus, per impoſitionẽ tormentillę à campo penſili collectę, illico liberatus eſt. Alter cum ingenti dolore, & ardore premeretur ſuper dextra ſpatula, & ita angeretur, vt vix ſe pedibus continere, oculis videre, & loqui poſſet, veritus ne à ſcorpione eſſet cõmorſus, oleum bibit, multũ vomuit, & à dolore leuatus eſt, & quod mirabilius,

in ſpatula nihil erat ſigni, vbi prius fuerat dolor. Quidam etiam à ſimili dolore, & tremore correptus ex aſſumpto Bolo armeno cum aceto ſubito euaſit. Puellus etiam putredinem timens, & vermes aſſumpſit Scordeum, & liber factus eſt. *Ex Franci. Thomaſio de peſte.*

*Quo artificio Cancri viui ex templo cocti videantur.*

VInum ſublimatum, ſiue aqua vitæ magnam habet efficaciam in rubificandis cancris viuis: propterea ſi vis homines in admirationem ducere, accipe viuos Cancros atque in vino ſublimato ſubmergas, ita enim confeſtim rubeſcent, ac ſi percocti eſſent, tanta eſt illius aquæ caliditas, & energia, vt inſtar ignis exardeſcat: admiratio tamen inde naſcitur, quod rubefacti, & viui ab aqua exempti ambulent.

*Quomodo flamma excitetur in aqua.*

SI calcem non extinctam accipias, Sulphur virginem dictum, camphoram & ſalnitrum in partes æquales, ac bene omnia ſimul miſceas, puluis parabitur, qui

qui in aqua proiectus inflammabitur, ac lucem reddet: quod parui momēti haud erit, precipuè ſi noctu luce indigebis. Poterit id fieri in vaſculo aqua pleno, vt quidā amicus meus dū noctu in itinere eſſet expertus eſt, qui totum mihi fideliter comunicauit.

*Vbi vigent morbi, ibi maximè remedia oriri.*

MAgna eſt Naturę prouidentia in adiuuandis hominibus, quippè obſeruatū eſt, vbi aliqui morbi copiosè vagātur, ibi remedia accomodāta ad illlorum exterminiū naſci voluiſſe. Hinc in Aphrica, quę ſerpentū eſt feraciſsima, aromata tānquā eorū veneno antidota, oriuntur. In Argo Scorpiones plurimi videntur; propterea ibi Locuſta aduerſus Scorpiones inſurgens naſcitur. Apud Indos Occidentales Gallica lues viget, ibi lignum Sanctū Guaiacum dictū exoritur, & illinc ad nos defertur. Cātharides veneno erodunt: ex illis remediū caput, alias & pedes earum exiſtere obſeruamus. Qui à Stellionibus mordentur, iiſdem in potu

ſumptis,ſanantur Crocodili adeps, ſi in ipſius vlcera inſtillatur,ſuo veneno mederi videtur. Scorpiones,Draco marinus,& Paſtinaca contriti, & eorum plagis impoſiti,procul dubio ſanant. Napellus mortiferum venenum eſt, vbi tamen naſcitur,ibi Antora reperitur.cuius radices contra Napelli perniciem,ſingulare ſunt præſidium.

*Animantium lac ab alimentis recipere qualitatem.*

LAc omne in animantium corporibus alimenti recipere qualitatem adeo verum eſt vt demonſtratione non egeat: ſiquidem nutrices ex prauo in victu regimine non ſemel infeciſſe infantes viſæ ſunt,hac etiã cauſa lac in ijs modò craſſum,modò liquidum,aut ſeroſum cernitur,eo quod cibus aut craſſus, aut inciſsius fuerit,modò infantium cõſtringit aluum, modò ſoluit, quod vel conſtringentia vel ſoluentia nutrices comederint.Hoc in pecoribus etiam manifeſtum eſt:in locis enim vbi hæc ſcamoniũ Helleborum,aut mercurialem comedit, vtiq;

vtiq; lac omne ventrẽ, & ſtomachũ ſubuertit: quemadmodũ Dioſcorides in Iuſtinis mótibus contingere prodidit: vbi ſi capræ albũ veratrũ pro pabulo habuerint, primo foliorũ partu euomere, & earũ lac nauſeam epotũ creare, atq; ſtomachũ vomitionibus offendere ait: Cum adſtringẽtibus pabulis, robore, lentiſco, frondibus oleagineis, & terebintho pecus hoc veſcitur, lac ſtomacho accõmodatiſsimũ generare veriſimile eſt.

*Ex pulchritudine, & deformitate aſpectus, mores in viuentibus coniecturari.*

MAgnã nobis aſpectus pulchritudo vel deformitas non ſolum in hominib', ſed etiã animalibus, & plãtis præſtant cõiecturã, qua benignos vel prauos mores & naturas venari ſolemus; intuitu n. pulchri corporis, ſpecioſiq; aſpectus mitẽ naturam, benignoſq; mores in homine illo perſiſtere coniecturamus: contra in deformi corpore, turpi aſpectu timemus enim neſcio quid calliditatis, & malitiæ. In animalibus laudamus catellos, canes venaticos, & ſagaces, venamur in eis beni-

benignam naturam, & mites mores: cõtra in Moloſsis,inLupis,Pantheris,& ſimilibus, timemus crudelitatem, malitiam, & voracitatem. In plantis ex pulchritudine venamur ſalutares naturas, ex deformitate autem noxias. Roſa,Lilium,& Iris nobis præſtãt argumentum, quamplurimis pollere virtutibus: contra Cicutam, Aconitum, Napellum.ex deformitate enim plantarum huiuſmodi,mortem nobis poſſe inducere arbitramur. *Ex Porta in Phyſiognom.*

*In partibus Septentrionalibus maleficas artes exerceri.*

OLaus Magnus de gentibus Septentrionalibus loquens: Sunt (inquit) Biarmi,idololatræ, & hamaxobii,Scytharum more,atque in faſcinandis hominibus inſtructiſsimi: quippè oculorum, aut verborum, aut alicuius alterius rei maleficio, homines ſæpe ad extremam maciem deducũt & tabeſcẽdo perdunt.

*In hæmorrhagia ſelectiſſimum præſidium.*

IN fluxu ſanguinis narium copioſo pleriq; & in animi deliquia, & ſyncopim deue-

deueniunt, multoties etiam tanti periculi hic morbus eſt, vt ægri à ſalute deſperati intereant. Aperiam quod mihi, cum maxima languentiũ vtilitate, ſemper adhibere profuit. Burſa paſtoris cõtritá, ſi cum oui albugine, & aceto, commiſtá fuerit, & fronti applicatur, confeſtim ſanguis conſtringitur, vt mihi non ſemel in infirmorum cura contigit.

*Vt in febricitantibus ſitis, & lingua ardor compeſcatur.*

IN febricitantiũ querimonijs ex ſiti, & linguæ ardoribus, Criſtalli vſus inter præcipua iudicatur remedium. Illud enim ſi diu in aqua frigida agitatur, & ore deinde detinetur, ſitim & calorẽ corrigit, atque linguam humectat: maioris tamen virtutis eſt lapis albus, qui in lymacis capite reperitur. hic porrò ſub lingua agitatus, non modo ſitim caloremque refrenat, verum etiam ſaliuã in ore excitat: vnde febricitãtibus, & maximè, ſiticuloſis præſentaneum iudicatur eſſe præſidium. *Ex Lemnio.*

*Ad ignis præſidia ſæpiſsimè in morbis curandis Aegyptios recurrere.*

SVnt Aegyptij admodum procliues in languentium cura, ad ignea præſidia eligenda, propterea vſtione vtuntur aſthmate laborantibus, in ſtomacho frigido, humidoque ab humorumque defluxu, & flatibus repleto, Hepar, & Lienem obduratum, & refrigeratum, multa cum vtilitate inurunt; Hydropicos ſub vmbilico, & ſub hypochondrio ſiniſtro linea pctia ignita adurunt. In doloribus dorſi, lumborum, colli, & omnium articulorum, in ſpina dorſi, lumbis, collo, & alijs partibus dolore cruciatis, hoc præſidium frequentant. In tumoribus à crudis, pituitoſisque humoribus generatis ad ignem confugiunt, tanquam auxiliū, quod citò multos morbos curet, inopùque proprium eſſe autumnant. *Ex Alpino de Medic. Aegypti.*

*Gentium, & populorum ingenia hiſtorijs, & prouerbijs excogitari.*

IVlius Scaligeri vir acutiſsimi ingenij, Gentium, & Populorum naturas tum.

tum ex hiſtorijs, tum ex prouerbijs, atque ex ore vulgi ita excepit. Aſianorum luxus: Africanorum perfidia: Europeorũ acritas. Mõtani aſperi. Campeſtres molliores, deſides. Maritimi prædones, miſtis tamen moribus: eadem ratione Inſulani quoque ſunt. Indi mobiles, ingenioſi, magiæ ſtudioſi, numero fidentes. Aſſyrij, Syri ſuperſtitioſi. Perſæ, Medi, Bactriani, Pyrrhi, Scythæ, Sibi, Phryges, Cares, Cappadoces, Armeni, Pamphilij, mercenarij, atque alijs bellicoſi, Aegyptij ignaui, molles, ſtolidi, pauidi. Afri acres, infidi, inquieti. Aethiopes animoſi, pertinaces, vitæ mortiſque iuxta contemptores. Thraces, Myſi, Arabes, Moſchouitæ, Pæones, Hungari, prædones. Illyrij, Liburni, Dalmatræ, iactabundi. Germani fortes, ſimplices, animarum prodigi, veri amici, verique hoſtes. Suetij, Noruegij Grunlandi, Gotti, beluæ. Scoti non minus. Angli perfidi, inflati, feri, contemptores, ſtolidi, amentes, inertes, inhoſpitales, immanes. Itali cunctatores, irriſores, factioſi, alieni ſibiipſis bellicoſi, coacti, ſerui vt ne ſeruiant.

Dei contẽptores. Galli ad rem attenti, mobiles, leues, humani, hoſpitales, prodigi, lauti, bellicoſi, hoſtium contemptores, atque idcirco ſui negligentes, imparati, audaces, cedentes labori, equites omnium longè optimi. Hiſpanis victus, aſper domi, alienis menſis largi, alacres, bibaces, loquaces, iactabundi, *loc. 3. Poetices.*

*Scarabeum, Solis Lunæque coniunctionem viuentibus oſtendere.*

MIrabile eſt, quod à natura Scarabæus animal notiſsimũ edidicit, omnibus enim Solis, Lunæque coitum apertè demonſtrat. Hic ex bubulo ſtercore pilulam ab ortu, ad occaſum rotãdo verſans, in orbis imaginem effingit, quam xxviii. diebus peracta humi ſcrobe obruit ibique tandiu abſcondit, dum Zodiacum Luna ambiens fiat intermeſtris, & ſileat; tum foueam aperit, & ſiderum coniunctionem denuncians, nouam prolem edit: hæc enim eſt iſtius beſtiolæ, nec alia naſcendi origo *Ex Mizaldo 1. de Arcan.*

Quo-

*Quorundam aimalium natura.*

BOs eſt conſtans, aſinus piger, equus libidine incenditur, petitque impetuoſè fæmellam; lupus miteſcere nequit; Vulpes inſidioſa, aſtuta callida: Ceruus timidus; Formica laborioſa: Apis parca: Canis gratioſus, ad amicitiam propẽſus, Leo ſolitarius, expers ſocietatis, nunquã pabulum externum admittens, tanta vocis magnitudine, aut ſonitu, vt ſolo rugitu celerrima animantia proſternat: Vrſa pigerrima, ſolitaria, corpore graui, compacto, indiſtincto: Panthera vehemens, & ad impetus faciendos propenſa, pernixque dicta, quaſi tota fera: Anguis fæniculi paſtu oculorum lippitudinem curat: Formica temporis hyberni pabulum æſtate condit. Item fides in canibus, in elephante manſuetudo, ſtudium ornatus in Pauone, cura vocis amænæ ſuauiſque in Luſcinia. *Forcius.*

*Ceruorum vitam eſſe longiſſimam.*

OPtabat Magnus Alexander poſteritati, Ceruorum vitæ longitudinem oſtendere, propterea multos capi iuſsit,

quibus aureos torques in collo inne&#ctel;i voluit: in ijs temporis curriculum erat expreſſum, & Alexandri decretum; illorum aliquot poſt centum annos ab Alexādri morte capti fuerunt, qui adhuc ætatis ſenium minimè præſeferebant. *Ex Plinio.*

*Maſculinum fœtum citiùs in vtero, quàm fœmininum animari.*

EX omnium ferè Scriptorum opinione marem fœtum citiùs in vtero, quam fœminam animari capitur, aiunt enim marem in dextra parte matricis ex ſemine calidiori concipi: fœminam verò ex ſemine frigido, ſiue minus calido in ſiniſtra parte matricis, quæ comparatiuè ad alteram frigida eſt. Hinc mas die 40. fœmina verò 80. vel 90. vt plurimùm animari dicitur: quod frigidum tardum ſit, & pigrum in ſua operatione: calidum autem velox: idcircò virtutem formatricem in vno ſemine velocius, & citius mēbra organizare, & formare, quam in alio obſeruamus. **Ex Dominico Tholoſano** *ſuper Leuit. cap.* 12.

Pici

*Pici Mirandulani ingenium, quàm maximè collaudatum.*

ANgelus Politianus, & pleriq; alij, Pici Mirandulani, & ingenium,& multiplicem doctrinam collaudabant, & miro ordine extollebant: Quando (inquit Picus) non eſt, vt hac in re mihi, aut meo ingenio velitis blandiri: quin reſpicite potius aſsiduis vigilijs, atq; lucubrationibus, quàm noſtro ingenio plaudendum: & ſimul aſpicite ſupellectilem noſtram, atque librorum theſauros: oſtēdebat porrò Picus bibliothecam egregio ornatu conſtructam, atque omnigenis libris ex varia eruditione refertam. *Ex Crinito.*

*In Hydrargyro omnia metallica ſupernatare auro excepto.*

MErcurij, vel ſi mauis, Argenti viui proprietas mirabilis eſt, quòd omnia mineralia ferè, vt plumbum, ferrum, æs, & alia ponderoſiſsima (excepto auro) in eo ſupernatent: aurum autem, & fundum petit, & eius recipit colorem.

rem, qui ignis tantùm ope abſumitur, & in fumũ mali odoris reſoluitur. Huius nidor, & virulentia nauſeam, nocumentumque adſtantibus inducit: inde membra ſtuporem recipiunt, & nerui relaxantur, vt ſæpiſsimè in inauratoribus obſeruatur. *Ex Lem.*

*Olei cinnamomi rara & pretioſa compoſitio, plerisque incognita.*

SI cinnamomi oleum ad diuerſas infirmitates parare optabimus capere oportet, cinnamomi contriti lib. j. quam ad inſtar liquidæ pultis cum oleo amygdalarum dulcium commiſcere ſtudebimus; tum demum duodecim dierum ſpatio in loco tepido clauſo vaſculo ſituabimus, poſtmodum ex torculari totum id exprimatur fortiter: hac etenim methodo oleum, odoris, coloris, & ſaporis cinnamomi habebimus ad votum. Hoc ad vires reparandas, & valetudinem conſeruandam rarum eſt remedium, prodeſt parturientibus, & in ſtomacho debilitato tam interius, quàm exterius vſurpatur, ægritudines frigidas

das arcet, & in partibus corporis roborandis eſt tantæ efficaciæ, vt vix alterum conſimile inueniatur remedium.

*Marinum Herinaceum tempeſtates maritimas præcognoſcere.*

ADmiranda profectò eſt Marini Herinacei proprietas: hic paruus piſciculus eſt, nullatenus tranquillitatis tempore naturali propenſione futuram præcognoſcit tempeſtatem. Ea imminente ita ſe præparat: ſaburram facit, lapidem ore percipiens, ne maris fluctus, vndæque impetuoſæ facile eum à loco dimouere, atque huc, illuc impellere valeant. Nautæ id aſpicientes, futuram tempeſtatem à piſciculo hoc edocti percipiunt, ob id anchoras & funes, & ſe ipſos parant, vt tempeſtatibus maris reſiſtere poſsint. *Ex D. Ambroſio.*

*Mira cuiuſdam fontis in Epiro proprietas.*

ABſcondita eſt nobis, & cauſa, & naturæ proprietas illius fontis, qui in Epiro (vbi Dodonæi Iouis templum olim inſtructū erat, qua cauſa hic

ſacer.

ſacer dictus eſt ) inuenitur. Ille frigidus eſt, & immerſas faces, ſicut cæteri extinguit: cum autem ſine igne procul admouentur, mirabiliter accedit, *Abulenſis ſuper Geneſ. cap.* 13. de hoc mentionem facit, aſſeritque huiuſmodi proprietatis cognitionem Adam, & contẽporaneis fuiſſe apertam, diluuioque & gentium diſperſione eſſe perditam. *Vide Pomponium Melam.*

*In Hecla ignem emiſſum, ſiccis extingui, aqua verò nutriri.*

ADmirationem, & fidem omnem ſuperaret, ignem ab aqua nutriri, & non extingui intelligere, niſi Georgius Agricola, vir noſtræ tempeſtatis memoria dignus, oculatus adfuiſſet in Hecla. Narrat hic in Inſula Irlandia montem nomine Heclam exiſtere, ex quo ignis emittitur, vt hodie in Vulcano prope Siciliam, Sicaniam dictam, & Puteolis in loco vocato le Fumarole, obſeruamus. Ille autem à cæteris diſsimilis ſiccis extinguitur, aqua verò alitur. *Ex lib. noſtro de Hydron: Natu.*

*Homi-*

*Hominum aliquot ſubtilioris, pleroſque autem groſsioris ingenij adeſſe.*

PRopterea Aſtrologi, & præcipuè Albumas, hominum aliquos ſubtilioris ingenij, aliquos verò groſsioris inueniri volunt: quia in eorum natiuitate Mercurius, vel bonam, vel malam habet poſituram. In quorū enim natiuitate Mercurius in domo, vel exaltatione Solis fuerit, ij ſunt ingenio præditi; ſi verò fuerit in domo Lunæ, naſcuntur groſsiores. Ptolemæus, *Propoſ.* 70. in quorum ortu Luna reſpicit Mercuriū, ſapientes fieri voluit; contra autem amentes: quia Luna virtutes naturales infundit, Mercurius verò rationales: vnde cùm virtutes naturales, quibus corpus gubernatur, rationem reſpiciunt, ille naſcitur ſapiens; cùm autem non reſpiciunt, amens. Hac etiam de cauſa efficitur mentis hebes, & obliuioſus, qui in natiuitate Mercurium habuerit retrogradum: ſi enim directus fuerit, ingenij celeris fiet. Hanc Aſtrologi ducunt rationem, quòd ſtellæ nō impeditæ, ſuas faciant naturales operationes;

nes; oppoſitum autem, ſi impediuntur. His de cauſis frequenter Aſtrologos vera pronoſticare de moribus hominium accidit; non quòd ita neceſſariò eueniant, ſi homo per voluntatem, rationis legem magis, quàm ſenſus ſequi voluerit: ſed quia pronus eſt ad ſequendum appetitum ſenſitiuum, in quo Aſtra influunt. *Rauael. Mitt. in Addit. Bartol. Sibyll.*

*Galenum omnium partium corporis, ſolum perfectiſsimè inter veteres, morbos curaſſe.*

ERat apud Aegyptios inuiolabile decretum, vt ſingulis morbis, ſinguli adhiberentur medici. Hinc illorum ocularii, auricularij, & alterius, morborum nomenclaturæ aliquot vocabantur: arbitrabantur enim fieri non poſſe, vt vnus omnium curarum diſciplinam rectè teneret, quamuis in vna doctus haberetur, vt Baptiſta Fulgoſus *lib. 2.* adnotauit. Galenus tamen illic temporis inter veteres, naturæ miraculum, omnium corporis humani partium, tanquam ſapien-

pientiſsimus, morbus perfectiſsimè ſolus curare nouit. *In lib. de Par. Art. Med. c. 2.*

*Græcos ſcriptores de Iudæorum monumentis nullibi pertractaſſe.*

ARiſteas, cuius hodie libellus extat de Translatione ſeptuaginta Interpretum, refert; Ptolomæum Philadelphum, ſecundum Aegypti Regem poſt Alexandrum, quæſiuiſſe ex Demetrio Phalereo, quem ille inſtruendæ bibliothecæ præfecerat, cur Græci ſcriptores, nullā de hiſtoriis, & monumētis Iudæorum mentionem feciſſent? reſpondiſſe autem Demetrium, tentaſſe quidem id facere Theopompū, & Theodectem, nobiles in primis ſcriptores, & quędā ex Iudæorum monumentis inſeruiſſe ſcriptis ſuis; ſed mox tamē luiſſe temeritatis pœnas: illum enim amentia: hunc cæcitate diuinitus percuſſum; ſed poſtea mali ſui cauſam agnoſcentes, & ex animo dolentes, placato Deo, ſanitati eſſe reſtitutos. *Euſebius lib.* 8 *De Præpar. Euang.*

*A Cane rapido demerſum, inſtar Canis latraſſe proditum eſt.*

EX corrupta imaginatiua non ſemel à cane rapido commorſi latrare viſi ſunt: cognouit enim Nicolaus Florentinus quendam, qui à cane rapido morſus, curationem vulneris minimè quæſiuit; exercuit hic per dies 35. negotia ſua abſque læſione, mane autē ſequentis diei è lecto ſurgens retrò vxorem ſuam inſtar canis ſtetit, cæpitq; poſt eam latrare: dū autem ab illa reprehenderetur, ſubridēs ſurrexit, idque pluries eadē die repetiuit. Serò corrupta eſt eius ratio, & die 40. mortuus à morſu illato repertus eſt.

*In Arthritide, & Chiragra, quando mors ſuccedat.*

RARò mortem in Athritide, & Chiragra timemus: quòd in partibus corporis ignobilibus humor reſideat; hinc (nouo haud ſuperueniente morbo) tales à mortis periculo, vexati doloribus vindicantur. Hos tamen mori compertum eſt, quando circa ſiniſtrum pectoris ſinum, cui cordis turbinatus mucro ſubeſt humorum colluuies decumbat, atque ſiniſtræ manus digitus annula-

nularis nodum acquirat, ac valde intumeſcat. *ex Lemnio.*

*Lienem ad corporis turpitudinem maximè valere.*

QVanta coloris turpitudine, qui ab infarctu craſſorum humorum lienoſi dicuntur, exiſtant, in dies obſeruamus, non modò in illius obſtructionibus, verùm atque Scirrhis, alijſque tumoribus. Hinc iure dicebat Galenus 2. *de Natur. Facult.* Quibus corpus floreſcit, his lienem decreſcere, ac vice verſa, quibus lien creſcit, illis corpus tabeſcere, & vitioſis repleri humoribus. Cauſà omnium eſt, quòd lien ab infarctu factus imbecillis, nequit (facta humorum ſeparatione in Hepate) melancholicum ſuccum ad ſe attrahere: hinc demiſſus ille cum ſanguine, corporis atro colore ambitum maculat.

*Iumenta clitellaria in itinere ſibilo, & cantu à laboribus ſubleuari.*

MVſicę concentus ſonoriq; numeri maximè homines delectant, ob id multi & cymbala, & alia muſicæ inſtru-

inſtrumenta frequentant, vt animus à mœſtitiis ſubleuetur. Hac coniectura obſeruatum eſt:iumenta clitellaria in laboribus, & itinere, cantu, & ſibilo alleuari:propterea muliones, vt muli, cæteraque iumenta clitellaria, & ſarcinam, & alia onera minus laborioſè ſentiant, tintinnabulorum torques in illorũ collis ſuſpendunt, quorum ſonitu, huiuſmodi valde delectari cognouerunt, & perinde refici, & à laſsitudine ſubleuari. *Ex Vairo lib. 2. de Faſcino.*

### *Maculas nigras in acutis morbis apparentes, exitium præſagire.*

INter ſigna, mortem languentium, quæ præſagiunt in febris acutis, illud maxime obſeruatu iudicaui dignũ, quod à Sauonarola multa experientia comprobatum eſt. Si enim in facie, ſeu genis ægrorum, maculæ nigræ obortæ conſpicientur, proculdubio languentis exitium minantur, quippè venenoſæ, & peſtiferę materiæ in corpore prędominiũ redundare arguunt, ex quo mors ſubſequitur.

Has cum obſeruaſſet Sauonarola, ex tali prognognoſtico, magnum honorem fuiſſe conſequutum refert.

*Acetum ad ictus venenoſos epotum plurimum valere.*

EX Cornelij Celſi obſeruatione acetum ad ictus venenoſos valere repertum eſt: quippe cùm puer quidam ab aſpide ictus eſſet, & partim ob ipſum vulnus, partim ob immodicos æſtus, ſiti premeretur, cùm in locis ſiccis alium humorem nõ reperiret, acetum, quod fortè ſecum habebat, ebibit, & liberatus eſt: coniecturandum eſt acetum, quamuis refrigerandi vim habeat, habere etiam diſsipandi, quo fit, vt terra reſperſa eo ſpumet. Propterea eadem vi veriſimile eſt, ſpiſſeſcentem quoq; intus humorem hominis, ab eo diſcuti, & ſic dari ſanitatem. *lib. 5. de ictu aſpidis.*

*A quodam piſcis genere febrem illico excitari.*

IN Arotã flumine Inſulæ Zeilã quoddam piſais genus reperiri referunt, quod manu apprehẽſum febrem accen-

dat. Equidem piſces illic neutiquam eſculenti ſunt, liceat flumen ſit piſcoſiſsimum, qui tamen piſcem febrium appellatum tetigerit, confeſtim à febre corripitur; ſed quod mirabilius eſt, demiſſo piſce, ſtatim liberauit. *Cardanus, & Scalig. in Exercit.*

*Fœminas in mares fuiſſe commutatas fabuloſum non eſt.*

APud multos auctores ex pluribus obſeruationibus notatum reperio, fœminas in mares quandoque commutatas fuiſſe: referam ſolum, quod tempore Ferdinandi I. Regis Neapolis ſuccesſit. Erat Salerni quidam Ludouicus Guarrea, à quo quinque filiæ ſuſceptæ ſunt, quarum natu maioribus duabus, alteri Franciſcæ, & alteri Carolæ erat nomen. Hæ ambæ cùm perueniſſent ad decimũ quintum annum, in mares mutatę ſunt: ijs enim genitalia membra inſtar mariũ eruperunt, mutatoque habitu pro maribus habiti ſunt: Franciſcus, & Carolus nuncupati. *Ex Fulgoſo.*

*Senectutis incommoda tam corporis quàm animi numerantur.*

Quan-

QVanta ſint in ſenibus, & corporis, & animi incommoda, non mòdò à Scriptoribus, verùm atque continua obſeruatione experimur, vt iure aſſerere libeat, hanc hominis poſtremam ætatis partem miſerrimam iudicari. Mortales enim cùm ad ſenectutem perueniunt cor eorum afflictum eſt, caput tremulũ, ſpiritus languidus, anhelitus fœtidus, frons caperata, corpus recuruum, nares mucores deſtillant, viſus debilitatur, capilli decidunt, dentes putreſcunt. Inſuper ſenes ſunt iracundi, inexorabiles, moroſi, nimis creduli, rarò obliuiſcuntur iniuriarum, laudant veteres, præſentia damnant, triſtes ſunt, languidi, iniucundi, & aſperi: ſunt auari, ſuſpicioſi, oneroſi, difficiles. Ex quibus ſenectutem ſentinã, & cloacam eſſe omnium ſordiũ, & immunditiarum ætatis noſtræ confitendum eſt. *Ex Lauren. Cupero.*

*Magnum Alexandrum, corporis ſudorem habuiſſe redolentem.*

ERat Magnus Alexander tam recta corporis ſymmetria, humorũ armo-

nia, & temperamento conſtitutus, vt eius anhelitus odorem balſami expiraret; imò ſudor, quem è corpore emittebat, tanta ſuauitate,& fragrantia redolebat, vt quoties eius pori recluderentur, gratiſsimis odoribus perfuſus crederetur. Quod autem mirabile,& difficile creditu eſt, cadauer eius tam ſuauiter ſpirabat, vt aromaticis ſpeciebus repletum eſſe iudicauerint. *Ex Quinto Curtio, & lib. noſtro de Hydron. Natur.*

*Diuerſa quorundam hominum virtutes, & ornamenta.*

PLerique apud Scriptores tum virtutibus, tum animi magnificentia collaudantur, omnes in paucis earum perfectionem confirmant. Porrò Abſalonis formam, & pulchritudinem extollunt: robur,& fortitudinem Sampſonis: ſapientiam Salomonis: agilitatem, & celeritatẽ Aſaelis: diuitias,& opes Crœſi: liberalitatem Alexandri: vigorem, & dexteritatem Hectoris: eloquentiam Homeri: fortuuam Auguſti: Iuſtitiam Traiani: zelum Ciceronis.

*Veterum ruditas, & in ſcribendo varietas.*

BArbara equidem,& miſera erat veterum in ſcribendo ruditas: ij enim primò in cinere, deinde in corticibus,& folijs arborum, poſtea in lapidibus, mox in lauri folijs, exinde in laminis plumbeis, conſequenter in pergameno,& tandem in papyro ſcribere ſoliti ſunt. Erat præterea illis in modo ſcribendi, inſtrumentorum diuerſitas: in petris enim ſtylo ferreo, in folijs penicillo, in cinere digito, in corticibus cultro, in pergameno canna,& in papyro penna ſcribebãt. Eorum etiam atramentum varium erat, primum fuit liquor piſcis illius, quem nos ſepiam appellamus; deinde mororũ ſuccus; ad hæc ex fuligine caminorum; mox eſt ſynopica rubrica, aut minio; vltimò tandem ex galla, gummi, & vitriolo fieri cõſueuit. *Ex Strabone de Situ Orbis.*

*In angina præuocatiua pilulæ mirabiles.*

APeriam nunc pilulas meas maximæ efficaciæ, quibus in angina

I 5 præſo-

prefocatiua à craſsis frigidiſq; humoribus exorta, ſẽper cũ felici ſucceſſu vſus ſum. Inter alias obſeruationes, in quibus tale medicamẽtum libuit experiri, ſucceſsit caſus in R. Petro de Stephano Archipresbytero Cercelli, qui ferè ſuffocatus erat, quare vocatus anno 1615. vt eius ſaluti conſulerem; cognito morbo, quòd ex craſſa & viſcida à capite deſtillatione fieret, pilulas meas in aurora exhibui, non ſine Ioſephi de Simone in medicina Doctoris, mei collegæ admiratione, qui renuebat quodammodo, medicamentum. Erat pilularum compoſitio ex trochis, alandahal, & Aloes an. Scrup. Sem. j. Diagrid. Scrup. Sem. cũ ſyrup. de liquiritia conficitur maſſa. Ex hac plurimę pilulæ, vt facilius æger deglutiret, confectæ ſunt. His deglutitis, iuris cicerum ſubitò cyathum propinare ſoleo, quemadmodum in hoc feci, qui ſine moleſtia euacuauit, & breui delituit dolor & gulę tumor, benè reſpirauit, benè comedit, & vna die ſanus factus eſt, cum maxima multorum admiratione, & lętitia. His pilulis vſus eſt Galenus ad

linguam tumefactam, vt *lib.* 14. *Method. med.* ſcriptum reliquit.

*Capitis noſtri capillos plantarum naturæ maximè aſsimilari.*

MAgnā capitis noſtris capilli cum plātis retinent ſimilitudinē: quemadmodum n. plantę nōnullæ humoris defectu inareſcētes contabeſcūt, alię verò alienis naturæ ipſarum humoribus occurſantes pereunt; ſic & capitis noſtri capillis accidit: vel n. ex humiditatis defectu, qua nutriūtur; vel ex eiuſdē prauitate corrumpuntur, & decidunt. Hinc defluuiū & alii capillorū defectus in cap. oriūtur. *Ex Gal.*

*Qua via volucrum pennas variis coloribus tingere valeamus.*

SI volucrū pennas variis coloribus tingere optabimus: primò illas diligenter abluere oportet; mox in aqua aluminis decoquere, atq; dū calent, in aquā croco coloratā, ſi flauas eas cupimus, coniiciemus: ſin a. cæruleas, in ſuccū, aut vinū acinorū ſambuci vel ebuli. In diluto floris æris virides fiunt: eodē modo colore minij, atramēti, alteriusue coloris tinctas habebimus.

*Agricolas, Filicibus pro frumento conſeruando in horreis vti.*

POſtulauit à me Ioannes Berardinus Mazzocca à Vitulano, magnæ expectationis adoleſcens, ob flagrantem in ſtudia amorem, cuius familiaritas apud me gratiſsima eſt; Cur Agricolę pro frumento conſeruando, filicibus pro ſtragulis in horreis vtantur; Equidem huius ingenium, & animi indolem ſępè demiratus ſum: propterea in re curioſiſsima complacere volui. Vtuntur Agricolæ filicibus in horreis, vt cerealia à corruptela præſeruent: quippè filix à proprietate generationi obeſt, hinc agri filice pleni reputantur ſteriles. Hinc filix epota necat vermes, & ex aluo deiicit: in grauidis necat fœtum, mulieresque reddit ſteriles: quapropter multa ratione agriculæ (licet tanti arcani ſint ignari) filicibus pro frumentorum ſtragulis vtuntur: quia illorum corruptioni maximè reſiſtunt.

*Terreſtres Lumbricos digitorum panaricium ſanare.*

Pana-

PAnaricium in latere vnguium accidit, & inter apoſtemata numeratur, quod tantum inducit doloris, vt patiens, neque diu, neque noctu dormire valeat. Pro huius curatione, & doloris lenitione multi multa ſcribunt: ego profectò certiſsimo experimẽto multoties comprobaui, lumbricos terreſtres viuos ſuper panaricium alligatos, præſertim in principio, mirabiliter apoſtema compeſcere, & ſanare, vt vix diei ſpatium affectus pertranſeat.

*Galega, atque Scordij miram, contra luem peſtilentem eſſe efficaciam.*

MIrabile obſeruamus Galegæ, & Scordii eſſe virtutem cõtra febres malignas, & peſtilentes; ſi quis enim Galegę folia in acetariis, aut carniũ iure ſemel in die ſumpſerit, à febre hac tutus, & incolumis præſeruabitur. Idem (Galeni teſtimonio) Scordium efficere probatum eſt: ſiquidem ex veterum quorũdam monumentis aduerſus putredinem Scordium ſingulare eſſe remedium traditur, vt j. *de Antid. cap.* 12. legimus: nam



Digitized by Google

cùm interemptorum cadauera in prçlio, multos dies inſepulta mãſiſſent, quęcunque ſuper ſcordium fortè fortuna ceciderant, multò minus aliis computruerunt; ea præſertim particula, qua ſcordium attigerant: ob quã rem omnibus perſuaſum eſt, tam reptilium venenis, quàm noxiis medicaméntis, quæ corpus putreſcere faciunt, ſcordium aduerſari. *Annibal. Camill.*

*Nodos in infantis vmbilico filiorum numerum haud oſtendere.*

PLerique ex nodis infantis primò nati filiorum numerum ex eadem matre naſciturum cognoſcere profitentur: hoc autem caret ratione: ſæpè enim fit, vt illa moriatur, aut caſta viuat: vel plures generet filios, & pariat, quàm nodorum numerus exiſtat; ſiue plures viros habeat è quibus cum alio plures, cum alio pauciores filios ſuſcipiat. Propterea certiori ratione aſſerendum, in nodorum vmbilici primi infantis coniectura, exiſtimo, fœcundos vteros plerumque plures nodos in infãtis parere vmbilico; ſteriles autem

autem paucos, eoſque non ad vnguem diſtinctos, vt frequens obſtetricum obſeruatio demonſtrat, & vt euentui hæc talia, vtplurimum, concordare videntur. *Ex Card. 8. de Rer. Var.*

*Oryalum auem ſolo aſpectu auriginoſos homines ſanare.*

MIrabile eſt, quod de Oryalo aue circumfertur. Hæc porrò talem dicitur fuiſſe naturam ſortita, vt icteri-cum affectum, à quo homines plerumque moleſtantur, ad ſe valeat ſolo oculorum aſpectu attrahere; proinde vocatur Ictericus, ſiue Galgulus à multis, ab Ariſt. autē *in hiſtor. animal.* Coryon. Sed quod mirabilius eſt, auriginoſus homo ab alite viſus ſanatur, ales verò moritur.

*Homines quandoque ſolo intuitu Ophthalmiam contrahere.*

MVlta obſeruatione animaduerti Ophthalmiam ſiue lippitudinis morbū quādoq; contagioſū eſſe, & ſolo perinde aſpectu ab hominibus contrahi: oculi enim tunc adeò pernicioſam vim retinent, vt in alios proprium affectum

eiaculari valeant. Pulchra ratione hoc Vairus *lib. j. de Faſci.* quomodo fieri poſſit, diſſeruit: ſiquidem animus malè affectus, ſuum quoque corpus malè habet; ob id, ſi animus aliquo mœrore, aut vitio afficitur, colores corporis etiam immutat: ſi enim ab inuidia tentatur, pallore, & croceo colore corpus inficit. Inde fit etiam, vt inuidia tabeſcentes, ſi oculos in aliquem liuentes defigunt, animi ſimul venenum vibrent, & quaſi virulētis iaculis confodiant. Propterea mirum non eſt, homines aliquando ſolo aſpectu in lippitudinem incidere. vt Hieronymus Thomaſius medicus inſignis, (dū ipſe Neapoli ſtudijs vacarem) de ſe ipſo teſtatus eſt.

*Ad lapides renum, & veſicæ frangendos mirabile remedium.*

QVidam medicus eruditus ad lapides frangendos tanquam admirandum parauit cibum, cuius efficaciam adeò mirabilem eſſe cognouit, vt ad lapides expellendos non ſolum à renibus, & veſica; ſed etiam ab anulo comedentis, effica-

efficacius remedium haud confeſſus fuerit. Paratur ex hepate, pulmone, renibus, teſticulis cum priapo hirci, quæ cũ croco, cinnamomo, & melle miſcentur, ac ijs hirci inteſtina implentur. Doſis ſint duæ, aut tres buccellæ. Res porrò monſtruoſa, ſi vera eſt. *Ex Michaele Paſchl. lib. 1. Method. Med.*

*Veterum medicorum pro conſeruanda ſanitate collegium.*

Balans Rex potentiſsimus Aſiæ, & Syriç, qui alter Alexander dictus fuit (vt ex Ariſt. *in lib. Secret. ſiue de Regim. Princip.* habetur) medicos præſtantiores ex regionibus Indiæ, Gregiæ, Mediæ, ac aliarum mundi partium congregauit, quibus impoſuit, vt talem inuenirent medicinam, qua ſi homo vteretur, nec medicis, nec alia medicina indigeret, pollicituſque fuit Rex ditiſsimus maximum præmium eſſe daturum. Illi autem pro maturè conſulendo (trium dierum ſpatio poſtulato) collegiũ iniuêre. Mox ad Regem cùm omnes eſſent requiſiti Sanages Grçcus, Medicinæ peritiſsimus,

qui pręter cęteros doctrina & ſciētia rutilabat omniū conſenſu, Regi indicauit, quòd ſumere quolibet manè aquā bis pleno ore, efficiat, vt homo ſanus perſiſtat, & alia haud indigeat medicina. Hoc profectò à ratione alienū non eſt: vt enim in Arabum, Græcorumque antiquiſsimis voluminibus inuenitur, aqua ponderoſitatis ratione ad ſtomachi fundum tendit, auget calorem, & citiùs comprimit, & digerit cibos, digeſtioniq; maximè auxiliatur, ceteriſq; mēbris corporis plurimū conducit. Fabrorū exemplo id totū inquiritur, qui in accenſos carbones modicum aquæ conijciunt, vt ignis vi maiori accendatur. Idcirco binos aquæ claræ hauſtus manè potare, menſe Iunio præſertim, propter choleram reprimendam, multum confert ad ſanitatem conſeruandam. *Ex Bartholom. Moles in lib. de ſanit. tuen.*

*Alexandrum Magnum ſudorem ſanguineum in pugna habuiſſe.*

SVdare ſanguinem purum inter admiranda, quæ rarò ſuccedunt, numeratur:

tur: vt enim, in aliquo: ſudor ex ſãguinis ichore cruentus, corpore malè affecto, viſus eſt, & is nequaquam ſine admiratione, & ſtupore; ita ſi ille ex puro ſanguine ortus fuerit, atque in corpore ſano; vtique maiorem præſtat negotij cauſam inueſtigandi cupiditatem; vt fuſiſsimè à nobis *in lib. de Hydronoſa natura.* olim edito, pertractatū eſt. Referam nunc quod Magno Alexandro euenit, dum eſſet in extremo vitæ periculo conſtitutus. Is cū in pugna quadam de rerum ſumma cum Indis decertaret; ſubſidiarioque milite deſtitueretur, vſque adeò cholera ſuccēſus eſt, vt toto corpore purū ſanguinē deſudauerit; Barbariſque totus igneis flãmis ardere viſus ſit. Hoc autem tantum ijs terroris ingeſsit, vt ſe Alexandro cõmittere coacti ſint.

*Lapathium carnes duras & vetuſtas, tenerrimas, eſuiq; aptas reddere.*

ERat apud veteres Lapathiorum vſus frequentiſsimus: hoc enim illis peculiare eſt, vt carnes, & edulia cū his elixata vel ſint dura, vetuſta, & coriacea, teneritatem

ritatem,& mollitiem acquirant. Propterea, quòd cibos concoctu faciles præſtabant,& aluum emolliebant à veterum à mēſis rarò huiuſmodi abſuiſſe legimus.

*Cotoneorum ſeminum muccaginem combuſtionibus maximè opitulari.*

INter præſtantiſsima auxilia, quæ cōbuſtionibus adhibentur, ſeminum cotoneorum muccagines retinent principatum. Referam Petri Foreſti in proprio filio experimentum. Ille matri obſequioſus, cùm teſtā carbone ignito repletam apportaret, cecidit & igne oculos combuſsit: Pater a. cum ſemen cotoneorum in aquā roſaceam coniecißet, atq; muccagine oculos ſępius abluiſſet, miraculi inſtar puer conualuit abſq; combuſtionis veſtigio. Hoc etiā auxilio in ſimilibus caſibus feliciſsimè ſemper vsū fuiſſe, idem confirmat, *In lib. 6. Obſ. Med.*

*Aegyptios per notas, & figuras, ſenſus, & rerum memoriam effingere conſueuiſſe.*

AEgyptiorum ſcientia, quia inter cæteras pręcellētior erat apud veteres, (illa enim ab Abraham originem habuit

habuit) ideirco, & rudimento, & Hieroglyphicis ferè occulta indicabatur. Si qui illorum primi per figuras animaliũ (Cornelij Taciti teſtimonio) ſẽſus mẽtis effingebant, & antiquiſsima monumẽta humanæ memoriæ ſaxis impreſſa cernuntur, & literarum inuentores perhibentur. Hinc in quibuſdam Obeliſcis litterę reperiuntur, quæ Regum illorum diuitias, ac potentiam declarant. Per apis enim ſpeciem mella conficientis Regem oſtendebant. Si quem memorem ſignificare volebant; leporem aut vulpem auritis auribus, quòd ſummi eſſent auditus, & inſignis memoriæ, effingebãt: ſi verò malum crocodilum: ſi velocem, vel rem citò factam, accipitrem; quoniã hæc aliarum fermè auium ſit velociſsima. Si inuidum, anguillam, quòd cum piſcibus ſit inſociabilis. Si iuſtum, oculũ: ſi liberalem, dextram manum, digitis paſsis: ſi auarum, iiſdem compreſsis. Per inſtrumenta quædam, & membra humana pleraque ſcribebant. *De his vide Pierium, Diodorum, & Strabonem.*

Qua

*Qua methodo peſtilenti tempore à lue nos tueri valeamus.*

PRetioſa, ac breuis theriaca reperitur, qua homines ab aere peſtilenti, adiuncto vitę regimine, præſeruari poſsũt. Sumuntur caricæ, nuces iuglandæ, foliæ rutæ, & iuniperi baccæ pondere æquali; confundantur ſimul, atq; cum aceto roſaceo, vel communi diſſoluantur; mox per pannum colentur, ſuauiterq́; exprimantur; ſuccus verò, qui percolabit, ſeruetur: vnũ enim iſtius cochleare, manè ieiuno ſtomacho ſumptum, non ſinit illa die hominem à peſtilentia corripi. *Ex Alphano de Peſte.*

*Oliuarum oleum vnguium puncturas mirabiliter ſanare.*

IN ſedando dolore vnguium ex puncturis acu, vel ferro, atq; iis perſanandis, nullum remedium oleo oliuarum ſalubrius inuenitur: confiteor multa obſeruatione, multisq́; experimentis id totum comprobaſſe. Honeſta mulier, ac vnicè dilecta, Laura de Otaro, mea vxor cariſsima, nó ſemel, dum varia ad familia-

liæ ornamentum, acu contexeret, in vnguibus digitorum puncta eſt; ſimplici tamen oleo oliuarum in puncturis collinito; & dolor confeſtim euanuit, & ſalus introducta eſt. Ego profectò ſemel punctus ferri cuſpide ſubter pollicis vnguem cum ſanguinis effuſione, ſubitò ad linimentum ex oliuarum oleo, antequam aquam tetigiſſem, deueni; quo adhibito, dolor delituit, atque vulnus vnà breuiter, & conſolidationẽ, & ſanitatẽ habuit.

***Admirandũ auxiliũ ad veſicæ calculũ, quo abſque inciſione diſſoluitur, & expurgatur.***

INter admiranda auxilia, quæ ad calculoſos adhibentur, connumerandum iudico remedium, à doctiſsimo Horatio Augenio experimento confirmatũ in epiſtolis adductum, quo abſque inciſione in veſica multorum lapides comminuit, & expurgauit. Referam qua via id innotuit. Aegrotabat calculo veſicæ cuiuſdam Typographi filius Romæ poſt varia aſſumpta remedia, cùm nullã ſubſequutã noſſet vtilitatem, ſecari cupidus, de pretio cũ Nurſino artifice conuenerat:

rat propterea Sacerdotem iuſsit acceſſiri, vt ſumptis Eccleſiæ ſacramentis, ſi ex ſectione moreretur, animæ fuiſſet conſultum. Religioſus ex ſocietate Ieſu, audita confeſsione, proponit illi pharmacum, de quo in ſe ipſo, & in alijs periculum fecerat: experiri æger voluit, & magna aſsiſtentium admiratione ſanatus: Pharmacum ita erat concinnatum. Puluerris Millepedum præparat, drach. i. ad. ſummum Scrup. iiij. aquæ vitæ vnc. Sem. iuris cicerum rub. vnc. ix. vel x. capiat æger calidum, horis quinque ante prandium. Effectus medicamenti talis fuit. Horarum duarum ſpatio totum corpus incaleſcebat, anguſtiabatur ægrotus ſitiebat, ac ferè loco ſtare non poterat, aliquando circa pubem dolores vrgebant. Vrinæ hora quinta cœperunt craſsiores reddi, ſed non multæ. Secunda die à pharmaco contingebant eadem, ſed vrinæ copioſiores, & craſsiores. Tertia ſabulum apparuit multum. Septima tandem adeò plenæ ſabulo viſæ ſunt, vt recte quis diceret, eas nihil eſſe quam ſabulum

bulum aqua diſſolutum: omnia in meliorem ſtatum redigebantur, ita vt, qui proximè incidi debebat, liber ab omni malo nona fuerit die.

*Millepedum ad calculos Renum & Veſicæ præparatio.*

PRæparantur Millepedes ad Renum Veſicæque calculos tali modo R. Aſellorum quàm volueris quantitatem, vinoque albo generoſo abluito diligenter, mox in ollam coniicito nouam, vitro obductam, lutoque aliquopiam illam incruſtato, demũ in furno exiccentur, ita vt poſsit in tenuem puluerem redigi; tum verò affunde vini eiuſdem generoſi quantum poterunt imbibere, & rurſus exiccato, ac tertiò imbibito & exiccato vt ſupra, quartò verò puluerem irrorato aqua fragarum deſtillationis, & olei ex Calchanto Scrup. j. permiſceto inuicem, & exiccato rurſus: vbi verò ſic fuerit exiccatum in tenuiſsimumque puluerem redactum, ſeruetur in vaſe vitreo, aureo, vel argento. *Ex eodem.*

*Præ-*

*Frequentem ficorum eſum ſudorem parere abominabilem.*

LIcet ficorum vſus multa hominibus commoda parturiat, nam & ij citiſsimè nutriunt, & impinguant corpora, aluum emolliunt, & per vrinas, & per ambitum corporis non pauca excernunt excrementa; tamen eorum continuus, & frequens vſus ſudorem generat abominabilem, & corporis fœditatem; indicium huius rei eſt, quòd illorum eſu pediculorum copia innaſcitur. Hinc apud Rhodiginum *lib. 6. Antiquar. lect.* Anchimolum, & Moſchum Sophiſtas, legitur tota vita fuiſſe hydropotas, ac ficis modò ſolitos veſci, & tamen robuſtos extitiſſe, ſed adeò fœtentes, vt propter abominabilem ſudorem certatim in balneis ab aliis excluderentur.

*Mulieres eximiam, & ſuauem retinere pinguedinem.*

COrpora mulierum ſuauiori, & maiori fulciuntur pinguedine, quàm hominium ipſa, quæ profectò ob ſiccitatis dominium, minùs humidi, & oleoſitatis

tatis retinere videntur. Propterea apud Plutarchũ 3. *Sympoſ.* 4. habemus, vbi multa cadauera promiſcuè erãt cõburenda, veterũ tempeſtate, ſemper decẽ virorũ vnũ mulierẽ miſceri ſolitũ; quaſi illud vnũ tantũ ſuppeditaret pĩguedinis, vt cętera faciliùs cõcremari valuiſſent.

***Aſtu dæmonum, mirabiles in hominum corporibus effectus procreari.***

MIrabiles porrò in hominum corporibus Dæmonis aſtu effectus conſpiciuntur, vt quando quis euomat acus, clauos, pilos, oſſa magna: vel quòd plumæ in lecto ſint ingenioſiſsimè conſertæ: multæ enim de iis obſeruationes apud Hieronymum Mengum *in Malleo Maleficar.* Paul. Grillandum, & Delrium reperiuntur. Quomodo autem hæc fieri poſsint, talis eſt ratio: aut enim iſta ſunt Diaboli illuſiones, ita quòd ea videãtur, quæ vera non ſunt, ſiue per actiua naturalia hoc effici ẽtia, ſiue per acriſiam, ſiue per aeris condenſationem; aut ſunt vera: quippe Diabolus inuiſibiliter huiuſmodi in hominis ſtomacho intulit, & ex inde viſibi-

viſibiliter educit, licet tam magna videantur; nam & ea diuidere, & integrare poteſt ſaltem apparenter, eò quòd localiter huiuſmodi corpora, & partes eorũ, ad nutum moueantur, & ad inuicem conglutinẽter, Deo non impediente. *Summa Sylueſtrina de Malefic.*

*Carduum Benedictum ab Hemicrania homines praeſeruare.*

EX India Carduum Benedictum primùm omnium ad Imperatorem Fridericum honoris gratia fuiſſe miſſum multi hiſtorici autumant, quod miris laudibus, ob peculiares eius virtutes, planta hæc celebrabatur, & ob id à multis Carduus Sanctus dicitur. Hæc enim venena ſuperat, & confert tùm vlceribus, tùm vulneribus, eſt præſentaneum remedium ad peſtem, necat vermes, & vtero prodeſt, & in cibo, & potu vſi rpata, ab immenſo illo præſeruat capitis dolore, quem Hemicraniam vocant. *Ex Trago.*

*Infan-*

*Infantes præſeruari Apoplexia, & Epilepſia ſumpto primo ſyrogo de Cichor. cum Rhabar. vel Corallio, aut ſucco Rutæ.*

QVàm ſit familiaris pueris, & infantibus morbus epilepticus, apud auctores noſtros paſsim legitur, ob id affectus hic vocantur à nonnullis morbus puerilis, ſiue mater puerorum: Vt autem tùm ab Epilepſia, tùm apoplexia hi præſeruari valeant, multa obſeruatione expertum eſt, iis, antequam lac guſtent, in primo ortu prębendo ſyropum cichorea cum Rhabarbaro drach. ii. ab hac lue præſeruari, vt Nicolaus Florentinus fatetur. Arnaldus Villanoua Corallium laudat: nam ſi diligenter tritum Scrup. Sem. infans hauſerit cum lacte, antequam aliquid guſtat, nunquam in Epilepſiam incurrere obſeruauit. Ego quidem Marcello, Hieronymo, & Marco Antonio filiolis meis ſuccũ rutæ cum modico auro ad ſcrup. ii. cuilibet dedi, antequàm lac guſtarent, & gratia Dei ab Epilepſia immunes exiſtunt, Heliodora,

quæ nunc ablactatur, fere mortua nata eſt ſumptoque & ieiunato paruo cochleairo ſyropi de Cihor. cum Rhabar. reuixit, & epilepſiam nunquam adhuc paſſa eſt.

*Menſtrualem mulieris ſanguinem contra animalia eſſe venenum.*

INter naturæ arcana reponendum eſſe iudicaui, quod à Metrodoro Sceptio traditur de mulieris menſtruali ſanguine. Mulieres ſiquidem ſi menſtruationis ſpatio nudatæ ſegetes ambiunt, erucas, vermiculos, ſcarabeos, ac alia noxia animalcula decidere faciunt. Tale enim à natura ijs virus inuentum eſt. Non ſolũ autem huiuſmodi animalculis menſtrualis mulierum ſanguis nocere creditur, verùm atque grandioribus; quippè canes, ex Plinij teſtimonio menſtruo ſanguine guſtato, in rabiẽ mutari viſi ſunt, quorũ morſus inter difficillimos morſus ſanatu reputatur. At de re hac ſuperiùs aliàs tractauimus.

*Thapſiam veſicas, & œdemata corpori ſuperpoſitam excitare.*

Magna

MAgna profectò eſt Thapſiæ efficacia in veſicis, & ædematibus generandis, idcirco à nonnullis in peſtiferis febribus vbi veſicantia neceſſaria sũt cum felici ſucceſſu vſurpari audio. Cùm autem corporis locum aliquem inflare quis deſiderat, vel oſtentationis, vel curioſitatis gratia, ponatur Thapſia in loco conſtituto: ibi enim breui veſicas, & ædemata excitabit; vt tandem citra læſionem id ſuccedat & breui etiam ſoluantur, theriacam linire, vel cuminum, aut acetũ ſuperponere oportet. *Ex Cardano lib. 8. de variet.*

*Auri vſum in medicina pro conſeruanda valetudine mirabilem obtinere proprietatem.*

MIrabilis efficaciæ aurum in medicina eſt: quippe innumeras illud pro corporis tuenda ſanitate retinet virtutes. Eius vſus in vino maximè excellit capiuntur propterea auri lamellæ, quæ ignitę toties in vino extinguũtur, donec ferueat iſtud, mox colatur, & vſui ſeruatur. Vinum hoc potatum ventriculo

animalia erant, quæ ex naturæ illorum proprietate,& ſimilitudine,vt reor, aliquibus Dijs reperiuntur fuiſſe dicata. Hinc Canis Dianæ ſacer eſt, Aquila Ioui, Tigris Baccho,Pauo Iunoni, Leo Cybeli,Equus Neptuno, Cygnus Apollini, Anguis Aeſculapio, Coruus Phœbo Aſinus Libero,Gallus Marti,Colūba Veneri, Noctua Mineruæ, Lupus Marti, Anſer Iunoni,Soli Phœnix. *Ex Fortis.*

*Veri Vnicornu proprietas, eiusque cognitio.*

VErum Vnicornu,quod in febribus peſtiferis propinatur languentibus vtilitate maxima, in ſyncope maximopere prodeſſe videtur. Illud autē non ex eo cognoſcitur,quòd bullas excitet, vt plerique hominum ignari perſuaſi ſunt; hoc enim quodlibet cornu etiam facit: ſed alia, diuerſaque methodo. Hoc eſt præcipuum experimentum. Si ſcobem eius cū arſenico gallinæ,turturi, aut columbæ deuorandum dabimus, ſi ſuperſtes manſerit,( vel vnicornu ſtatim poſt arſenicum ſumptum datum fuerit) verū

*Ad excitandum in ſenibus naturalem calorem, eorumq́, vires deperditas renouandas confectio præſtantiſsima.*

THeſauris profecta comparanda eſt confectio illa, quæ à Marſilio Ficino, *in lib. 2. de Vita producenda*, Medicina Magorum appellatur, quippe ſpiritus, naturalem, vitalem, & animalem fouet, confirmat, & roborat; & propterea ſenibus præſtantiſsima eſt. Conſtat hæc ex thuris vnc. ij. myrrhæ vnc. j. auri in folia ducti drach. ſem. contundere ſimul tria oportet, atque aureo quodam mero confundere, & in pilulas ducere. Sumitur huius miſturæ portiuncula in aurora ieiuno ſtomacho; in æſtate cum aqua roſacea; in hyeme verò cum exiguo meri potu.

*Quomodo febris in aliquo confeſtim induci valeat.*

SI febrem in aliquo vel ad oſtentationem, vel ad remedium, curioſi tantemque inducere optabimus, (ſiquidem in conuulſionibus, paralyſi, aliiſque frigidis affectibus, non parum aliquãdo

febrem excitare profuit,) Scarabei cornuti in oleo decoquantur, illoque arteria brachialis in iungatur: tanta enim eſt eorum potentia, vt confeſtim febris, & accenſiones corporis oriantur. *Ex Cardano.*

### *A multis animalibus anni tempora præcognoſci.*

Videntur profectò pleraq; animalia anni tempora præcognoſcere: ſiquidem ex eorum inſtinctu, illa homines commentiuntur. Grues enim autumni tempore ad loca calida peruolant, hyemis frigora fugientes. Hirundines vernali tempeſtate ad regiones noſtras remeant. Ficedulæ, coturnices, aliaque multa volucria, in anni temporibus, pabula commutare, aliaque loca adire conſpiciuntur. Hæc autem non Ver, Autumnum, vel Hyemem directè præſentiũt, quemadmodum nonnulli falsò ſibi perſuaſi ſunt; ſed verius ex facta alteratione à calido, vel frigido in eorum corporibus, ſiue occulta qualitate, has viciſsitudines facere cognouerunt.

*Amantes ex leuiſsima quidem occaſione ſuccenſere ſolent.*

QVi perditè amant, leui alioqui momento iraſci videntur: ratio huius rei eſt, quia iniurias, licet leues, graues iudicant. Graue ſiquidem exiſtimatur, vt ille iniuriam in te committat, cui maximè placere ſtudeas. Cæterùm quemadmodum ſubitò dolet, qui contra ſui habitus propenſionem facere quippiam conatur; ita & amantem facere conſpicimus; mox tamen rixarum, & odii pænitet, rurſusque ſupplex iugum ſubacta ceruice repoſcit. *Ex Leonardo Iachino.*

*In Plenilunio, & Nouilunio Pharmaci exhibitionem à Medicis maximè deteſtari.*

MVlta ratione à Medicis in Plenilunio, & Nouilunio Pharmacum euitatur: ſiquidem Luna, cùm intermeſtris eſt, omnino caret lumine, atque ſub radijs ſolaribus iacta, & proinde ſolita caret humiditate, quo fit vt corpora noſtra magis ſicca maneant, & virtus retentrix robuſtior exiſtat. Idcirco ſi in Nouilunio pharmacum ægris exhibetur;

abſque dubio humores noxios agitabit, atque ob retent ricis facultatis inobedientiam parum euacuabit. In Plenilunio ob Lunę porentiam corpora noſtra valde caleſcunt, humoresque augētur. Hinc in pleniluniis noctes calidiores eſſe experimur, cuius cauſa, calorem à centro ad circumferentiam attrahi veriſimile eſt: qua propter ſi humores, corporis noſtri ad ambitum tendunt, procul dubio pharmacum improbatur: illud enim à circumferentia ad centrum trahit, motumque naturę peruertit, quo facile ſuccedit, vt virtus lædatur, & humorum euacuatio, vel mala, vel de prauata cōtingit. *Ex Ioann. de Vit.*

*In continuata maſculorum generatione ſeptimum mirabilem habere virtutem.*

NIſi apud multos ſcriptores repeiſſem, ſeptimum maſculum continuatæ generationis, mirabilem habere virtutem, inter hæc noſtra embammata, minime hoc adieciſſem. Volunt enim quando aliquis ſeptem filios maſculos, continuatim, & inter eos fæminam nul-

nullam ſuſcipiat, ſeptimum mirabilem virtutem & ſtrumas, & alios pleroſque affectus retinere ſanandi. An autem verum ſit, neſcio; cupio tamen à ſapientibus experiri.

*Fumum Hydrargiri, ſuperpoſito velamine, in molem Mercurii mutari.*

AVrifices dum vaſa mineralia inaurare cupiunt, Hydrargiro pro opere moliendo vtuntur; illud autem in igne impoſitum in fœtorem grauem, & fætidas exhalationes reſoluitur, pernicioſas quidem, niſi ab ijs cautè euitantur. Quod autem in Hydrargiro mirabile iudicatur, eſt iſtud, ſi ſuper illius fumū linteolum extendimus, in quo colligi poſsit, vtique in argentum viuum fumoſitas illa iterum conuertitur, & Hydrargirum renouatur. Experimur hoc etiam in carbonum fumoſitatibus, quæ in craſſas fuligines reuertuntur, licet diuerſimodè ab Hydrargiro, *Ex Lemnio.*

*Fæculas Bryoniæ vtero mundificando miram habere virtutem.*

Singularis profectò fœcularum Bryoniæ, tum pro matrice mundificanda, tum ad histricas ipſius paſsiones ſanandas eſt efficacia: quippe ex multis experimentis comprobatum eſt, in huiuſmodi affectibus curãdis inter remedia, principatum habere. Referam ipſarum conſtructionem. Exprimatur prelo ex Bryoniæ conciſis radicibus, & contuſis ſuccus erit primò turbulẽtus, idcircò in vaſe aliquo aſſeruãdus eſt, vt fœcalis materia ſubſideat: detineatur in loco frigido per paucos dies; in hoc enim ſpatio (ſi nclinato vaſculo, vt turbulenta aqua) ſeparetur, & proijciatur) fœces albiſsimas inſtar amyli in fundo inueniemus. quas iterum in pluribus vaſculis vitreis, aut terreis diuiſas in vmbra, vt exiccentur ſeruabimus; ita profectò intra paucas horas exiccabitur, & formã amyli acquiret expreſſum, quã Bryoniæ fœculã nominamus. Hac fingi poſſunt pilulę x. aut xij. granorum pondere, & cũ pauco caſtorei, & aſſę fętidę ſummũ, ac pręcipuũ paratur remediũ cõtra affectus narratos.

Fæculæ

Fæculæ huiuſmodi etiamſi diſſoluũtur, inaqua florum ſabarũ pro ſuco ad ornatum mulierum, paneaſque deſendas efficaciſsimæ ſunt. Ex *Quercetano, Mizaldo, & Zacharia à Puteo.*

*Millefolium ad conſolidanda vulnera miram habere potentiam.*

PLurimis experimentis comprobatũ audio Millefolij virtutem ad vulnerũm coitionem, indieſque nouis obſeruationibus confirmari. Referam ſolum quod ab Hollerio in Chirurg. adnotatur. Cuidam deciſus naſus erat, qua os in cartilaginem deſinit: Ruſticus propendentem partem alteri digitis coniunxit, herbam tuſam, & è vino nigro tritam, quod Millefolium appellant, impegit, rudius omnia colligauit, vnde celerrimè reſtitit ſanguis profluens, & vulnus pulchra cicatrice breui coijt.

*Chymicam artem, veterum tempeſtate floruiſſe.*

APud Veteres ii maximo pretio ars chymica habebatur, proinde à pleriſq; illius ſtudio vacabatur: ingentes

enim diuitiarum copias illa methodo homines componebant, quibus ditiores facti, cum Regibus bellum adibant. Propterea Diocletianum Cæſarem legitur, poſtquam Achillem Aegyptiorum Ducem octo menſes in Alexandria obſeſſū profligaſſet, omnes chymicæ artis libros, diligenti ſtudio conquiſitos, deflagraſſe: ne reparatis opibus, Romanis facilè repugnarent. *Ex Suida, & Oroſio.*

*Quo artificio corpus glabrum reddi poßit.*

LIcet variis modis corpus depilatum, & glabrum reddi poſsit, nulla tamen via præſtantior eſt, Varronis teſtimonio, quàm loca lauare aqua, vbi Bufones decocti ſint, donec ad tertiam redeat: quippè ſi tali decocto corpus lauetur, proculdubio glabrum, & ſine pilis habebitur.

*Natiuitatis hominum tempora à multis obſeruari*

NOn leuis profectò eſt multorum ſcriptorum obſeruatio in hominum

num natiuitatis tempore : à multis enim occaſionibus temperamenta eorũ variant, & plerique à naturæ terminis maximè diſt ahuntur. Porrò qui in ipſo terremotus momento naſcuntur, ſemper pauent: in tonitru ſemper languidi ſunt : ardenti Cometa ex ardenti complexione amentes fiunt: interlunii tempore debiles euadunt, vel ſaltem (Ariſtotelis teſtimonio) melancholici, & atra bile laborantes.

*Hydrargyrum non eſſe venenum in pauca ſumptum quantitate, ſed adverſus vermes necandas exiſtere remedium.*

Hydrargyrum, vel ſi mauis argentũ viuum, quod à multis venenum exiſtimatur, felicissimò ſucceſſu contra vermes exhibetur; tantæque certitudinis illud in Hiſpania reputatur, vt mulieres, tenellis pueris, qui lactis vomitu laborant, ad quantitatem granorum trium in propria ſubſtantia propinare audeãt: hac n. via morbus ceſſare videtur frequen-

frequentatis experimentis. Ego quidem viduam mulierem curaui, quæ nouem dierum ſpatio vomitibus continuis ex vermibus laborauerat, & ferè triduo nõ comederat, nec cibum retinere valuerat. Huic cùm ſcrup. ij. hydrargyri mortificati, cum tantillo cidonii propinaſſem, abſque vlla moleſtia per aluum centum, & plures emiſit vermes, & eadem die liberata eſt, & ſolita exercuit domi, & foris negotia, magna profectò parentum admiratione, cum prius debilis, & emaciata eſſet. Aliis etiam exhibui, & bono ſemper euentu, domique continuò aquam habeo, in qua Hydrargyrum, infuſum retineo, illamque puerulis pro vermibus libentiſsimè concedo, nec adhuc quempiam ex illo noxiam recepiſſe expertus ſum. Vſus eſt hoc remedio ad vermes necandos, Matthiolus Horatius, Augenius, & plerique alii celebres viri, qui omnes huius auxilii maximè extollunt beneficium. Datur pueris in ſubſtantia Scrup. j. grandioribus Scrup. ij. vel drach. j. Corrigitur illud, & mortificatur

ficatur in mortario vitreo cum zuccaro rubeo: ibi enim tam diù conteritur, vt in partes inuiſibiles diſſoluatur; ne autem in priſtinam formam iterum redeat, olei amigdal, dulc. guttulas binas addere oportet, & cum zuccaro roſ. violato, vel cidoniato ieiuno ſtomacho languentibus propinatur. Sciant igitur curioſi in hac doſi nullum præbere periculum, in maiori tamen non dedi, neque concederem: licet apud Auſonium Epigram. 10. legatur hydrargyrum contra medicinas venenoſas valere.

*Daturæ flores, & ſemen, hominem in riſum concitare.*

MIra eſt Daturæ potentia in faſcinandis, vt ita dicam, hominum mentibus, adeò quòd, qui illius flores, vel ſemen ſumpſerit, à riſu, cachinniſque non deſiſtat, donec mẽs alienata ex plantæ viribus, in priſtinum redeat temperamentum. Apud Indos à furibus Datura vſurpatur; flores enim, vel ſemen in cibos eorum, quos deprędari volunt, exhibent, & in mentis alienationẽ, & in riſum conci-

concitant:ita profectò furādi parant induſtriam. Durat illorum riſus,& mentis error, viginti quatuor horarumtermino.
*Ex Garzia ab Horto.*

*Lupos ſenio confectos in renibus venenoſos generare ſerpentes.*

MAgnum profectò in præſentiarū arcanum aperio, multis hucuſque incognitum de luporum natura. Illud eſt,cur à Lupis animalia commorſa modò ſanentur,modò autem moriantur. An quòd luporum aliqui venenoſi, alíqui verò ſine veneno exiſtant? Equidem Carolus Stephanus *lib.7. ſua Agricult. cap.1.* ſe obſeruaſſe fatetur,in Luporum ſenum renibus,primò ſerpentes vno pede longiores, & breuiores, qui temporis ſpatio venenatiſsimi effecti,Lupum enecāt. Hac via facilius nobis tribuitur coniectura de Luporum morſibus. Si enim Lupi iuuenes fuerint, animaliaq; momorderint, ex benigniori eorum natura, mortem haud inferunt, vt multoties obſeruamus, niſi fortè vulnera in principibus corporis fuerint locis, vel tā grādia, vt mori neceſſe ſit. Sin autē ſenio fuerint

confecti,procul dubio leuiſsimo morſu animalia necabũt,propter peculiare venenum in Lupo deliteſcens,quod vſu venit,vt pleraq; præmorſa animalium, vel moriantur,vel membrum morſum putreſcat,vt ſaltem difficillimè curetur. *Ex: Gaſp. Bauhino.*

*Quali artificio ab vxoribus homines maſculos filios ſuſcipere valeant.*

MVlta à Scriptoribus ad marium generationem adnotata valere reperimus:hæc autem præcipua, & veriora eſſe exiſtimaui. Primo vt homo exerceatur,ſolidioriq; vtatur cibo,atq; rarius cõcubat:ita n.& calidius & ſpiſſius ſemẽ euadit,fitq; prolificum,& aptiſsimum ad marium conceptum. Secundo mater in congreſſu ſuper latus dextrum recubat & à coitu confeſtim ſuper illud conquieſcat:ſiquidem Hippocrates maſculos in dextris,fæminas verò in ſiniſtris generari ſcripſit.In dextris enim ab Hepate fouetur ſemen,quod eſt calidum : in ſiniſtris autem à liene frigido quoquo pacto refrigeratur, & ad fæminarum con-

conceptum præparatur. Tertiò ſpirantibus Aquilonibus concubant, Auſtris verò deſiſtāt: Aquilo enim ad mares ſuſcipiendos accommodatiſsimum eſt, Auſter verò ad fœmellas. Capimus huius rei ab ouibus experimentum, quæ ſi flāte Aquilone concipiunt, marem ferunt; Auſtro autem fœminam. Multi, inter quos Cardanus eſt, ad marium conceptum Mercurialis maſculæ eſum extollunt, hæc duos quaſi coleos pro ſeminibus habet, & ab vtroq; coniuge depaſta, marem inducere occulta vi exiſtimatur.

*Magnum eſſe in hæc inferiora Lunæ confluxum.*

MIrabilis profectò eſt Lunæ vis in hæc inferiora: ipſa enim noctes illuminat, & ſuper humida poteſtatem habet; maris fluxus, & refluxus per quadraturas ſuas intēſiùs, & remiſſiùs facit; quippè dum oritur, maria intumeſcunt, & in æſtuaria fluunt, quouſque ad circulum meridianum illa perueniat; cùm autem ad occaſum inclinat, Oceanus ab æſtuarijs refluit in gurgites; quando ſub

Ori-

Orizonte, percurrit, mare ad conſueta æſtuaria conuertitur, quoad nocte media meridiei circulum Luna attingat: poſtremò cùm ad Orientē tendit, Oceanus quoque ad ſolitos alueos regurgitat. Ipſa in Agriculturæ rebus dicitur domina; propterea antiqui gentiles, qui in terræ cultura proficere optabant, Lunæ libamina ſpecialiter obtuliſſe dicuntur: vocabatur Diana, ſiue Latonia virgo, aut Plutonia coniux vel Proſerpin.

*Leonardi Vairi de Octimeſtri partu ſententiam debilem eſſe.*

SPeculatur Vairus *in lib. 2. de Faſcino*, cur partus octimeſtris vitalis minimè ſit, innuit hic, vir alioquin doctus, talem partum non viuere, ob ſemen imperfectum: quia non datur ſemen (vt arguit) quòd ad illud tempus fœtū procreare valeat: ſicut in genere tritici quoddam eſt, quod tribus menſibus gignitur; quoddam verò, quod nouem menſibus: ſed debile eſt huius fundamentum, quādo in Hiſpania, & Aegypto octimeſtres partus ōes vitales eſſe perhibeāt. Potior

ergo

ergo concluſionis ratio requiritur, quam nos alibi tangemus.

*Somniorum præſagia à Deó diuinare, aliquibus hominibus concedi.*

NOn omnibus ſomniorum diuinatio conceſſa videtur, ſed quibus à Deo ex ſpeciali gratia permittitur. Qui enim ſomnia proprio ingenio diuinare intendunt (dempta ſomniorum interpretatione, quæ à cauſis naturalibus innaſcitur, quorum præſagium ad medicos pertinet) aut cæcutiunt, & delirant; aut dæmonum fallacijs inuoluuntur. Ioſeph apud Pharaonem, & Daniel apud Regem Chaldæorum (vt in ſacris habemus) quia diuina afflati erant ſapientia, ſomnia diuinabant. Propterea miniſtris ſuis Pharaonem audita ſui ſomnij interpretatione, dixiſſe legitur: *Num inueire poterimus talem virum, qui ſpiritu Dei plenus ſit?* & Rex Babylonis ad Danielem: *Audiui de te, quoniam ſpiritum Deorum habeas, & ſcientia, intelligentiaq; ac ſapientia ampliores inuenta ſunt in te.* Ex Iauello.

Inter

*Inter Polypodium, & Cancros magnam inesſe antipathiam.*

MAxima videtur inter polybodium, & cancros antipathia, eò quòd ſi polypodium ſuper cancirũ abieceris viuum, breui ſpatio tum pedum cortices, tum vngues ille eijciet: tanta eſt iſtius plantæ in illum particularis virulentia, & efficacia. *Ex Matthiolo.*

*Pennam Ibidis, ſerpentes attonitos reddere.*

MIrabilis eſt Ibidis pennarum vis contra ſerpentes, quippe ſi illius penna ad illorum quempiam inijcitur, confeſtim in veſtigio greſſus hæret: admirabilius tamẽ eſt, quòd ſerpens quernis frondibus contacta moriatur, quare circulatores aſtantibus mirabilia ſæpè protrahere à ratione inconueniens eſſe non debet: multa enim iis ſunt, quæ admiranda iudicantur: quemadmodum eſt Viperam viſo Fago perterri: experimẽto enim probatum eſt, illius ramo ante hoc animal iniecto, veluti attonitũ fieri, nec amplius moueri. Hoc etiã euenit ſi ha-

ſi harundine leuiſsimè percutitur: ſin verò iterum eadem vipera incutitur confirmari videtur, & fugam repentè adire.

*Mulieres rarò inebriari, crebrò autem ſenes.*

COntrariam naturam ſenile corpus, & muliebre ſortita ſunt: ob id mulieres rarò ab ebrietate corripi aſpicimus, crebò tamen ſenes. Mulier quidem humida eſt, vt à cutis cenitate, & ſplendore comperimus, ſenex contra ſiccus, vt cutis aſperitas & ſqualor confirmat. Mulier ex aſsiduis purgationibus ſuperfluũ exonerat; ſenex autem ex corporis duritie, ſuperflua non excernit. Mulieris corpus, quia variis purgationibus erat deputatum, pluribus foraminibus fuit cõſertum; non ſic ſenis corpus, propterea naturales meatus à corporis ſiccitate, & duritie potiùs obſerantur. Hæc ſunt in cauſa, vt ebrii ſenes facilè fiant, mulieres verò perquàm rarò. Nam ſi à muliere largè vinum fuerit hauſtum, illud in magnam mulieris humiditatem inciden

dens,vtiq; vim ſuam perdit: dilutiuſq; fit,& cerebri ſedem non petit: nam per varia foramina mulieris illius vapor recurrit,& celeriter eius fortitudo euaneſcit.In ſenibus vinum contrarietatem nõ recipit:quia corpus illorum ſiccum eſt, ob id vinum firmiter adhæret, cerebrũque petit,quia in durioribus membris, & aridis(vt ita dicã) exhalatio nulla fit: hinc ab ebrietate facilè capiũtur. *Ex Macrobio 7.Saturn.*

*Qua induſtria in vrgenti ſomno, quis valeat excitari.*

MAgnus Alexander, vt ingerendo imperio,occupatior eſſet,magnũ contra ſomnum excogitauit remedium, quo ſi quis vtetur,facilè in ſomni grauitate excitari valebit. Ille vas æneũ propè lectum conſtituebat,& pilam æneam ſiue argenteam manu compreſſam habebat,brachiumque ſuper vas illud aptè componebat,vt pila in ſomno elapſa in æneum procideret,& à ſonitu excitaretur,& ſurgeret,Mira equidẽ fuit huius ingenij dexteritas, licet hæc Alex-

andri dormitatio potius quàm ſomnus dici poſsit. *Ex Ammiano Marcellino.*

*Quibus ſignis corpora venenata cognoſci valeant.*

LIcet venenorum genera multa ſint, ex quo difficile ſit omnia ſigna reperire, quibus cognoſci valeant, afferam tamen qua methodo corpora, quæ venenũ ſumpſerint, intelligere poſsimus. Porrò magna fit in corpore commotio, dum quis venenum hauſerit; præcipuè ſi illud calidæ fuerit naturę: doloribus enim validis, atque acutis in ſtomacho, & inteſtinis torſionibus languens cruciabitur, præcordiorum ſentiet anguſtiam, fatigabitur vomitu, & fluxu ventris, ſudor ſuſcitabitur in fronte, cum vultu frigido: color ægri erit pallidus, pulſus debilis, inæqualis, & inordinatus, syncopi, & animi deliquiis affligetur. Hæc ſi omnia, vel in maiori parte ſuccedunt, oportet celerrimè in ęgris vomitum prouocare, vt aſſumptum venenum eiiciatur. *Ex Arnal. Villan.*

*Lucem*

*Luem Gallicam non modò homines, ſed canes etiam inuadere.*

TAnta eſt morbi Gallici quandoque immanitas, vt non modò ex vno languente, vel reſpiratione, tactu, aut commerci oplures homines ea lue polluantur; verùm atque canes, ſi vlcera, vel vnguenta infirmi lingere potuerint. Experientia hoc edocuit: viſus eſt enim quidam canis Gallica lue captus, qui heri ſui emplaſtra linxerat. *Ex Obſeruatone Iulii Scaligeri. 6. Poet.*

*Quo termino corporis hominis pulchritudo conſtitui debeat.*

VArii equidem ſunt Scriptores in conſtituendo termino longitudinis, & latitudinis corporis pulchri: inter quos, ſententia Ioannis Goropii, *in ſua Gigantomachia*, magis acceptanda videtur à ſapientibus: colligit ex Homeri decreto longitudinem hominis pulchri debere eſſe quatuor cubitorum, latitudinem verò vnius cubiti.

*Cyminum hominibus palliditatem corporis inducere.*

MVlta profectò ſunt, quæ vultus colorem hominum deflorare obſeruantur: ſiquidem panis hordeacei vſus facit homines pallidos. *Ex Ariſtot.* Aquæ lutulentæ potus, vſus ſalitorum, & immoderata Venus valde colorem deturbant: inter ea tamen, quæ ex proprietate decolerare putantur, Cymini vſus, & olfactus eſt. Duo enim de hoc exempla habentur apud Plin. lib. 20. c. 24. vnum ſectatorum Portij latronis, qui, vt illius imitarentur pallorem, cymino frequenter vtebãtur: alterum eſt Iulij Vindicis, qui, vt Neronem falleret, pallorẽ ſibi cymino conciliabat. *Ex Mercuriali de Decorat.*

*Regem Archelaum maximè Aſtronomiæ fuiſſe imperitum.*

TAntùm eſſe ſyderũ obſeruatio hominibus neceſſaria iudicatur, vt malè ciuitates, reſpublicas; hominumq́; cætus ſine illorum obſeruatione ij conſeruare valeant. Vtique horum ope tẽpora, annos, menſes, & horas metimur, & ſine his in varia labyrintha inuoluimus

mur. Hoc apertè ille imperitus Aſtronomiæ Rex Archelaus oſtendit, qui (vt viri ſummæ fidei ſcriptū reliquerunt) ob Solis Eclipſim, cuius cauſam ignorabat, tanto timore correptus eſt, vt regiam clauſerit, filium totonderit, iudicia è foro ſuſtulerit, & iuriſdictionem penitùs intermiſerit; vltimum enim orbis diem eſſe arbitrabatur. *Ex Magino.*

## *Miræ gracilitatis quoſdam homines fuiſſe repertos.*

EX Aeliano, & Atheneo quoſdam homines extremæ gracilitatis fuiſſe colligimus: legitur enim quendā Arcneſtratum vatem fuiſſe, qui captus ab hoſtibus tantæ gracilitatis repertus eſt, vt cùm lanci apponeretur, pondus vnius oboli habuiſſet, quod incredibile, & ferè ridiculum exiſtimatur. Philetas Cous etiam inuentus eſt, quem ex gracilitate vſque adeò inualidum fuiſſe ſcribunt, vt ne à vento deijceretur, pondera ferrea pedibus, & ſoleis geſtare cogeretur.

*Anguillas cum Aquilone miram habere ſympathiam.*

MIrabilis profectò conſenſus eſt, quem Anguillæ cum Aquilonibus habent: ipſis enim ſpirantibus ſex dies ſine cibo,& aqua has viuere fertur; cum Auſtris autem diſſentiunt, quippe his flãtibus diu ſine cibo,& aqua illæ viuere non poſſunt. *Ex Bodino in Theat.*

*Aſparagorum vſum, corporis facere nitorem.*

INter ea, quæ nitorem, & pulchritudinem corporibus inducere perhibentur, Aſparagorum vſus connumeratur, cuius efficacia à multis in corpore colorando ferè mirabilis iudicatur. Aſparagi fœtentem reddunt vrinam, & per illã prauos corporis expurgant humores: ob id mirum non eſt, ſi, iјs euacuatis, corpus reliquum non modò odoratum reddatur, ſed etiam nitidum, & coloratum: quippe ex humorum prauorum congerie,& palliditas, & deflorefcentia nobis innaſcitur, quibus ceſſantibus, ceſſat deformitas,& color nitidus exoritur. *Ex Auicenna.* Pi-

*Picem cum oleo, maximam habere colligantiam.*

EX congeneri ferè natura Picem, Reſinam, & huiuſmodi, magnam cum oleo affinitatem retinere obſeruamus: ſi manus enim pice, vel reſina fœdantur vtique eas oleum extergit, idque ob colligantiam oritur. Oleum furfur tollit, furfur aqua eluit; aquam demum linteo ſiccamus. Ex *Cardano*.

*Mularum genus à propria ſpecie minimè propagari.*

MVlas equidem, & monſtra conſimilia, nec parère, nec ſuum genus propagare obſeruamus: id fieri aiunt multi, ab improportionato generandi temperamento: veriùs tamen cum Bodino *in Theau. Natur.* hoc contingere exiſtimo, ne ſpecierũ ſit infinitas: natura enim infinitatem abhorret. Ariſtoteles in Syria ſupra Phœnices mulas parere ſcripſit; & Theophraſtus in Cappadocia illas genus propagare voluit: tamen hoc veriſimile haud eſt. Propterea magis credendum reor, in illis locis Aſinarum quoddam

genus oriri mulabus conſimile, potiùs, quàm mulas, quarum partus à noſtris prodigioſus,& funeſtus eſſe dicitur, vt Iulius Obſeq. *in lib de prodig.* adnotauit.

*Leones, Sole in Leone peragrante, à febribus moleſtari.*

MIrabile eſt, quod in Leonum ſpecie contingit, dum Sol Leonis cœleſte ſignum ingreditur: ij enim à febre tertiana in toto ſyderis ſpatio excruciantur: adeò quòd fateri oportet, talium genus cum hoc ſydere antipathiam habere & tertianam recipere; proinde Leonina à multis hæc febris appellatur, benè iudicantibus, Leonem eſſe peculiarem. Leones hoc tempore tertio quoque die paſcuntur, nec ſemel etiam accidit, vt biduum, vel triduum inediam ſufferãt. Stercus tunc ſiccisſimum, & vrinam fœtentẽ excernunt, vt Ariſtoteles adnotatum reliquit. Aiunt multi, hoc à natura forſitan eſſe factum, vt ferocisſimæ beſtiæ quoquo pacto cohiberetur impetus, & à frequentiori rapina coerceretur.

*Quo artificio in ſenibus barbas, alboſque capillos denigrare valeamus.*

REferam notabilem miſturam, qua barba, & albi capilli denigrari valeant. Sumito lixiuij communis quantũ volueris, decoque in eo ſaluiæ, & lauri folia cum corticibus iuglandium viridium; mox laua, aut ablue madefacta ſpongia: ita enim nigredinem comparabis, quæ diu durabit, & lætaberis effectu. *Ex Porta.*

*Mergum, & Anſerem aquaticum in Hydrophobiam plurimum valere.*

INter cuncta animalia adnotauit Ariſtoteles Anſerem aquaticum ſolùm non rabire, ob id à multis huius eſum in Hydrophobia maximè celebrarur: mirifico autem experimento contra rabidi canis morſus valere dicitur Mergus qui in aquis & mari degit, quippe ab Aetio, eius eſu Hydrophobos illico aquam efflagitare narratur.

*Lacertas miræ magnitudinis apud Indos inueniri.*

IN Inſula Sancti Thome, quędam La-

certæ ſpecies miræ reperitur magnitudinis, quæ admodum illius gentibus familiaris, eſt. In Inſula etiam Capraria, quæ vna è Fortunatis eſt, ingentis magnitudinis hæc animalia cernũtur; habitatores autẽ pro ijs interficiendis, bombardis, ſiue ſclopetis, alijſque bellicis inſtrumentis vtuntur. *Ex Amato Luſin Dioſcor.*

*In educandis iuuenibus, miram fuiſſe Athenienſium induſtriam.*

MOs erat Athenienſium in iuuenum educatione, vt ij cothurnicibus, ſiue qualeis, aut gallis pugnantibus ſtudium impenderent: Solent enim huiuſmodi volucres, vſque ad extremam virium defectionem certare. Quo exemplo ad ſubeunda pericula, & vulnera contemnenda, inflammabant iuuenes increpantes, auibus minus ingenioſos eſſe homines, non debere. *Ex Solino apud Lucianum.*

*Serpentum eſum, apud Indos frequentari.*

IN Cuba Inſula penes Indos, ſerpentes noua totius corporis ſpecie, ac forma prediti inueniuntur, quippe ſeſquipedis

pe-

plerumque longitudine exiſtunt, & ex terra, & aqua viuunt: Quod autem apud illas nationes mirabilius videtur in lautioribus menſis, horum animalium eſum, tanquam cibum ſapidiſsimum frequentari. *Ex Petro Bembo.*

*Quo artificio, Porri caput, in miram intumeſcentiam reddere valeamus.*

INter Agriculturæ arcana, non infimi momenti methodus eſt, qua porri caput in tumorem magnum reddere poſſimus. Aperiam abſtruſum artificium: Si enim porri caput, arundine, vel ligneo ſtylo pupugeris, atq; raporum, vel cucumerum ſemen vti foramine occultaueris procul dubio propria capeo in tantum tumorem deuenire, vt id prodigioſum indicetur. *Ex Mizaldo.*

*Inter Fraxinum, & Serpentes miram adeſſe antipathiam.*

FRaxini ſuccus ad ſerpentum morſus mirabili ſucceſſu à medicis vſurpatur, nec ſine ratione: hanc enim plantam Serpentes, ex occulta antipathia, miro odio inſequuntur: ſiquidem illius

vmbras tùm matutinas, tùm veſpertinas euitant, & lõgius aufugiunt. Retulit Plinius, *lib. 16. cap. 13.* ex fraxino experimentum quòd ſi gyrum frondibus fraxini, & igne apparatur, in cuius medio ſerpens ſit proiectus, procul dubio ferã in ignem potius, quàm in fraxinũ aufugere; tantus eſt horum diſſenſus, & occulta ſerpentum inimicitia.

*Virginitatem in mulieribus, qua via experiri valeamus.*

LApathiũ maius in aperienda mulierum virginitate aſtantibus magnam retinet efficaciam: ſi enim ex huius folijs paratur ſuffumigium, ſiue hęc ſuper ignitos carbones inijciuntur, vt effument, vbi mulierum ſit corona, cum odor ad pudenda mulieris perueniet, illius bonitatem, vel malitiam oſtendet: quippè ſi viro copulata fuerit, abſque dubio vrinabit, ſin verò fuerit virgo, vrina potiùs conſtringitur, quam emictatur. Idẽ etiam facere autumant, lignum Agallochum, ſiue Xiloaloem, vel ſemen portulacæ ſi ſuper carbones iniecta, adeò effument

ment, vt ad pudenda mulieris odor valeat penetrare: mouetur enim in defloratis vrina quantò citiùs, ſecùs verò in virginibus. *Ex Porta*.

*Quomodo ex duabus aquis claris, lac effingere illud valeamus, quod Virginale vocatur.*

LAc illud, quod à pleriſque ob coloris ſimilitudinem, ſiue ex nouo origine, Virginale appellatur, ex duabus aquis artificiosè confectis exoritur ad multa equidem corporis mala vtiliſsimum. Eius modus talis eſt. Sumito lithargyrij in puluerem redacti Vnc. ij. aceti albi vnc. 6. commiſta inſimul per filtrum lineum deſtillato, & aquam clarã habebis. Vt autem alteram componas, ſumito Salis gemmæ Vnc. j, Aquæ cõmunis, ſiue pluuialis claræ Vnc. 6. miſceto ſimul, & ſic binas habebis aquas magni valoris. Cùm verò vel ad oſtentationem, vel curioſitatẽ, ſiue neceſsitatem lac Virginale conficere optabis, aquas vtraſque coniunges ſimul miſcendo, ita profectò confeſtim laquor la-

ſteus ſuſcitabitur, qui Virgineus vocatur. Verrucæ in manibus ſi hoc lacte per dies aliquot bene confricantur, euaneſcunt. Impetigines, omneſq; faciei maculæ, rubores, & ex ſole ardores, hoc linimento facillimè curantur.

*Caſtratos, lienem, vel ouorum vitellos duriores deglutire non poſſe.*

MIrabile eſt illud, quod in caſtratis, circa cibum obſeruatur: hi enim nec lienem, nec duriores ouorum vitellos deglutire poſſunt, vt frequentiſsima apud multos inoleuit experientia. Retulit Bodinus *in ſuo Theat.* tales priùs fame ſe necari pati, quàm lienem vorare poſſe. Huius rei alia non creditur eſſe ratio, quã æſophagi iſtorũ ex nimia adipe coãguſtatio, & cõſtrictio; cũ autẽ lienis ſubſtãtia ſpõgioſa & flatuoſa ſit, atq; in mãducatione magis infletur, facile ſit, vt ij ex æſophagi anguſtia talem cibum deglutire nequeant. Eadem ratio eſt in ouorum vitellis durioribus, qui ex ſubſtantia glutinoſa, per anguſtum non facilè tranſeunt.

### *Spatium humanæ vitæ, centum annorum ſecundum Aegyptios, compenſari interuallo.*

CVrioſa magis, quàm veritati conſonans, mihi videtur Aegyptiorum aliquot opinio, de hominum vitę menſura: quippe illorũ multi, qui medicata cadauera ſeruare conſueuerant, ex quadã coniectura à cordis humani pondere deſumpta in eam deuenere ſententiam, hominis vitam centum annorum ſpatio definiri. Sumebant experimentum in corporibus, quæ ſine labe moriebantur; horum enim anniculi duarum drachmarũ ponderis, cor retinere videbantur, bini quatuor, & ſic in ſingulis annis, quo in anno quinquageſimo homines centum drachmis cor in pondere retinere aſſirmabant: à quinquageſimo binas drachmas ſingulis annis decreſcere, atque à cordis pondere detrahi, minuiuè dicebant, & ſic in anno centeſimo ad primum ſui ponderis; ſecundum iſtorum coniecturam, cor redibat. *Ex Terentio Varrone.*

*Phlo-*

*Phlebotomiam ex vena ſaluatella, ſpleneticis plurimum prodeſſe.*

CVrabat Galenus ſpleneticum quẽdam; & cùm diù (vt ipſe narrat) de illius cura eſſet ſollicitus, atque diligenter remedia quæreret, quadam nocte ſõniauit, ſe in infirmo de vena ſaluatella, quæ eſt inter minimũ, & annularem manus digitos ſãguinẽ trahere, quod fecit, & ſanatus ille eſt. Hoc diuinæ bonitati tribuendũ exiſtimo, quæ multoties, homines per bonos ſpiritus dirigit, vt ea perficiant, quæ in corporum valetudinẽ concernuntur. *Ex Barthol. Sibylla.*

*Gymnoſophiſtas apud Indos mira, viſus, & ingenij dexteritatis inueniri.*

MIrabile profectò illud eſt; quod de Gymnoſophiſtis quibusdam apud Indos narratur. Hi enim ab exortu, vſque ad Solis occaſũ, oculis contentis candidiſsimi ſyderis orbẽ intuentur, in globo igneo rimantes ſecreta quædam, areniſque feruentibus perpetem diem alternis pedibus inſiſtunt. *Ex Solino.*

*Qui-*

*Quibus auxilijs ſtrumarum materia, per vrinas valeat euacuari.*

OBſeruatum eſt huiuſmodi præſidijs ſtrumas ab hominum corporibus euaneſcere. Adhibentur primò infirmis aliquot clyſteria ex ſucco bryoniæ, & mercurialis, oleo, & ſale concinnata, quibus patiens tum gelu, tum materias viſcidas copioſè purgari videbitur: mox cum oleo amygdalarũ dulciũ, vel mali aurantij coleis, manè diluculo, cantharidum præparatarum grana quinque, vel ſex iuxta corporis naturam capiet. Cantharides autem per horas 24. in aceto infundantur, deinde exiccentur, & in puluerem reddantur. Hic enim earum præparationis modus eſt. Huiuſmodi auxilijs ſtrumarum materias, vrinas euacuari compertum eſt. Obſeruauit hoc Doctor Phyſicus Ioannes Dominicus Donnus, cuius familiaritas, animique indoles eſt mihi ſemper gratiſsima, mihique tale remedium communicauit; robuſtis tamen corporibus ſolũ adhibẽdu cẽſeo: ex illius enim experimẽto dolores

lores ad inſtar parturientis circa pectinē tale præſidium commouere audiui. Alijs etiam modis, & auxilijs ſtrumę curātur, quippe ſi oleo, in quo rana terreſtris, talpa vel lacerto, (vulgò dicitur racano) ſiue lacerta magna vocata ebullierit, diu ſtrumæ, purgato corpore, liniantur, abſque dubio exiccātur, & euaneſcunt. Hęc animalia viua prius in oleo ſuffocantur, tùm ad carnium ab oſsibus ſeparationē ebulliunt, & oleum mirabile ad ſtrumas componitur. Nonnulli ad earum extirpationem cauſticis vtuntur medicamentis, quorū potentia caro aperitur, & ſtrumæ euacuantur. Componuntur hęc talia ex arſenici ſublimati drach. j. lithargyrij aur. & aluminis roccę an. drach. ij. fabarū vſtulatur: numero quinq; hæc in puluerem redacta cum frumenti farina, acetoque acerrimo miſcentur, & fit maſſa, è qua orbiculi, vel plancentulæ formantur & exiccantur in Sole, vel furno, admouētur ſuper ſtrumas, & ſpatio horarum 24. opus perficiunt.

*Alexandri Magni magnanimitas in poſteros ſtudioſos.*

MVlta ratione Alexander Macedo Magnus dictus eſt, cùm eius excellentia non modò in litteris apparuerit. Ille quidem, vt Ariſtoteles de animalibus hiſtorias ſcriberet, multa liberalitate in poſterum vtilitatem, octingenti auri talenta, cum tribus hominum millibus dedit, vt ſyluas, aularia, & viuaria, omnis generis diſquirerēt, & opus ab ipſo perficeretur. Illi autem per Europam, Africam, & Aſiam peragrantes, multa animātium genera ad Ariſtotelem attulerunt, quarum diſſectionibus, de vniuerſa ferè horum natura accuratiſsimè Philoſophus ſcribere potuit. *Ex Ioanne Bodino.*

*Mulieres quaſdam in oculis, equi effigiem, vel geminas pupillas habere compertum eſt.*

NOn rarò quædam mulieres magæ reperiuntur, quæ vt plurimum aniculæ ſunt, hominibus, animalibusq; viſu nocentes. Solent hæ in ſingulis

ocu-

oculis, vel geminam habere pupillam, (vt Hieronymus Mengus de Arte Exorciſt. adnotauit) vel equi effigiem, quemadmodùm nonnullas Pontum incolentes habuiſſe legitur. Referunt ex iſtarum oculis quoſdam emitti radios, qui non ſecus iacula & ſagittę pro hominum cordibus faſcinandis exiſtunt, ità profectò totũ pernicioſa quadam qualitate corpus inficiũt, breuique vel nullo temporis conſumpto interuallo, homines, bruta, ſegetes, arbores polluunt, & ad interitum ſæpè deducunt.

*Sanguinem caninum, Hydrophobos curare epotum autumant.*

NOn modò Galenus, verùm atque Serapio, & plěriq; ſapiẽtes, ſanguinis canini potu, canis rabidi morſum curari teſtantur: quæ autem ſit ratio, apud hos non legitur. Referam tamen, quæ à Marſilio Ficino *in lib. 2. de Vit. produc.* adducitur. Ego opinor (inquit) ſaliuam canis rabidi venenoſam, impreſſam hominis pedi læſo, per venas paulatim ad cor aſcendere more veneni, niſi

quid

quid intereadiſtrahat. Si igitur interim canis alterius ſanguinem ille biberit, ſanguis ille crudus ad multas horas natat in ſtomacho, cum denique velut peregrinum deiecturo per alium. Interea caninus ſanguis iſte, ſaliuam caninã ſuperiora membra prenſantem, priuſquam ad præcordia veniat, deriuat ad ſtomachũ: nã & in canino ſanguine virtus eſt ad ſaliuam canis attrahendam, & in ſaliua viciſsim virtus ad ſimilem ſanguinem proſequendum. Venenum igitur à corde remotum, ſanguinique imbibitum, in aluo natanti, vnà cum ſanguine per inferiora deducitur, hominemque ita relinquit incolumen.

*Corallinam, ad puerorum vermes necandos maximè laudari.*

COrallinæ, quam plerique muſcum marinum appellant, in puerorum vermibus necandis, mira eſt virtus, & efficacia. Hanc circulatores in plateis vendere ſolent, taleque remedium ad lumbricorum internecionem, ſummis laudibus extollunt. Profectò à veritate in

hoc

oculis, vel geminam habere pupillam, ( vt Hieronymus Mengus de Arte Exorciſt. adnotauit ) vel equi effigiem, quemadmodùm nonnullas Pontum incolentes habuiſſe legitur. Referunt ex iſtarum oculis quoſdam emitti radios, qui non ſecus iacula & ſagittę pro hominum cordibus faſcinandis exiſtunt, ità profectò totũ pernicioſa quadam qualitate corpus inficiũt, breuique vel nullo temporis conſumpto interuallo, homines, bruta, ſegetes, arbores polluunt, & ad interitum ſæpè deducunt.

*Sanguinem caninum, Hydrophobos curare epotum autumant.*

NOn modò Galenus, verùm atque Serapio, & plēriq; ſapiētes, ſanguinis canini potu, canis rabidi morſum curari teſtantur: quæ autem ſit ratio, apud hos non legitur. Referam tamen, quæ à Marſilio Ficino *in lib. 2. de Vit. produc.* adducitur. Ego opinor ( inquit ) ſaliuam canis rabidi venenoſam, impreſſam hominis pedi læſo, per venas paulatim ad cor aſcendere more veneni, niſi

quid

quid intereadiſtrahat. Si igitur interim canis alterius ſanguinem ille biberit, ſanguis ille crudus ad multas horas natat in ſtomacho, cum denique velut peregrinum deiecturo per alium. Interea caninus ſanguis iſte, ſaliuam caninã ſuperiora membra prenſantem, priuſquam ad præcordia veniat, deriuat ad ſtomachũ: nã & in canino ſanguine virtus eſt ad ſaliuam canis attrahendam, & in ſaliua viciſsim virtus ad ſimilem ſanguinem proſequendum. Venenum igitur à corde ſemotum, ſanguinique imbibitum, in aluo natanti, vnà cum ſanguine per inferiora deducitur, hominemque ita relinquit incolumen.

*Corallinam, ad puerorum vermes necandos maximè laudari.*

Corallinæ, quam plerique muſcum marinum appellant, in puerorum vermibus necandis, mira eſt virtus, & efficacia. Hanc circulatores in plateis vendere ſolent, taleque remedium ad lumbricorum internecionem, ſummis laudibus extollunt. Profectò à veritate in hoc

oculis, vel geminam habere pupillam, (vt Hieronymus Mengus de Arte Exorciſt. adnotauit) vel equi effigiem, quemadmodùm nonnullas Pontum incolentes habuiſſe legitur. Referunt ex iſtarum oculis quoſdam emitti radios, qui non ſecus iacula & ſagittę pro hominum cordibus faſcinandis exiſtunt, ità profectò totū perniciosá quadam qualitate corpus inficiūt, breuique vel nullo temporis conſumpto interuallo, homines, bruta, ſegetes, arbores polluunt, & ad interitum ſæpè deducunt.

*Sanguinem caninum, Hydrophobos curare epotum autumant.*

NOn modò Galenus, verùm atque Serapio, & plêriq; ſapiētes, ſanguinis canini potu, canis rabidi morſum curari teſtantur: quæ autem ſit ratio, apud hos non legitur. Referam tamen, quæ à Marſilio Ficino *in lib. 2. de Vit. produc.* adducitur. Ego opinor (inquit) ſaliuam canis rabidi venenoſam, impreſſam hominis pedi læſo, per venas paulatim ad cor aſcendere more veneni, niſi

quid

quid intereadiſtrahat. Si igitur interim canis alterius ſanguinem ille biberit, ſanguis ille crudus ad multas horas natat in ſtomacho, cum denique velut peregrinum deiecturo per alium. Interea caninus ſanguis iſte, ſaliuam caninã ſuperiora membra prenſantem, priuſquam ad præcordia veniat, deriuat ad ſtomachũ: nã & in canino ſanguine virtus eſt ad ſaliuam canis attrahendam, & in ſaliua viciſsim virtus ad ſimilem ſanguinem proſequendum. Venenum igitur à corde ſemotum, ſanguinique imbibitum, in aluo natanti, vnà cum ſanguine per inferiora deducitur, hominemque ita relinquit incolumen.

*Corallinam, ad puerorum vermes necandos maximè laudari.*

Corallinæ, quam plerique muſcum marinum appellant, in puerorum vermibus necandis, mira eſt virtus, & efficacia. Hanc circulatores in plateis vendere ſolent, taleque remedium ad lumbricorum internecionem, ſummis laudibus extollunt. Profectò à veritate in hoc

oculis, vel geminam habere pupillam, ( vt Hieronymus Mengus de Arte Exorciſt. adnotauit ) vel equi effigiem, quemadmodùm nonnullas Pontum incolentes habuiſſe legitur. Referunt ex iſtarum oculis quoſdam emitti radios, qui non ſecus iacula & ſagittę pro hominum cordibus faſcinandis exiſtunt, ità profectò totũ pernicioſa quadam qualitate corpus inficiũt, breuique vel nullo temporis conſumpto interuallo, homines, bruta, ſegetes, arbores polluunt, & ad interitum ſæpè deducunt.

*Sanguinem caninum, Hydrophobos curare epotum autumant.*

NOn modò Galenus, verùm atque Serapio, & plēriq; ſapiētes, ſanguinis canini potu, canis rabidi morſum curari teſtantur: quæ autem ſit ratio, apud hos non legitur. Referam tamen, quæ à Marſilio Ficino *in lib. 2. de Vit. produc.* adducitur. Ego opinor ( inquit ) ſaliuam canis rabidi venenoſam, impreſſam hominis pedi læſo, per venas paulatim ad cor aſcendere more veneni, niſi

quid

quid intereadiſtrahat. Si igitur interim canis alterius ſanguinem ille biberit, ſanguis ille crudus ad multas horas natat in ſtomacho, eum denique velut peregrinum deiecturo per alium. Interea caninus ſanguis iſte, ſaliuam caninā ſuperiora membra prenſantem, priuſquam ad præcordia veniat, deriuat ad ſtomachū: nā & in canino ſanguine virtus eſt ad ſaliuam canis attrahendam, & in ſaliua viciſſim virtus ad ſimilem ſanguinem proſequendum. Venenum igitur à corde ſemotum, ſanguiniq́ue imbibitum, in aluo natanti, vnà cum ſanguine per inferiora deducitur, hominemq́ue ita relinquit incolumen.

*Corallinam, ad puerorum vermes necandos maximè laudari.*

Corallinæ, quam plerique muſcum marinum appellant, in puerorum vermibus necandis, mira eſt virtus, & efficacia. Hanc circulatores in plateis vendere ſolent, taleq́ue remedium ad lumbricorum internecionem, ſummis laudibus extollunt. Profectò à veritate in

hoc

lores ad inſtar parturientis circa pectinē tale præſidium commouere audiui. Alijs etiam modis, & auxilijs ſtrumę curātur, quippe ſi oleo, in quo rana terreſtris, talpa vel lacerto, (vulgò dicitur racano) ſiue lacerta magna vocata ebullierit, diu ſtrumæ, purgato corpore, liniantur, abſque dubio exiccātur, & euaneſcunt. Hęc animalia viua prius in oleo ſuffocantur, tùm ad carnium ab oſsibus ſeparationē ebulliunt, & oleum mirabile ad ſtrumas componitur. Nonnulli ad earum extirpationem cauſticis vtuntur medicamentis, quorū potentia caro aperitur, & ſtrumæ euacuantur. Componuntur hęc talia ex arſenici ſublimati drach. j. lithargyrij aur. & aluminis roccę an. drach. ij. fabarū vſtulatur: numero quinq; hæc in puluerem redacta cum frumenti farina, acetoque acerrimo miſcentur, & fit maſſa, è qua orbiculi, vel plancentulæ formantur & exiccantur in Sole, vel furno, admouētur ſuper ſtrumas, & ſpatio horarum 24. opus perficiunt.

Alex-

### *Alexandri Magni magnanimitas in poſteros ſtudioſos.*

MVlta ratione Alexander Macedo Magnus dictus eſt, cùm eius excellentia non modò in litteris apparuerit. Ille quidem, vt Ariſtoteles de animalibus hiſtorias ſcriberet, multa liberalitate in poſterum vtilitatem, octingenti auri talenta, cum tribus hominum millibus dedit, vt ſyluas, aularia, & viuaria, omnis generis diſquirerẽt, & opus ab ipſo perficeretur. Illi autem per Europam, Africam, & Aſiam peragrantes, multa animãtium genera ad Ariſtotelem attulerunt, quarum diſſectionibus, de vniuerſa ferè horum natura accuratiſsimè Philoſophus ſcribere potuit. *Ex Ioanne Bodino.*

### *Mulieres quaſdam in oculis, equi effigiem, vel geminas pupillas habere compertum eſt.*

NOn rarò quædam mulieres magæ reperiuntur, quæ vt plurimum aniculæ ſunt, hominibus, animalibusq; viſu nocentes. Solent hæ in ſingulis ocu-

quid intereadiſtrahat. Si igitur interim canis alterius ſanguinem ille biberit, ſanguis ille crudus ad multas horas natat in ſtomacho, eum denique velut peregrinum deiecturo per alium. Interea caninus ſanguis iſte, ſaliuam caninã ſuperiora membra prenſantem, priuſquam ad præcordia veniat, deriuat ad ſtomachũ: nã & in canino ſanguine virtus eſt ad ſaliuam canis attrahendam, & in ſaliua viciſsim virtus ad ſimilem ſanguinem proſequendum. Venenum igitur à corde ſemotum, ſanguinique imbibitum, in aluo natanti, vnà cum ſanguine per inferiora deducitur, hominemque ita relinquit incolumen.

*Corallinam, ad puerorum vermes necandos maximè laudari.*

Corallinæ, quam plerique muſcum marinum appellant, in puerorum vermibus necandis, mira eſt virtus, & efficacia. Hanc circulatores in plateis vendere ſolent, taleque remedium ad lumbricorum internecionem, ſummis laudibus extollunt. Profectò à veritate in

hoc

hoc negotio haud abſunt: hoc enim cæteris medicamentis, in re hac accommodatis, excellẽtius eſt: ex perimento ſiquidem comprobatum eſt, non modò lumbricos interficere tale præſidium; verùm atque eadem die, cùm aſtantium admiratione, expellere, vt iure dixit Matthiolus, quòd quandoque viſus ſit puer, qui ex aſſumpta huius pulueris drachma, centum vermes excreuerit.

*Qua induſtria, labiorum, manuum, capitumq́; mamillarum citiſsimè fiſſuras ſanare valeamus.*

APeriam electiſsimum præſidium, quo in labiorum, manuum, capitumq́ue mamillarum fiſſuris feliciſsimo ſucceſſu ferè millies vſus ſum. Sumito lithargyrii argent. myrrhæ, zinziberis an. vnc. j. redigantur omnia in puluerem ſubtiliſſ. & ex cera recenti, melle, & oleo oliuarum ad ſuffic. fiat vnguentũ. Vſus talis eſt; primò liniantur fiſſuræ ex humana ſaliua, mox deſuper in tela extenſum applicetur vnguentum, ita equidem paucis diebus ſanantur,

Rha-

*Rhabarbarum cidoniatum, vtero gerens abſque periculo aluo exonerare.*

IN grauidis mulieribus, cùm grandi morbo affliguntur, magna cautela ſolent medici medicamenta euacuantia eligere: vel enim haud porrigunt, ne conceptum diſperdant, & matrem occidant; vel mitiſsima, & benigniſsima excogitant, & propinant. Multi Rhabarbarum ob eius caliditatem, & amarulentiā recuſāt: ſed perperā quidē, quādo illud cidonio correptū, inter electiſsima & benigniſsima connumerari debeat. Referam qua induſtria à Ludouico Mercato, viro celeberrimo, pręparetur. Sumantur cotonea, ab interraneis repurgata, & in partes diuiſa, (ſed ſuperſtite pellicula, quæ valde eſt odorata) in aqua donec tabuerint ebulliant: mox per linteum colata, & expreſſa, optimo ſaccaro coquantur, & dum id fit, adiicies ad lib. j. huius conditura, vnc. j. Rhabarbari. Doſis cuius ſit vnc. j. vel — Aliud cidoniatum componitur, quod eſt gratius, & abſq; moleſtia efficacius euacuat. Diuidatur cidonium

& ſub

& ſublatis ſeminibus cũ folliculis, partium ciuitates puluere optimi Rhabar. negligenter triti, ac Drach. j. vel j. ÷ aut ij. impleãtur, vel, ſi affectus poſtulaueri agarici tantundem, vel foliorum ſenæ; mox vniantur cidonij partes, papyroque inuoluantur, & ligata in clibano, vel furnello coquantur ad perfectam coctionem; poſtremò abiectis medicamentis internis, pulpa manducetur. Hoc profectò medicinæ genus ſecurè euacuat, & viſcera omnia corroborat.

*Animantium robur animi, à ſemine ingenerari.*

QVanta ſit ſeminis efficacia, in audacia hominibus comparanda, nullo alio medio ſecuriùs cognoſcitur, quàm caſtratorum natura compẽſare. Hi profectò ſtatim atque teſtibus priuantur, animi robur amittunt, atque mãſueſcũt: ſiquidem & à ſpirituum copia, & calore potiſsimùm naſcitur audacia, quæ in teſtium natura valde ſpongioſa generantur, & ab ijs in corpus deferun tur

tur. Ob id Galenus, *in lib. 1. de ſemine*, ſemẽ Soli cõparauit, quod ſuo fulgore orbẽ illuſtrat; iuxta cuius fulgores ſemẽ, & ſpirituũ, & caloris potentia, ferè corpus illuſtrare admonemur. Hinc Aegyptij ſapientiſsimi, cum Regem fractum, hebetemq; repræſentare volebant, meritò Tiphonem caſtratum pictabant benè animaduertentes, nil poſſe veriu. hominem infirmum oſtendere, quàm hominem ſine ſemine.

*Aegyptiorum aliquot ad Quartanam febrem ſecreta experimenta.*

EX ſecretis experimentis, quæ ad febris quartanas Aegyptis familiaria ſunt, hoc pro ſelectiſsimo remedio habent, ægrotis decoctum ex menta paratum ad ſemilibram, calidum cum ſpolio ſerpentis pulverizati binis drachmis ante acceſsionem per horam propinare. Alij cum decocto aſſati tempore acceſsionis vomitum procurant cum felici ſucceſſu. Sunt & nonnulli, qui ante acceſsionem pilularum drachmam exhibent.

Hę ex agarici,gentianę,caſtorei,myrrhę, rutæ an. drach. ij. piperis longi,calami aromatici,croci an. ſcrup. iv theriacæ antiquæ drach. iij. conſtant, & cum ſyrupo de granat. dulcib. conficiuntur. Aliis vſitatius eſt,exhibere drach. agarici,cum myrrhæ ſcrupulo, diſſolutam in pulegii decocto. *Ex Alpino de Medic. Aegyp.*

*Aues bacciarum taxi eſu nigro colore fieri.*

TAxus inter plontas virulentiam habere maximam videtur: qui enim ſub iſtius vmbra dormire audebit, in grauem affectionem incidet. In baccis autem venenum potiſsimum viget. nam à viris comeſtæ, ventris profluuia, atque funeſta pericula mouent: boues illarum vſu moriũtur, quemadmodum & pecora, ſi fortè has comederint. Aues verò iſtarum eſu minimè moriuntur, pennarum autem color in nigrediné mutatur.

*Chelidonium lapidem, miram in epilepſiam habere virtutem.*

VIrtus Chelidonii lapidis à pleriſque maximè extollitur: præſentaneum

enim

enim Epilepticis reputatur remedium, adeò quòd non pauci iſtius vſu à tanta morbi ferociate liberati ſunt. Ferunt in Autumni principio, Luna creſcente, hũc lapidem à ventre hirundinis extrahi, & contritum aliquo liquore epilepticis in potum propinari: quippe facultatem retinere dicitur, tenacem, & viſcidum humorem, qui cauſa caduci morbi eſt exiccandi. Multi, chelidonium non ſolùm eſu, ſed etiam ſola ſuſpenſione, Epilepticos à proprietate ſanare contendunt. *Ex Lemnio.*

*Miram inter aſpides, & halicacabum ineſſe antipathiam.*

MIrabilem natura inter aſpides, & halicacabum, ſiue maiorem veſicariam inuenit diſſenſum, & antipathiam: ij enim, ſi iuxtà huiuſmodi plantæ radices quoquo pacto corpora admouerint, tanta ſtupiditate, & ſomnolẽtia corripiuntur, vt amplius nequeant excitari.

*Ariſtotelem rerum cauſis maximum noſcendis adhibuiſſe ſtudium.*

ERat Ariſtoteles adeò cauſarum rerum cognitionis ſtudioſus, vt difficilè quieſceret, niſi ad quæſitum exactum ſcrutinium deueniret: ob id cùm à graui valetudine opprimeretur, atq; medicus citra morbi causã, pleraq; vetaret, fertur (teſtimonio Polybij) ſic medico dixiſſe: Ne me cures, vt bubulcũ, & foſſorem; ſed prius cauſas ediſſere, & ita pręceptis tuis facilè me morigeratum habebis. Cùm autem in Chalcide exularet, atque Euripi, qui inter Aulidem Bœotiæ portum, & Eubeam inſulam ſunt anguſti freti, ſepties interdiu, noctuq; alternis fluctibus ſtato tempore refluerent, ille maris recurſus excogitans, atque cauſam reddere non valens, tanto mœrore affectus eſt, vt morti occumberet. *Ex Iuſtino Martyr.*

*Infãtes à nutricib⁹ mores, & tẽperiẽ recipere.*

INfantes profectò à nutricibus non ſolùm circa temperiem, ſed etiam mores multum recipere videntur. Ob id ſapienter à veteribus, Romulum à lupa fuiſſe lactatum, proditum eſt, vel hoc finxerint,

erint, vel vera narrauerint; fuit enim Romulus ferinis moribus, callidus, fortiſſimus, & incommodi patientiſsimus. At præter hunc, multos à feris enutritos, & educatos legimus; num autem hoc ijs, ex animi feritate fuerit tributum neſcio. Scribitur Cyrum à cane fuiſſe nutritum, Telephum Herculis, filium à cerua, Peliã Neptuni filium ab equa, Alexandrum Priami à vulpe, Aegiſthum à capra, quorum mores, apud Scriptores noti ſunt, vt apertè noſcamus, quid nutrices infantibus afferant. Equidem qui à capra lactãtur, ſtulti fiunt, & ſalaces, & ita hircus eſt; quare ex hac coniectura tales euadere infantes, quales fuerint & nutrices comperimus; ſed mores virtute animi moderari poſſunt.

### *Quo artificio vitrum diuidere valeamus.*

LIcet vitrũ ſolum ab adamante, cùm plicabile haud ſit, diuidi inueniatur, tamen alia induſtria etiam compertũ eſt illud poſſe diuidi, vt Cardanus recenſuit Hic eſt modus: Filum ſulphure, & oleo

 imbue,

imbue,locum circunda,accende, repete, donec locus optimè caleſcat;mox confeſtim alio filo, aqua frigida madefacto circundato,& vitro in eo loco fractum, & diuiſum habebis.Ego quidẽ alio artificio,& ſecuriori vitrum,diuido, caſuq; hoc mihi notuit. Habebat quadam die cyathum vitri vino ſublimato,ſiue aqua vitæ ſemiplenum, ad curioſitatem nonnullorum amicorum,aquam in flammã, accenſa candela,reddidi,vt vinum ſublimatum accendi ſolet, conſumpta autem flamma, cyathus in medio diuiſus eſt,atque eo potiſsimùm loco, quem aqua ſupernatans attingebat.Ita ex curioſo experimento, vitrum diuidere apud alios amicos non ſemel valui.

*Gallinaceum ſtercus à fungorum virulentia homines tueri.*

FVngorum malitia,ex multorum experimento, pleroſque vita priuauit quia autem homines ab illorum eſu ob luxus abſtinere nequeunt,referam quid à Galeno,tanquam arcanum,pro iſtorũ viru-

virulentia extirpanda, ſeu ſuperanda adnotetur. Erat in Myſia medicus, qui homines penè ſuffocatos ab eſu fungorum ad vitam ducebat, remedioq; tanquam arcano quodam vtebatur: hunc precibus exorauit, vt tantum auxilium aperiret. Stercus gallinaceum ille adduxit, quo contrito ad læuorem vtebatur, & cum oxycrato, aut oxymelite propinabat infirmis, qui celeriter omnes adiuti ſunt. Hoc vſus fuit mox in quibuſdam Vrbanis Galenus, & verum inuenit: nam qui præfocabantur, paulò poſt vomebant pituitoſum humoré omninò craſſiſsimum, & exinde planè liberati ſunt. Inſuper Myſius ille vtebatur huiuſmodi præſidio in diutino Coli dolore cũ oxymelite, propinato vino, vel aqua, cum feliciſsimo ſucceſſu: ob id Galenus ex Boli longo dolore ſpaſmo correptos, tali remedio quoſdam perſanauit: nam & hoc colicum dolorem aufert, qui cauſa ſpaſmi eſt. *Ex Gal.* 16. *Simplic. cap.* 10.

*Varia deliramenta à vini potentiſſimi potu exoriri.*

MVlta equidem deliria in ijs, qui à vino potentiſsimo inebriantur, ſecundùm humorum in corpore prædominium ſuſcitari ſolent: quippe illorum nonnulli in riſum maximum mouentur, aliqui plorant, plerîq; vociferantur, alij profundiſsimo ſomno quieſcunt. Refert Alphinus *in lib. de medic. Aegypt.* mulierẽ quandam à vini potu largiori ebriam, primò nimis euaſiſſe hilarem, atq; in homines laſciuiſſe, quos complectebatur, & oſculis tenebat; mox è riſu, & cantu, ad iram, & furias deueniſſe ex quibus familiares eam pertimentes, præcauebant; demum in mæſtitiam, vt defunctos lamẽtabili voce deploraret; poſtremò à ſomno oppreſſam, omnem ebrietatem digeſſiſſe. Cauſa omnium eſt, quia vinum primò calefacit, ſecundò adurit, tertiò refrigerat, ſi potẽs fuerit, & immodeſte potũ. Ego profectò quendam cognoui, qui apud Marchionem primum Sancti Marci dominum meum erat in culina, vt lances vaſaque culinaria in dies collueret; vocabant Iulium Colauentre. Hic epoto

vino

vino grandi, quodBeneuento pro domini menſa ferebatur, in tam immanem deuenit ebrietatē, vt Dæmoniacus appareret, os, manuſq; extorquebat, in ſe ipſum ſæuiebat, iactabatq; membra, & infinita agebat deliramenta. Aulæ Sacerdos ſacris libris accingebatur ad exorcizandū hominem: quando vocatus, ebrium illi eſſe faſſus ſum, meoque iuſſu ferula, more puerorum, circa nates, flagelliſq; contactus, breui ebrietatem dereliquit.

*Syrium inter ſydera, calidiſſima exiſtere natura.*

ORiente Syrio tantum aëris concipitur incendium, vt humana corpora præ ardore langueſcant; canes in rabiem trahuntur; furiunt viperæ, & ſerpētes; æſtuant maria; aër occultam nocendi qualitatem recipit; ſemina, iacta ſub tali ſydere, minimè naſcuntur: talis profectò eſt Syrij natura. *Ex lib. 2. de Hydr. natur.*

*Veterum in nuptiis mulieribus varios fuiſſe mores, & conſuetudines.*

NOn vna equidem apud Veteres in nuptis fæminis erat conſuetudo: quippe conſueuerãt homines in ſinu Perſico, littoreq; Orientali, Virgines nobiles nubiles haud deflorare, niſi brachijs margaritarum lineis ornatæ incederent: ob id illæ in magno erant pretio. Deſijt nunc mos ille, & margaritæ vilius illic emuntur. *Ex Garzia ab Horto.* Catullus, *in nuptijs Pelei, & Tethidis*, aliam notat conſuetudinem. Virgo nupta, dum prima nocte cum marito erat concubitura, ita tractabatur; ante coitum eius colli menſura filo circumdato menſurabatur, manè hoc repetebant, quòd ſi latius, quam vt filo comprehenderent, collum inueniebant, defloratam ea nocte cenſebant: ſin verò nihilo maius, integram, aut antea fuiſſe deuirginatam habebant. Alij alias habuere conſuetudines.

*Papauer agreſte mirabiliter Pleuriticum morbum ſanare.*

LIcet Galenus papauera dolores mitigare, atq; inter anodyna reponi in multis locis referat; tamen agreſte, pleuritidem

ritidem, *in lib. de remed. parat. facil.* confeſſus eſt perſanare. Aperiam quod à monacho empirico mirabili ſucceſſu in hoc morbo factum vidi. Hic folia & ſemina agreſtis papaueris, in vmbra exiccata, ſecum continuò deferebat: cum autē quis laterali morbo infeſtabatur, eius conſilio ſanguinem à brachio ſecundum canones extrahi curabat, mox decoctū foliorum in brodio pulli collatum, cum drach. j. vel j —. ipſius papaueris ſeminis capillamentorum, quæ poſt colaturam addebātur, capiebat tepidè, & ieiunio ſtomacho. In loco doloris hæc Epithemata adhibebantur. Parabantur ex puluere roris marini, & ſalis, farina, & aqua tres placentulæ, quæ ſuper calido latere in firmam ſubſtantiam ducebantur: his locus, epithematis inſtar, fouebatur, & breui tum dolor euaneſcebat, tum etiā apoſtema rūpebatur, & infirmus ad ſalutem magna admiratione priſtinam redibat.

*Corni plantam, Sanguinaria, vel Sorbi Hydrophobiam curat am ſuſcitare.*

INter rerum admiranda, connumeratur aliquot plantarum energia, quæ ſopitam, atque curatam in hominibus Hydrophobiam ſuſcitare, & renouare conſueuêre. Pluries etenim obſeruatum reperio à cane rabido commorſos, ſi plãtam corni, vel ſanguinariæ tetigerint ante annum exactum, vel ſub ſorbo dormierint, ineuitabiliter in rabiem incidere. Salius *in lib. de affect. part.* virus hoc potius à toto ſubſtantia, quàm à temperamenti ratione ſuſcitari prodidit; nec enim à tactu, nec ab vmbrâ intemperies introduci poteſt. Itaque mirabile eſt, ab iis ſopitam rabiem renouari, quod fieri non poſſet, niſi cum rabida lue, hæ plantæ aliquam haberent antipathiam, cuius alia potior haud adduci poterit ratio, quam tetigimus, quod huiuſmodi à proprietate hoc perficiant.

*Qua induſtria venenum aſſumptum deſcendiſſe ad gibbum Hepatis vel inteſtina cognoſcere valeamus.*

ASſumpto veneno, ſiue clam ab aliquo propinato, nulla maior medicis

dicis difficultas exoritur, quam veneni reſidentiam reperire, vt ritè ea adhibeantur pręſidia, quæ talia oppugnare reperta ſunt. Si enim venenum fuerit in ſtomacho, vomitum proderit excitare; ſecus autem, ſi tranſiuerit hepatis regiones. Hic eſt modus. Ponatur oui vitellus cum albugine, cum infirmi lotio in matula; ſi infra paucas horas nigreſcit, & fœtet, venenum ad iecoris gibbũ peruenit; ſin verò rugetur, citrineſcat, & non fæteat, inteſtina haud tranſiuit. Hinc indicationem corradimus, veneno ad inteſtina traiecto, non conferre vomitum prouocare. *Ex Bayro.*

*Plantas aſpectu conſimiles, congeneres retinere virtutes.*

MVltis experimentis comprobatum reperiō, plãtas, fruticeſq; ligna, quę quadã aſpectus ſimilitudine cõueniunt, congeneres retinere vires. Sic multi medicorum peritiſsimi loco lingni Guaiaci, Buxo vtuntur; loco ſalſę parillæ, ſmilace aſpera; loco ſaſſafras, ſylueſtri fœniculo; pro polypodio, filicē eligunt; pro tipſa-

na, hordeum pro myrto, liguſtrũ; pro ebulo, ſambucum; pro china, radicem noſtræ arundinis; pro Rhabarbaro, hippolapathũ. Hęc n. facie corporeq; aſsimilãtur, proinde cõſimiles vires habere exiſtimantur. *Ex lib. noſtro de Hydron. Natur.*

*Inter Arundinem, & Filicem, magnam ineſſe antipathiam.*

NAturali quodam odio inter ſe Filix, & Arundo diſsidere videntur moritur enim filix, quæ ab arundinem plantis circundatur; & arundo quæ à filicum virgultis: quo ducti experimento agricolæ, arundinis folia in colendis agris, vomeribus alligant, perſuaſi ab iſtorũ diſſenſu, ſilices ab agris extrudere, &, vt audio votum in dies conſequũtur.

*Apri dentem ad Cynanchen, & Pleuritidem mirabiliter valere.*

MAgna eſt efficacia dentis Apri in curanda Cynanche: ſi enim pulvis eiũs oleo linino excipitur, ac locus affectus tangatur cum pennę extremitate, ex Arnaldo, & Auicenna habetur, hũc morbum præſentiſsimè curari. In curanda

da pleuritide non minor eſt virtus eius: propterea ſolent practicantes admiſcere tum ſyrupis, tum electuarijs huiuſmodi dentis puluerem, benè noſcentes ab occulta, & aperta proprietate talem puluerem prodeſſe: quippè extenuãdi, & exiccandi vim habet. De hoc dente mirum ſcribitur: occiſo enim Apro recenter, ipſius dẽtes adeo feruere referũt, vt capillos admotos nonnunquam comburant. Id accidit, quia Apri calor magnus eſt; dumq; occiditur, ira & exercitatione ferueſcit; proinde dentes propter denſam ſubſtantiam, magnam recipiunt caliditatem, cuius indicium ſpuma eſt.

*Aſparagos in arundinetis ſatos mirabiliter excreſcere.*

MAximus eſt inter arundines, & aſparagos naturalis cõſenſus; idcirco qui aſparagos, & pulchriores, & corpore maiores atq; ſapidiores habere optabit, hos in arundinetis ſeminare procurabit quippe ex naturali ſympathia mirum in modum excreſcere, & germinare animaduertet.

*Vit-*

*Vtero gerentes eſu cotoneorum induſtrios, & acuti ingenij parere filios.*

MIrabile eſt illud, quod à multis de cotoneorum proprietate affirmari audio: ſi enim grauidæ mulieres, quàm ſæpius cotonea comedere ſolitæ fuerint, filios & induſtrios, & maxima ingenij parere dicuntur: ſiquidem cotoneis miram hanc facultatem ineſſe credunt. Aliud autem mirum in ijs reperiri apud Mizaldum legi, grauidas mulieres haud parere, vel ſaltē difficulter fœtum edere, ſi in cubiculo, quo tempore partus fuerint, cotonea ſeruauerint: credo ex eorum conſtringenti odore, vel occulta ratione id euenire.

*Hederam cum vino, miram habere diſcordiam.*

MVltis profectò notiſsima eſt, antipathia, quæ inter hederam, & vinum à natura inſita eſt: ſi enim ex hederæ trunco cratera componitur, in qua vinum dilutum fuerit impoſitum, procul dubio vinum confeſtim effluēs fundetur, aqua verò intus retinebitur, adeò vini

vini impatiens hedera exiſtimatur. Hoc ducti experimento nonnulli in vinis emendis hederæ poculis vtuntur: ita equidem num purum, vel dilutum vinum exiſtat, examinant, & cognoſcunt.

*Volatilium piſciumq́; fæcunditatis, & interitus præſagia.*

SOlet in quibuſdam annis animantibus quædam peculiaris peſtis graſſari; hinc fit, vt (ſi annus valde pluuioſus extiterit) auium, volatilium, bombycũ ſericeorum, araneorum, erucarum, interitum videamus; piſcium verò ſtirpiũq; fertilitatem, & valetudinem. Annus autem ſiccus volatilibus (apibus exceptis) ſalutaris iudicatur; piſcibus verò pernicioſius: ſicut enim in anguſto aere, ob impeditam reſpirationem, ſuffocamur, viuereque nequimus; ita piſces in anguſtis aquis concluſi diu vitam agere minimè poſſunt.

*Gallinarum adipem ſaccharo obuolutam, non modò à corruptelá præſeruari; verùm atque oleum reddere pretioſiſſimum.*

Mira-

Mira equidem eſt ſacchari virtus, in conſeruandis à corruptela adipibus. Cùm quadam hyeme Prudentia filia mea gallinarum adipes collegiſſet, ac ſaccharo albo benè conuolutas in vaſculo repoſuiſſet, æſtate ſubſequenti, illud oleo ſemiplenum reperit, adeò pellucido, vt cum ad me deferret excellentius haud inueniri poſſe iudicaui. Hoc licet illa pro exornandis capillis vteretur, tamen pro mitigandis corporis doloribus, pro carnis ſcabritie tollenda, aliiſque infirmitatibus vtiliſsimum eſſe cenſeo: Quod autem mirabilius iudicaui adipes illas: poſt multos annos conſeruatas, eodem colore, atque odore, quo recentes in vaſculo fuerunt clauſæ animaduerti. A quodam Chirurgo amico etiam intellexi, humanam adipem ſaccharo conuolutam; per longiſsima tempora à carie, & rancido præſeruari: quod ſi ita eſt, credo in omnibus animantium adipibus id euenire. Quare Magnatũ corpora condienda melius ſaccharo impleta, quàm aromatibus poſſe conſeruari

cre-

crederem; eò magis, quia hoc præſidio, corpora in proprio colore, vt de adipe dixi perſiſterent.

*Cucumeres naturali odio oleum abhorrere; aquam verò appetere.*

INteſtina iudicatur diſcordia, quæ inter cucumeres, & oleum ineſt: nam, & ij aquam, appetere à lege naturæ videntur. Proinde virentes, atque è propriis plantis pendentes, vaſcula ſi aqua plena ſubterhabuerint, adeò longius extrahũtur, vt aquam inſequi ex certitudine exiſtimentur; ſin autem oleum ſub his fuerit eiectum procul dubio in ſeipſos, veluti vncus, retrahuntur; ſiquidem ij olei impatientes ex naturali antipathia cognoſcuntur. *Ex Matthiolo,*

*Mandragoram vitibus applantatam, vim illis infundere ſoporiferam.*

TAntam habet Mandragora inducendi ſoporem efficaciam, vt eius poma vel comeſta, vel odorata, quandoque cataphoram exuſcitent. Illud autem mirabile eſt, vitibus Mandragoram complantatam, propriam iis naturam infundere, adeò quòd vinum ex huiuſmodi

confectum ſoporem bibentibus inducere conſueuerit, vt Rhodiginus adnotauit. De Mandragora Iulius Frontinus hiſtoriam ſcripſit, *Strathagemat. l. 2.* Annibal à Carthaginenſibus cõtra Afros miſſus fuerat, qui cùm ſciret gentem illam vini auidam eſſe, in quibuſdam vini doliis, quæ in caſtris habebat, Mandragorę copiam coniecit, inde leui cõmiſſo bello, ex induſtria ceſsit, fugamque ſimulauit. Barbari, occupatis caſtris, auidè medicatum merũ cùm hauſiſſent, in captaphoram lapſi ſunt, & ab Annibale trucidati.

*Quomodo Aegyptij mortuorum corpora condire ſoleant.*

DE condiendis mortuorum corporibus, Aegyptiorum ex monumentis multa, tùm ab Herodoto, tum à Cælio Rhodigino exempla afferuntur. Aegyptii enim mortuos condiunt, atq; domi ſeruant: Ageſilai cadauer cera conditum fuit, vt & Perſæ facere ſolent; Alexandri corpus melle colitum eſt. Apud Indæos ex myrrha, & aloe cadauera condiebantur, vt apud Ioannẽ Euangeliſtam

cap.

c. 19. legimus: quippe Nicodemus myrrhæ, & aloes ad libras fermè centum mixturam fecit pro corpore Ieſu Saluatoris noſtri condiendo. Magorum erat mos, non humare ſuorum corpora, niſi à feris ante laniata forent: Aſſyriorum Regum ſepulchra in paludibus condita fuiſſe tradunt.

*Mellis vſum, vita hominibus inducere diuturnitatem.*

INenarrabili equidem potentia mel, corpora vt à corruptione cuſtodire valeret, à natura productũ eſt: propterea Plinius l. 20. maximè huius virtutem admiratur, Claudioque Cæſari Hippocentaurum, ex Aegypto in melle allatum, vt citra cariem eſſet, commendauit: nam & hoc corpora computraſcere non ſinit; ſiquidem multi ſenium longum mulſi-tantum intinctu tolerauêre. Celebre eſt mellis exemplum in Pollione, qui centeſimum annũ exceſsit: hic enim ab Auguſto interrogatus, qua ratione, & animi, & corporis vigorem, maximè cuſtodiſſet, hoc reſpõdiſſe fertur; Melle intus,

foris

foris oleo. Proditur etiam Corſicæ inſulæ populos, ex aſsiduo mellis vſu, vitæ acquirere diuturnitatem, cuius rei licet Diodorus non comprobet exemplũ eò quòd mel Corſicũ peſsimum cenſeat, tamen non per hoc vſum mellis ad vitæ productionem improbauit.

### *Gallinas oua parere quolibet anni tempore ſi ſemina vrtica, vel canabis in cibis habuerint.*

SCripſit Ariſtoteles 6. *de Hiſtor. animal. cap.* 1. Gallinas toto anno oua parere, exceptis duobus menſibus brumalibus. Hoc tamen tempore, quo à fætura deſiſtunt, ſeminis vrticæ, & canabis auxilio faciliter gallinæ fæcundantur: ſi enim in cibis iſtorum ſemina ſicca comederit, procul dubio tota hyemis tempeſtate, non modò calidis temporibus oua parient. Hæc profectò earum corpora calefaciunt, & ad fæcunditatem diſponunt.

### *Caryophyllatam infantium maculas è corpore extricare.*

SOlent tenella infantium corpora, dũ in vtero exiſtunt materno, maculis quibus-

quibuſdam, næuis, lituris, verucíſque, quæ à matris imaginatione fiunt, commaculari: hæc porrò quaſi ſigilla imprimuntur, & difficulter poſt ortum elui poſſunt. Pro iis delendis principatum habet Caryophyllata, cuius vis, & potẽtia in huiuſmodi maculis extricandis, mirabilis iudicatur. Sumitur enim planta hæc cum ſuis radicibus in fine menſis Maij, quo tempore virtus vigoroſior eſt atque à terreitate emundata, in alembicco deſtillatur, mox ex aqua ſtillata infantium lituræ, maculæque ſæpius lauantur, abſque dubio euaneſcunt.

*Vrticæ folia in lotio infirmi cuſtodita, vitam, vel interitum præſagire.*

MIra equidem, ex abdito naturæ ſcrutinio, in vita, morteq; infirmi præſagienda, vrticæ virtus, & potentia eſt. Si enim recens planta extirpatur, ac 24. horarum ſpatio in ægri lotio aſſeruatur, vtique ſi viridis colore permanebit ex multorum experimentis, ſalutem, & vitam infirmi ſignificare dicitur: ſin autẽ

haud

haud viridis cuſtoditur, coloremq; muta bit, mortem, vel graue periculum denotare, *Ex Caſtore Durante.*

*Philomelam autem miro conſenſu à vipera depaſci.*

AVis Philomela ex cantu dulciſsimo omnibus cognita eſt; incognitus autem eius conſenſus eſt, quo à Viperà depaſci permittit: dum enim ſub arbore, in qua cantans auis fuerit, viperam viderit paulatim ex illa deſcendit, & ad viperam accedit, vt illi ſit eſca. *Ex Thoma Tomai.*

*Caſtorem ſi à canibus inuaditur, minimè teſticulos ſibi amputare.*

PLinius, Solinus, & grauiſsimorũ Scriptorum multi, caſtorem ſibi teſticulos amputare referunt, quoties venatores ipſum canibus aggrediuntur, quaſi conſcius exiſtat, quod (ijs reciſis) à mortis periculo ſit ereptus; ſi quidem venatores hæc inſequuntur animalia, vt ex his accipiant, quod ad medicinam vſurpatur. Rei autem veritate hi omnes grauiter errant; quippe caſtor, te-

teſticuli iuxta ſpinam incluſi ſunt, vt in multis ex anatomie obſeruatum. eſt Iſtorum error ex veſicis quibuſdam ortus eſt, quæ in vtroque, maſculo & fœminæ, loco teſticulorum pendent, flauo plenæ liquore ad medicinam vſurpatæ. Has vocant caſtoreum aromatarii, teſticuli autem minimè ſunt.

*Quo artificio militiæ Duces, vt hoſtes offendant ignem miſsilem perniciosum componere valeant.*

APeriam potentiſsimi ignis miſsilis, ſiue artificiati compoſitionem, cuius potentia tanta eſt, vt eius minima ſtilla non modò hominem viuum, verùm atque ferrum comburere valeat. Sumuntur ſandaracæ factitiæ lib. 10. ſulphuris viui lib. 4. olei è raſa, ſiue ex adipe alburni ſtillati lib. 2. ſalinitri lib. j. — thuris lib. j. camphoræ vnc. 6. vini ſublimati, ſiue aquæ vitæ optimę vnc. 14. Omnia hęc lento igne bene miſceãtur; deinde ſtupa obuoluta, atque accenſa in ollis, in hoſtes inijciuntur. Ignis hic, infernalis dicitur, tum ex eo, quòd mirabilia agat; tũ

N atque

atque ex Paracelſi impij teſtimonio, qui retulit ſe à quodam Dæmone fuiſſe hunc ignem edoctum.

*Demoſthenem linguæ duritiem, quibuſdam lapillis confregiſſe.*

DEmetrius Phalereus alloquutus cum Demoſthene oratore facundiſsimo, quomodo ſibi curaſſet linguæ impedimenta ſciſcitatus eſt. Habebat enim ille linguam duram, & ſcabram, & proinde ad oratoriam exercitationem impotentiſsimam. Sanatam reſpondit atque laxatam fuiſſe linguam reſpondit ex nonnullis lapillis ore retentis, quibus loqui conabatur. Cuius Demoſthenis præſidium difficilem habentibus loquutionem ſaluberrimum iudico, vt expeditius ſermo citari valeat. *Ex Plutarcho.*

*Vinum quoddam à ſerpentibus venenatum, pleroſque à difficillimis morbis conſanaſſe.*

MIrabilis eſt hiſtoria, quę à Proſpero Alpino, *lib. 4. de Medic. Method.* de vino à ſerpentibus venenato affertur In cella vinaria quidem ciuis Ferrariæ inter

inter alia, vini dolium habebat, quod ſine operculo diù apertum extiterat: & proinde complures ſerpentes, quos vulgus angues, & anzas appellant, ingreſsi in vinum, ſuffocati, & putrefacti fuerãt. Multi ægroti ex febribus chronicis, atq; difficillimis vexati morbis ignari, quòd ſerpẽtes in eo mortui eſſent, vinum à ciue emebant illud, quod guſtui gratum iudicabant, & breui ſanati ſunt. Alij ab huius vini fama ſuaui, cum paucos dies bibiſſent, itidem ſanati ſunt, & poſt hos alij itidem eodem modo fere innumeri. Quare vini dominus tantæ vini facultatis admiratus vinum è dolio totum eduxit, & ſerpẽtes complures ſemi putridos inuenit, qui rẽ manifeſtã planè fecerunt.

*Veteres equorum lacrymas inter auguria recepiſſe.*

MAgnifaciebant veteres equorum lachrymas, atq; ex ijs augurium vaniſsimum recipiebant. Propterea ante Cæſaris mortem ad Rubiconem equi dedicati ab eo flebant, idque magno augurio excerptum eſt. Illorum autem

inanitas, ſiue ruditas vt ita loquar, maniſeſtiſſima nobis eſt: ſiquidẽ tẽpeſtate noſtra ſæpius equos collachrymãtes aſpicimus, nec perinde ex ijs alicui ſiniſtri quid accidere obſeruamus. Vt ipſe non ſemel expertus ſum, æſtate potiſsimum equos lachrymari conſpexi, idcirco vel illorum naturã eſſe, vel morbũ iudicaui.

*Croci metallorum compoſitio.*

AFferam Quercetani, Croci metallorum compoſitionem, qui potens medicamentum tam vomitiuum, quàm purgatiuum ſimul eſt, variiſque affectibus accommodatum. Præparatur cum æquis partibus Magneſiæ Saturninæ, & Nitri inuicem mixtis, & inflammatis in quodã crucibulo vt vtar artis vocabulis, & remanebit quædam materia calcinata in colore Hepatis, quæ puluerizata, rubicundã apparet inſtar croci Martis, quæque dulcoranda eſt: Doſis grana x. vel xij. cum vino, aut alio liquore.

*Hominis compoſitionis mirabilia.*

INter mirabilia, quæ in hominis compoſitione contingunt, illud quidem mirum

mirum eſt, quòd tali corporis ſit collatus proportione, vt partes omnes peræque toti cõpoſito correſpondeãt. Licet autẽ in eius ſtatura nec certa, nec determinata reperiatur mẽſura; ex hominib. enim aliqui breues, aliqui longi ſunt; ſapientes nihilominus perfectiorẽ hominis ſtaturam è ſex pedibus cõſtare iudicauerunt, vel quod ſaltem ſeptem non trãſcẽdat. Inter proportiones voluit Vitruuius cubitum quartam partem totius corporis exiſtere; eandemq; menſuram eſſe à capitis vertice, ad pectoris initiũ. Manus longitudo à cõiunctione ad medij digiti extremũ corporis decima pars eſt. Facies à capillorum radicibus ad extremum barbę, eadẽ eſt menſura. Maior pollicis cõiũctio, oris eſt altitudo. Tota manus totius faciei menſura eſt, Maior indicis coniunctio, frontis eſt altitudo, à cilijs ſcilicet ad capillorum radices; cæteræ autem iſtius coniunctiones, naſi longitudinem oſtendunt. Hominis profunditas, ſi ſub brachiis, pectore, & humeris mẽſuratur, ſtaturæ illius medietas

reperitur. Cæteræ partes cum aliis habent rationem, vt ſuperius tetigimus.

*Aſpidum naturam mirabilem eſſe.*

INter terreſtria animalia, Aſpidum natura mirabilis iudicatur. Ex his enim mas, & fœmina inſimul vitam agunt, tãtuſq; amoris affectus inter ambos ingeritur, vt ſi caſu illorum alter occiditur viuens occiſorem inſequi, quouſque ſocij, necem vlciſcatur, haud deſinat. Quod autem mirabilius eſt, ex Plinij, & Iſidori teſtimonio, occulta proprietate occiſorem noſcit, ( talem iis natura indidit ) in quem irruit, licet in quantouis hominũ agmine reperiatur. Præceptum ergo omnibus eſſe velim, vt occiſo iſtorum animalium quopiá, celeri fuga iter occiſor arripiat, ne à compare animali venenoſiſsimo infeſtetur,

*Lepores omnes haud eſſe hermaphroditos, contra Veterum opinionem.*

OMnes lepores vtriuſq; ſexus exiſtere voluerunt Veteres, quod & M. Varro etiam tradidit. Error tamen eſt, vt diuturna docuit experientia, qua ma-

ſculos

ſculos à fæminis ſexu eſſe diſcretos cognitum eſt. Porrò tantorum inſcitia, ab hoc, vt reor, orta eſt, quia in leporum genere ſępius, quàm in aliis animantibus hermaphroditos reperimus: inde Hebręi naturæ arcana intimiùs ſubodorātes, leporē fœminino vocabulo, ſęper explanarunt, ARNEBETH, eò quòd in iis fœmineus ſexus præualet magis. Rei veritate nō omnes hermaphroditi ſunt, vt ex peritiſsimis venatoribus audiui, atq; ex ſectione multorum cognoui, ſicut etiam Bodinus edoctus fuit, vt *in Theat.* confitetur. Equidem Hermaphroditi plurimi ſunt, ſed fæcunditatem fæminarum minimè retinēt, nec mares vnquam vtero gerunt, nec minus ſuperfætant.

*Mirabilem eſſe* Imaginationis *potentiam.*

IN vtero gerentibus imaginationis potentia apertè cognoſcitur. Si enim illæ inter virorum amplexus, & ſuauia, aliquid intensè cogitauerint, facilè in infantium corporis externis partibus imaginata imprimunt. Hinc variæ rerum

formæ,næui,lituræ,verrucæ, & alia ſigna in infantibus impreſſa conſpicimus. Hinc multæ ex leporum obtutu fætus edunt ſciſſo labello; aliæ ſimis naribus, ore diſtorto, vultu monſtruoſo, labris turpè prominentibus, corpore difformi, oculiſq; horrendis infantes generant: quia conceptus, vel grauidationis tempore, turpia, monſtruoſa, & horribilia fixa cogitatione excogitarunt. Fæminis idcirco, præſertim nuptis, pulchras imagines domi habere cõſulerem, atq; à turpibus abeſſe, ne præuia imaginatione fœtus mõſtruoſos, turpeſq; concipiant.

*Veteres, Climactericos annos admodum timuiſſe.*

ANni Climacterici non paruæ æſtimationis apud Aſtronomos exiſtunt & re vera videtur in quolibet anni ſeptenario quædam hominis mutatio adeò quod, ſicuti in morbis dies criticos timemus, ita in vita hominum annos Climactericos, qui à multis ſcalares dicuntur, quòd gradatim eueniant. Sunt hi anni, 7.14.21.28.35.42.49.56.63.70.77.84. 91. Inter hos annos 49.63. magis pericu-

loſos credunt; quia conſtant è ſeptenario, duplici, & nouenario complicato, obſeruatumq; à grauibus auctoribus reperio, maiorem hominum partem in anno 63. mori contingere. Idcirco hos veteres admodum pertimebant, & , vt capitur in Gellio *lib.*15. Auguſtus ita ſcripſit ad Caium nepotem: Spero te lætum , & beneuolum celebraſſe , quartum & ſexageſimum annum natalem meum: nam, vt vides, Climactericum communem ſeniorum omnium , tertium & ſexageſimum annum euaſimus. De his tractatum edidit Ioſephus de Roſsi à Sulmona vtilem & iucundum.

*A Mundi primordiis inter homines, & ſerpentes antipathiam inſurrexiſſe.*

IRreconciliabile odium eſt, quod inter homines, & ſerpẽtes cadit, adeò, quòd expaueſcit homo ſi ſerpentem inuenit, aut videt; magis autem fœmina: ſiquidẽ obſeruatum audio grauidam mulierem (viſo ſerpẽte) præ timore abortire. Huius diſcordiæ illa ratio potiſsima eſt, quòd à mundi primordijs inter hanc, &

illum ſit ſtatuta inimicitia, & irreparabile odium, quo altera, alteram ſpeciem inſequatur.

*Carolum VI. Francorum Regem, Ceruum alatum pro inſigni primò habuiſſe.*

SIluanettum Rex Carolus venandi cauſa ſe contulerat, canum latratibus excitatus in fugam Ceruus, æneam torquem collo gerere viſus eſt, quem venabulis, aut ferro appeti Rex prohibens, in caſſes, & retia compellit. Erat in torque latinis litteris inſcriptum: Hoc me Ceſar donauit. Ex eo tempore Carolus Ceruũ alatum pro inſigni habuit; & alii, regibus inſignijs (quę lilijs aureis tribus conſtãt) circa latera, Ceruos duos apponere conſueuerunt. *Gaguilis in vita Caroli VI. Franc. Reg.*

*Inter animantia conſenſum, & diſcordiam ineſſe.*

NVlli dubium inter animantia ſympathiam, & antipathiam eſſe inter ſapientes ſubditur: ſiquidem muſtelam miro eiulatu in bufonis os deuorandam inuehere legimus; & bufonem in ſerpentis,

tis,bottæ vocati, os ingredi.Inſuper cicutam,ſturno eſſe cibum; homini verò venenum in dies obſeruamus: atque veratrum coturnices nutrire, hominem autem lædere non eſt ambiguum.

*Senatorem quendam, ex coniuge liberos ſurdos, & mutos ſuſcepiſſe omnes.*

INter naturę rerum mirabilia eſt,liberos omnes ex coniuge, & viro ſurdos, & mutos ſuſcipi, ita equidem à Fernelio obſeruatum eſt in quodã Senatore.Credidit Ambianus huius rei obſcuram, & cæcam eſſe rationem, mihi autem altera ſubeſt,quæ à Phyſicis minimè differt:ſiquidem auditio grauis, atque ſurditas, quæ à natalibus viſa ſit à conformationis vitio exoriens, hæreditarios morbos generare creditur, & perinde liberos,ex huiuſmodi vitioſis,ſurdos,& mutos excitari:ſæpè autem non in filiis, ſed in nepotibus hæc lues oriri videtur.

*Apud Garamantes mirabilem fontem obſeruari.*

ADmiranda profectò eſt fontis illius proprietas,qui in oppido De-

bris apud Garamantes reperitur. Hic enim die friget, nocte verò æſtuat; adeò quòd memoratu incredibile videtur, quomodo in tam breui temporis ſpatio tantam natura ſui faciat varietatem. Equidem, qui nocte fontem aſpicit, ibi flammas, ignesque æternos exiſtere credit: qui autem die hyemales ſpectat ſcatebras, vtique fontem perpetuò rigere exiſtimat. Propterea Debris apud mũdi nationes inclyta eſt: eius enim aquæ qualitatem ex cœleſti vertigine, mutare conſpiciuntur. *Ex Solino.*

*Quo artificio Caminus per ſuperiorem apicem ſolum fumum emittere valeat.*

IN Caminorum ſtructura, non modicum ſufferimus laboris, ne ignis fumoſitates in nos ipſos erumpant: ſiquidem in ventorum mutatione facile fit, vt fumi quandoque potius deſcendant, quàm ad apicem aſcendant: ventorum enim vis illos deprimit, deſcendereque per caminum cogit. Ego tale ad fumi ſurſum impulſionem excogitaui artificium. Struatur Caminus, cuius ſuperius faſti-

faſtigiū rotundū ſit, ibique foramen lapidibus fictilibus conſtructum ſit: mox ahenum inſtar tympani ex ære, in cuius latere feneſtella extracta ſit, ſuper lapides affigito: ſtyliſq; ferreis ſubcingito; ita tamen, vt intus vagari, mouerique commodè poſſit apta demum ſuper ferreos ſtylos, & lebetem ex ære inſuper vexillum, quod feneſtellam ſub ſe e directo habeat, taliq; induſtria, vt in quolibet vexilli motu, moueatur, & caldarium in gyrum, ita profectò è feneſtella, ventis oppoſita, fumus erumpet, & non deſcendet. Pleriq;, vt ſpero, huic noſtro ſcrutinio, meliorem addent ſtructuram meamque opinionem non ſpernent.

*Ad conſtruendum celerrimè Horologium vmbrabile in pariete.*

IN conſtruendis, pingendiſque ſolaribus Horologiis, non modo lineā meridianam, opus eſt inuenire, vt horarum tempus fidele reperiamus, verum atque Ortum, & Occaſum, Boream, & Auſtrum, tum Aquinoctia, & Solſtitia: in iis .n. ſolaris motus quā maximè variat.

Ego quidem, vt labores fugiamus, tale excogitaui artificium. Globum planum ex tabula lignea formato, in cuius medio ſtylus ferreus ſitus ſit; diuidito mox globum lineis, ex centro ad extremum ducendo illius in 24. portiones, demum in globi a pice horas ſignato, & vltimo in pariete contra Solis radios affigito. Vt autē ex Solaribus vmbris diei, horas venari poſsis, Horologium portatile aſpicito, globumq; ad horam illam accommodato: ita profectò, abſq; alio auxilio, celerrimè Horologium vmbratile in pariete habebis. In Aequinoctijs, & Solſtitijs eodem portatilis Horologij auxilio, facillimè ad horarum æqualitatem globū reducere poterimus.

*Infantium pituitam, è capite fluentem, quo artificio Chartaginenſes ſiſtere procurauerint.*

EX infantium pituita, in capite redūdante, plerique ſuccedunt morbi inter alios, morbus comitialis exoritur, qui à multis puerilis vocatur, quòd ijs, vt plurimum, eueniat. Vt autem infantes

ab

ab huiuſmodi prçſeruarent Pœni,illorũ venas capitis lana ſuccida inurere, pituitamq; fluentem hoc præſidio compeſcere conſueuerunt. Æthiopes infantes editos,ab ipſo quoq; natali die,in fronte adurũt,ita profectò tum capitis, tum oculorũ humor ſiſtitur. Apud Inſubres, ex teſtimonio Mercurialis,& pleroſque populos, vt ſcribit Scipio Mercurius ,editos infantes ſetone in collo muniunt, quod ſalutare experti ſunt aduerſus morbos,qui à capite fluunt.

*Imminentis pluuiæ, quæ potiora iudicentur præſagia.*

PLuuiam imminentem,tum ex Gallorum cantu intempeſtiuo,tum ex frequenti cornicis crocitatione multi prædicunt.His autem addendum puto muſcas(ea imminente)pulices , pleraq; animalcula à furore vexari,intenſiuſq; mordere:hæc enim à vaporum in aerem eleuatione à radijs ſolaribus perturbantur. Inſuper ( pluuia imminente)odoris fragrãtia in floribus ſẽtitur;apes ad aluearia redeũt;bufones,vermeſq;è terra aſcẽdũt

Bri-

ſtima viſa eſt per dies præcedentes; catti manibus caput, quaſi linientes, comprimunt; oues capita commouent: aſini humiles habent aures, ſtercora fumãt, maleque olent. Horum omnium ratio, vapores à Sole ex humidis ſublati ſunt: proinde animalia, cerebra humida habentia, nonnulla magis extorquentur.

*Vinum à Veteribus fuiſſe mulieribus interdictum.*

MAgna fuit Veterum à vini vſu abſtinentia: illud autem adeò mulieribus erat interdictum, vt capitale iudicium iniret, quæ vinum biberet. Porrò inoleuit conſuetudo, vt cognati, & affines, mulieres oſcularentur, ore explorantes, an eæ vinum bibiſſent. Idem vſus Maſsilienſibus, Mileſiis, pluribusq; Græcorum, & Barbarorum gentibus inualuit, apud quos mulieres hydropotæ, & viri erant abſtemij. Inter memoranda illorum temporum, Egnatius Metellus, vxorem, quod vinum biberet, fuſte necaſſe dicitur.

*Quo artificio è plumbo Antimonii flores extrahere valeamus.*

Ape-

APeriam artem, qua flores Antimonij, ſiue Stibi non ſemel extrahere à plumbo valui, quo præſidio in multis corporis affectionibus feliciſsimo euẽtu vtor. Capito Plumbi campanam, è qua aromatarij roſarum aquam ſtillatitiam extrahunt; hæc habet æris fundum: tu verò ex argilla eligito, quod acerrimo aceto ſupra medietatem implendum conſulo, eaq; induſtria, qua roſæ ſtillantur, in aceti deſtillatione carbonibus bene ignitis agendum eſt: caue tamen, ne totũ ſtillet acetum, ne aqua extracta vſtionẽ ſentiat. Hæc aqua auri colore eſt, ſapore verò ſacchari, & mellis; mirabilis tamen tum in potu, tum extrinſecè vſurpata, ob ſtibij flores ex plumbo extractos. vomitu, & aluo purgat, ob id frigidis affectionibus, obſtructionibuſq; vtiliſſima: In vlceribus putridis, fœtidis, acoribus, ſcabie, herpete exedente, & aliis huiuſmodi, maximi eſt valoris. Doſis in potu ſit vnc. ij. Deforis ad placitũ.

*Clarorum virorum exitum aliquot infelicem fuiſſe.*

IN-

IN Aniene fluuio Aeneas poſt tot victorias, totque clara facinora periiſſe dicitur: nec diſsimilis Romulo, Cæſari, Alexandro, Annibali, Scipioni, Iugurthæ, Mithridati, atque alijs innumeris mors ſucceſsit: per quàm n. pauci viri ex iis, qui clari, atque illuſtres tum virtutibus, tum fortuna habiti ſunt, quos non infœlix exitus, tanquã pro exemplo, fós oſtentauerit poſteritati. Ex *Scaligero.*

*Deſipientiam, mulierum naturæ familiarem iudicari.*

MVlieres vtero gerentes, ſi à phrenitide capiuntur, Galeni teſtimonio, rarò conſaneſcere legimus, vt ſcribit tamen Cælius Aur. ſemper minus grauiter, minuſque periculosè, quam viri, mulieres ægrotant. Hoc autem, vt Mercurialis opinatur, ab alia ratione contingere non poteſt, quam ab ipſarum natura, cuius familiarius eſt deſipere, quam viri.

*Mirabile Annibalis, contra Romanos nauale ſtratagema.*

INſolita, & mirabilis Annibalis militaris aſtutia contra Romanos iudicatur: hic

hic enim bello naturali cum iis dimicaturus, cum impares vires habere animaduerteret, tale ſtratagema inuenit. Serpentibus, quorum venenum confeſtim enecat, pleraſq; ollas impleuit, opertaſq; repente in hoſtes iaculatus eſt, quorum ictibus plurimi cecidere. Hiſce ſtratagematibus vir hic tanquam alter ſerpens, multoties hoſtium manus effugere conſueuit. *Ex Galeno in lib. de Ther. ad Piſon.*

*Ambarum cum vino alicui exhibitum, confeſtim inducere ebrietatem.*

AMbarum, quod à vulgo Ambragryſea vocatur, (omiſsis aliorum falſis opinionib.) & bituminoſis fontibus, qui in maris profunditate exiſtunt, oritur. Hoc autem primò liquidum eſt, cùm verò aquarum impetu ſurſum rapitur, ex aeris frigiditate condenſatur, & Ambarum fit: ſiquidem in maris concauo, pleraq; mollia, teneraque obſeruantur, & inter alia Coralliũ, quod ex aqua exẽptum, citiſsimè lapideſcit. In Ambaro illud mirabile iudicatur, quod ab aliquo antequam vinum hauriat, odoratum, inſtar

ſtar ebrii euadat: cum vino a. propinatũ, confeſtim notabilẽ inducere ebrietatem multis experimentis eſt comprobatum. *Ex Simeone Sethi Græco auctore.*

*Oleum Lathyris, Tympaniam, Colicasq; affectiones mirabiliter ſanare.*

MIrabile quidem, quod è Cataputię ſeminibus extrahitur, oleum eſt, quippe in expellendis morbis, qui à flatu, ſuccisq; frigidis oriuntur, principem habet locum. Contundantur huius ſemina, atq; in aqua tam diù ebulliant, vt excocta videantur; mox oleum in aqua ſupernatans cochleari colligendũ eſt. Mos eſt apud Indos tale oleum cõmodius per decoctionem, quàm expreſsionem colligere. Vſurpatur hoc feliciſsimo ſucceſſu in Tympania, colicis, iliaciſq; doloribus, ſtomachi affectione, aurium ſurditate, atq, in iis morbis, qui à ſuccis frigidis, flatuq; fiunt. Huius gutta aliquo liquore in potu ſumpta aquam citrinam euacuat, in articulorumq; doloribus pituitam, humoreſque frigidos. Extrinſecè vſurpatur in omni Hydropis ſpecie: vbi

vbi tamen flatuoſitas viget, maximam in expellenda proprietatem habere videtur. *Ex Don Gorzia ab Horto.*

### *Venenum à diſsimili extingui; à ſimili vero augeri.*

HOc proprium eſſe veneni, à ſapientioribus proditur, à diſsimili extingui, & à ſimili augeri, & robuſtius fieri: ea propter non ſemel à perfidis hominibus exhibita venena nullius valoris fuiſſe obſeruatum eſt, cùm ea diſsimilibus fuerint ſociata. Aconitũ, & Napellus miram retinent vim necandi, compeſcitur attamen eorum potentia à veneno diſsimili, ex quorum diſsimilitudine, vtriuſq; vis hebetatur. Mira eſt Auſonii hiſtoria de vxore mæcha, quæ marito venenum propinauerat, vt a. illud robuſtius eſſet, Hydrargyrum miſcuit, ex quo toxici virtus dempta eſt, & vir immunis euaſit. Hoc epigrammate ille monſtrat:

*Toxica Zelotypo dedit vxor mœcha marito,*
*Nec ſatis ad mortem, credidit eſſe datum:*

*Miſcuit*

*Miſcuit argenti lethalia pondera viui,*
*Cogeret vt celerem vis geminata necem.*
*Diuidat hæc ſiquis. faciunt diſcreta venenũ;*
*Antidotum ſumet, qui ſociata bibet.*
*Ergo inter ſeſe dum noxia pocula certant,*
*Ceſſit lethalis noxa ſalutifera.*
*Protinus, & vacuos alui petiêre receſſus,*
*Lubrica deiectis, qua via nota cibis.*
*Quàm pia cura Deum prodeſt crudelior vxor,*
*Et cùm fata volunt, bina venena iuuant.*

*Cornelij Celſi de valetudine ſanorum hominum conſeruanda tutiſsima præcepta.*

INter grauiſsimos medicos, & ſcriptores, nemo eſt, qui in conſeruãda ſanorum hominũ ſanitate oculatior exiſtat. Afferã eius verba, vt ſaluberrima iſtius præcepta rectius intelligantur. Sanus homo, qui, & bene valet, & ſuæ ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debet, ac neq; medico, neq; dealipta egere. Hũc oportet varium habere vitæ genus, modo ruri eſſe, modò in vrbe, ſæpiuſq; in agro: nauigare, venari, quieſcere interdum: ſed frequentius ſe exercere. Siquidẽ ignauia corpus hebetat, labor firmat; illa maturã ſenc-

ſenectuté, hic longã adoleſcentiã reddit. Prodeſt etiã interdũ balneo interdũ, [a] quis frigidis vti; modò vngi, modò ipſũ negligere: nullũ cibi genus fugere, quo populus vtatur: interdũ in cõuiuio eſſe, interdum ab eo ſe retrahere: modò plus iuſto, modò nõ amplius aſſumere: bis die potius quàm ſemel cibũ capere, & ſẽper quã plurimum, dummodò hunc concoquat. Sed vt huius generis exercitationes, cibique neceſſarij ſunt; ſic athletici, ſuperuacui. Nam, & intermiſſus propter ciuiles aliquas neceſsitates ordo exercitationis, corpus affligit, & ea corpora, quæ more eorum repleta ſunt, celerrimè, & ſeneſcunt, & ægrotant. Hæc firmis ſeruanda ſunt, cauendum que ne in ſecunda valetudine, aduerſæ præſidia conſumantur. *Ex lib. 1.*

*Socrati à familiari Dæmone de Platonis indole ſomnium fuiſſe immiſſum.*

SOlent quandoq; mali ſpiritus hominibus ſomnia ingerere futurarum rerũ, vel Dei permiſſione, vel vt nos ipſos de-

decipiant. Hinc Socratem legimus, vidiſſe per ſomnium, oloris pullum ſibi in gremio plumeſcere, qui continuò exortis pennis & expanſis alis, in altum aduolans, ſuauiſsimos cantus edebat. Poſtridie Platone adducto, hic eſt (inquit) Cygnus, quem ego præterita nocte tam ſuauiter canentem ſomno videram. Hoc ſomnium, vt ſcribit Henricus de Aſsia, à ſpiritu familiari, ſub forma Cygni, quem Athenienſes Veneri dicarunt, fuit immiſsum Socrati, vt Platonem in diſciplinam receperit, à quo, quum ipſe nihil ſcriptum reliquerit, dulciſsimi ipſius & ſaluberrimi ſermones proderentur.

## *Magiæ ſeu incantationis vis.*

NOn meras eſſe præſtigias, quæ magica arte efficiuntur, multis exemplis notum eſt; ſed vno in primis, quod deſcribere viſum eſt. Ruſticus quidam magnis doloribus ventriculi vexabatur: quos etſi variis medicamentis depellere conaretur, illi tamen non

ceſſa-

ceſſarunt, ſed potius in dies recrudeſcere viſi ſunt. Quare agricola dolorum impatiens, cultello ſibi guttur abſcidit. Dum autem tertio die mortuus ad ſepulchrum efferretur, à duobus chirurgis in magna hominum frequentia, illius ventriculus inciſus eſt. In eo (res mira, & prodigioſa) lignum teres, & oblongum, quatuor ex chalybe cultri, partim acuti, partim ſerræ inſtar dentati, ac duo ferramenta aſpera reperta fuerunt: quorum ſingula ſpithamę lõgitudinem excedebant. Aderat, & capillorum inuolucrum globi inſtar. Credibile eſt ſanè, hęc in ventriculi cauitate congeſta fuiſſe, non alia arte, quàm Dæmonis aſtu, & dolo.

*Quo artificio epiſtolam, in ouo celatam alicui aſcribere valeamus*

INter ſcripturarum furtiuarum arcana, non infimum locum tenere exiſtimo, in ouo epiſtolam celare, atq; amico ſcribere. Videbis enim oui putamen illæſum, mundumq; illo tamen exempto, diſruptoq; characteres apparebunt. Aperiam ſecretum. Si atramento, ex gallis, alumine & aceto confecto, in oui cortice literas ſignabis, votum aſſequeris. Has oportet in Sole calente exiccare, mox ouum in muria concoquere

ita enim à cortice characteres euaneſcunt, & ad interna gradiuntur: ſiquidem putamine exempto, notæ oui durato albumine inueniuntur *Ex Carolo Stephano.*

## *In aqua frigida captanda maximum veterum fuiſſe ſtudium.*

MAximam antiqui curam adhibebāt, vt aquam frigidam pro æſtatis incendio temperando conſeruarent: quare ex niuibus eam parabant, vt Athenæus retulit. De qua re perbellè loquebatur Seneca, & pœnas montium in voluptates transferunt. Alexandrini aquam Sole tepentem, in feneſtris ad ventorum incurſus exponebant, vt noctu frigeſceret; manè autem ante Solis ortum humi ponebant, folijſque lactucæ, atque pampinis iniectis frigidam tuebantur. Hoc Galen. narrat. *6. Epidemior.* Plutarchus *6. Sympoſ* cotibus & ſilicibus aquæ iniectis hoc fieri ſcripſit. Neronis autem in re hac ſtudium nobiliſsimum fuiſſe proditur: is etenim, vt niuis voluptate, abſque niuis iniuria frueretur, feruentem aquam vitro immiſſam in niues refrigerari mandabat. Ex *Heurnio.*

*Ex mi-*

*Fœminas in prima menſtruorum eruptione in Venerem maximè incitari.*

EOdem ferè tempore, quo menſtrua erumpunt, fœminis vbera exurgunt: ſanguis ille, inſtar occiſi animalis videtur, atq; in maiori copia erumpit, cùm vbera ad duos digitos prominent, quo tempore puellarum vocem in grauiorem mutari conſpicimus. Illud autem maximè adnotandum eſt, in prima menſtruorum eruptione puellas in pudendis, valida tentigine, prurituque corripi, ex quo ad Venerem incitantur: quare per tempus illud cautè cuſtodiri exiſtimo. *Ex Ariſt. 7. de Hiſt. anim.*

*Qua induſtria Aegyptij lapides à veſica abſq; inciſione extrahant.*

MIrabile quidem eſt Aegyptiorum ſtudium in extrahendo lapide à veſica abſque inciſione, quando noſtrates medici, lapidarij ſine illa facere nequeant, idque cum magno languentium vitę periculo. Hi ligneam cannulam accipiunt, octo digitorum longitudine, & digiti pollicis latitudine in opere abſoluendo. Hanc colis canali admouent, fortiterque inſufflant; ne autem flatus ad interiora perueniat, extremũ pudendi manu altera perſtringunt, foramen deinde cannulæ claudunt, vt virgæ

canalis intumeſcat, latiorq́; fiat. Quo facto miniſter digito in ano poſito, lapidem paulatim ad canalem virgæ, atq; in eius vas extremum deducit. Qui vbi præputio lapidem appropinquare ſentit, cannulam à virgæ canali fortiter, impetuq́; amouet, & lapis extrahitur. *Ex Alpino.*

### *Multa præſidia ab animalibus, homines accepiſſe.*

NOn pauca equidem præſidia ſunt, quæ ad hominum tutelam ab animalibus accepta ſunt. Chelidoniæ enim virtutem ad oculorum morbos ab Hirundine accepimus, quæ hanc conquirit herbam, vt ſuorũ filiorum oculos, vel vitiatos, vel cæcos curet. Fœniculi virtutem ad eandem tutelam ab anguibus didicimus. Ab Ibide, quæ inſtar Ciconię auis eſt, clyſtris vſum habuimus: nam & illa roſtro marinam aquam aſſumere ſolet, illoq́; pro clyſteri vtitur, vt ventrem nimis onuſtum exonerare valeat. Inſuper marinus equus, Hyppopotamus dictus, venarum ſectionem nos docuit: ille ſiquidem malà oppreſſus valetudine, ad recenter ſucciſas arundines graditur, acutioriq; cuſpide ſanguinem è crurium venis adimit. Quod autem in hoc mirabile eſt, vt ſãguinem cohibeat, in fimo, vel cœno volu-

tatur,

ratur, & ita vitam tuetur, & ſanguinem ſiſtit. *Ex Plinio & alijs.*

*Equorum teſticulos ad ſecundas depellendas miram habere virtutem.*

SIngularis profectò Equi teſticulorum ad mulierum ſecundas depellendas eſt proprietas, adeò, quod teſtatur Genſerus *in epiſt.* Ruſticum quendam, quinquaginta in puerperis feliciter hoc vſum fuiſſe remedio. Vſus eſt & Horatius Augerius in pluribus mirabili euentu: præſtantiſsimum idcirco à grauibus auctoribus indicatur remedium, nam, & pluribus iam deploratis profuit. Capiuntur teſticuli equi caſtrati, & fruſtillatim conciſi in furno exiccantur, quorū puluis quantum capitur tribus digitis è iure bibendus datur in neceſsitate; idq; ſi opus eſt, bis, aut ter reperitur.

*Humanam ſalinam Scorpiones interimere.*

HOminum ſaliua Scorpionibus infeſtiſsimum venenum eſt, adeò quòd ea tacti confeſtim intereant. Porrò ijs, ſaliua tota ſubſtantia aduerſa eſt, vt Galenus *lib. 10 ſimp. medic.* experimento confeſſus eſt; is enim à ſola ſaliua morientem vidit Scorpionem, idq; celeriter patientem à ſaliua eſurientium, aut ſitientium; tardè autem ab

illis,qui cibo,potuque fuerant impleti,in aliis autem proportione.

### *Apium riſus,homines ridendo interficere.*

SCelerata eſt herba quæ Apium riſus dicitur,quod ridendo homines interficiat: ſi quis enim guſtauerit ieiunus vtique ridendo exanimabitur, vt Apuleius teſtatus eſt. Ex hac illud adagium ortum habuit: Sardonius riſus; nam & Sardonia etiam vocatur.Porrò non ex riſu,qui hãc guſtauerint, moriuntur ſed potius,vt placet Saluſtio neruos labiorum, & oris muſculos illius,qui eam comedit,contrahere facit,adeò, vt ridendo mori videatur.

### *Qua induſtria Parthi, Scythaque ſagittarum aciem venenarunt.*

PArthorum , Scytarumque toxicum, quo ſagittarum acies inungi ſolebant, humano ſanguine, & viperina ſanie conſtabat, tantæque feritatis erat hoc venenum, vt leui tactu animal interimeret. Equidem Scythæ viperas recenter enixas venantur, eaſque dies aliquot contabeſcere ſinunt, donec in ſaniem putreſcant, mox toto vnius hominis ſanguine in ollam effuſo, eam exquiſitè coopertam, ſimoque obrutam computreſcere ſinunt , cuius demum .i. *icl.er* ſan-

ſanguini ſupernatans, ſiue ſerum cum vipe-rarum ſanie commixtum lethale Scytharum toxicum eſt. *Ex Ariſt. Plinio, & Langio.*

*Succinum vtero gerentibus exhibitum, mire partum accelerare.*

MVltis experimentis comprobari audio ſuccinum parturientibus drach. ſemis pondere ex vino albo potui datum, mirè par-tum accelerare. Hoc etiam facit eius oleum, ſi gutta tantum ex aqua verbenæ parturienti propinatur. Quidã tamen medicus Hetruſcus (Fallopii teſtimonio) exhibebat ſcrup. i. bora-cis in decocto matricariæ, vel ſabinæ diſſolu-tæ difficulter parientib: miraq; faciebat: bre-ui enim temporis ſpatio fœtus, vel viuus, vel mortuus egrediebatur. Habebat ille medi-cus pro arcano præſtantiſsimum hoc auxili-um: tamen neſcio quomodo poſtea fuerit de-tectum. *Ex Andernaco*

*Serpentum oua genituramq́, per imprudẽtiam in potu hauſta, ſerpentes in corpo-ribus procreare.*

ADmiranda ſuccedunt quandoq; ſym-ptomata ex aquæ potu vitiatæ: ſiqui-dem imprudenter cum ea ſemina, vel oua ſerpentũ hauriuntur, è quibus mox ſerpentes generantur. Genſerus *in lib. 2. hiſt. animal cap, de Ranis*

*de Ranis Rubetis*, bufones in ventriculis inteſtiniſq; hominum hauſta eorum genitura, fieri, & nutriri probauit. Iacobus Manlius, *in lib experim.* in cuiuſdam equitis, exhauſta cuiuſdam lacunæ aqua, vbi erant ſemina ſerpentum, in ventriculo plures angues fuiſſe genitos prodidit: quibus per interualla extractis, medicorum auxiliis, ſanus factus eſt. Leuinus Lemnius Vermiculos caudatos, atq; inſolita forma beſtiolas vomitu eiectas uouit. In nonnullis lacertas à pharmaco fuiſſe eductas obſeruatum eſt, vt Gemma Coſmocrit vidit. Quare maxima in aquæ potu hominibus opus eſt animaduerſione huiuſmodi exhauſtis, pernicies corporis conſequatur.

## *In deſperato coli dolore Hydrargyrum, vel glandem plumbeam exhibitam, multos conſanaſſe.*

MIrabile videtur, Hydrargyrum, quod à multis venenum reputatur, in deſperato coli dolore exhibitum, plurimum prodeſſe. Equidem Marianus Sanctus, ex multorum conſilio, qui ab hoc lethali morbo ſanati ſunt, ſuadet, ſi obſtructio perſeuerauerit, & fæces per os extrudantur, haurire cum aqua ſola argenti viui libras tres,

Pro-

Probat hic ex ratione vinctum ſeu duplicatū inteſtinum Hydrargyri pondere explicari, fæces detrudi, vermeſq; ſi ibi fuerint interimi, & ægrum liberari. Haud ab hoc diſsimili auxilio quidam nobilis, poſt alia tentata ad morbi huiuſmodi acerbitatem machinamenta, liberatus eſt. Hic hauſtis olei amygdalarum dulcium ſine igne extracti vnc. iij, cum vino albo, & aqua parietariæ mixtis, mox deuorata glande plumbea argento viuo illita, planè à colico cruciatu euaſit, illamque ex ano abſque labore reddidit. *Ex Pareo lib.* 16.

## *In fœniculorum ſeminibus, vim quandoque exitialem deliteſcere.*

A Grauibus ſcriptoribus comprobatur, ſerpentes fæniculorum eſu, & ſenectam exuere, & oculorum aciem rnouare. Hinc iis affricantur oculi anguium, vt votum aſſequantur. Ex attritu fœniculorum ſeminibus, praua quædam imprimitur qualitas, è qua venenati producuntur vermiculi, quorum eſu multi in peſsima deuenerunt ſymptomata, & ab alexiteriis rarò adiuti ſunt, tanta huius veneni potentia eſt. Quare fœniculorum vmbelli, antequam comedantur, aperiantur, & diligenter concutiantur, vt à vermibus emundentur. Præ,

ſtabit aliquantiſper in frigida macerare. *Ex Balthaſaro* Piſanello.

*Noua admirandaq; præſidia, ad Anginam, guttur iſq; apoſtemata.*

AFferam ſingularia auxilia, è quibus ex grauiſsimis ſcriptoribus, ad anginam & gutturis apoſtemata mirabilia contigiſſe proditur. Lignum hederæ ad gutturis apoſtemata à proprietate valere ſcribit Ioannes Marquardus: quippe obſeruatum eſt, comedentem ex cochleari hederæ ligneo, ſiue bibentem in aliquo ipſius vaſe ligneo, numquam, vel raro in gutturis, vel vuulæ apoſtema incurrere. Rubeta cocta, & pro emplaſtro Synachicis impoſita, cõfeſtim liberat.

*Vermes quandoq; in cordis capſula procreari, è quibus mors ſubitanea pleriſque exoritur.*

FAbuloſum haud eſt, vermes in corde generari. Hoc enim Meſues docet, Hollerius, Matth. Cornax, Alexius Pedemontanus, & alij Ioan. Hebenſtrit, *in lib. de Peſte*, Principem quendam ex morbi ſæuitia periiſſe narrat, cuius cadauere diſſecto, vermis albus præacuto roſtello, eoq; corneo præditus, cordi adhęreſcere deprehenſus eſt. Ex medicis, ſucco alii feram hanc, tanquam ex indubitato remedio, interimi probatũ eſt. Petrus Sphererius (vt Schenkius narrat) ci-

uem florentinum morte ſubitanea correptũ, atq; diſſecatum obſeruauit, in cuius cordis capſula vermis viuus repertus fuit. Aiunt multi certiſſimo experimento ſucco allii, raphani, & naſturtii hos vermes necari, qui, ex teſtimonio Pedemontani, in corde delitefcentes, ſyncopim, Epilepſian, & mortem inferre ſolent.

## *Mares pleroſque in mamillis, mulierum inſtar, lac producere.*

Licet marium mamillæ ſpiſſa carne præditæ ſint, lac tamen in iis aliquando fuiſſe productum obſeruatum eſt. Nouit hoc Ariſt. vt *lib. 1. de hiſt. animal.* docuit. Veſalius non ſemel id conſpexiſſe *in lib. 15. Anat.* commemorat, & Hieronymus Eugubius *in libell. de lacte*: ſic & Cardanus, *lib. 12. de Subtil.* qui ianuæ vidit Antonium Benzium, è cuius mamillis lactis tantum profluebat, vt infantem fermè lactare potuiſſet. At hiſtoria, quæ affertur ab Alex. Benedicto mirabilis eſt: ait enim, Syrum quendam, mortua coniuge, è qua infans ſupererat, vbera filio admouiſſe, è cuius ſuctu tanta lactis copia i pupillam manauit, vt exinde loco matris nutrire valuerit. Ego quidem in duobus filiis meis, in primis diebus à partu obſeruaui, ab obſtetrice mamillas cõfrectatas, lac impulſu,

(magno multorum ſtupore) emiſiſſe: idq́; in aliis etiam infantibus conſpexi.

*Lumbricos, quandoque tanta procreari virulentia, vt interiora corporis perforare valeant.*

INfanda equidē ſymptomata à vermibus aliquando proueniunt: refert enim Omnibonus, *lib.* 4. *de morb. infant.* Lumbricos ex vmbilico cuiuſdam erupiſſe. Tralliani teſtimonio habemus, hæc animalia ob alimenti inopiam inteſtina laceraſſe, fuiſſe obſeruatum. Id etiam ab Aegineta confirmatur: inſuper Hollerius conſpexit, vermes per inguina, & vmbilicum prorupiſſe. Magna igitur cura opus eſt in horum redundantia, ne interiora corporis valeant lacerare.

*Infantis vmbilicum, & Ceruinum penem mirabiliter conceptum facere.*

ALexander Benedictus, *l.* 30. *de curand. morbis*, vmbilicū infantis, qui ſponte cadit, quoquo modo in cibo ſumptū, ſi ignorauerit mulier, ad conceptum facere, prodidit; illumq́; in brachialibus à muliere geſtatum conceptum inhibere credit. Ceruinum inſuper penem aridum, & in farinam redactum, oboli pondere, à coitu fœminis

minis datum; procul dubio ad concipiendum prodeſſe experimento probat. Bauerius tamen *conſ.* 50. vterum ceruinum ſingulari dote ad conceptum valere prædicat.

*Vlmi vſum, recentem* Elephantiaſim *curare fuiſſe obſeruatum.*

TAnquam certum remedium, Vlmi vſus in curanda recenti Elephantiaſi à Iacobo Douineto, *lib.* I. *c.* 7. prædicatur. Vidit enim adoleſcentem tali affectu laborantē, & decoctionis Vlmi vſu (factis faciendis) conualuiſſe. Ea equidem pro omni potu vtebatur in quolibet paſtu, cum pauco vino albo, & tanti ſudores mouebantur graueolentes, vt vix illos cuſtodes ferre poſſent. Ita viſcera purgabantur, & magna vrinæ copia excernebatur, quibus excretionibus ſanus factus eſt.

*Cyprinorum eſum podagricis eſſe infeſtum.*

QVamuis inter piſces, Cyprinus nobiliſsimus exiſtimetur, cum optimum præbeat nutrimentum, exquiſitiſsimiq; exiſtat ſaporis; tamen podagricis infeſtum eſſe obſeruatum eſt. Nouit enim podagroſum Iulius Alexandrinus (vt retulit *lib.* 15. *c.* 6. *de Salubr.*) cui Cyprinorum eſu pinguium,

parata

parata erat ſemper podagra, vt in manu illi eſſet, eo pacto accerſere, cùm vellet.

*Puluere pellis leporinæ, perniones à Septentrionalibus ſanari.*

OLaus, *lib.* 2. *Rerum Septentrionalium*, illos populos, ob aëris frigus frequentiſsimè perniones experiri ſcripſit, qui morbus, non aliis ab iis ſanatur remediis, quàm puluere pellis leporinæ. Plinius verò Rapū domeſticum feruens calcaneis impoſitū ſanare retulit. Ego ex Carolo Stephano, *in lib. de Ragraria*, in quodàm expertus ſum remedium, & bene ſucceſſit. Accipit ille, ficos crematos, è quorum puluere, & cera vnguētum parat; hoc pernionibus impoſitum breui liberat patientes.

*Hydrargyrum loco amuleti geſtatum à peſte faſcinoq́ corpora defendere.*

MArſilius Ficinus, & P. Droetus, *in lib. de Peſte*, mirè Hydrargyrum extollūt: ſi enim auellana perforatur, & extracto interiori nucleo cum acicula, argento viuo repletur, & collo ſuſpenditur, mirum in modum à peſte corpora tuta reddit: ita profectò à peſtifera lue ſæuiente ſe defenderunt multi. Hoc etiam præſidio mulieres lactantes, à faſcinatricibus, ne lac ſit ademptum, quo infantes alendi ſunt, præſeruari poſſe,

Thomas

Thomas Iordanus, *in lib. de Peſte*, prodidit. Quippe multis experimentis obſeruatum retulit (hoc ſecum geſtato) nullas prorſus ſagarum, lamiarũ aut ſtrigum inſidias lactãtibus nocere.

*Meſpili lignum, collo appenſum grauidas ab abortu præſeruare.*

CVm quadam æſtate apud D. Ioannem Nicolaum Cutillum Brancatium, mei amantiſsimum, vt puerum curarem intereſſem, fortè inter me, & Dominam D. Mantiã Cotoneam è Toletis, eius vxorẽ, de abortus præſeruatione, tunc vtero gerentem, cõuentum eſt. Retulit domina hæc Meſpili lignum collo appenſum mirè ab abortu grauidas defendere; idq; millies à ſuis maioribus fuiſſe expertum. Confiteor in plerisq; tale lignum fuiſſe à me expertum, atq; certũ, & rarum remedium ſemper inueniſſe ſe: ſiquidem multæ abortientes, & dolore, & ſãguinis fluxu (appenſo ligno) reſtrictæ ſunt, & ab abortu ſeruatæ, adeò quòd in eo particularem virtutem abortũ prohibendi ineſſe reor.

*Qua induſtria homines abſtemios reddere valeamus.*

MVltis experimentis comprobatum reperio Anguillas, vel Mullos in vino ſuffo-

ſuffocatos vini faſtidium inducere: ſi enim ex eo bibant homines, procul dubio abſtemii fiunt. Inſuper philoſtratus *in vita Apollonij*, qua noctuæ elixata, & infantibus pro cibo allata, hydropotos in tota vita illos reddere ſcripſit. Mizaldus, Ranam viridem, ex iis, quæ in fontibus ſaliunt, viuam in vino ſuffocatam, idem efficere, ſi tale vinum potetur, prodidit.

***Rotundam Ariſtolochiam mirè piſces ſtupidos reddere.***

MIra eſt Ariſtolochiæ virtus in piſces: ipſa enim illos odore ad ſe allicit, mox ſtupidos reddit. Propterea ſi eius radicem contritam, calciq; commiſtam, ſiue eius decoctionem cum calce pacato flumine aut maris littore piſcatores conſpergent, piſces agminatim confluere videbunt. Illi autem puluere deguſtata, veluti examinati ſupernatantes capientur.

***Puellam veneno ab infantia nutritam, Alexandro ab Indorum Rege fuiſſe miſſam.***

INdorum Rex Alexandri fortunæ inuidẽs, vt illum interimeret, miræ pulchritudinis miſit puellam, ratus forſitan Alexandrũ confeſtim cum ea concubiturum. Illa autem Nappelli veneno ferè à cunabulis erat edu-

educata, propterea more Serpentum ſcintillantes habebat oculos. Hos Ariſtoteles aſpiciens, caue tibi ab hac (dixit) ô Alexander; nam virus peſtilentiſsimum alit, vnde tibi exitium paratur. Poſt paucos dies pleriq; proci huius commercio venenati periere ex quo Ariſtotelis præſagium mirabile fuit iudicatum. *Ex Auerroe.*

*Quale ſit igneum præſidium, quod in morbis ab Aegyptijs, & Arabibus vſurpatur.*

IN lib. de Medicina Aegyptiorum prodidit Alpinus, quo pacto illi in morbis corpora adurant. Accipiunt enim lineam petiam cubiti longitudine, latitudine verò trium digitorum, quam ad formam pyramydis aptant goſsipioque implent: ipſius latior pars, parti adurendæ applicatur, alterumq́; caput accendunt, comburiq; tam diu permittunt, vt faſciculus crematur. Continuò tamen dum cutis vritur, ferro circumcirca attingunt carnē, ne caloris incendio aliqua oriatur inflammatio. Hoc inſuper inuolucro parando obſeruant, vt in medio meatus exiſtat faſciculi: ita enim euentatio ſiue reſpiratio aliqua paratur. In vſtione autem peracta oſſium medulla in carne adulta, quoad eſchara cadat vtuntur. Hic vrendi modus Aegyptiis &, Arabibus familiaris eſt.

Olim

*Olim in Creta familias quaſdam mirè faſcinatrices adfuiſſe.*

A Multis fide dignis audiui, tum mares quoſdam, tum fœminas in hiſce partibus animalibus, puerisque laudando faſcinum attuliſſe: adeo quod ij, ſi ad ouile, porcileque quodpiam adiuiſſent, confeſtim interitum pleriſque produxiſſe. Quare mirum haud eſt, quod legitur in Creta quaſdam familias adfuiſſe, quæ laudando faſcinum inferebant. His profectò natura quædam ferè venenoſa efficitur, & ex oculis inde ſpiritus efflant venenatos, quibus animalia, pueri, & grandiores faſcino maculantur. Laudando autem venenum promptius operatur: ſiquidem laus propria, gaudium affert, quo cordis ſpirituumque dilatatio oritur, & veneno aditus præparatur. Ex *Fracaſtorio de ſymp. & Antypat. rer.*

*Cyprini verticis oſsiculum mirabiliter Epilepticis ſubuenire.*

IN Cyprini caluariæ vertice quoddam reperitur oſsiculum triangulare lapidis inſtar, quod in curanda Epilepſia, principem locũ obtinere aiunt. Tãta enim efficacia epilepticicis ſubuenit, vt morbus is numquam reuertatur. Hoc, vbi ſuturæ in vertice caluariæ Cyprini cõmittũtur intus ſubſiſtit, propterea

terea ſi illa capello penetratur, ſtatim foras proſilit. Andernacus hoc oſsiculum nummi Germanici cruciferi appellari, magnitudine exiſtere prodidit, atque ſalutare eſſe Epilepſiæ remedium.

*Calphurnius Beſtia Romanus qua via vxores dormientes interemerit.*

NOnnulli ex veteribus in venenis noſcēdis, maximam adhibuere curam & diligentiam, inter alia Aconitum venenorum omnium eſſe ocyſsimum comprobarunt: ſiquidem tactis huiuſmodi veneno genitalibus ſexus fœminini animalium, eodem die mortem inferre viſum eſt. Hac via Calphurnius beſtia, vt ditaretur forſitan, vxores dormientes interemit, de quo à M. Cæcilio accuſatus eſt. Hinc illa atrox peroratio eius in digito mortuas. Conſimili induſtria Ladiſlaus Neapolis Rex, cum cuiuſdam medici Prochytami filiam adamaret, cum eaque concumberet, Florentinorum conſilio extinctus eſt.

*Aceto Scitillitico Pythagoram vitam longiſsime produxiſſe.*

ACetum Scilliticum Pythagoras magnifecit: ſcripſit enim eius vſu longā homines vitā conſequi, & vſque ad eius extremum finem permanere integrè, & dextra valetudine. Ipſe cū quinquageſimum ageret annum

hoc remedio vſus eſt, & eius vſu ad centeſimum, & decimum ſeptimum productus eſt integer & nulla vnquam aduerſa valetudine tentatus: cuius optimam facultatem admiratus, conſanguineis communicauit, vt illius vſum haberent.

*Oleum lixiuio mixtum in lactis ſpeciem tranſire.*

Firmè experimento oleum lixiuio mixtū, ſi diu agitetur, in lactis ſpeciem tranſire, comprobatum eſt: eſt enim lixiuium tenue, atque calidum; oleum autem cum aëreum ſit à lixiuio attenuatur, & proinde aërem concipit, ex qua albedo innaſcitur. In aquis etiam, quæ diu agitantur, lactis ſpecies quædam exoritur ex conſimili induſtria. huius indicium ſpuma eſt, quæ cum ſit tenuis, aërem concipit, & dealbatur. *Ex Cardano.*

*Qua induſtria Scythæ abſque cibo, & potu per plures dies exiſtant.*

Mira eſt herbæ Scythicæ operatio, qua Scythæ per plures dies ſine cibo, potuque viuere dicuntur. Hanc ij circa Boeriam inueniunt creſcentem, & ad famem ſitimque tolerandam vtuntur: ſi quidem guſtu dulcis, vt liquiritia eſt, & in ore detenta famis, ſitiſq; ſenſum hebetat. Idem apud tales Hippice præſtat, eò quòd hæc planta equis conſimi-

conſimilem generet effectum. Aiunt multi, Scythas his herbis duodenos etiam dies, famem, & ſitim non ſentire. *Ex Matthiolo.*

### *Catellos calorem natiuum augere, membrorumque dolores conſopire.*

PRo excitando natiuo calore, membrorumque cruciatibus demulcendis, Catelli præſtantiſsimi (Galeni teſtimonio, 7. *Methodmed.*) exiſtimantur. Illoru n autem huius naturæ haud omnes habentur, ſed ij præcipuè, quibus pilus concolor eſt. Propterea in Chiragra, podagra, & in omni Arthritis ſpecie cruciatus, quamlibet efferatos, parti affectæ adhibitos, præſtantiſsimè conſopire à multis comprobatum reperis.

### *Plurima è terra ſurſum rapi, iterumque deorſum cum pluuijs præcipitari.*

MAximam vellera, ranæ, vermiculi, lapilli, ligna, varij generis frumentacea, lac, ſanguis, & id genus alia terræ permixta, quæ cum pluuijs quandoque præcipitari aſpicimus, nobis præſtant admirationem, adeò quod à caſu inſolito plerique perterriti, cæli minas metuunt. Ceſſat autem admiratio, ſi eorū cauſas penſitamus: hæc enim primo

mò ventorum effluuijs, ventorumque impe-tu terræ permixta ſurſum feruntur, mox cum pluuijs iterum deſcendunt. Propterea nec ſemper mirum, aut inſolens à ſapientibus iudicatur: Cornelius Gemma, *in Coſmitritica c. 6.* hæc cauſas legitimas à cœleſtibus Syzygiis habere prodidit: ſed tamen eo vſque progredi ſolere, tum ſpecie ſua, tum magnitudine, vt etiam in portentis principem inueniant locum.

### *Cum Pſylis, & Marſis, Serpentes haud habere inimicitiam.*

MIrabile eſt, Serpentes, qui à mundi primordio cum humana ſpecie controuerſiam, inimicitiamque iniuere, cum Pſyllis, & Marſis nec odium nec diſconuenientiam retinere. Neceſſe etenim eſt, vt ijs aliqua miſtio non omnino contraria oriatur, aut odor, aut aliud, è quo ſpecies minus ingrata videatur; ita profectò inter homines ipſos etiam contingit: quandoque enim ſine cauſa nonnullos odimus, alios amamus, prout rerum ſpecies ad animam noſtram perueniunte, quibus conuenientiam, & diſconuenientiam captamus. *Ex Fracaſtorio.*

## *Olim vaſta, & robuſta fuiſſe hominum corpora.*

QVamuis Plinius, cæteriq; ſcriptores, hominum corpora, robur, vitam ſemper imminui conquerantur; tamen olim Gigantes extitiſſe, & vaſta hominum fuiſſe corpora negandum non eſt. D. Auguſtinus *lib. 15. de Ciuit. Dei.* dentem gigantis in quodam flumine inuentum fuiſſe prodidit, qui minutim diuiſus, centum ex noſtris dentes ſuperabat. De Pallante ſcribitur admirandum. Hic Aeneam contra Turnum Regem Rutilorum adiuuit, mortuus tandem, & ſepultus, vbi nunc Roma eſt, (referente Solino) Anno Octingeſimo poſt Chriſtum Dominum dum quædam ædificia Romę fierent caſu in ſepulchro quo arte mirabili cum lucerna ardenti cōditus erat, inuētus eſt, & integer erectus altitudinem muri capite excellebat. Quid de Aiace, & quid de Turno; & de ingenti ſaxo, quod vterque in hoſtem coniecit, referatur nouū haud eſt. Quid tandem de Oreſte, filio Agamemnonis, cuius cadauer octo cubitorū longitudinem excedebat, atque de alijs innumeris dicatur, apud ſcriptores reperitur. Idcirco præter ſtirpem giganteam, quæ poſt diluuium imminuta eſt, alia corpora vaſti-

tatem

tatem & robur maximum retinuiſſe concedendum eſt; in præſentiarum verò hominum corpora huiuſmodi comparata, tam puſilla ſunt, vt præ illis inania eſſe videantur. *Ex Helinando Chronographo.*

## *Equum Phaleris accinctum pulchriꝰ, acriorem fieri.*

EA profectò equorũ natura eſt, vt ſi pulchris ornantur phaleris, tum acriores, tum pulchriores iudicentur. Eſt de his clarum exemplum de Bucephalo Alexandri, qui phaleris accinctus Regijs, neminem præter Alexandrum (teſtimonio Aeliani) ad ſe aſcendere patiebatur, & quod erat in illo mirabilius, vt aſcenſus facilior eſſet, demittebatur cum dominus equitáre volebat. Phaleris autem remotis, quilibet mediaſtinus aſcendere, & tractare poterat. Ego quidem domi mulam habeo, cuius tanta eſt ſagacitas, vt ſi ſeruus meus ephipium parat, habenaſque illa humilis, demiſſa, & quaſi gaudens perſiſtit, vt ſternatur, hilariſque incedit, & acrior: ſin autem clitellas, calcitroſa, indomita, feraque confeſtim fit, nec talem ſarcinam, niſi vinctis pedibus ferre ſuſtinet, adeò quòd ſeruus ab opere deſiſtere cogitur.

*Exiti-*

*Exitioſiſſimum eſſe homini, ſub Lunæ radijs ſomnum facere.*

LVnæ proprium eſt, in hæc inferiora humiditatem immittere: quare exitioſum eſt, ſub eius radijs diu dormire; quippè dormientes obſeruatum eſt ægrè excitari, atque proximos inſanis fieri. Lunæ vires in lignis, quæ ad ædificia colliguntur, potiſsimum experimur: conciſa enim Luna creſcente, ſunt ferè emollita per humoris conceptionem, idcirco tanquam inepta à fabricis reijciuntur. Agricolæ experimento cognouerunt, fruměta de agris in Lunæ diminutione collecta, diutius ſicca permanere. Hæc à veteribus Lucina vocabatur, & à parturientibus inuocabatur: Lunæ enim diſtendere rimas corporis, meatibuſque viam dare munus eſt: propterea, tale ſydus partui ſalutare, illumque accelerare putabant.

*Archelaum, Mithridatis præfectum, ligneam turrim incombuſtibilem confeciſſe.*

ADmirandum profectò iudicatum eſt Archelai, Mithridatis præfecti, cŏtra Syllam commentum: hic enim turrim ligneam incombuſtibilem condidit, quam fruſtra ille incendere conabatur. Erat turris tabulata alumine collinita, in ijs autem cruſta durior erat obducta, & alumen, plumbique

albi cineres pigmentis copioſè commiſti: quia induſtria ab igne ſeruata ſunt. Conſimili artificio, Cęſar ex larigna materia circa Padum, Caſtellum etiam conſtruxit. Ex Lemnio.

*Viſcum quercinum ſola ſuſpenſione Epilepticis ſubuenire.*

EX grauibus ſcriptoribus multi orbiculos è viſco quercino ſola ſuſpenſione vulgari filo tranſfixos idem præſtare in amolienda, & præcauenda epilepſia tradunt, quod pęonię maſculæ radix, aut ſmaragdus è collo pendens efficere creditur. Retuliſt Iacchinus in Epilepticorum curatione, ſemel ea ratione, qua ligno guaiaco vtimur, viſcum quercinum per dies 40. propinaſſe, & profuiſſe quidem, non tamen morbum abſtuliſſe, neque licuiſſe iterum id remedij in faciliori morbo experiri.

*Inter braſsicam & vites maximum ineſſe diſſenſum.*

NOtabilis equidem diſcordia inter braſsicam, & vites reperitur, propterea de Re ruſtica ſapientes ſcriptores, vites à braſsica offendi, deterioreſque & ſucco, & odore, ſi ſecus plantatur, fieri prodidere. Experimento hoc comperitur: nam germen ijs propius cũ acceſſerit, auerſũ ab inimico com-

compulſum odore retrograditur. Inſuper ſi in ollam, vbi braſsica elixatur, vini vel minimum conijcitur, quippe nec braſsica concoqui vnquam poterit, & quod mirabilius eſt, colorem proprium amittet. Hac moti ratione ſapiétes, ebriis braſsicæ ſuccũ propinãt, quo ebrietas ſubitò ſoluitur. Conuiuãtes pariter, ne à vini copia potentiaq; offendantur (Germanorum inſtar) braſsicam crudam primò comedere debent: ita enim vinum ad ſatietatem, abſq; ebrietatis periculo haurire valebunt.

*Cati nigerrimi eſum cerebrum, homines dementare.*

PEriculoſum eſt, verſicoloris, & maximè nigerrimi cati cerebrum alicui eſum præbere: ad inſaniam enim homines ducit, & quod peius, cerebri meatus obſtruit, ſpirituſq; impedit animales. Inter ſcriptores Petrus Apoinenſis, huius eſu adeò inſanire homines dixit, vt præſtigiis quaſi obnoxii videantur. Ponzettus pariter cati pilos venenoſos eſſe prodidit, eiuſq; anhelitum febrem hecticam inducere.

*Ex betulæ corticibus, ardentes faces comparari.*

BEtulæ cortices non modò ignem confeſtim recipiunt, verùm atque flammam

pariunt ardentem; quo fit, vt pleriq; faces, pro noctis obſcuritate fuganda, ex iis componant, bene rati lucidiorem has flammam, quã pini fædam parere: ex liquore autem picis inſtar, qui dum vtuntur deſtillat, oriri hoc iudicatur, cuius natura cùm facile accendatur, mirum haud eſt: talem effectum producere.

*Hæmorrhoidalem herbam contactu Hæmorrhoides ſanare.*

MIra eſt Hæmorrhoidalis vis, & potẽtia in perſanandis Hæmorrhoides: ſi enim huius radicibus, Hæmorrhoidales dolentes tanguntur, atq; illæ per diem circa femur ferantur, & mox in camino fumanti ſuſpendantur, procul dubio effectus ſanatur: ſiquidẽ Hæmorrhoides æquè atq; radices exiccãtur, flacceſcunt: qua cauſa herba ab effectu nomen deduxit, nec immeritò: nam in iſtarum inflammatione, & doloribus, ſi huius radices contuſæ applicantur, confeſtim, & dolor, & inflammatio mulcentur. *Ex Eurante.*

*Marinæ Paſtinacæ radium, dentium dolores mitigare.*

DEntium dolores multis experimentis ex Marinæ paſtinacæ radio mitigari viſi ſunt: huius enim radio, qui in piſcis cauda enaſcitur, dentes tanguntur, & gingiuæ ſcari-

ſcar ficantur, quo præſidio quàm citiſsimè dolor euaneſcit. Prodidit Dioſcorides, *lib.* 2. *cap.* 9. radium hunc dentes frangere, & euellere: quomodo autem hoc perficiat docuit Plinius *lib.* 32. *cap.* 4. Conteritur enim is, & cum Helleboro albo miſcetur, quorum miſtura ſi dentes illiti fuerint, ſine vexatione extrahuntur.

*Pleraſq; herbas, Solis exortum, & occaſum oſtendere.*

EX herbis non paucæ Solis ortum, & occaſum noſſe videntur: tantaq; huius ſyderis ſectandi, talibus auiditas naſcitur, vt firmiter inter has, & ſolem magnam ineſſe ſympathiam credamus. Profectò flos calendulæ in Solis ortu aperitur, & in occaſu clauditur; ex quo villicorum horologium à multis dicitur. Sequuntur Solis ſphæram non modo papauer, & illud tithymalli genus, quod vocant helioſcopon; ſed etiam malua, lupini & cichorea; intenſius autem Lotus herba ſectatur, & exortum quotidianum, & occaſum noſcit. Hæc (Theophraſti teſtimonio) caulem, & florem veſpere mergit, & circa mediam noctem tota in lacum irruit, & adeò occultatur, vt nec manu admiſſa quis valeat inuenire, vertitur mox paulatimq; erigitur, & in Solis exortu extra aquas conſurgit, flo-

remq́; aperit, & patefacit, taliterq́; etiamnum conſulit, vt altè ab aqua abeſſe videatur.

*Quales in Sodomi, & Gomorri veſtigijs oriantur fructus.*

ALtiſsimi Dei decreto quinq; vrbes antiquitus incenſæ ſunt: quarum Sodomum, & Gomorrhum præſtantiſsimæ iudicabantur. Harum in fauillis quædam noſcũtur veſtigia; ſiquidem cæleſtis ignis reliquiæ adhuc perſiſtunt. Quod autem illic admirabile perſpicitur; viridantia ſpectantur poma, formati vuarum racemi, nec quis eſt, qui edendi haud cupiditatem habeat: illa autem manibus capta ſatiſcunt, & in cinerem reſoluuntur, fumumq́; excitant, quaſi adhuc ardeant. *Ex Egeſippo lib.* 4.

*Magnam inter vterum, & ammas ineſſe ſympathiam.*

NOn exiguus inter mulierum vterum, & mammas contẽplatur conſenſus: quippe alterum alterius pathema oſtendere obſeruamus. A venis inter has partes coniunctis maximè ratio oſtẽdit oriri ſympathiã: ex iis enim materias ab vtriſq; contentis transferri, & exonerari experimur. In menſtruorum redundantia cucurbitula ſub mammis appoſita, fluxum cohiberi ab Hippocrate docemur.

Lactis

Lactis copia in puerperis dum magna grauiſq; fuerit, die ſeptimo puerperii octauo, nonoq;in vterum à natura refunditur. Suppreſsi menſes in virginibus, & viduis caſtis, non ſemel in mammas reſiliunt, & lactis copiam ſuſcitant. In mulierum pubertate accedente menſtruo vtramq; partem creſcere videmus.

### *Quo artificio Solis defectum firmiter comprehendere valeamus.*

VAria induſtria pleriq; conantur ſolis defectum deprehendere, hoc autem cōpertum eſt, artificio illius defectionem firmiter apprehendi. Pelues hora inſtanti capiantur, quæ non aqua, ſed aut oleo, aut pice implendæ ſunt; ratio enim ſuadet, humorem pinguem non facile turbari, atq; imagines perinde, quas recipit conſeruare. Equidem imagines in liquido & immoto tantum apparere conſueuerunt, propterea in oleo, & pice, commodius, & firmius, quomodo Luna Soli ſe opponat, & illum abſcondat accipere poterimus. *Ex Seneca in Natur. Quæſt.*

### *Virginum mammillarum tumorem à cicuta impediri.*

HAc inter alias, cicuta pollet efficacia, vt contuſa cum vmbella, atq; virginũ

mammillis impoſita, tumorem, & excreſcentiam valeat prohibere; fortaſſe nutrimētum impedit, quo minus augeantur, vt in puerorum teſticulis ſuccedit, ſi hæc adhibetur: ij enim meatibus alimenti obtuſis facilè exiccantur. Aperiam in hoc loco quod à Bondoletio multis experimentis comprobatum reperio de piſce ſquatina: hic enim mulierum mammis ſuperpoſitus, illas adeò conſtringit, vt virginum mammillæ appareant; credunt multi in genitalibus eundem ſimiliter effectum producere.

### *A Quercus gallis, anni præſagia comparari.*

NOn modò à Plinio, verùm atq; à pleriſq; rei ruſticæ ſcriptoribus obſeruatum fuiſſe comperio, à gallis quercus maioribus præſagium aliud anni, quod apud veteres in magno fuiſſe pretio, & opinione legitur. Aperiuntur gallæ, quando integræ ſunt, ibiq; muſca, aranea, aut vermiculus reperitur: ſiquidem planta hæc in gallis huiuſmodi animalium gignere conſueuit. Si muſca volat, anni fertilitatem & bellum futurum præſagiunt; ſin vermiculus repit, annonæ carentiam arguunt; ſi autem aranea proſiliet ſummam caritatem, & peſtilentes affectus præ-

prædicunt. His ego adderem, præſagia huiuſmodi, ſi Deo placuerit, conſimiles ſectatur euentus.

*Vitri puluerem calculos comminuere.*

NOn ſolum Galenus, ſed Auicenna, & medicorum plurimi ad calculos comminuendos vitri puluerem extollunt quomodo autem hæc fieret, plurimum inſudaui; tandem quæ ab Abenzoare componitur, mihi ex voto ſucceſsit, & vitrum adurere didici. Capitur vitri albi, & perſpicui fruſtulum, quod terebinthina coll nire oportet totum, mox tamdiù in prunis detinere, vt excandeſcat; hoc demum in aqua exſtinguitur, ſepties q; iteratur, primò tamen linitur, ſecundò excoquitur, vltimò extinguitur; quo peracto, vitrum conteritur, & in puluerem ſubtiliſsimum mutatur. Propinamus languentibus aurei pondus vel drach. j. cum vino albo, & efficaciter calculos comminui experimur.

*Quo artificio aëris naturam explorare valeamus.*

AEris qualitatem, & naturam cum explorare libuerit, ſpongia bene ſicca, atq; munda ſereno cælo per noctem ſub diuo exponenda eſt; illa enim ſi ſicca mane fuerit, ſiccus

ſiccus & aër erit; ſi humecta, nimboſus; ſi molliter vda, humidus, ac roridus. Inſuper ſi recentē panē eadem induſtria expoſueris, à corrupto, ſitum contrahere videbitur; à ſicco, fiet ſiccus; ab humido autem, à ſtatu proprio non mutabitur. Si aër fuerit peſtilens, carnes expoſitæ corrumpuntur, atque colorem mutant; ſic etiam & adipes. Si aër craſſus erit, patebit in marmore, & ſilicibus, quę in tali natura admodum madere ſolent; cōtra verò in aere tenui, licet humidus eſſet, hę enim in tali non ita humeſcunt. *Ex Cardano.*

## *Quali ſtratagemate homines, mortui videantur.*

MVltis experimētis confirmatum reperio, homines videri mortuos, ſi vinum ſublimatum, ſiue aqua vitæ cum ſale miſcetur, ac in patina (ſublata qualibet alia luce) accenditur in cubiculo, nocturno tempore, vbi homines reperiantur; ſiquidem ipſi immobiles fuerint, ſpeciem mortuorū repræſentabunt. Plerię; vt Aethiopes fingant, lucernam accendunt oleo plenam, cum quo ſepiæ atramentum ſit dilutum, ſiue calchantum, aut ærugo, nec ſine ratione: oſtēdit enim lux eorū colores, quæ in iis ſūt quæ accēdūtur: oportet tamen in cubiculo reliquas luces adimere; *Nerei-*

## *Nereides facie humana & venuſta, pleraſque fuiſſe repertas.*

NEreides, quas vulgus Sirenas appellat, plurimæ in locis maritimis inuẽtę ſunt; quod autẽ cãtus dulcedine nauigãtes hæ in ſoporem perliciant, & capiant, nos *in lib.* 1: *de Hominis vita*, abunde diſſeruimus, vbi de Tritonibus, Nereidibus, hominibusq; in mari degẽtibus, quos marinos vocant, tractatur; Poetarumq; fabulæ enodantur. Vidit has Theodorus Gaza & Georgius Trapezontius, homines magnæ eruditionis: Gaza in Pelepomeno exorta maris tempeſtate, Nereidem proiectam in littore reperijt viuentem, & ſpirantem, vultu humano, facie decora, corpore ſquamis hirto ad pubem vſq;, cætera autem in loci ſtæ caudam deſinebant: ad hanc viſendam magnus fuit concurſus, illa tamen erat mœſta, crebroq; ſuſpirio fatigata & frequentia hominum circumdata gemitus dedit & lacrymas emiſit, quibus motus miſericordia, ad mare deduxit, vbi magno impetu fluctus ſecauit, & ex oculis omnium euanuit. Quid Trapezontius, pleriq; alii viderint, in loco citato narrauimus.

(.·.)

### *De Apum natura, earumque mirabili ſagacitate.*

DIu quidem anceps fui in ſcrutanda Apum mellificatione, fœtu, & cera: nam & apud auctores magna reperitur controuerſia, num illæ generent, & aliunde prolem habeant. Poſt autem exactum ſcrutinium cuiuſdam amici valido experimento Ariſtotelis opinionem veram eſſe comprobaui; ſiquidem Apes è floribus fauos conſtruunt, ex arborum lacryma ceram fingunt, & mella ex aëris rore captant. Hæ primum fauos conficiunt, mox fœtum collocant, ore calidum ſpirantes, vt vitam recipiat. Mellificant æſtate, & autũno cibi cauſa; mel autem autũnale electius eſt. Fœtus in vere ſerotino debilis fit: nã & maiori ex parte emoritur. Multi aiunt oliuas, & examinum copiam cõgenerem habere naturam: nam ſi altera augetur, altera abundans fit: ſi vna deficit, altera deprimitur ratio eſt: nam mella ſiccitates augent; ſobolem verò imbres; quo fit, vt ſimul oliuæ, & copia examinum fit.

### *Vinorum aliquot exiſtere genera naturæ mirabilis.*

REperiuntur in locis plerisque aliquot vinorum genera mirabilis naturæ, eo

quod

quod vuæ & guſtu, & ſenſu à cæteris minime diſcrepant, nec vinum à vinis; tamen quod Heracliam Arcadiæ fit, viros reddit inſanos epotum, & mulieres ſteriles: & apud cabyniam Achaiæ abortum facit: & in Thaſſo vinum quoddam ſomnum producit; quoddam verò, vigiliam Ex *Theophraſto lib. 9. Plant.*

*Quo artificio ignem manibus abſque læſione tractare valeamus.*

APud pleroſque ſcriptores inueni, ignem ſine læſione poſſe tractari, ſi trito maluauiſco cum ouorum albumine, manus liniuntur, ac deſuper alumen inducitur. Hoc autem experimentum à Magno Alberto captum eſt, apud quem aliud legitur huius negotij artificium: ſi enim Ichthyocolle, & aluminis æquales partes capiuntur, & ad inuicem commiſcentur, ſi acetum his ſuperfunditur; quicquid tali miſcellanea illitum in ignem proijcitur, vtique non comburitur.

*Menſtrua in ſenio ferè quibuſdam fœminis accidere.*

QVàm fallax ſit tum Ariſtotelis, tum aliorum iudicium, quod in mulieribus circa quadrageſimum annum, ſiue quinquageſimum menſtrua deficiant, quotidiana demonſtrat experientia. Mulierem hic cognoui,

victoriam nomine, eamque honeſtam & bene morigeratam; huic in anno 45. mẽſtrua ceſſarunt, & fauſta valetudine vixit; cum autem ſexageſimum ferè annum attingeret, ecce illi menſes rubei, boniq́ue coloris rediere vberaq́ue, quæ prius flaccida erant, more virginum turgidula facta ſunt lactiſque tanta copia impleta, vt impulſu ferretur: quare, vt puerulũ filiæ ſuæ lactaret à me admonita eſt. Alteram cognoui, quæ vſque ad annum 65. ſemper menſtrua paſſa, & hodie viuit, & menſtrua ſingulis menſibus fluentia habet. Hæc autem rarò contingunt.

*Bufonis lapidem contra venena mirabilem habere virtutem.*

A Pleriſque ſcriptoribus extollitur lapis ille, qui in capite Bufonis, ſiue ranæ terreſtris inuenitur: ſiquidem contra venena ſolo contactu valere expertũ eſt; propterea inflationes à beſtijs venenatis illatas diſcutere, venenũq; elicere aiũt. Scribit Lemnius, tumores, & dolores ex ſoricibus, araneis, veſpis, ſcarabeis, gliribus, aliiſue venenoſis animalibus cauſatos ſolo lapidis blando attritu euaneſcere

Aquarum

*Aquarum Fluuios natura mirabilis reperiri.*

IN multis locis aquarum exortus, miræ efficaciæ inueniri legimus. Scribit Ariſt. in terra Aſsirithidæ aquas naſci, quas cum oues biberint, moxq́; inierint, nigros agnos generare. In Atandria duos ineſſe fluuios adnotauit, quorum alter candorem, alter nigritiem facit pecoribus: at Scamander amnis, quem Homerus Xanthum appellauit, flauas reddere oues creditur.

*Mirabilem in conceptu imaginationis eſſe potentiam.*

IMaginationis potentiam tam miram eſſe Phyſici confitentur vt viſa per cõceptum in partu ſæpiſsimè eluceſcant. Referam hiſtoriam admirandam ex Ludouico Viues 12. de Ciuit. Dei de huius negotio conſcriptam. In Brabantia Buſco ducis quædam vrbs eſt, in qua more eiuſdem Prouinciæ quodam die templi vrbis feſtum celebratur, quo tempore varii ludi apparantur. Sunt aliquot, qui ſtato die diuorum perſonas induunt: nõnulli verò Dæmonũ. Ex his vnus, cũ viſa puella exarſiſſet, & demũ ſaltãdo ſe ſe recepiſſet, & arreptã vt erat perſonatus vxorẽ ſuã in lectum conieciſſet, ſe ex ea Dæmonem gignere velle dicens,

cens, concubuit, & concepit mulier: cum autem in partu infantem peperiſſet, is ſimul ac primum editus eſt, ſaltitare cæpit forma, quali Dæmones pinguntur.

*Dentium ſtupores à portulaca confeſtim amoueri.*

DEntium ſtupores, qui ab acidis edulijs connaſci conſueuere, ex aqua aut ſucco, vel frondibus portulacæ commanſis, quam citiſsimè diſſoluuntur. Ipſe cum quadam æſtate tùm ſiti maxima, tùm dentium ſtupore affligeretur, cōmanſis ipſius frondibus, & à ſiti, & à ſtupore ſubito liberatus sū. Ab amico quodam audiui portulacæ ſuccū collinitum, abſque dubio verrucas exterminare, mihi autem experiundi locus haud adhuc datus eſt. Ex Aphrodiſeo.

*Ceraſorum aquam ſtillatitiam in Epilepſia ſummum eſſe remedium.*

INfinitis experimentis Ceraſorum aquam in ſuccurrendis Epilepticis comprobari reperio. proprerea à Ioanne Agricola in lib. Herbar. maximè etiam extollitur.

*Quæ, pro vita producenda inter arcana naturæ connumerentur.*

APud rerū naturalium ſcrutatores acerrimos inueni, idque in arcanis conſernari Hellebori nigri folia Saccharo cōmiſta degluti-

deglutientem ad iuglandis magnitudinem, in offenſam valetudinem, ad ſenectutem vſque conſeruari. Inſuper Silicem ignitum linteiſque parum madidis inuolutum, & pedibus applicitum, pernicioſos valetudinis vapores extrahere.

*Quo artificio in mulieribus crines denſiores, & copioſiores comparare valeamus.*

INter ſelectiſsima præſidia, quæ ad capillorum copiam generandam ineſſe creduntur, Maluæ radix connumerari poteſt: ſi enim caput mulierum liuiuio lauatur in quo elixa ſit maluæ radix, & deinde ſucco maluæ crines, inungantur, profectò vbertim prouenient, & citiſſimè.

Finis Hortuli Genialis.

# RERVM MEMORABILIVM, QVAE IN HORTVLO Geniali continentur elenchus.

A


*ABeſton accenſus, perpetuò ardet.* fol. 35.
*Aſtu dæmonum mirabiles in hominum corporibus effectus procreari.* 215.
*Admirandum auxilium ad veſica calculum, quo abſque inciſione diſſoluitur & expurgatur.* 211.
*Ad lapides renum & veſica frangendos mirabile remedium.* 204.
*Ammantium lac ab alimentis recipere qualitatem.* 174.
*Agricola non ſemel tempeſtates & ſerenitates, prædicunt.* 12.
*Abſynthium roborat ventriculum.* 145.
*Abſynthij Romani mira virtus.* 170
*Abſalon forma raris.*
*Acores capitis bufone ſanantur.* 45.
*Achatis lapidis mirabilis natura.* 79.
*Acetum ad ictus venenoſos vtile.* 193.
*Aceti ſcyllitici mira operatio.* 331.
*Adam erat ſapientiſsimus.* 48.
*Aegyptij in anni menſura ſapientes.* 25.
*Aegyptiorum opinio de elementis.* 159.
*Aepyptij in morborum cura facile ad ignem recurrunt.* 178
*Aemorrhagia ſelectum præſidium.* 176.
*Aegyptij hieroglyphicis vacabant.* 208.
*Aegyptiorum arcana ad quartanam.* 166
*Aegyptij reges opera magnifica & admiranda antiquitus conſtruxiſſe.* 31.


Aegy-

Aeris ſalubritatem ad vitæ productionem maximoperè videmus conducere. 34
Aegyptiorum ſtudium in lapidis à veſsica extractione. 315
Aegyptij quomodo igneâ præſidia componant. 178.
Aeris natura quomodo noſcatur. 345
Afflictionem tribuere intellectum. 30
Agricolæ filicibus in horreis cur vtantur. 200.
Agricolæ cuiuſdam interitus.
Alexandri mors quo veneno fuerit cauſata 45
Alexandri ſudor redolens. 195
Alexandri ſudor ſanguineus. 209
Alexandri magnanimitas in ſtudioſos. 259
Amazones mammas dextras ſecabant. 8
Amoris originis controuerſia. 120
Amantes cur facilè iraſcantur. 225
Ambarum vt ebrietatem faciat. 307
Animalia quædam anni tempora prædicere. 224
An transformatio realis detur. 14
An animal in igne viuere poſsit. 18
Anni computum diuerſimodè factum. 39
Animalia ex putri materia non ſemper extitiſſe. 43
Anicularum quarundam facinora. 58
Antimonij in vitrum reductio. 66
Anuli Bubali ad gramphum vtiles. 98
Anularis digitus cordi amicus. 160
Antora napello inimiciſsima. 176
Angina præfocatiua vt compeſcatur. 197
Animalia à veteribus Dijs dicata. 220

Angu'llarum cum Aquilone affectus. 246
Animantium robur à ſemine oritur. 214
Anni climacterici quales. 290
Annibalis ſtratagema in hoſtes. 306
Anni praſagia à quercus gallis. 343
Antitodorum aliquot obſeruationes. 171
Apri teſtium virtus mirabilis. 162
Apri ægrotantes hederam quærunt. 126
Apij eſum infauſtum veteribus. 165
Apri dentes ad anginam & pleuritidem vtile. 279
Apes imminente pluuia ad aluearia redeunt. 303
Apium riſus herba ſcelerata. 318
Apum mirabilis ſagacitas & officium. 348
Aqua mirabilis ad viſus defectum. 125
Aquilinum lapidem partum accelerare. 126
Aqua frigida qualiter apparetur. 314
Arcades qualiter annum computabant. 39
Archelai Regis in populos immanitas. 50
Arboris ficus mirabilis natura. 51
Arietis lingua lanitium oſtendit. 56
Araneorum tela in medicina vſurpata. 77
Arbores quandoque in lapides mutati. 90
Artemiſia quando in radicibus carbonem produ-
cat.
Articulares dolores quomodo curentur. 103
Archelaus Rex aſtronomiæ ignarus 244
Ariſtotelis opinio de mularum ortu. 259
Ariſtotelis rerum indagator. 309
Ariſtolochia piſces ſtupidos facit. 328
Archelaus turrim incombuſtibilem fecit. 337
Aſphaltitis lacus mirabilis natura. 19
Aſtronomia medicis neceſſaria. 114
Aſſa-

Aſſarum vomitu humores expurgat. 157
Aſparagorum uſus corporis nitorem producit. 245
Aſpides propè halico abum ſtupidi. 272
Aſparagi ut mirabiliter creſcant. 279
Aſpidum natura qualis. 294
Athenienſes ſacerdotes cicutam comedebant. 73
Attila canis inſtar latrabat. 80
Athenienſium cura erga filios. 250
Aues uſu Taxi nigræ fiunt. 305
Auri uſus in medicina. 267
Auſonij locus de mœcha uxore. 309

B.

BAſilici odor vermes gignit. 104
Baſiliſcus habitat in ſolitudinibus Aphricæ. 56
Baſiliſcum haud à gallo excludi. Ibid.
Bardanæ mira vis in affectu uteri. 90
Bituminis vis in hiſterica paſſ. 116
Braſſica, & ruta ſimul ſata pereunt. 78
Bruta aliquot laſciuiſſe in fœminas. 81
Bryoniæ mira virtus in affectu matricis. 142
Braſſicæ ſuccus contra ebrietatem.
Britannorum præſidium in furioſos. 39
Bubulo ſtercore colicum ſanari. 88
Bufonis lapis contra venena. 351
Bufonis mira proprietas in Aſcite. 37

C.

CArnes duræ ut fiant teneriores. 61
Caraba mira vis in caſu vuluæ. 54
Canes obmuteſcunt umbra Hyenæ.
Capra maximè epilepſia tentatur. 129
Capillorum defluuium laudano curari. 135
Cani-

Caniculæ exortum à veteribus præuiſum. 158
Carnes coctæ, quomodo crudæ videantur. 161
Canes fabrorum exiguos habent liẽnes. 170
Cancri viui quomodo cocti ſimulentur. 172
Capræ in Iuſtinis montibus euomunt, 175
Capili noſtri plantis aſſimilantur. 199
Caſtrati lienem, & vitella ouorum deglutire nequeunt. 254
Cauſtica remedia, qualia ad ſtrumas. 257
Caryophillatæ vis ad corporis maculas. 287
Caſtorei teſtes propè renes adeſſe. 288
Caminus quo fumum non emittet.
Calphurnius beſtia vxores dormientes necabat. 331
Catelli membrorum dolores conſopiunt. 333
Cacodæmonem mali nuncij præſagium attuliſſe. 32
Calendula ſolis amica. 341
Capiuaccei opinio de menſtruo ſanguine 27
Cantharidum mira vis nocendi. 117
Carthaginienſium præſidium ad deſtillationes infantium.
Cati cerebrum homines dementat. 339
Ceruii lacryma ſudores ſuſcitat. 46
Cerui renouantur eſu ſerpentis. 106
Cerui carnes ad vitæ productionem. 107
Cepam ab Hyppocrate deteſtari. 163
Ceruorum vita longiſsima. 181
Ceruus alatus Francorum inſignia. 298
Ceruinum penem conceptum facere.
Ceraſorum aqua epilecticis vtiliſsima. 348
Chamædrij mira vis ad lienoſos. 140
Chalcanti vſus quid operetur. 146
Chymici florebant apud veteres. 229
Cibus

... quomodo apparetur. 21
Cicutam vterinum furorem domare. 75
Cicuta virginum mammas detumat. 344
Cynorrhodi radix ad hydrophobiam. 167
Cyminum hominibus pallorem inducere. 243
Cyprinorum vſu podagricis infeſtus. 315
Cyprini oſſiculū caluariæ ad epileſiā mirabile. 330
Clarorum virorum exitus. 306
Coruì morientium fœditatem ſentiunt. 152
Colicus dolor quomodo ſanetur. 88
Collegium veterum pro tuenda ſanitate. 205
Cotoneorum ſemina ad combuſta. 208
Confectio ſenibus præſtantiſſima. 223
Corpus vt glabrum reddi poſſit. 230
Corpora venenata vt noſcantur. 242
Corallina vis ad lumbricos. 261
Corni planta hydrophobiam ſuſcitat. 277
Conſenſus & diſſenſus animantium. 298
Cornelij Celſi valetudinis præcepta. 310
Creationis mundi opiniones. 10
Croci metallorum compoſitio. 292
Crines mulierum qua via denſiores fiant. 353
Cupreſſi folia ſtrumas auferre. 100
Cur fit vt quis clauos vomere videatur.
Cucumeres oleum abhorrent. 282
Cur multi improuisè moriantur.

D.

Datura flores riſum concitant. 233
Defluuium capillorum ab hydrargiro. 96
Dæmonis aſtutia apud Indos. 15
Democriti ſedulitas in olei caritate. 9
Demoſthenes quomodo curaſſet linguæ impedimenta. 290.

*Dentium dolores bufonis tibia ſanari.* 162
*Dentium ſtupor à portulaca remouetur.* 390
*Dentium dolores paſtinacæ marinæ radio conquieſcere.* 340
*Deſipientia mulieribus familiaris.* 306
*Digiti annularis ſympathia.* 160

E.

*Ebora quo artificio colorentur.* 274
*Ebrij varia ſuſcipiunt deliria.* 312
*Echini ſagacitas in ventorum mutationibus.* 41
*Elephantis in fœminam mirus amor.* 81
*Empiricorum remedia periculoſa.* 135
*Epiſtola quomodo in ouo celetur.* 313
*Equam grauidam marem admittere.* 71
*Equa grauida ſi mas occiditur, ab ortu.* 118
*Equorum teſtes ad ſecundas depellendas præſtantiſsimi.* 317
*Equus phaleris accinctus, acrior fit.* 363

F.

*Facies rugatæ quomodo emendentur.* 21
*Faciem hominis diuerſimode alterari.* 42
*Familiæ in Creta mirè faſcinatrices.* 330
*Faces ardentes ex Betulæ corticibus.* 339
*Fœtor extinctæ lucernæ grauidis pernicioſus.* 48
*Febricitantium ſitis qualiter compeſcatur.* 177
*Febrem à quodam piſce illico excitari.* 194
*Fœminæ aliquot in mares mutatæ,* 160
*Fœminæ pruritu corripiuntur in pudendis in prima menſtruorum eruptione.* 315
*Fœcula Brioniæ in affectu vteri.* 327
*Fœniculorum ſemina aliquando exitialia.* 321

*Filij*

Filij à parentibus ſigna recipiunt. 94
Ficorum eſum ſudorem parere fœtidum. 214
Filices ab agris qualiter extermimentur. 278
Flores in Aegypto ſine odore. 145
Flamma quomodo in aqua excitetur. 172
Fluuij aliquot mirabilis natura. 351
Fructum vinearum, iumentorumq; interitus præſagium. 83
Ferarum natura in hominibus mirum in modum deſt. 80
Fons mirabilis apud Garamantes. 299
Frigida poſt pharmacũ exhibita, felici ſucceſſu. 27
Fraxinum ſerpentibus inimicum. 251
Furioſi in pleniluno magis inſaniunt. 38
Fuci vulnera quomodo curentur. 59
Fungi vbi in lapides mutentur. 90
Fumus hydrargiri quid efficiat. 227

G.

Gallinæ appenſo milui capite furiunt. 106
Galenus Medicorum princeps. 188
Galega, & ſcordij vis contra peſtem. 201
Gallinarum ſtercus ad fungorum virus. 271
Gallinarum adeps quomodo diu ſeruetur. 282
Gallinæ quomodo fœcundæ fiant. 286
Gentium, & populorum ingenia. 178
Germanorum mos circa coitum. 72
Gigantes quando in orbe fuerint. 22
Gymnoſophiſtæ apud Indos mirabiles. 256
Grauidationis mulierum aſſertio. 78
Grauidæ mulieres marem admittunt. 73
Grauidæ conceptũ quomodo valeant occultare. 82
Grauidæ aliquando fœtũ pariunt ſine vnguibus. 118

cens, concubuit, & concepit mulier: cum autem in partu infantem peperiſſet, is ſimul ac primum editus eſt, ſaltitare cæpit forma, quali Dæmones pinguntur.

*Dentium ſtupores à portulaca confeſtim amoueri.*

DEntium ſtupores, qui ab acidis edulijs connaſci conſueuere, ex aqua aut ſucco, vel frondibus portulacæ commanſis, quam citiſsimè diſſoluuntur. Ipſe cum quadam æſtate tùm ſiti maxima, tùm dentium ſtupore affligeretur, cõmanſis ipſius frondibus, & à ſiti, & à ſtupore ſubito liberatus sũ. Ab amico quodam audiui portulacæ ſuccũ collinitum, abſque dubio verrucas exterminare, mihi autem experiundi locus haud adhuc datus eſt. Ex Aphrodiſeo.

*Ceraſorum aquam ſtillatitiam in Epilepſia ſummum eſſe remedium.*

INfinitis experimentis Ceraſorum aquam in ſuccurrendis Epilepticis comprobari reperio. proprerea à Ioanne Agricola in lib. Herbar. maximè etiam extollitur.

*Quæ, pro vita producenda inter arcana naturæ connumerentur.*

APud rerũ naturalium ſcrutatores acerrimos inueni, idque in arcanis conſernari Hellebori nigri folia Saccharo cõmiſta

degluti-

deglutientem ad iuglandis magnitudinem, in offenſam valetudinem,ad ſenectutem vſque conſeruari.Inſuper Silicem ignitum linteiſque parum madidis inuolutum,& pedibus applicitum,pernicioſos valetudinis vapores extrahere.

*Quo artificio in mulieribus crines denſiores, & copioſiores comparare valeamus.*

INter ſelectiſsima præſidia,quæ ad capillorum copiam generandam ineſſe creduntur,Maluæ radix connumerari poteſt: ſi enim caput mulierum liuiuio lauatur in quo elixa ſit maluæ radix, & deinde ſucco maluæ crines,inungantur, profectò vbertim prouenient,& citiſſimè.

Finis Hortuli Genialis.

# RERVM MEMORABILIVM, QVAE IN HORTVLO Geniali continentur elenchus.

A

*ABeſton accenſus, perpetuò ardet.* fol. 35.
*Aſtu dæmonum mirabiles in hominum corporibus effectus procreari.* 215.
*Admirandum auxilium ad veſicæ calculum, quo abſque inciſione diſſoluitur & expurgatur.* 211.
*Ad lapides renum & veſicæ frangendos mirabile remedium.* 204.
*Ammantium lac ab alimentis recipere qualitatem.* 174.
*Agricolæ non ſemel tempeſtates & ſerenitates prædicunt.* 12.
*Abſynthium roborat ventriculum.* 145.
*Abſynthij Romani mira virtus.* 170
*Abſalon forma raris.*
*Acores capitis bufone ſanantur.* 45.
*Achatis lapidis mirabilis natura.* 79.
*Acetum ad ictus venenoſos vtile.* 193.
*Aceti ſcyllitici mira operatio.* 331.
*Adam erat ſapientiſsimus.* 48.
*Aegyptij in anni menſura ſapientes.* 25.
*Aegyptiorum opinio de elementis.* 159.
*Aepyptij in morborum cura facile ad ignem recurrunt.* 178
*Aemorrhagiæ ſelectum præſidium:* 176.
*Aegyptij hieroglіphicis vacabant.* 208.
*Aegyptiorum arcana ad quartanam.* 166
*Aegyptij reges opera magnifica & admiranda antiquitus conſtruxiſſe.* 31.

Aegy-

Aegyptiorum in condiendis corporibus obſeruatio.
Aeris ſalubritatem ad vitæ productionem maximoperè videmus conducere. 34
Aegyptiorum ſtudium in lapidis à veſsica extractione. 315
Aegyptij quomodo igneá præſidia componant. 178
Aeris natura quomodo noſcatur. 345
Afflictionem tribuere intellectum. 30
Agricolæ ſilicibus in horreis cur vtantur. 200
Agricolæ cuiuſdam interitus.
Alexandri mors quo veneno fuerit cauſata 45
Alexandri ſudor redolens. 195
Alexandri ſudor ſanguineus. 200
Alexandri magnanimitas in ſtudioſos. 219
Amazones mammas dextras ſecabant. 8
Amoris originis controuerſiæ. 120
Amantes cur facilè iraſcantur. 221
Ambarum vt ebrietatem faciat. 307
Animalia quædam aeni tempora prædicere. 224
An transformatio realis detur. 14
An animal in igne viuere poſsit. 18
Anni computum diuerſimodè factum. 39
Animalia ex putri materia non ſemper extitiſſe. 45
Anicularum quarundam facinora. 58
Antimonij in vitrum reductio. 66
Anuli Bubali ad gramphum vtiles. 98
Anularis digitus cordi amicus. 160
Antora napello inimiciſsima. 176
Angina præfocatiua vt compeſcatur. 197
Animalia à vteeribus Dijs dicata. 220
Anguil-

Anguillarum cum Aquilone affectus. 246
Animantium robur à ſemine oritur. 214
Anni climacterici quales. 29●
Annibalis ſtratagema in hoſtes. 306
Anni præſagia à quercus gallis. 343
Antitodorum aliquot obſeruationes. 171
Apri teſtium virtus mirabilis. 162
Apri ægrotantes hederam quærunt. 126
Apij eſum infauſtum veteribus. 165
Apri dentes ad anginam & pleuritidem vtile. 279
Apes imminente pluuia ad aluearia redeunt. 303
Apium riſus herba ſcelerata. 318
Apum mirabilis ſagacitas & officium. 348
Aqua mirabilis ad viſus defectum. 125
Aquilinum lapidem partum accelerare. 126
Aqua frigida qualiter apparetur. 314
Arcades qualiter annum computabant. 39
Archelai Regis in populos immanitas. 50
Arboris ficus mirabilis natura. 51
Arietis lingua lanitium oſtendit. 56
Araneorum tela in medicina vſurpata. 77
Arbores quandoque in lapides mutati. 90
Artemiſia quando in radicibus carbonem producat.
Articulares dolores quomodo curentur. 103
Archelaus Rex aſtronomiæ ignarus 244
Ariſtotelis opinio de mularum ortu. 259
Ariſtotelis rerum indagatur. 30●
Ariſtolochia piſces ſtupidos facit. 328
Archelaus turrim incombuſtibilem fecit. 337
Aſphaltitis lacus mirabilis natura. 19
Aſtronomia medicis neceſſaria. 114

Aſſa-

Digitized by Google

*Aſarum vomitu humores expurgat.* 157
*Aſparagorum vſus corporis nitorem producit.* 245
*Aſpides propè baltico abum ſtupidi.* 272
*Aſparagi vt mirabiliter creſcant.* 279
*Aſpidum natura qualis.* 294
*Athenienſes ſacerdotes cicutam comedebant.* 73
*Attila canis inſtar latrabat.* 80.
*Atheniensium cura erga filios.* 250
*Aues vſu Taxi nigra fiunt.* 305
*Aurs vſus in medicina.* 267
*Auſonij locus de mœcha vxore.* 309

B.

*BAſilici odor vermes gignis.* 104
*Baſiliſcus habitat in ſolitudinibus Aphricæ.* 56
*Baſiliſcum haud à gallo excludi.* *Ibid.*
*Bardana mira vis in affectu vteri.* 90
*Bituminis vis in hiſterica paſs.* 116
*Braſsica, & ruta ſimul ſata pereunt.* 78
*Bruta aliquot laſciuiſſe in fœminas.* 81
*Bryoniæ mira virtus in affectu matricis.* 142
*Braſsicæ ſuccus contra ebrietatem.*
*Britannorum præſidium in furioſos.* 39
*Bubulo ſtercore colicum ſanari.* 88
*Bufonis lapis contra venena.* 351
*Bufonis mira proprietas in Aſcite.* 37

C.

*CArnes duræ vt fiant teneriores.* 61
*Carabæ mira vis in caſu vuluæ.* 54
*Canes obmuteſcunt vmbra Hyenæ.*
*Capra maximè epilepſia tentatur.* 129
*Capillorum defluuium laudano curari.* 135

*Cani-*

*Caniculæ exortum à veteribus præuiſum.* 158
*Carnes coctæ, quomodo crudæ videantur.* 161
*Canes fabrorum exiguos habent lienes.* 170
*Cancri viui quomodo cocti ſimulentur.* 172
*Capræ in Iuſtinis montibus euomunt.* 175
*Capili noſtri plantis aſſimilantur.* 199
*Caſtrati lienem, & vitella ouorum deglutire nequeunt.* 254
*Cauſtica remedia, qualia ad ſtrumas.* 257
*Caryophillatæ vis ad corporis maculas.* 287
*Caſtorei teſtes propè renes adeſſe.* 288
*Caminus quo fumum non emittet.*
*Calphurnius beſtia vxores dormientes necabat.* 332
*Catelli membrorum dolores conſopiunt.* 333
*Cacodæmonem mali nuncij præſagium attuliſſe.* 32
*Calendula ſolis amica.* 341
*Capiuaccei opinio de menſtruo ſanguine* 27
*Cantharidum mira vis nocendi.* 117
*Carthaginienſium præſidium ad deſtillationes infantium.*
*Cati cerebrum homines dementat.* 339
*Cerui lacryma ſudores ſuſcitat.* 46
*Cerui renouantur eſu ſerpentis.* 106
*Cerui carnes ad vitæ productionem.* 107
*Cepam ab Hyppocrate deteſtari.* 163
*Ceruorum vita longiſsima.* 181
*Ceruus alatus Francorum inſignia.* 298
*Ceruinum penem conceptum facere.*
*Ceraſorum aqua epilecticis vtiliſsima.* 343
*Chamædrij mira vis ad lienoſos.* 140
*Chalcanti vſus quid operetur.* 146
*Chymici florebant apud veteres.* 229

*Cibus*

... quomodo apparetur. 21
Cicutam vterinum furorem domare. 75
Cicuta virginum mammas detumat. 344
Cynorrhodi radix ad hydrophobiam. 167
Cyminum hominibus pallorem inducere. 243
Cyprinorum vſus podagricis infeſtus. 315
Cyprini oſſiculũ caluariæ ad epileſiã mirabile. 330
Clarorum virorum exitus. 306
Corui morientium fœditatem ſentiunt. 152
Colicus dolor quomodo ſanetur. 88
Collegium veterum pro tuenda ſanitate. 205
Cotoneorum ſemina ad combuſta. 208
Confectio ſenibus præſtantiſſima. 223
Corpus vt glabrum reddi poſſit. 230
Corpora venenata vt noſcantur. 242
Corallinæ vis ad lumbricos. 261
Corni planta hydrophobiam ſuſcitat. 277
Conſenſus & diſſenſus animantium. 298
Cornelij Celſi valetudinis præcepta. 310
Creationis mundi opiniones. 10
Croci metallorum compoſitio. 292
Crines mulierum qua via denſiores fiant. 353
Cupreſſi folia ſtrumas auferre. 100
Cur fit vt quis clauos vomere videatur.
Cucumeres oleum abhorrent. 282
Cur multi improuiſè moriantur.

D.

Datura flores riſum concitant. 233
Defluuium capillorum ab hydrargiro. 96
Dæmonis aſtutia apud Indos. 15
Democriti ſedulitas in olei caritate. 9
Demoſthenes quomodo curaſſet linguæ impedimenta. 280.

Denti-

Dentium dolores bufonis tibia ſanari 162
Dentium ſtupor à portulaca remouetur. 390
Dentium dolores paſtinacæ marinæ radio conquieſcere. 340
Deſipientia mulieribus familiaris. 306
Digiti annularis ſympathia. 160
E.
EBora quo artificio colorentur. 274
Ebrij varia ſuſcipiunt deliria. 312
Echini ſagacitas in ventorum mutationibus. 41
Elephantis in fœminam mirus amor. 81
Empiricorum remedia periculoſa. 135
Epiſtola quomodo in ouo celetur. 313
Equam grauidam marem admittere. 72
Equa grauida ſi mas occiditur, abortit. 118
Equorum teſtes ad ſecundas depellendas præſtantiſsimi. 317
Equus phaleris accinctus, acrior fit. 363
F.
FAcies rugatæ quomodo emendentur. 22
Faciem hominis diuerſimode alterari. 42
Familiæ in Creta mirè faſcinatrices. 330
Faces ardentes ex Betulæ corticibus. 339
Fœtor extinctæ lucernæ grauidis pernicioſus. 48
Febricitantium ſitis qualiter compeſcatur. 177
Febrem à quodam piſce illicò excitari. 194
Fœminæ aliquot in mares mutatæ, 160
Fœminæ pruritu corripiuntur in pudendis in prima menſtruorum eruptione. 315
Fœcula Brioniæ in affectu vteri. 327
Fœniculorum ſemina aliquando exitialia. 321

Filij

*Filij à parentibus ſigna recipiunt.* 94
*Ficorum eſum ſudorem parere fœtidum.* 214
*Filices ab agris qualiter exterminentur.* 278
*Flores in Aegypto ſine odore.* 145
*Flamma quomodo in aqua excitetur.* 172
*Fluuij aliquot mirabilis natura.* 351
*Fructum vinearum, iumentorumq; interitus præſagium.* 83
*Ferarum natura in hominibus mirum in modum deſt.* 80
*Fons mirabilis apud Garamantes.* 299
*Frigida poſt pharmacũ exhibita, felici ſucceſſu.* 27
*Fraxinum ſerpentibus inimicum.* 251
*Furioſi in pleniluno magis inſaniunt.* 38
*Fuci vulnera quomodo curentur.* 59
*Fungi vbi in lapides mutentur.* 90
*Fumus hydrargiri quid efficiat.* 227

G.

*Gallinæ appenſo milui capite furiunt.* 106
*Galenus Medicorum princeps.* 188
*Galega, & ſcordij vis contra peſtem.* 208
*Gallinarum ſtercus ad fungorum virus.* 271
*Gallinarum adeps quomodo diu ſeruetur.* 282
*Gallinæ quomodo fœcundæ fiant.* 286
*Gentium, & populorum ingenia.* 178
*Germanorum mos circa coitum.* 72
*Gigantes quando in orbe fuerint.* 22
*Gymnoſophiſtæ apud Indos mirabiles.* 256
*Grauidationis mulieruus aſſertio.* 73
*Grauidæ mulieras marem admittunt.* 73
*Grauidæ conceptũ quomodo valeant occultare.* 82
*Grauidæ aliquando fœtũ pariunt ſine vnguibus.* 118

*Grauida mulieres cur pallida.* 139
*Græci de Iudæorum monumentis nihil adduxerunt.* 189

## *H.*

*HAuſtulus aquæ matutinus ſalubris.*
*Hecla ignis aqua nutritur.* 186
*Hemicrania Gagate ſubmouetur.* 133
*Hemicrania à carduo benedicto ſanatur.* 216
*Herpetes ceroto tabacci conſanari.* 144
*Hellebori nigri electro in Anticyris.* 117
*Hederam cum vino habere diſcordiam.* 280
*Hemorrhoidalis herba miræ virtus.* 340
*Hellebori nigri extractum.* 160
*Hybernia mira aeris ſalubritas.* 41
*Hidrops à viridi lacerto conſanata.* 36
*Hydrophobos è poto catuli coagulo aquam illico appetere.* 150
*Hippocratis opinio de balbis defectiua,* 74
*Hydrargiri minera quomodo reperiatur.* 122
*Hyppiatri quo ſtudio ſtellas albas in equorum facie confingant.* 328
*Hydrophobia rara dicuſſio.* 154
*Hydrargiri mira natura.* 183
*Hydrargirum remedium eſt ad vermes.* 231
*Hydrargirum vtile ad coli dolorem.* 320
*Hydrargirum remedium in peſte.* 326
*Hydrargirum defluuium capillorum facere.* 96
*Hominis vitæ longitudinis & breuitatis ſigna.* 168
*Homo repertus miræ vaſtitatis.* 170
*Hominum cur aliquot ſubtilioris, vel graſſioris ingenij fiant.* 187
*Homines Principis vitam imitantur.* 17
*Homi-*

*Homines inuenti mira gracilitatis.* 245
*Hominis compoſitionis mirabilia.* 292
*Homines quomodo fiant abſtemij.* 327
*Hominum corpora olim vaſta.* 335

I.

*Ibis in Aegypto ſolum moratur.*
*Ignis præſidia ad morbos ſelecta.* 203
*Infantes à quibus nutricibus lactandi.* 25
*Infantis in vmbilicum animaduerſio.* 61
*Indi ante Hiſpanorum tranſitum variolas haud paſſi ſunt.* 88
*Inſania ex ſolano ſyluatico quomodo emendetur.* 85
*Indus quidam longiſſima vita.* 121
*Infantes eiulare aucto lacte in mammillis.* 148
*Infantium ruptura vt curentur.* 160
*Infantes vt præſeruentur ab epilepſia.* 217
*Infantes à nutricibus mores recipere* 270
*Infantis vmbilicum conceptum facere.* 324
*Inter Lupum & Agnum diſcordia* 96
*Inter braſſicam, & vites ſympathia.* 338
*Iumenta clitellaria ſibilo , & cantu à laboribus ſubleuare.* 291.

L.

*Laminas æris à vitriolo extrahi.* 52
*Lactis balneum pro corpore decorando.* 72
*Lapidis ignem redentis compoſitio.* 125
*Lapathium carnes duras, teneras facit.* 107
*Lacerta apud Indos mira magnitudinis.* 249
*Lac, & ſanguis aliquando pluere viſi.* 390
*Lepus annis decem viuere dicitur.* 102
*Letargicos à Satureia vigiles fieri.* 147
*Leonardi vairi de partu opinio.* 237

*Leones æſtate tertianam patiuntur.* 348
*Leporum non omnes hermaphroditi.* 294
*Leo timet Gallum.* 150
*Lintea apud Indos igne depurari.* 34
*Littera aurei coloris quomodo fiant.* 91
*Lignum è viſco Latum diſcutit.* 113
*Limem ad corporis turpitudinem valere,* 191
*Lolium praua inducit ſyptomata.* 86
*Lolij nocumenta aceto ſanari.* Ibid.
*Lupi aſpectu homines obmuteſcunt.* 57
*Lupi pauci reperiuntur, oues autem multæ.* 64
*Lupi quomodo ouibus nocere nequeant.* 106
*Lumaca lapis partum accelerat,* 112
*Ludi in conuiuijs feſtiui quales,* 119
*Lupi, canes, & Feles vt curentur.* 175
*Lupi in ſenio ſerpentes in renibus generant.* 234
*Lunæ confluxus ad inferiora mirabilis.* 236
*Lue gallica canis infeſtus* 243
*Lumbricos quandoque generari virulentos,* 324

M

*Aris rubri admiranda natura* 95
*Marinum Vitulum à fulmine non lædi.* 129
*Maleficas artes in Septentr. exerceri* 176
*Mas citius, quàm fœmina animatur* 182
*Maritimarum tempeſtatum præſagia.* 185
*Macula nigra in morbis quid portendant.* 102
*Mãdragora vitibus infundit vim ſoporiferam* 284
*Mares in mammillis ſæpè lac habent.* 323
*Marina paſtinacæ radius ad dentium dolores vtilis.* 340
*Mammarum cum vtero ſympathia.* 34
*Medicinæ præſtantia quanta ſit.* 81

*Menſtrualis ſanguinis immanitas.* 26
*Medea an fuerit venefica.* 138
*Memoria quo præſidio augeatur.* 138
*Mercurij poſitura in hominũ natiuitatibus, quantum valeat.*
*Mergorum & anſerum proprietas contra Hydrophobiam.* 49
*Mellis vſus vitæ vtiliſſimus.* 285
*Medicinæ multæ ab animalibus captæ.*
*Meſpuli lignum ab ab ortu præſeruat.* 327
*Menſtrua pleriſq; fœminis in ſenio.*
*Mirabiles in hominibus proprietates dari.* 87
*Mithridates inculpatè venena bibebat.* 92
*Mithridatis antidotum ad venena.* 141
*Miræ fontis in Epyro proprietas.* 185
*Mille pedum præparatio ad calculos.* 2-5
*Mille folium ad vulnera conſolidanda.*
*Morborum prauorum natura.* 69
*Morus planta prudentiſſima.*
*Morſus quidam à cane rabido latrauit.* 1891
*Mors in Arthritide quando ſuccedat.* 190
*Mures futurorum præſcij.*
*Muſtela cur rutam comedat.* 22
*Multa præſidia ab animalibus homines accepiſſe.* 316
*Mulierum capilli quomodo in vermes mutentur.* 20
*Monſtruoſa Dæmonis apparitio.*
*Mulieres prægnantes vt noſcantur.* 67
*Muſtellæ ſanguis ad epilepſiam.* 197
*Mundi creatio, & ornatus.*
*Mullus ſterilitatem producit.* 167
*Mulierum pinguedo ſuauis.* 41

*Mulierum cinni quomodo crocei ſiant.* 222
*Mulieres raro inebriantur.* 240
*Mularum genus propagare nequit.* 247
*Mulieres in Ponto animalibus nocentes.* 2[illegible]9

N.

*NAturæ ſagacitas in morbis.* 124
*Naturæ prouidentia in brutis.* 64
*Natiuitates hominum quando obſeruandæ.* 230
*Naturæ arcana pro vita producenda.* 352
*Neronis crudelitas quoquo pacto à nutrice originem ſumpſit.* 26
*Nero Tapſiam magnificauit.* 51
*Nereides, & Sirenæ ſæpè viſæ ſunt.*
*Nili proprietas admiranda.* 10
*Niues rubentes in Armenia.* 110
*Nodi in vmbilico infantis quid notent.* 202
*Nux miriſtica quomodo fiat vigoroſior.* 139

O.

*OLearum ſterilitatis præſagium.* 9
*Olei, vini, ſegetumque ſterilitatis præſagium.* 33
*Olei balneum pro conuulſis laudatum.* 48
*Oleum amigdalarum dulcium ad variolarum veſtigia prohibenda.* 91
*Olea Mineruæ à veteribus dicata.* 114
*Olei cinamomi rara compoſitio.* 184

Olina-

Oliuarum oleum ad vnguium punctura. 210
Oleum latris colicum affectum domat. 208
Oleum lixiuio miſtum albeſcit. 332
Opthalmia aliquando ſolo aſpectu communicatur. 203
Oris vlcera quomodo ſanentur: 161
Oryalus viſu auriginoſos ſanat. 203
Oreſtis cadauer octo cubitorum.
Oſſa de corde Cerui contra venena. 132
Oues capita mouent pluuia imminente.
Oues alba vbi nigra fiant. 351

P

Pariendi difficultas quandoque à curto vmbilico prouenit. 51
Paracelſi falſa opinio de homunculi partu. 108
Panaritium qualiter illico ſanetur. 200
Parthi, Scythaeque quo veneno ſagittas linirent. 318
Peſtilenti tempore inter præcipua præſidia aeris rectificatio ſummum iudicatur. 101
Papauer agreſte contra pleuritidem, 315
Papauer ſolis ſpheram inſequitur, 276
Perſæ alliis coquinas replebant. 18
Pediculi corpora morientium relinquunt. 79
Peſtem ex occulta antipathia oriri. 147
Penna Ibidis ſerpentes terret. 239
Perniones quomodo ſanentur. 326
Phalangii veneni opera. 99
Phrenetici cur fortiſsimi ſint, 131
Phrenetidem ex nigro corallio quieſcere 146
Phrenetici aliquando mirabilia loqui. 159
Pharmacum dare, quando periculoſum. 242
Philomena à vipera deuoratur. 288

Piſces marini ſalubres, & ſapidi, 1
Piſces frixi quomodo in venenum tranſeunt. 71
Pici mirandulani ingenium; 183
Picem cum oleo habere colligantiam. 347
Pici opinio de ſcientiarum varietate. 16
Portulacæ ſemen contra lumbricos. 102
Plurimam è terra ſurſum rapi iterumque deorſum cum pluuiis præcipitari. 335
Polypodij mira vis contra cancros. 239
Porri caput quomodo augeri poſsit. 251
Potentia imaginatiua in conceptu mirabilis. 291
Plantæ ſimiles aſpectu, ſimiles virtute. 278
Pluuiæ imminentis præſagia.
Plumbea glans in coli dolore præſtans.
Prognoſtica tempeſtatis pluuioſæ. 12
Præſidium mirabile ad calculos. 337
Præſidia admiranda in angina.
Pſilli, & Marſi ſerpentibus amici.
Pulchritudo, & deformitas aſpectus quid portendat. 175
Pulchritudo corporis quo termino conſtituatur. 245
Puella à teneris veneno educata. 32
Pulſus deficientes an ſemper mali. 140

Q

QVantum proſit aeris puritas in peſte. 101
Quartanarii improuiſo timore ſanantur. 111
Qua via volucrum pennæ colorentur. 199
Quartana quomodo debelletur.
Quibus corpus floreſcit, his lien decreſcit. 219
Quo artificio æs aduratur. 153
Quorumdam animalium vita longitudo. 117

*Quorumdam animalium natura.* 181
*Quorumdam hominũ virtutes, & ornamenta* 196
*Quo artificio mares ab vxoribus ſuſcipere valeamus.* 235
*Quo artificio duriſsima ſaxa frangere valeamus.* 30
*Quomodo in arctiori ſomno excitari valeamus.* 341

R

*Rana terreſtris oleum ad ſtrumas.* 1
*Reubarbarum cidoniatum grauidis ſummum medicamentum.* 263
*Rerum Sympathiam in aliquot brutis admirabilem eſſe* 113
*Rutã inter alexiteria medicamẽta cõnumerari.* 49
*Roris marini virtus miranda.* 123
*Ruta mira vis contra venenum.* 17

S

*Salamandra in igne viuere nequit.* 24
*Sabbatici fluuij mira proprietas,* 25
*Sanguis menſtruus quandoque ex oculis vel gingiuis excluditur.* 77
*Salis prunella virtus, & compoſitio.* 149
*Sartyrium carnoſum venerem excitat, flaccidum vero extinguat.* 166
*Sanguis menſtrualis erucis, ſcarabeis venenũ.* 218
*Sanguis caninus hydrophobis vtilis.* 160
*Saliua hominis ſcorpiones necat.* 317
*Scarabei mira proprietas.* 180
*Scarabei cornuti vis in febre cienda.* 223
*Sciſſura labiorum, & manuum remed.* 262
*Scythæ quomodo diu abſque cibo viuant.* 332
*Serpentes quibus ſuffitibus arceantur.* 143
*Senectutis incommoda.* 194
*Septimus inter maſculos mirã retinet virtutẽ.* 226

*Serpentum oua, vel genitura in potu ſumpta ſerpentes gignunt.* 319
*Singultus quo pacto cohibeatur.* 137
*Socij Diomedis in volucres conuerſi.* 14
*Solis confluxus ad inferiora maximus.* 23
*Solatri potentia contra paraſitos.* 40
*Somniorum præſagia à Deo concedi.* 238
*Sodomi & Gomorrhę fructus vani.* 342
*Solis defectus quomodo comprehendatur.* 343
*Spurij robuſtiores legitimis ſunt.* 95
*Spectacula veterum vbi celebrata magis.* 128
*Spuma in epilepticis non ſemper fit.* 133
*Spatium vitæ ſecundum Aegyptios.* 255
*Stygis Arcadiæ mortifera natura.* 44
*Strumarum mirum remedium.* 100
*Strumæ per vrinam quandoque purgatæ.* 257
*Sterilitas in homine vt dirimatur.* 162
*Summum remedium tempore peſtis.* 210
*Succinum partum mulieris accelerare.* 319
*Syrupus ſpinæ infectoriæ ad teneſmum.* 55
*Syrius inter ſydera calidiſſimus.* 274

T.

*Tabacci vſus apud Indos.* 15
*Talpæ oleum ad ſtrumas.* 257
*Tauri ſanguis inter venena numerari.* 29
*Tauri lapillus veſicæ contra calculos.* 93
*Taurus Philoſophus vt famem cohiberet.* 138
*Terra lemnia contra venena.* 112
*Thapſiæ mira vis in ſugillatis.* 50

*Thapſia veſicas, & ademata excitat.* 218
*Torpedinis mira vis in capitis dolores.* 105
*Trauli, & balbi, & ſemilingues vnde fiant.* 62
*Tuberum eſu frequenti homines cadunt.* 131

*V.*

VAleriana vis contra epilepſiam. 13
*Varias figuras agris apparuiſſe.* 35
*Variola, & morbilli affectus noui.* 74
*Verruca quomodo extirpentur.* 28
*Verbenæ vis in capitis dolores.* 50
*Verbena virtus contra ſtrumas.* 89
*Vermium in corporibus hominum variæ figuræ reperiuntur.* 93
*Vermes rubei in cerebro adnati.* 134
*Verbaſci flores Sole accedente decidunt.* 137
*Veterum ſepulchra mirè conſtructa.* 158
*Veterum ruditas, & in ſcribendo varietas.* 197
*Vena ſaruatella ſpleneticis auxiliatrix.* 256
*Veterum in nuptiis conſuetudo.* 275
*Veteres equorum lacrymas admirabantur.* 292
*Venenum à diſsimili extingui, & è contra.* 309
*Vermes in cordis capſula exorti.* 322
*Ventorum mutationes ab Echino prauideri.* 41
*Viſus acies, in quibus fuerit admiranda.* 20
*Vires collapſæ odoribus reſarciri poſſunt.* 47
*Vitrioli, & ſulphuris oleum ad vermes.* 53
*Vipera catellos ſuos parit, & nutrit.* 60
*Vipera inter ſerpentes ſola parit animal viuũ.* ib.
*Viperæ morſus Hellebori nigri radicibus ſanantur.* 127
*Vinum pro Aſthmate ſelectum.* 130
*Vita longæua quomodo apparetur.* 361

Vina

*Vina alba quomodo rubra fiant.* 144
*Virginitatis mulierum ſigna.* 252
*Vitrum quo modo diuidatur.*
*Vinum venenatum quibus profuerit.* 291
*Vinum à veteribus fæminis interdictum.* 304
*Viſcum quercinum epilepticis ſalutare.* 338
*Vitri puluerem calculos comminuere.* 344
*Vlmi vſus elephanticis ſalutaris.* 325
*Vlcera formicantia quomodo breui ſanentur.* 59
*Vnicornu proprietas, & cognitio.* 221
*Volatilium, piſciumque fæcunditatis præſagia.* 281
*Vrticæ folia ſalutem, vel mortem infirmi in lotio præſagiunt.* 287

**F I N I S.**

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE